

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

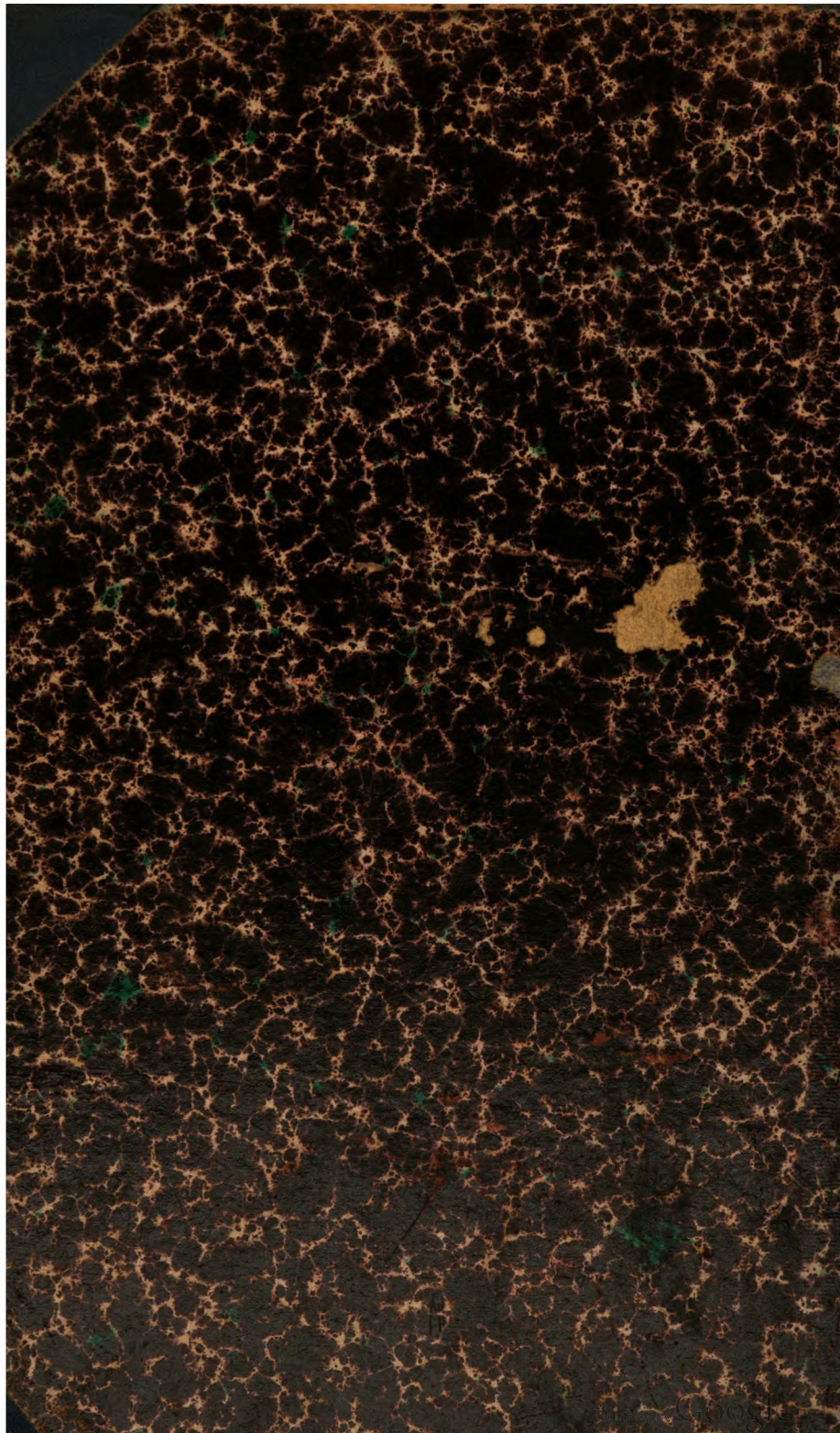
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Her 1728.76
(Vol. IV)

HD WIDENER

HW NM92 J

Harvard College
Library

The Gift of
LUCIUS NATHAN LITTAUER
Class of 1878

IN MEMORY OF HIS FATHER
NATHAN LITTAUER

FROM THE LIBRARY OF
EPHRAIM DEINARD

חמשה חומשי תורה

מתורגמים איטלקית ומפורשים עברית
עם הקדמה איטלקית

מלאכת

ישד"ל זצ"ל

ספר במדבר

פאדובה

בבית דפוס פראנצ'סקו סאקיסו
שנת ה'תר"ל

חמשה חומשי תורה

מתורגמים איטלקית ומפורשים עברית
עם הקדמה איטלקית

מלאכת

שד"ל זצ"ל

ספר במדבר

פאדובה

בבית דפוס פראנצ'סקו סאקיטו

שנת התר"ל

IL PENTATEUCO

VOLGARIZZATO E COMMENTATO

DA

SAMUEL DAVIDE LUZZATTO

CON

INTRODUZIONE CRITICA ED ERMENEUTICA

OPERA POSTUMA

Vol. IV. — NUMERI

PADOVA

Premiata Tipografia edit. F. Sacchetto

1873

1728.76
~~Nov 2058.765~~
HARVARD COLLEGE LIBRARY
GIFT OF
LUCIUS N. LITTAUER
1930

Proprietà letteraria dei figli dell'Autore.

ספר במדבר

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחֲר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה
הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: (ב) שָׂאוּ
אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם
לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר
לְגִלְגָּלְתָּם: (ג) מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל־
יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם
אֹתָהּ וְאֶהְרֹן: (ד) וְאַתְכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לַמִּטָּה
אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא: (ה) וְאַלֶּה שְׁמוֹת
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרֹאוֹבֵן אֶל־יִצְחָר
בֶּן־שִׁדְיָאוֹר: (ו) לְשִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צוּרִישִׁדִי:

(א) במדבר סיני: כל מוקום שנאמר נהר סיני זהו קודם שהוקם המשכן, אבל
משכננו זהל מועד לא נאמר אלא נמדבר סיני (רש"י), כי אז לא היה ה' מדבר

(*) יניח ד' שטיין ככויות ויתחיל מתחלת שיטה ה'.

(1) Ed il Signore parlò a Mosè nel deserto di Sinai, nel padiglione di congregazione, nel primo (giorno) del mese secondo, nell'anno secondo della loro uscita dalla terra d'Egitto, con dire: (2) Fate il novero di tutta la congrega dei figli di Israel, (distinti) secondo le loro famiglie e i loro casati, numerandone i nomi, tutt' i maschi, individualmente. (3) Dall'età di vent'anni in su, chiunque in Israel esce nell'esercito, li registrerete, tu ed Aronne, (distribuiti) nelle loro schiere. (4) E con voi siavi un uomo per ciascheduna tribù, dei quali ognuno sia il capo del proprio casato. (5) E questi sono i nomi degli uomini che v'assisteranno: di Ruben, Elissur figlio di Scedeur. (6) Di Simeone, Scelumiel figlio di Ssurisciaddai. (7) Di Giuda, Nahhscion figlio di Amminadav. (8) D'Issachar,

עם משה צהר, אלא במשכן, בכל מקום מן המדבר שהיו חונים בו ומקימים בו המשכן. (ג) לצבאותם: אחר שהוקם המשכן וזאו לכבוש הארץ וה' צראש במשכן אחר עמם, רצה שיתלקו לדגלים ולצבאות, שידע איש איש את מקומו, ויהיה התחנה מסודר כהוגן, שלא יהיו כראין כעבדים הנורחים, אלא כעם ערוך מלחמה, ולפיכך כמו ג"כ, להשלמת הסדר; ולדקו דברי רז"ל כשצא להשרות שכינתו עליהם מנחם. (ד) ואתכם יהיו איש איש למטה: אמר אדוני אבי ז"ל כי כאן היה מן הצורך שיהיו ראשי המטות משגיחים על המכין, מפני שיהיה רצון האל שתחלק האומה לשבטים ולמשפחות, ואולי יצא אחד וירלה להכנים עלמו בשבט שאינו שלו או במשפחה שאינה שלו, או היה אדם מסופק בייחוסו והנשיאים יבררו הדברים ויעמידו איש איש בשבטו ובמשפחתו; אבל בערבות מואב (במדבר כ"ו) לא קרא משה לראשי המטות, כי כבר היו ישראל נחלקים למטות ולמשפחותם, ולא היו צריכין אלא למכין. איש ראש לבית אבותיו הוא: מי שהוא כבר ראש לבית אבותיו, כי כבר היו להם הנשיאים, וכן משמע אלה קראי העדה כשיאי מטות אבותם, וטעם ראש לבית אבותיו ראש לבתי אבות שנשטו, כלו

לַיהוָה נִחְשׁוֹן בֶּן־עֲמִינדָב: (ח) לִישָׁשְׁכָר
 נִתְנָאֵל בֶּן־צוּעָר: (ט) לְזִבּוּלֵן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:
 (י) לְבִנֵי יוֹסֵף לְאַפְרָיִם אֱלִישָׁמַע בֶּן־עֲמִיהוּד
 לְמִנְשֶׁה גַמְלִיאֵל בֶּן־פֶּרֶהָצוּר: (יא) לְבִנְיָמִן
 אֲבִיהֶן בֶּן־גִּדְעָנִי: (יב) לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישָׁדָי:
 (יג) לְאַשֵׁר פַּגְעִיאל בֶּן־עֶכְרָן: (יד) לְזָרַח אֱלִיסָף
 בֶּן־דְּעוּאֵל: (טו) לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן:
 (טז) אֵלֶּה קְרִיאֵי הָעֵדָה נְשִׂאֵי מַטּוֹת אֲבוֹתָם
 רֵאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם: (יז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

NUMERI I

Nethanèl figlio di Ssuàr. (9) Di Zevulùn, Eliàv figlio di Hhelòn.
 (10) Dei figli di Giuseppe [divisi in due tribù]: di Efraimo,
 Elisciamà figlio d'Ammihùd; di Manasse, Gamlièl figlio di Pe-
 dassùr. (11) Di Binjamin, Avidàn figlio di Ghideonì. (12) Di
 Dan, Ahhièzer figlio d'Ammisciaddài. (13) Di Ascèr, Paghièl
 figlio di Ochran. (14) Di Gad, Eljassàf figlio di Deuèl. (15) Di
 Naftali, Ahhirà figlio di Enàn. (16) Questi sono quelli che ven-
 gono chiamati al consesso, i principi delle loro paterne tribù,
 i capi cioè delle migliaja d'Israel. (17) E Mosè ed Aronne

כָּשִׂם כָּל הַשָּׁבֵט. (יד) דְּעוּאֵל: כָּל־הַנָּשִׂים גַּם לַהֲלֹךְ י' כ', לֹא כֵן ב' י"ד שֶׁהוּא בְּרִי"ט,
 וּבְמִשְׁמַח שׁוֹמְרוֹכֵי כָּל־כָּל־הַנָּשִׂים, וּבְמִתְרַגְּמוֹת יוֹנִי כָּל־כָּל־הַנָּשִׂים, וְלִדְעִיתִי עֵינִי שֶׁזֶּה הוּא דְּרֵעוּאֵל,
 כִּלּוֹ זָרָע הָאֵל, וְלִפְעָמִים הַשְׁמִיטוּ מִמֶּנּוּ הַכָּל־תְּלִיכָה וְאַחֲרָיו דְּרֵעוּאֵל, וְלִפְעָמִים הַשְׁמִיטוּ הַכָּל־
 וְאַחֲרָיו דְּרֵעוּאֵל; וְכֵן עָשָׂה בָּסֵם הָעִיר מִכָּף (Memphis) שֶׁאַחֲרָיו לִפְעָמִים מִכָּף, וְלִפְעָמִים

(*) קְרִיאֵי קְרִי.

אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹתַי:
 (יח) וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחֵר לַחֹדֶשׁ
 הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל־מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
 בְּמִסְפַּר שִׁמּוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה
 לִגְלָגְלָתָם: (יט) כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
 וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַּר סִינַי: ס שְׁנֵי (כ) וַיְהִיו בְּנֵי־
 רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם
 לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שִׁמּוֹת לִגְלָגְלָתָם כָּל־
 זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:
 (כא) פָּקְדִיָּהֶם לְמִטָּה רְאוּבֵן שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים

NUMERI I

presero questi uomini, che furono [da Dio] additati per nome. (18) E fecero adunare tutta la congrega nel primo del mese secondo, e ne vennero fatti i registri genealogici per famiglie e casati, col numero dei nomi, dall'età di vent'anni in su, individualmente. (19) Come il Signore comandò a Mosè, questi li numerò nel deserto di Sinai. (20) E risultarono i figli di Ruben, primogenito d'Israel, i loro discendenti (cioè), distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, individualmente, tutt' i maschi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (21) I registrati (dico) della tribù di Ruben (fu-

נף, וכן מן דרדנים אמרו לפעמים דדנים ולפעמים דדנים. (יח) נקבו: מי הגזירה, כמו אשר פי ה' יקבנו, ואין ענינו האנשים הזכרים למעלה, כי זה טעם האלה.

אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: פ (כב) לִבְנֵי שִׁמְעוֹן
 תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם פְּקָדָיו
 בְּמִסְפַּר שְׁמוֹרֹת לְגִלְגָּלָתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן
 עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: (כג)
 פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה שִׁמְעוֹן תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
 וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: פ (כד) לִבְנֵי גָד תּוֹלְדֹתָם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:
 פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה גָד חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים (כה)

NUMERI I

rono) quarantasei mila e cinquecento. (22) Dei figli di Simeone, i discendenti, distinti per famiglie e casati, i suoi registrati, numerati i nomi individualmente, tutt'i maschi dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (23) I registrati (dico) della tribù di Simeone (furono) cinquantanove mila e trecento. (24) Dei figli di Gad, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (25) I registrati (dico) della tribù di Gad (furono) quarantacinque mila, sei-

(כב) בשבע ראובן להיותו הראשון בא הלשון שלם, ויהיו בני ראובן, ואח"כ לא רצה לכפול הסועל חמיד, לפיכך הוסיף בשמעון מלת פקדיו, כל' לבני שמעון היו פקדיו כך וכך, ובשאר השבטים השמיט מלת פקדיו, וסמך על הכתוב בשמעון, כמו שלא ככתבה מלת לגלגלותם אחרי ראובן ושמעון, אבל מלת פקדיהם היא כפל כוונת כשיאריך

אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: פ (כו) לְבָנֵי
 יְהוּדָה תִּוְלַדְתֶּם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
 בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל
 יֶזְעָא צָבָא: (כז) פְּקַדְיָהֶם לְמִטָּה יְהוּדָה אַרְבַּעַה
 וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: פ (כח) לְבָנֵי
 יִשָּׁשְׁכָר תִּוְלַדְתֶּם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
 בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל
 יֶזְעָא צָבָא: (כט) פְּקַדְיָהֶם לְמִטָּה יִשָּׁשְׁכָר
 אַרְבַּעַה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ
 לְבָנֵי זְבוּלֹן תִּוְלַדְתֶּם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית
 אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה

NUMERI I

cento e cinquanta. (26) Dei figli di Giuda, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (27) I registrati (dico) della tribù di Giuda (furono) settantaquattro mila e seicento. (28) Dei figli d'Issachàr, i discendenti distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (29) I registrati (dico) della tribù di Issachàr (furono) cinquantaquattro mila e quattrocento. (30) Dei figli di Zevulùn, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su,

וּמַעֲלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: (לא) פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה
 וּבֹלֶן שְׂבָעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת:
 פ (לב) לְבָנֵי יוֹסֵף לְבָנֵי אֶפְרַיִם תּוֹלְדָתָם
 לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִן
 עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: (לג)
 פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה אֶפְרַיִם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ
 מֵאוֹת: פ (לד) לְבָנֵי מְנַשֶּׁה תּוֹלְדָתָם
 לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִן
 עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: (לה)
 פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
 וּמֵאֲתַיִם: פ (לו) לְבָנֵי בִנְיָמִן תּוֹלְדָתָם

NUMERI I

tutti quelli ch'escono nell'esercito; (31) I registrati (dico) della tribù di Zevulùn (furono) cinquantasette mila e quattrocento. (32) Dei figli di Giuseppe [divisi in due tribù]: dei figli d'Efraim, i discendenti, divisi per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (33) I registrati (dico) della tribù d'Efraim (furono) quarantamila e cinquecento. (34) Dei figli di Manasse, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su; tutti quelli ch'escono nell'esercito; (35) I registrati (dico) della tribù di Manasse (furono) trentadue mila e dugento. (36) Dei figli di Benjamin, i discendenti,

לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן
 עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמֵעָלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: (לז)
 פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה בְּנִימָן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
 וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ (לח) לְבִנֵי דָן תּוֹלְדָתָם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמֵעָלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:
 (לט) פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה דָן שְׁנַיִם וּשְׁשִׁים אֶלֶף
 וּשְׁבַע מֵאוֹת: פ (מ) לְבִנֵי אֲשֵׁר תּוֹלְדָתָם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמֵעָלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:
 (מא) פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה אֲשֵׁר אַחֵר וָאַרְבָּעִים

NUMERI I

distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (37) I registrati (dico) della tribù di Benjamin (furono) trentacinque mila e quattrocento. (38) Dei figli di Dan, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (39) I registrati (dico) della tribù di Dan (furono) sessantadue mila e settecento. (40) Dei figli d'Ascèr, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (41) I registrati (dico) della tribù d'Ascèr (fu-

אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: פ (מב) בְּנֵי נִפְתָּלִי
 תוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
 שְׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמָעְלָה כָּל יֶזְעָא
 צָבָא: (מג) פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה נִפְתָּלִי שְׁלֹשָׁה
 וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ (מד) אֶלֶף
 הַפְּקָדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשֵׁי־אִי
 יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר אִישׁ אִישׁ־אֶחָד לְבֵית־
 אֲבֹתָיו הָיוּ: (מה) וַיְהִיו כָּל־פְּקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לְבֵית אֲבֹתָם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמָעְלָה כָּל־
 יֶזְעָא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: (מו) וַיְהִיו כָּל־הַפְּקָדִים

הדבור. (מב) בני נפתלי וגו': מדוע הגאון הפולוני המוצא בתולדות חיים לא יתכן, כי לא היה אפשר שלא ימנו גם בני כפתלי בעבור המתיים בין מנין למנין, ומי יאמין שלא מת מכל העם אחד, מלבד כי לדעתנו במנין הראשון כמנו הלויס ולא הנכורות, ובמנין שני בהפקד, ומה שהסכים התשובון מקרה הוא. (מו) ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף וגו': הסך הזה מסכים בלמטוס עם הסך היוצא מכסף פקודי העדה בשנה ראשונה קודם שהוקם המשכן (שמות ל"ח כ"ו ועיין שם בכת"ש שהאריך), והנה אי אפשר לומר ששני המנינים מנין אחד הם, כי כאן לא כמנו הלויס, ושם אין שום טעם לומר שלא כמנו, כי עדיין לא כנערו ולא כנדלו ולא כזכרו הלויס כלל בכל התורה, ועוד כי המנין הזה הוא למשפחותם לבית אבותם, לדעת מזה כמה שצט, לעשות הדגלים ושם לא היה הדבר כן, רק נתן איש איש בקע כסף וכמנו השקלים בלא השקפה לפרטי כל שצט ושצט, כי זה היה המבוקש במנין השני הזה. אם כן ששני מנינים הם, ובראשון נמנה שצט לוי ובשני לא נמנה, איך הסבירו שני הסכים האלה זה עם זה? אומר אני כי כשם שלא כמנו הלויס במנין השני הזה מפני שנכדו לשירות המשכן תחת כל כבוד צבני ישראל, כן במנין הראשון לא כמנו הנכורות כי

rono) quarantaun mila e cinquecento. (42) Dei figli di Naftali, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (43) I registrati (dico) della tribù di Naftali (furono) cinquantatrè mila e quattrocento. (44) Quest'è l'enumerazione fatta da Mosè ed Aronne, insieme coi principi d'Israel, dodici uomini, un uomo per ogni casato. (45) E furono tutt'i registrati dei figli d'Israel, distinti per casati, dall'età di vent'anni in su, chiunque in Israel esce nell'esercito; (46) Furono (dico)

עדיין היו כגשים אל ה' לשרת בקדש. והנה מספר הבכורות היה קרוב למספר הלויים יותר עליהם רע"ג (למטה ג' ח"ו), ובכן איננו רחוק שקרה מקרה שהמחטים בין מחין למחין היו ג"כ רע"ג, והנה כאשר המחין השני שזה לראשון, כי המחין הראשון היה העם בזולת הבכורות, והמחין השני היה העם בזולת הלויים וזולת המחטים. ומספר הלויים עם המחטים הוא (לפי ההכנה) שזה למספר הבכורות. וכל זה בשטת רש"י ומדבר רבה (עיין כת"ה שם) שלמחין שנות בני אדם מוכין מתשרי, ובכן לא נוספו במחין שני הכערים אשר השלימו שנת עשרים, אבל לשטת רמ"בן שלמחין שנות בני אדם איש איש ראש השנה שלו ביום הולדו, ואם כן-בהכרח הרבה נוספו במחין השני, שלא היו בני עשרים במחין הראשון, יש לומר שאע"פ שהבכורות כשנמנו מנן חדש ומעלה היו יתרים על הלויים, מ"מ בהמכותם מנן עשרים היה מספרם פחות מהם, כמו שהיה הענין במשפחות הלויים, שכשנמנו מנן חדש היו בני גרשון 7300 ובני קהת 8600 ובני מררי 6200, בני מררי פחות מכלם, וכשנמנו מנן שלשים עד חמשים שנה היו בני גרשון 2630 ובני קהת 2780 ובני מררי 3200, בני מררי מרובים מכלם; אף כאן אולי הבכורות שהיו מרובים מן הלויים מנן חדש, היו פחות מהם מנן עשרים, וכשנכנסו במחין שני במקום הלויים, ילא שכן המשלימים שנת עשרים בהפסד מה שהיו הבכורות פחות מן הלויים ובהפסד המחטים בין ספירה לספירה, וכאשר המספר כשהיה, בלא תוספת ובלא מורעת, כזה:

מחין ראשון	מחין שני
ישראל	ישראל
לויים	בכורות
x אותם שנתו בין מחין למחין	x אותם שהשלימו שנת עשרים
y יתרון הלויים על הבכורות	בין מחין למחין
	$(z = x + y)$

ואם תראה אמור שהבכורות כשנמנו מנן עשרים היה מספרם שזה למספר הלויים מנן עשרים, והמחטים בין מחין למחין היה מספרם שזה למספר הכערים המשלימים שנת

יִשְׁ-מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים: (מז) וְהָלוֹיִם לְמִטָּה אָבְתָם לֹא
הִתְפַּקְדוּ בְּתוֹכָם: פ (מח) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (מט) אַךְ אֶת־מִטָּה לֹא תִפְקֹד

NUMERI I

tutt' i registrati: seicentotré mila, cinquecento e cinquanta. (47) I Leviti poi, tutta cioè la loro tribù paterna, non furono registrati in mezzo agli altri. (48) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (49) Però i figli di Levi non devi registrare, nè farne l'enumerazione, cogli altri figli d'Israel [poichè non de-

עשרים בין מנין למנין. זה אומנם במקרה לא נכנס, כי יהיה גם ללא דבר וללא תועלת כלל. ואל תחמה איך לא נמנו הנכורות במנין ראשון מבלי שתזכיר התורה דבר מזה, כי הלא כן תלמדך למור בלויים במנין שני, שהיו בהם ש' נכורות שלא היו מן המנין (עיי' למטה ג' ל"ט צפ"י רש"י). ואומנם הטעם האמתי למה לא נמנו הנכורות במנין הקדום הוא כי גם לא הייתה הכוונה למנות את העם, אלא שיתן איש תרומת כסף לנורך המשכן, והנה הנכורות שהיו עובדים עבודת ה' לא היה ראוי שיתנו מהם כסף להקמת המשכן, כי כבר הם וגופם נמנים כמובנים אל המשכן ולכל עבודתו. (מז) וַיִּתְּנֵם לְעֹלֶם הַמִּשְׁכָּן: וכן ובני ישראל התפקדו וכלכלו, בנין זר בעבור ההכרח, שאם היה אומר נפקדו היה משמע חסרו, ואם היה אומר פקדו היה נראה כאילו מדבר בדברים שאין בהם רוח חיים או נבדחות שהם נמנים מאחריים, בלא שום פעולה מלדם, כמו פקדי המשכן אשר פקד, ואם היה אומר הפקדו היה משמע שהפקידום על פקודה מה, ואם היה אומר התפקדו היה נראה שהם מלכס רנו למנות את עמם, לפיכך נכתב בנין צפני עמו, זה אומנם בלי שתייה כאן באמת הרכבה משני בנינים, כי אין כאן כלל כח ההפעל כמו של הפעיל, כי אין כאן שום נמיכה דבר בפיקדון ולא שום מכו' על ענין מה. והנה הקוץ שחתה הה"א מורה שקבלו פעולה מאחריים, כי כן כל הפעולות רומזים עליה בהגרת O או בהגרת U (כדברי ר"י חיוג) ומי"ו ההפעל מורה שגם הם סייעו במיכס. וע' פירושי נשעיה ל"ד ו'.

וְאֶת־רֹאשֵׁם לֹא תִשָּׂא בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל;
 (ב) וְאַתָּה הַפֶּקֶד אֶת־הַלְוִיִּם עַל־מִשְׁכַּן הָעֵדֻת
 וְעַל כָּל־כֵּלָיו וְעַל כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ הִמָּה יִשְׂאוּ
 אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְהֵם יִשְׁרְתֻהוּ
 וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ; (גא) וּבְנִסְעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ
 אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבַחֲנַת הַמִּשְׁכָּן יִקְיֻמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם
 וְהִזָּר הַקָּרֵב יוֹמָת: (גב) וַחֲנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ

NUMERI I

vono formar parte dell'esercito]. (50) Devi invece incaricare i Leviti della cura del tabernacolo della Legge e di tutt'i suoi arredi, e di quanto gli appartiene; eglino porteranno il tabernacolo e tutt'i suoi arredi, ed eglino ne saranno i ministri, ed intorno al tabernacolo stanzieranno. (51) E quando il tabernacolo dovrà porsi in viaggio, lo caleranno giù i Leviti; e quando il tabernacolo dovrà fermarsi, lo ergeranno i Leviti; e l'estraneo che s'avvicinasse sarà fatto morire. (52) I figli d'Israel: s'accamperanno, divisi in varie schiere, ciascheduno presso il suo campo, e presso il suo corpo d'esercito.

(גב) על דגלו לצבאותם: דגל אין תחלת הוראתו לא כס ולא מפה, כי זה טעם אחר, חיש על דגלו בצחות, אבל הוא כתרומם אכקלום וכל הקדמונים חזרה מסודרת (טקס מלא יוכית axis סדר וחזרה). והדגל כדל מן הממנה להיות אכשיו קנועים ומסודרים תחתיו, והממנה אפשר שיהיה עראי, שיתחברו אכשיו כאשר יודמן. הלא תראה בכל הפרשה דגל כאחר על בני אדם, לא על כס ומפה: והמונים קדמה מורמה דגל ממנה יהודה, וכן כולם. אבל לאחר זמן הושאלה המלה להורות על הכס, מפני שכל דגל היה לו כס, ומזה ודגלו עלי אהבה, כס שלו שאני כושאת עלי כתוב זו אהבה: זה אמנם דרך משל. וכן דגל מרבנה, הוא כדל מרבנו בני אדם ביפיו כאילו נידו דגל וכס שהכל מכירים אותו מרחוק; ובשם אלהינו כדגל, ככתוב על

עַל־מִחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל־דָּגְלוֹ לְצַבָּאתָם: (נג)
וְהָלוּם יַחְזֹוּ סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדוּת וְלֹא־יִהְיֶה
קֶצֶף עַל־עֵדוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁמְרוּ הָלוּם
אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן הָעֵדוּת: (נד) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֶּן
עֲשׂוֹ: פ שְׁלִישִׁי

ב

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
לֵאמֹר: (ב) אִישׁ עַל־דָּגְלוֹ בְּאֶתֶּת לְבֵית

NUMERI I-II

(53) Ed i Leviti stanzieranno intorno al tabernacolo della Legge, affinché la congrega dei figli d'Israel non incorra nell'ira (celeste); i Leviti cioè avranno cura della custodia del tabernacolo della Legge [onde altri non tocchi gli oggetti sacri]. (54) E i figli d'Israel eseguirono: fecero pienamente, quanto il Signore comandò a Mosè.

II

(1) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire:
(2) I figli d'Israel s'accamperanno, ciascheduno presso il suo

דגלו שם אלהינו, ולפיכך כרכנה בישועתך מופסק בעולה ויורד, כי טעמו אני ידעתי
כי בלא ספק כרכן בישועתך ונלחמך כי כשנשא דגלינו ועליהם שם ה' רשום, אז ימלא
ה' כל משאלותיך. חיומה כדגולות טעמו כחילות הכוסעים בסדר הגון, איש על דגלו.

אֲבֹתָם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאַהֲל־
מוֹעֵד יַחְנוּ: (א) וְהַחֲנִים קִדְמָה מִזְרְחָה דָגֵל
מַחֲנֶה יְהוּדָה לְצַבָּאתָם וְנָשִׂיא לְבְנֵי יְהוּדָה
נְחִשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: (ב) וְצַבָּאוֹ וּפְקָדֵיהֶם
אַרְבַּעַה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: (ג) וְהַחֲנִים
עָלָיו מֵטָה יִשְׁשֹׁכָר וְנָשִׂיא לְבְנֵי יִשְׁשֹׁכָר
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר: (ד) וְצַבָּאוֹ וּפְקָדָיו אַרְבַּעַה
וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: (ה) מֵטָה
זְבוּלֹן וְנָשִׂיא לְבְנֵי זְבוּלֹן אֶלִיאָב בֶּן־
חֵלֹן: (ו) וְצַבָּאוֹ וּפְקָדָיו שִׁבְעַה וְחֲמִשִּׁים

NUMERI II

corpo d'esercito; con insegne [differenti] pei varj casati; accamperannosi intorno al padiglione di congregazione, in distanza (da esso). (3) Quelli che accamperannosi dalla parte di levante saranno quelli del corpo d'esercito, detto il campo di Giuda, divisi nelle varie loro schiere; ed il principe dei figli di Giuda è Nahhscìon figlio d'Amminadàv. (4) Ed il suo esercito consta di registrati settantaquattro mila e seicento. (5) E gli accampati vicino a lui (saranno) quelli della tribù d'Issachàr, ed il principe dei figli d'Issachàr è Nethanèl figlio di Ssuàr. (6) Ed il suo esercito consta di registrati cinquantaquattro mila e quattrocento. (7) (Come pure) la tribù di Zevulùn, ed il principe della tribù di Zevulùn è Eliàv figlio di Hhelòn. (8) Ed il suo esercito consta di registrati cinquan-

אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: (ט) כָּל־הַפָּקָדִים
 לְמַחֲנֵה יְהוּדָה מֵאֵת אֶלֶף וּשְׁמֹנִים אֶלֶף
 וּשְׁשֶׁת־אַלְפִים וָאַרְבַּע־מֵאוֹת לְצְבֹאתָם
 רִאשֹׁנָה יִסְעוּ: ס (י) דָּגַל מַחֲנֵה רְאוּבֵן
 תִּמְנָה לְצְבֹאתָם וְנָשִׂיא לְבְנֵי רְאוּבֵן אֱלִיָּצוּר
 בֶּן־שִׂרְיָאוֹר: (יא) וְצָבָאוּ וּפָקָדָיו שֵׁשָׁה וָאַרְבַּעִים
 אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (יב) וְהַחוּנֹם עָלָיו מִטָּה
 שִׁמְעוֹן וְנָשִׂיא לְבְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיאל בֶּן־
 צוּרִישָׁדָי: (יג) וְצָבָאוּ וּפָקָדֵיהֶם תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים
 אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: (יד) וּמִטָּה גַּד וְנָשִׂיא לְבְנֵי

NUMERI II

tasette mila e quattrocento. (9) Tutti i registrati appartenenti
 al campo (detto) di Giuda sono centottantasei mila, e quattro-
 cento, divisi nelle varie loro schiere. (Questi) si moveranno
 i primi. (10) Il corpo d'esercito, (detto) il campo di Ruben,
 (starà) dalla parte di mezzodì, diviso nelle varie sue schiere;
 ed il principe dei figli di Ruben è Elissur figlio di Scedeur.
 (11) Ed il suo esercito consta di registrati quarantasei mila
 e cinquecento. (12) E gli accampati vicino a lui (saranno):
 la tribù di Simeone, ed il principe della tribù di Simeone è
 Scelumièl figlio di Ssurisciaddai. (13) Ed il suo esercito consta
 di registrati cinquantanove mila e trecento. (14) E la tribù
 di Gad, ed il principe dei figli di Gad è Eljassaf figlio di Reuèl.

גִּדְרֵי אֱלִיסָף בֶּן־רְעִוְאֵל: (מז) וַצָּבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם
 חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:
 כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה רְאוּכֵן מֵאֵת אֶלֶף
 וָאַחַד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים
 לְצָבָאתָם וּשְׁנַיִם יָסְעוּ: ס (יז) וְנָסַע אֹהֶל־
 מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר
 יִחְנֹו בֵּן יָסְעוּ אִישׁ עַל־יָדוֹ לְדִגְלֵיהֶם: ס
 (יח) דָּגַל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְצָבָאתָם יִמָּה וְנָשִׂיא
 לְבָנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישָׁמַע בֶּן־עֲמִיהוּד: (יט) וַצָּבָאוּ
 וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:

NUMERI II

(15) Ed il suo esercito consta di registrati quarantacinque mila, seicento e cinquanta. (16) Tutt' i registrati appartenenti al campo di Ruben sono cencinquantun mila, quattrocento e cinquanta, divisi nelle varie loro schiere; e si moveranno i secondi. (17) Indi si moverà il padiglione di congregazione, il campo (cioè) dei Leviti, nel mezzo dei (quattro) campi; come si accamperanno, così si moveranno, ognuno al suo luogo nei loro corpi d' esercito. (18) Il corpo, detto il campo d' Efraim, diviso nelle varie sue schiere, (starà) dalla parte di ponente, ed il principe dei figli d' Efraim è Elisciamà figlio d' Ammihùd. (19) Ed il suo esercito consta di registrati qua-

(יז) ונסע אהל מועד: כלומר יסע מחנה הלוים ועמו אהל מועד.

(כ) וְעָלָיו מִטָּה מְנִשָּׁה וְנָשִׂיא לְבְנֵי מְנִשָּׁה
 גַּמְלִיֵּאל בֶּן־פְּדָהצֹר: (כא) וּצָבָאוּ וּפְקַדֵּיהֶם
 שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמֵאתַיִם: (כב) וּמִטָּה
 בְּנִימֵן וְנָשִׂיא לְבְנֵי בְנִימֵן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי:
 (כג) וּצָבָאוּ וּפְקַדֵּיהֶם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
 וָאַרְבַּע מֵאוֹת: (כד) כָּל־הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה
 אֲפֵרַיִם מֵאת אֶלֶף וּשְׁמֹנֶת־אַלְפִים וּמֵאה
 לְצָבָאתָם וּשְׁלֹשִׁים יָסֻעוּ: ס (כה) דָּגֵל מַחֲנֵה
 דָּן צָפְנָה לְצָבָאתָם וְנָשִׂיא לְבְנֵי דָן אַחִיעֶזֶר
 בֶּן־עֲמִישַׁדָּי: (כו) וּצָבָאוּ וּפְקַדֵּיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים

NUMERI II

ranta mila e cinquecento. (20) E vicino a lui (starà) la tribù di Manasse, ed il principe dei figli di Manasse è Gamliel figlio di Pedassùr. (21) Ed il suo esercito consta di registrati trentadue mila e dugento. (22) Come pure la tribù di Benjamin, ed il principe dei figli di Benjamin è Avidàn figlio di Ghideoni. (23) Ed il suo esercito consta di registrati trentacinque mila e quattrocento. (24) Tutt'i registrati dal campo d'Efraim sono centottomila e cento, divisi nelle varie loro schiere; e si moveranno i terzi. (25) Il corpo, detto il campo di Dan, (starà) dalla parte di settentrione, diviso nelle varie sue schiere; ed il principe dei figli di Dan è Abbièzer figlio d'Ammisciaddài. (26) Ed il suo esercito consta di registrati sessantadue mila

אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: (כז) וַיַּחֲזִיז עָלָיו מִטָּה
 אֲשֶׁר וְנִשְׂא לִבְנֵי אֲשֶׁר פָּגְעִיאל בֶּן־עֶכְרֹן:
 (כח) וַצָּבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם אֶחָד וָאַרְבָּעִים אֶלֶף
 וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (כט) וּמִטָּה נִפְתָּלִי וְנִשְׂא לִבְנֵי
 נִפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן: (ל) וַצָּבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם
 שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: (לא) כָּל־
 הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה דָן מֵאֵת אֶלֶף וּשְׁבַע
 וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת לְאַחֲרָנָה יִסְעוּ
 לְדִגְלֵיהֶם: פ (לב) אֵלֶּה פְּקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לְבֵית אֲבֹתָם כָּל־פְּקוּדֵי הַמַּחֲנֶה לְצִבְאוֹתָם
 שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁלְשֵׁת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת

NUMERI II

e settecento. (27) E gli accampati vicino a lui (saranno) quelli della tribù d'Ascèr, ed il principe dei figli d'Ascèr è Paghièl figlio di Ochran. (28) Ed il suo esercito consta di registrati quarantun mila e cinquecento. (29) Come pure la tribù di Naftali, ed il principe dei figli di Naftali è Abhirà figlio di Enàn. (30) Ed il suo esercito consta di registrati cinquantatrè mila e quattrocento. (31) Tutt'i registrati appartenenti al campo di Dan son cencinquantasette mila e seicento; e, divisi nelle varie loro schiere, si moveranno gli ultimi. (32) Quest'è la recensione dei figli d'Israel, distinti nei loro casati. Tutt'i registrati dei (quattro) campi, divisi nelle varie loro schiere,

וַחֲמִשִּׁים: (א) וְהַלֹּוִים לֹא הִתְפַּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (ב) וַיַּעֲשׂוּ
 בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
 בְּנֶחֱדָו לְדַגְלֵיהֶם וּבֵן נָסְעוּ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ
 עַל־בֵּית אֲבֹתָיו: פ רביעי

ג

(א) וְאַלֶּה תוֹלַדֹת אֶהֱרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דְּבַר
 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי: (ב) וְאַלֶּה שְׁמוֹת
 בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: נָדָב וַאֲבִיהוּא אֲלֻעָזֹר
 וְאִיתָמָר: (ג) אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים
 הַמְּשֻׁחִים אֲשֶׁר־מָלֵא יָדָם לְכַהֵן: (ד) וַיָּמָת
 נָדָב וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי יְהוָה בְּהִקְרַבם אִשׁ זָרָה
 לִפְנֵי יְהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם
 וַיְכַהֵן אֲלֻעָזֹר וְאִיתָמָר עַל־פְּנֵי אֶהֱרֹן אֲבִיהֶם:
 פ (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ו) הִקְרַב
 אֶת־מִטָּה לְוִי וְהֶעֱמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶהֱרֹן
 הַכֹּהֵן וְשִׁרְתּוֹ אֹתוֹ: (ז) וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרְתּוֹ

sono seicentotrè mila, cinquecento e cinquanta. (33) Ed i Leviti non furono enumerati in mezzo ai figli d'Israel, come il Signore comandò a Mosè. (34) E gl'Israeliti eseguirono. Pienamente come il signore comandò a Mosè, così s'accamparono, divisi nei loro corpi d'esercito, e così si mossero; distinto ciaschedun corpo nelle sue famiglie e nei suoi casati.

III

(1) E quest'è la progenie d'Aronne e Mosè, quand' il Signore parlò a Mosè nel monte Sinai. (2) E questi sono i nomi dei figli d'Aronne: il primogenito fu Nadàv; indi Avihù, Eleazaro e Ithamàr. (3) Son questi i nomi dei figli d'Aronne, sacerdoti che furono unti, ed installati ad esercitare le funzioni sacerdotali. (4) Però Nadàv ed Avihù morirono davanti al Signore, presentando innanzi al Signore un fuoco estraneo; (morirono, dico) nel deserto di Sinai, in vita d'Aronne loro padre, senz' avere figliuoli, e rimasero sacerdoti Eleazaro ed Ithamàr. (5) Ed il Signore parlò a Mosè con dire: (6) Avvicina [a me, v. XVI. 9-10, cioè dichiara eletti] quelli della tribù di Levi, e ordina che stiano ai comandi d'Aronne sacerdote, e gli siano ministri. (7) Faranno l'ufficio di lui, e di tutta la congrega, davanti al padiglione di congregazione, in quanto a fare il

(א) ואלה תולדות אהרן ומשה: הואיל והוא בא להפקיד את הלוים שיהיו משמרים את הכהנים, הזכיר מי הם הכהנים (תלמידי הכהן יעקב מי בארדו ז"ל). ואמר ואלה תולדות אהרן ומשה ולא הזכיר תולדות משה, להודיע כי גם משה העמיד תולדות, אלא שלא רצה ה' להקדישם להיות כהנים, ולא חלק להם שום גדולה, ולהגיד שזה היה משה מנבא גדולה לעצמו. (ד) על פני אהרן אביהם: לדעת רמ"ן חזר למעלה, וימת כדכ ואניהוא על פני אהרן אביהם, וכן הוא בד"ה א' כ"ד ב', והאמת ראוי תחת ואיתמר (כת"ה). (ו) הקרב את משה לווי: כמו למטה (ט"ז ט' י') להקריב אתכם

וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת כָּל־הָעֵדָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד
 לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן: (ח) וְשָׁמְרוּ אֶת־
 כָּל־כְּלֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן: (ט) וְנָתַתָּה אֶת־
 הַלְוִיִּם לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו נְתוּנִים נְתוּנִים הֵמָּה
 לֹא מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (י) וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־
 בָּנָיו תִּפְקֹד וְשָׁמְרוּ אֶת־כְּהֻנָּתָם וְהָזֵר הַקָּרֵב
 יוּמָת: פ (יא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

NUMERI III

servigio del tabernacolo. (8) Avranno cura di tutti gli arredi del padiglione di congregazione, e faranno l'ufficio dei figli d'Israel, in quando a prestare il servigio del tabernacolo. (9) Darai i Leviti ad Aronne ed ai figli suoi; essi sono assegnati a lui, tra i figli d'Israel, in qualità di Nethunim [servi del tempio, altrimenti detti Nethinim]. (10) Ed Aronne e i figli suoi incaricherai di custodire il proprio sacerdozio [onde le sacre funzioni non vengano esercitate da altri]; e l'estraneo che s'avvicinasse, sarà fatto morire. (11) Ed il Signore parlò

אליו, ויקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי אתך. (ט) נתונים נתונים המה לו: הראשון שם התאחר, ע"ד כתיב, והשני כינוי פעול, הם כתונים לו להיות לו בתורת כתונים או כתינים, זכיונא בזה למטה ח' י"ט ואתה את הלויים כתונים לאהרן ולבניו, ומלת כתינים (ד"ה א' ט' ב') היא ע"ד לשון ארמית, וכמוה בל"הק משיב, יליד: מאת בני ישראל: עיין ר"ש, והיא ראייה שאין בל"הק מ"ם המורה על הכוונת. (י) ואת אהרן ואת בניו תפקד ושמרו את כהונתם: שלא יאמרו הואיל ויש לנו הלויים משרתינו,

(יב) וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחֹתִי אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם מִבְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם: (יג) כִּי לֹא כָל־בְּכוֹר
 בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם הַקִּדְשֹׁתִי
 לִי כָל־בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה לִי
 יִהְיוּ אֲנִי יְהוָה: פ חמישי (יד) וַיִּדְבֹּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי לֵאמֹר: (טו) פְקֹד אֶת־
 בְּנֵי לֵוִי לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם כָּל־זָכָר
 מִבֶּן־חָדָשׁ וּמַעְלָה תִּפְקְדֵם: (טז) וַיִּפְקֹד אֹתָם
 מֹשֶׁה עַל־פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוָּה: (יז) וַיְהִי־אֵלֶּה

NUMERI III

a Mosè, con dire: (12) Io poi, ecco, prendo i Leviti di mezzo ai figli d'Israel, in cambio di tutt'i primogeniti, i primi parti dei figli d'Israel; ed i Leviti apparterranno a me. (13) Percchè a me appartiene ogni primogenito. Quando percossi ogni primogenito nella terra d'Egitto, consacrai a me ogni primogenito in Israel, tanto delle persone, che delle bestie. (I Leviti quindi) apparterranno a me, il Signore. (14) Ed il Signore parlò a Mosè nel deserto di Sinai, con dire: (15) Enumera i figli di Levi, distinti per casati e famiglie; tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su, li numererai. (16) E Mosè li numerò per ordine del Signore, come gli fu comandato. (17) Furono questi i figli di Levi, coi loro nomi: Gheresciòn,

נוכל כשנראה להניח להם לעבוד ג"כ עבודת הקרבנות. (יג) לי ידיו: חזר ללויים

בְּנֵי־לֵוִי בִשְׁמֹתָם גִּרְשֹׁן וְקָהַת וּמֶרָרִי: (יד)
 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־גִרְשֹׁן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבְנֵי
 וְשִׁמְעִי: (טו) וּבְנֵי קָהַת לְמִשְׁפַּחְתָּם עֲמֶרָם
 וַיִּצְהָר חֶבְרֹן וְעֻזִּיאֵל: (טז) וּבְנֵי מֶרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם
 מַחֲלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַלֵּוִי לְבֵית
 אֲבֹתָם: (יז) לְגִרְשֹׁן מִשְׁפַּחַת הַלְבִּנִי וּמִשְׁפַּחַת
 הַשִּׁמְעִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי: (יח)
 פִּקְדֵיהֶם בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה
 פִּקְדֵיהֶם שִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (יט)
 מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן יַחְנוּ יְמָה:
 (כ) וְנִשְׂאֵי בֵית־אֵב לְגִרְשֹׁן אֶלִּיסָף בֶּן־לֵאל:

NUMERI III

e Kehàt e Merari. (18) E questi sono i nomi dei figli di Gheresciòn, capi d'altrettante famiglie: Livnì e Scimeì. (19) E i figli di Kehàt, capi d'altrettante famiglie, (furono) Amràם e Isshàr, e Hhevvròn ed Uzzièl. (20) E i figli di Merari, capi d'altrettante famiglie, (furono:) Mahhlì e Musci. Questi formarono le famiglie dei Leviti, divise in varj casati. (21) A Gheresciòn (appartengono) la famiglia dei Livniti e la famiglia dei Scimeiti. Sono queste le famiglie dei Gheresciuniti. (22) I loro registrati, numerati tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su; i loro registrati (dico) sono settemila e cinquecento. (23) Le famiglie dei Gheresciuniti stanzieranno al di dietro del tabernacolo, dalla parte di ponente. (24) Ed il principe del ca-

(כח) וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי־גֵרְשֹׁן בְּאַהֵל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן
 וְהַאֵהָל מִכֶּסֶהוּ וּמִסָּךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד;
 (כח) וְקִלְעֵי הַחֲצֵר וְאֶת־מִסָּךְ פֶּתַח הַחֲצֵר אֲשֶׁר
 עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִיתְרֵיו
 לְכָל עֲבֹדָתוֹ: ס (כח) וּלְקַחַת מִשְׁפַּחַת הָעֹמֶרְמִי
 וּמִשְׁפַּחַת הַיִּצְהָרִי וּמִשְׁפַּחַת הַחֲבֵרֹנִי וּמִשְׁפַּחַת
 הָעֹזִיאוֹלִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַקָּהָתִי: (כח)
 בְּמִסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חָדָשׁ וּמַעֲלָה שְׁמֹנֶת
 אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁמֹרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ:
 (כח) מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־קָהָת יַחֲנוּ עַל יֶדֶךָ הַמִּשְׁכָּן

NUMERI III

sato dei Gheresciuniti è Eliassâf figlio di Laèl. (25) E l'ufficio dei figli di Gheresciòn nel padiglione di congregazione (concernerà) il tabernacolo [cioè le cortine di bisso ecc.], ed il padiglione [cioè le cortine di pelo di capra], e la sua coperta [di pelli di montoni e di tassi], e la tenda all'ingresso del padiglione di congregazione. (26) E le cortine dell'atrio, e la tenda all'ingresso dell'atrio, che circonda [rinchiude] il tabernacolo e l'altare; come pure le sue corde con tutto il relativo occorrente. (27) Ed a Kehàt (appartengono) la famiglia degli Amramiti e la famiglia degl'Ishtariti, e la famiglia dei Hhevroniti, e la famiglia degli Uzzieliti. Sono queste le famiglie dei Kehathiti. (28) Numerati tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su, (furono) ottomila e seicento, incaricati della cura del luogo sacro. (29) Le famiglie dei figli di Kehàt stan-

תִּמְנָה: (א) וְנָשִׂיא בֵּית-אָב לְמִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲתִי
 אֱלִי־צִפֹּן בֶּן-עֲזִיָּאל: (לא) וּמִשְׁמֶרֶתָם הָאָרֶן
 וְהַשִּׁלְחָן וְהַמִּנְרָה וְהַמִּזְבֵּחַת וְכָלִי הַקֹּדֶשׁ
 אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָהֶם וְהַמִּסָּךְ וְכָל עֲבֹדָתוֹ:
 (לב) וְנָשִׂיא נְשִׂאֵי הַלְוִי אֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן
 פִּקֹּדֶת שְׁמָרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ: (לג) לְמִדְרֵי
 מִשְׁפַּחַת הַמַּחֲלִי וּמִשְׁפַּחַת הַמּוֹשִׁי אֵלֶּה הֵם
 מִשְׁפַּחַת מִדְרֵי: (לד) וּפְקָדֵיהֶם בְּמִסְפַּר כָּל-
 זָכָר מִבֶּן-חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה שְׁשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאָתַיִם:

NUMERI III

zieranno in fianco del tabernacolo, dalla parte di mezzodi. (30) Ed il principe del casato delle famiglie dei Kehathiti è Elissafan figlio di Uzziel. (31) Ed il loro ufficio (concernerà) l'Arca, e la mensa, ed il candelabro, e gli altari, e i sacri arredi, coi quali si uffizia; e la tenda, e tutt' il suo occorrente. (32) Ed il principe supremo dei Leviti è Eleazzaro figlio d'Aronne sacerdote, (il quale avrà) la soprantendenza degl' incaricati della cura del luogo sacro. (33) A Merari (appartengono) la famiglia dei Mahhliti, e la famiglia dei Musciti. Sono queste le famiglie di Merari. (34) E i loro registrati, numerati tutt' i maschi, dall' età d' un mese in su, (furono) sei-

(רמ"במין). (לב) פְּקֻדָּה: Revisione, כמו באו ימי הפקדה, מתחלה גם מופשט, וא"כ הואל כאילו הוא גם התאר, וכיוצא בזה Podestà, גם Guardia, Ordinanza, Guida. וכן כאן אלעזר היה נשיא נשיאי הלוי, והיה פקדת שומרי משמרת הקדש, כלומר שהיה פקיד ומשגיח על שומרי משמרת הקדש, וכן ושומרי פקודת שלום וכונשך

(לח) וְנִשְׂיָא בֵּית-אָב לְמִשְׁפַּחַת מְרָרִי צִוְרִיאֵל
 בֶּן-אֲבִיחַיִל עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ צִפְנָה:
 (לו) וּפָקֶדֶת מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי מְרָרִי קָרְשִׁי הַמִּשְׁכָּן
 וּבְרִיחִיו וְעַמְדָּיו וְאֲדָנָיו וְכָל-כְּלָיו וְכָל-
 עֲבֹדָתוֹ: (לז) וְעַמְדֵי הַחֹצֵר סָבִיב וְאֲדָנֵיהֶם
 וַיִּתְּנֵם וּמִיתְרֵיהֶם: (לח) וְהַחֲנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן
 קָדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל-מוֹעֵד וּמִזְרָחָה מִשָּׁה וּ
 וְאֶהֱרָן וּבָנָיו שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ

NUMERI III

mila e dugento. (35) Ed il principe del casato delle famiglie di Merari è Ssuriel figlio d' Avihhail. Questi stanzieranno in fianco del tabernacolo, dalla parte di settentrione. (36) E gli oggetti affidati alla cura dei figli di Merari (saranno) le assi del tabernacolo, e le sue sbarre, e le sue colonne, e le sue basi, e tutt' i suoi arnesi, e tutt' il relativo occorrente. (37) E le colonne dell' atrio, tutt' intorno, e le loro basi, e i loro chiodi, e le loro corde. (38) E quelli che stanzieranno davanti al tabernacolo, dalla parte di levante, (cioè) rimpetto al padiglione di congregazione, all' oriente, (saranno) Mosè, ed Aronne, e i figli suoi; incaricati della cura del luogo santis-

דקה, השלום יהיה פקיד עליך, והלדקה תהיה כוגשך ושלטוניך. (לח) למשמרת בני ישראל: אין לומר כאן כמו למעלה שהם עושים מה שכל בני ישראל זקוקים לעשות, כי זה יתכן בשירות הלויים שאולי היה אפשר שישרתו בה כל העם, אבל בעבודת הכהנים מי כותן כל העם ככהנים? ומלות והור הקרב יומת האמורות כאן אינו אלא לחייב את הכהנים בהרחקת הזרים. ופי' למשמרת בני ישראל (כדברי בני

לְמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָזֶר הַקָּרֹב יוֹמֵת:
 (למ) כָּל־פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
 עַל־פִּי יְהוָה לְמִשְׁפַּחְתָּם כָּל־זָכוֹר מִבֶּן־חֹדֶשׁ
 וּמַעֲלָה שְׁנָיִם וְעִשְׂרִים אֶלֶף: ^{שע} ס
 (מ) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פָקַד כָּל־בְּכוֹר זָכוֹר
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה וְשָׂא אֶת
 מִסְפַּר שְׁמֹתָם: (מא) וְלָקַחְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִי אֲנִי
 יְהוָה תַּחַת כָּל־בְּכוֹר בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת
 בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־בְּכוֹר בְּבִהֶמַת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: (מב) וַיִּפְקַד מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֹתוֹ אֶת־כָּל־בְּכוֹר בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (מג) וַיְהִי
 כָּל־בְּכוֹר־זָכוֹר בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן־חֹדֶשׁ
 וּמַעֲלָה לִפְקֻדֵיהֶם שְׁנָיִם וְעִשְׂרִים אֶלֶף שְׁלִשָּׁה
 וּשְׁבַעִים וּמֵאִתִּים: פ (מד) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (מה) קַח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־

ח"ג ע"ה) לשמרם ממש, כלומר שאם יקרבו ימותו. (ג) מאת בכור: לקח הכסף
 מכל הבכורות בכללם; וכתבו כל אחד גרה וחומש גרה ועשרים ⁶/₁₀₀ נשקל בקירוב),
 לכך נאמר מאת בכור כלשון יחיד. מאת בכור בני ישראל לקח את הכסף:

(*) נקוד על ואהרן.

simo, per guardarne [tenerne lontani] i figli d'Israel; e l'estraneo che s'avvicinasse sarà fatto morire. (39) Tutt'i registrati dei Leviti, numerati da Mosè ed Aronne, per ordine del Signore, distinti per famiglie, tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su, (furono) ventidue mila. (40) Ed il Signore disse a Mosè: Registra tutt'i primogeniti maschi dei figli d'Israel, dall'età d'un mese in su, e leva la somma dei loro nomi. (41) Indi prenderai i Leviti per me, il Signore, in cambio di tutt'i primogeniti dei figli d'Israel; ed il bestiame dei Leviti in cambio di tutt'i primogeniti del bestiame dei figli d'Israel. (42) E Mosè registrò, come il Signore gli comandò, tutt'i primogeniti dei figli d'Israel. (43) E tutt'i primogeniti maschi, numerati i nomi dall'età d'un mese in su, tutti (dico) i loro registrati, furono ventidue mila, dugento settantatrè. (44) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (45) Prendi i Leviti in sostituzione di tutt'i primogeniti dei figli d'Israel, ed il bestiame dei Leviti in cambio del loro bestiame; ed i Leviti apparterranno a me, il Signore.

מקרא זה פירוש לשלפניו, כי תחלה אמר ויקח משה את כסף הפדיוס מאלף העודפים על פדויי הלוים, ואח"כ פירש כי לא לקח משה מהעודפים, כי לא היו שם אנשים שיכתן לומר עליהם שהם עודפים על הלוים, אלא הנכבדות בכללם היו יתרים רע"ג על הלוים, לפיכך מאלף נכור בני ישראל לקח את הכסף, לא אמר מאלף השלשה ושבעים ומאתים נכור, אלא מאלף נכור בני ישראל, כלומר מכללות הנכבדות לקח את הכסף. והקדמונים נמנעו מלפרש כך, וכדקדקו לומר כי נגורל נבררו מי הם העודפים (מה שאין רמז מומנו נכתוב) מפני מלות מאלף העודפים שפסוק הקודם, הנראה מפשוטן שידוע היה מי ומי העודפים; אך ידוע כי הנראה מפשט המלות איננו תמיד עומק כוונת הכתובים. והנה כבר הבינו קלת מן המתרגמים ומן המפרשים כי מאלף פדויי ופדויים שפירשה זו ענינה כשם דבר פדיון, רק בפסוק מ"ט פירשו פדויי הלוים אותם שנכדו על ידי הלוים; ואני אומר כי גם הוא כחצרו ענינו פדיון הלוים, כי לא היתה שם ברירה לדעת מי פדוי ומי עודף, אבל כל אחד מכ"ג אלף ורע"ג נכבדות היו זו (נקירוב) ע"ט חלקים פדויים וחלק אחד עודף על הפדיון, ומשה לקח את הכסף מאלף החלקים העודפים על פדיון הלוים, כלומר לקח את הכסף מאלף הנכבדות יתדו, וכל אחד כתן (נקירוב) אחד משמונים בכסף הפדיון (שהוא אחד מששה עשר בשקל) לפדות אחד משמונים שבו שלא היה פדוי. סוף דבר כ"ל נכור שאם היה כדעת הקדמונים, היה הכתוב אומר מאלף השלשה ושבעים ומאתים נכור, ולא מאלף נכור בני ישראל.

בְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בְּהֶמַת הַלְוִיִּם תַּחַת
 בְּהֶמַתָּם וְהַיּוֹלֵי הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: (מ) וְאֵת
 פְּרוּיִי הַשְּׁלֵשָׁה וְהַשְּׁבָעִים וְהַמָּאתִים הָעֶדְפִים
 עַל־הַלְוִיִּם מִבְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (מ) וְלִקְחָתָּ
 חֲמִשֶּׁת חֲמִשֶּׁת שִׁקְלִים לַגִּלְגָּלֹת בְּשִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ
 תִּקַּח עֶשְׂרִים גֶּרָה הַשִּׁקְלִי: (מ) וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף
 לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו פְּרוּיִי הָעֶדְפִים בֵּהֶם: (מ) וַיִּקַּח
 מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפְּדֻיִם מֵאֵת הָעֶדְפִים עַל
 פְּרוּיִי הַלְוִיִּם: (כ) מֵאֵת בְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִקַּח
 אֶת־הַכֶּסֶף חֲמִשָּׁה וּשְׁשִׁים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְאַלֶּף

NUMERI III

(46) Pel riscatto poi dei dugento settantatrè, che tra i primogeniti dei figli d'Israel superano il numero dei Leviti. (47) Prenderai cinque sicli per testa; li prenderai secondo il peso del tempio, di venti gherà per siclo. (48) E darai l'argento ad Aronne ed ai figli suoi, in riscatto di quelli che superano il loro numero. (49) E Mosè prese l'argento del riscatto da quelli che superavano il numero di coloro che venivano riscattati dai Leviti. (50) Dai primogeniti dei figli d'Israel prese il denaro, (cioè) mille trecentosessantacinque (sicli), secondo il peso del tempio [probabilmente fu questa somma esborsata dall'intero corpo dei primogeniti, circa sei centesimi di siclo per testa; però secondo gli antichi, una lunga estrazione di viglietti determinò quali tra i primogeniti dovessero ritenersi riscattati dai Leviti, e quali avessero a redimersi col-

בִּישָׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: (כא) וַיֵּתֵן מֹשֶׁה אֶת־כֶּסֶף הַפָּדִיִּים
 לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו עַל־פִּי יְהוָה כֹּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה: פ שְׁבִיעִי

ד

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
 לֵאמֹר: (ב) נָשָׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי קֹהַת מִתּוֹךְ
 בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם: (ג) מִבֶּן
 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיָמְעָלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה
 כָּל־בָּא לַצֵּבָא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
 (ד) וְזֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי־קֹהַת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ

NUMERI III-IV

l'esborso di cinque sicli]. (51) E Mosè diede l'argento del riscatto ad Aronne ed ai figli suoi, per ordine del Signore, come il Signore comandò a Mosè.

IV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire:
 (2) Fate il novero dei figli di Kehàt, tra i figli di Levi, distinti per famiglie e casati; (3) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni; tutti quelli ch'entrano nella schiera, per lavorare nel padiglione di congregazione. (4) Que-

(ד) וזאת עבודת בני קהת באהל מועד קדש קדשים: כל זעורו ונקדש

הַקִּדְשִׁים: (ה) וּבָא אֶהֱרָן וּבָנָיו בְּנִסְעַת הַמַּחֲנֶה
וְהוֹדְדוּ אֶת פְּרֹכֶת הַמִּסְכָּה וּכְסוּ-בָהּ אֶת אֶרֶן
הָעֵדֻת: (ו) וְנָתַנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחֲשׁ וּפְרָשׁוֹ
בְּגָד-כָּלִיל תְּכֵלֶת מְלֻמָּעָה וְשָׂמוּ בְדָיו:
(ז) וְעַל יִשְׁלַחַן הַפָּנִים יִפְרֹשׁוּ בְּגָד תְּכֵלֶת
וְנָתַנוּ עָלָיו אֶת-הַקְּעֹרֶת וְאֶת-הַכַּפֹּת וְאֶת-
הַמְנַקִּיֹּת וְאֶת קִשּׁוֹת הַנִּסְכָּה וְלֶחֶם הַתָּמִיד
עָלָיו יִהְיֶה: (ח) וּפְרָשׁוֹ עֲלֵיהֶם בְּגָד תוֹלַעַת
יִשְׁנִי וּכְסוּ אֹתוֹ בְּמַכְסֵה עוֹר תַּחֲשׁ וְשָׂמוּ אֶת-

NUMERI IV

sto sarà il servizio dei figli di Kehàt, intorno al padiglione di congregazione ed al luogo santissimo: (5) Quand' il campo avrà a muoversi, verranno Aronne e i figli suoi, e caleranno giù la portiera divisoria, e con essa copriranno l'arca della Legge. (6) E vi metteranno sopra una coperta di pelle di tasso, e vi stenderanno al di sopra un panno di tutta lana azzurra, e vi aggiusteranno le stanghe. (7) E sulla mensa (del pane) di presentazione stenderanno un panno di lana azzurra, e vi metteranno sopra i piatti e le scodelle, e i vasi libatorii, e i nappi per la libazione; come pure vi sarà sopra il pane continuo. (8) Indi vi stenderanno sopra un panno scarlatto, cui copriranno con una coperta di pelle di tasso, e vi aggiu-

הַקִּדְשִׁים, כְּלֹמֵר זֹאת תְּהִיָּה עֲבוֹדָתָם בְּמִשַּׁח הַשֶּׁלֶחַן וְהַמִּזְבֵּחַ וּמוֹצֵחַ הַזֶּהב שְׂנֵאֶהֱל מוֹעֵד,
וְהָאֲרוֹן שְׂנֵקֶשׁ הַקִּדְשִׁים, זֹאת תְּהִיָּה דֶרֶךְ עֲבוֹדָתָם: תְּחִלָּה יִכְאֹו הַכֹּהֲנִים וַיְכַסּוּ אֹת

בִּדְיוֹ: (ט) וְלָקְחוּ בִּגְד תְּכֵלֶת וְכֹסֹ אֶת־מִנְרֹת
הַמָּאוֹר וְאֶת־נִרְתֵּיהָ וְאֶת־מִלְקָחֶיהָ וְאֶת־
מַחְתֵּתֶיהָ וְאֵת כָּל־כְּלֵי שִׁמְנָה אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ־
לָהּ בָּהֶם: (י) וְנָתַנוּ אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־כְּלֵיהָ אֶל־
מִכְסֵּה עוֹר תַּחֲשׁ וְנָתַנוּ עַל־הַמוֹט: (יא) וְעַל־
מִזְבַּח הַזֹּהֵב יַפְרֹשׁוּ בִּגְד תְּכֵלֶת וְכֹסֹ אֹתוֹ
בְּמִכְסֵּה עוֹר תַּחֲשׁ וְשָׂמוּ אֶת־בִּדְיוֹ: (יב) וְלָקְחוּ
אֶת־כָּל־כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ־בָם בִּקְדָּשׁ

NUMERI IV

steranno le stanghe. (9) E prenderanno un panno di lana azzurra, e copriranno il candelabro da illuminazione, e i suoi lumi, e i suoi smoccolatoi, e le sue pinzette, e tutt'i suoi arnesi da olio, coi quali si fa il suo servizio. (10) E metteranno esso e tutt'i suoi arredi in una coperta di pelle di tasso, la quale metteranno [appenderanno] sopra una stanga. (11) E sull'altare d'oro stenderanno un panno di lana azzurra, cui copriranno con una coperta di pelle di tasso, e vi aggiusteranno le stanghe. (12) E piglieranno tutti gli arredi dell'uffiziatura, coi quali si fanno le sacre funzioni, e li metteranno in un panno di lana azzurra, e li copriranno con una coperta di pelle

הכלים ושימו דביהם, או יתנוס על המוט, ואח"כ ינאו בני קהת לשאת. (י) על המוט: המוט איכנו הדד, כי הדד היה ככנס בטבעות, והיו שני דדים, והמוט היה אחד, והיו תולין עליו הדבר הנשא על ידי ו או על ידי חבל, כמו שעשו באשכול, וכן כאן היתה המנורה עם כל כלים במרחק, והמרחק תלו על המוט נון או בחבל, וכן בקרא מוט העץ שהעול ככנס בתוכו, והנה מוט הוא ד המרחק מה שחתתיו, ואמורים

וְנָתַנוּ אֶל-בִּגְדֵי תְכֵלֶת וְכֶסֶף אוֹתָם בְּמַכְסָה
 עֹר תַּחֲשׁ וְנָתַנוּ עַל-הַמוֹט: (א) וְדִשְׁנוּ אֶת-
 הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׁוּ עָלָיו בִּגְדֵי אֲרָגְמָן: (ב) וְנָתַנוּ
 עָלָיו אֶת-כָּל-כִּלָּיו אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ עָלָיו בָּהֶם
 אֶת-הַמַּחֲתָת אֶת-הַמְּזֻלָּגָה וְאֶת-הַיַּעֲצִים וְאֶת-
 הַמְּזֻרְקָת כָּל כִּלֵּי הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׁוּ עָלָיו כֶּסֶף
 עֹר תַּחֲשׁ וְשָׂמוּ בַדָּיו: (ג) וְכִלָּה אֶהְרֹן וּבָנָיו
 לְבַשְׁתָּ אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-כָּל-כִּלֵּי הַקֹּדֶשׁ בְּנִסְעַ
 הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵיכֵן יָבֹאוּ בְּנִי-קָהָת לְשִׂאת
 וְלֹא-יָגִעוּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וּמָתוּ אֵלֶּה מִשְׂאֵ בְנֵי-

NUMERI IV

di tasso, la quale metteranno sopra una stanga. (13) E toglieranno la cenere dall'altare, e vi stenderanno sopra un panno di porpora. (14) E gli metteranno sopra tutt'i suoi arnesi, coi quali si uffizia sopra di esso, le palette, le forchette, e le pale, e i bacini, tutti gli arnesi dell'altare, e vi stenderanno sopra una coperta di pelle di tasso, e vi aggiusteranno le stanghe. (15) Ora, quando Aronne e i figli suoi avranno terminato di coprire gli oggetti sacri e tutt'i sacri arredi, stando il campo per muoversi, allora soltanto verranno i figli di Kehàt a portare le cose sacre, senza toccarle; altrimenti [cioè se le toccassero] morrebbero. Queste sono le cose del padiglione di

וכתנו על המוט, כי הוּא הוּא הקבל היה על המוט. (ד) מזלגות: להפוך הכתמים על

קָהָת בְּאַהֲלֵ מוֹעֵד: (טז) וּפְקֻדֹת אֲלֻעָזָר יִבֶּן-
 אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן שֶׁמֶן הַמָּאֹר וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים
 וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה פְּקֻדַּת כָּל-
 הַמִּשְׁכָּן וְכָל-אֲשֶׁר-בּוֹ בְּקֹדֶשׁ וּבִכְלָיו: פ
 מַסְטֵד (יז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אֶהֱרֹן
 לֵאמֹר: (יח) אֶל-תִּבְרִיתוֹ אֶת-שֵׁבֶט מִשְׁפַּחַת
 הַקֹּהֲנִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם: (יט) וְזֹאת יַעֲשׂוּ לָהֶם
 וְחֵיוֹ וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת-קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים

NUMERI- IV

congregazione da essere portate dai figli di Kehàt. (16) Saranno poi affidati ad Eleazzaro figlio d'Aronne sacerdote l'olio da illuminazione, ed il profumo aromatico, e (la farina per) l'offerta farinacea quotidiana, e l'olio da unzione [onde non ne venga distratta alcuna parte in uso profano]. (Egli avrà in somma) la soprantendenza di tutt' il tabernacolo e di quanto è in esso, in quanto al luogo sacro, ed a' suoi arredi. (17) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire: (18) Non siate cagione che la tribù [la gente] delle famiglie dei Keathiti venga a perire di mezzo ai Leviti. (19) Ma questo fate loro: Aronne e i figli suoi entreranno, e li collocheranno ciasche-

הָאֵל. (טז) שֶׁמֶן הַמָּאֹר וְגו': הַזִּכִּיר הַשֶּׁמֶן וְהַקְטֹרֶת וְהַמִּנְחָה מִכִּי שָׂאֵל מִתַּמְעֻטִּים חֲדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְהִיא אֲלֻעָזָר צָרִיךְ לְהַשְׁגִּית שֶׁלֹּא יִגְבּוּ וְיִאֲחֲזְרוּ כְּדֹרֶכָם כְּתַמְעֻטוֹ. וְלֹמֵה לֹא נִזְכְּרוּ גַם הָעֲנִים שֶׁהֵיוּ מִתַּמְעֻטִּים בְּכָל שַׁעַה? כִּי לֹא לְחִסְרוֹן כִּים הֵיוּ מִתַּשְׁעִין אֲבָל הֵיוּ מִתַּשְׁעִין שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ אָדָם לְתַשְׁמִישׁ חוּל בַּשֶּׁמֶן וּבַקְטֹרֶת וּבַמִּנְחָה, כִּי זֶה יִהְיֶה חֲלוּל גָּדוֹל, כִּי הַשֶּׁמֶן וְהַקְטֹרֶת וְהַמִּנְחָה קִדְּשׁ הֵם, אֲבָל הָעֲנִים אֵינֶם אֲלָא מִכַּשְׁרֵי קִרְבָּן. (יח) אֶל תִּבְרִיתוֹ וכו': אֵינוֹ אֲלָא כָּל לִחְזָק שִׁזְהִירוֹ הַכֹּהֲנִים שֶׁלֹּא לְהִנִּיחַ הַלֵּוִיִּם

אֶהְרֶן וּבְנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ
עַל־עֲבֹדָתוֹ וְאֶל־מִשְׁאוֹ: (כ) וְלֹא־יָבֹאוּ לִרְאוֹת
כְּבֹלַע אֶת־הַקֹּדֶשׁ וּמָתוּ: פ פ פ
לָהּ (כא) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
נָשָׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי גִרְשׁוֹן גִּם־הֵם לְבֵית
אַבְתָּם לְמִשְׁפַּחְתָּם: (כב) מִבְּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
וְמַעְלָה עַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקֹד אוֹתָם
כָּל־הַבָּא לְצִבָּא צָבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל
מוֹעֵד: (כג) זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי

NUMERI .IV

duno al proprio servizio, e presso agli oggetti che ha da portare. Così vivranno; altrimenti morrebbero, accostandosi al luogo santissimo. (20) Badate che quelli non entrino per vedere, e quasi ingojare (cogli occhi) il luogo santo; nel qual caso morrebbero. (21) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (22) Enumera anche i figli di Gheresciòn, distinti nei loro casati e nelle loro famiglie. (23) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, li registrerai: tutti quelli ch'entrano a far parte della schiera, per prestare servizio nel padiglione di congregazione. (24) Egli è questo il servizio delle famiglie dei Gheresciuniti, sia di lavoro, quanto di portare.

לגשת ולמנות נקדש. (כ) כבלע את הקדש: לראות את הקדש כחדש הנולע ואוכל
במזון דבר שהוא חזק לו, כלומר לא יבאו אפי' רגע, וגו' פירש חז"ל עד־בלעי רק;

לַעֲבֹד וּלְמִשָּׁא: (כח) וְנִשְׂאוּ אֶת־יְרִיעַת הַמִּשְׁכָּן
 וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד מִכֶּסֶהוּ וּמִכֶּסֶה הַתְּחָשׁ
 אֲשֶׁר־עָלָיו מִלְמַעְלָה וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד: (כח) וְאֵת קַלְעֵי הַחֹצֵר וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח
 שַׁעַר הַחֹצֵר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ
 סָבִיב וְאֵת מִיתְרֵיהֶם וְאֶת־כָּל־כְּלֵי עֲבֹדָתָם
 וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעֲבָדוּ: (כח) עַל־פִּי
 אֶהְרֹן וּבָנָיו תִּהְיֶה כָל־עֲבֹדַת בְּנֵי הַגֵּרָשִׁי

NUMERI IV

(25) Essi porteranno le cortine del tabernacolo, ed il padiglione di congregazione [v. III. 25], la sua coperta, e la coperta di tasso sovrappostagli superiormente, e la tenda all'ingresso del padiglione di congregazione. (26) E le cortine dell'atrio, e la tenda d'ingresso, o porta dell'atrio, che circondano il tabernacolo e l'altare; e le loro corde, e tutti gli arnesi da adoperarsi intorno a quelle [cioè alle cortine]. Ed essi eseguiranno tutt'i lavori che saranno da farsi intorno alle medesime. (27) Sotto gli ordini d'Aronne e dei figli suoi sarà tutt' il lavoro dei figli dei Gheresciuniti, in quanto a tutto ciò che avranno a portare, ed a qualsiasi loro servizio; e registrati darete loro in custodia tutti gli oggetti che hanno a

אמילו רגע. אמנם לשאר מירושם היה ראוי בְּנִלֵּעַ. (כח) ואת אהל מועד: היה ראוי ואת האהל, כמו למעלה ג' כ"ה. ומכסה התחש: הטעמים הפוכים, ונ"ל מרכא תניר: ומכסה התחש. (כח) ופְּקָדָתָם עליהם: ופקדתם ל' משבון, תחנן להם הכל במכין, כי הם כשומרים והם יתנו לכם דין ומשבון מכל משאם, והוא על דרך פוקד עון אבות על בנים, מי פקד עליו דרכו ומי אמר פעלת עולה (איוב ל"ב ג').

לְכָל־מִשְׁאֵם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּפְקֻדָּתָם עָלֵיהֶם
בְּמִשְׁמֶרֶת אֵת כָּל־מִשְׁאֵם: (כח) זֹאת עֲבֹדַת
מִשְׁפַּחַת בְּנֵי הַגִּרְשֹׁנִי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּמִשְׁמֶרֶתָם
בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: ס (כט) בְּנֵי
מֶרָרִי לְמִשְׁפַּחַתָּם לְבֵית־אֲבֹתָם תִּפְקֹד אֹתָם:
(ל) מִבְּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים
שָׁנָה תִּפְקְדֵם כָּל־הַבָּא לַצֵּבָא לַעֲבֹד אֶת־
עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: (לא) וְזֹאת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁאֵם
לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד קִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן
וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וְאֹדְנָיו: (לב) וְעַמּוּדֵי הַחֹצֵר

NUMERI IV

portare. (28) Quest'è il servizio delle famiglie dei Ghersciuniti, nel padiglione di congregazione, e ciò che hanno a custodire; il tutto sotto la soprantendenza d'Ithamâr figlio d'Aronne sacerdote. (29) (E finalmente) i figli di Merari, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati, li registrerai. (30) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, li registrerai; tutti quelli ch'entrano nella schiera, per prestare il servizio del padiglione di congregazione. (31) E questi saranno gli oggetti affidati loro da portare, intorno ai quali si aggirerà ogni loro servizio nel padiglione di congregazione: le assi del tabernacolo, e le sue sbarre, e le sue colonne, e le sue basi. (32) E le colonne tutt'intorno all'atrio, e le loro

(כח) ומשמרתם ביד איתמר: הכונה זאת משמרת משאם שיקבלו מיד איתמר.

סָבִיב וְאֲדִנְיָהֶם וַיִּתְּדֹתֶם וּמִיתְרֵיהֶם לְכָל-
 בְּלִיָּהֶם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּבִשְׁמַת תִּפְקְדוּ אֶת-
 בְּלִי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁאֵם: (לז) זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת
 בְּנֵי מִרְי לְכָל-עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּיַד
 אִיתָמָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: (לח) וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה
 וְאֶהֱרֹן וְנִשְׂאֵי הָעֵדֻה אֶת-בְּנֵי הַקֹּהֲתִי
 לְמִשְׁפַּחָתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם: (לח) מִכֵּן שְׁלֹשִׁים
 שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל-הַבָּא
 לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: (לח) וַיְהִי
 פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחָתָם אֲלֵפִים שִׁבְעַת מֵאוֹת

NUMERI IV

basi, e i loro chiodi, e le loro corde; tutti in somma i loro arnesi, e quanto può loro occorrere: e voi registrerete nominatamente gli arnesi che verranno loro affidati da portare. (33) Quest'è il servizio delle famiglie dei figli di Merari, (gli oggetti cioè) intorno a cui s'aggirerà tutt' il loro servizio nel padiglione di congregazione, sotto la soprantendenza d'Ithamar figlio d'Aronne sacerdote. (34) Mosè ed Aronne, e i principi della congrega, enumerarono i figli dei Kehathiti, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati. (35) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano nella schiera, per servire nel padiglione di congregazione. (36) I loro registrati, distinti nelle loro famiglie, furono due-

וּחֲמִשִּׁים: (לו) אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲלִיתִי
כָּל־הָעֶבֶד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בֵּי־דֶם־מִשָּׁה: ס שְׁנֵי
(לז) וּפְקוּדֵי בְנֵי גִרְשׁוֹן לְמִשְׁפָּחוֹתָם וּלְבֵית
אֲבֹתָם: (לח) מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד
בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַעֲבֹדָה
בְּאֹהֶל מוֹעֵד: (מ) וַיְהִי פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחַתָּם
לְבֵית אֲבֹתָם אֲלֵפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
(מא) אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי גִרְשׁוֹן כָּל־
הָעֶבֶד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

NUMERI IV

mila settecento e cinquanta. (37) Sono questi i registrati delle famiglie dei Kehathiti, tutti quelli che hanno a lavorare nel padiglione di congregazione, enumerati da Mosè ed Aronne, per ordine del Signore, (dato) col mezzo di Mosè. (38) Ed i registrati dei figli di Gheresciòn, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati; (39) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano nella schiera, per servire nel padiglione di congregazione; (40) Furono (dico) i loro registrati, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati, duemila seicento e trenta. (41) Sono questi i registrati delle famiglie dei figli di Gheresciòn, tutti quelli che hanno a servire nel padiglione di congregazione, enumerati da Mosè ed

עַל־פִּי יְהוָה: (מב) וּפְקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם: (מג) מִכֵּן שְׁלֹשִׁים
שָׁנָה וּמַעֲלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא
לַצֵּבֹא לַעֲבֹדָה בְּאַהֲלֹ מוֹעֵד: (מד) וַיְהִיו
פְּקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאתַיִם:
(מה) אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי אֲשֶׁר פָּקַד
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (מו) כָּל־
הַפְּקוּדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשֵׂאֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַלְוִיִּם לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
(מז) מִכֵּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעֲלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים

NUMERI IV

Aronne, per ordine del Signore. (42) Ed i registrati delle famiglie dei figli di Merari, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati; (43) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano nella schiera, per lavorare nel padiglione di congregazione; (44) Furono (dico) i loro registrati, distinti nelle loro famiglie, tremila dugento. (45) Sono questi i registrati delle famiglie dei figli di Merari, numerati da Mosè ed Aronne, per ordine del Signore, (dato) col mezzo di Mosè. (46) Tutt'i registrati nell'enumerazione che Mosè ed Aronne, e i principi d'Israel fecero dei Leviti, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati; (47) Dall'età di

(מז) עבודת עבודה: הוא מה שכתוב למעלה (א' כ') והם ישרתוהו וגומר, יורידו אותו הלוים, יקיימו אותו הלוים. (מט) ופקדיו: כר"ש ז"ל כמוהו (ע' ס' הזכרון).

שָׁנָה כָּל־הָא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבָדָה וְעֲבֹדַת
 מִשָּׁא בְּאֶהֱל מוֹעֵד: (מח) וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם שְׁמֹנֶת
 אַלְפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים: (מט) עַל־פִּי יְהוָה
 פָּקַד אוֹתָם בִּיד־מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ
 וְעַל־מִשְׁאֹו וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־
 מֹשֶׁה: פ שלישי

ה

(ס) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) צֹו
 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה כָּל־צָרוּעַ
 וְכָל־זֶב וְכָל טָמֵא לְנֶפֶשׁ: (ג) מִזִּכָּר עַד־נִקְבָּה
 תִּשְׁלְחוּ אֶל־מַחֲוִיז לַמַּחֲנֶה תִּשְׁלְחוּם וְלֹא
 יִטְמְאוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם:
 (ד) וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתָם אֶל־
 מַחֲוִיז לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 בֵּן עָשׂו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ו) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano a prestar servizio di lavoro, e servizio di portare, nel padiglione di congregazione; (48) Furono (dico) i loro registrati ottomila cinquecento ottanta. (49) Per ordine del Signore, (dato) col mezzo di Mosè, fu assegnato a ciascheduno di essi [cioè ai discendenti di ciascheduno dei tre figli di Levi] il suo lavoro ed il suo portare, e ne fu fatta la numerazione, comandata dal Signore a Mosè.

V

(1) Ed il Signore parlò a Mosè con dire: (2) Comanda ai figli d'Israel, che mandino fuori del campo ogni lebbroso, ed ogni blenorreato, e chiunque è impuro per un morto. (3) Li manderete fuori, tanto maschi, quanto femmine; al di fuori del campo li manderete: onde non rendano impuro il loro campo, nel quale io ho sede tra di essi [cioè tra gl'Israeliti]. (4) E così fecero i figli d'Israel, e li mandarono al di fuori del campo: i figli d'Israel eseguirono pienamente quanto il Signore parlò a Mosè. (5) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (6) Parla ai figli d'Israel: Un uomo, o una donna, che commetta qualsiasi peccato verso altrui, commettendo insieme infedeltà verso il Signore [cioè giurando in falso, v. Lev. V.

(ב) עבשו שכסדר המחנה נזה על שלוח הטמאים וזהו לשלוח גם הכז וטמא לכפש, בעבור קדושת המחנה, כי ה' מתהלך בקרבנו. וכשהיו יולאים למחמה (דברים כ"ג י"א) היו מנזים עוד על קדושה יתרה, שאפי' רואה קרי היה יולא, וגם לעשות לרכיהם היו יולאים, אבל בהיותם בעריהם, המזרוע לבדו היה משתלק, כמו שמופיע בו בדרך

אִישׁ אוֹ-אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל-חַטָּאת הָאֵלֶּם
 לְמַעַל מֵעַל בִּיהוָה וְאִשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא׃
 (ו) וְהִתְּוֹרוּ אֶת-חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהָשִׁיב
 אֶת-אִשְׁמֹו בְּרֹאשׁוֹ וְחִמִּישְׁתּוּ יֶסֶף עָלָיו וְנָתַן
 לְאִשֶּׁר אִשָּׁם לוֹ׃ (ז) וְאִם-אֵין לְאִישׁ גֹּאֵל
 לְהָשִׁיב הָאִשָּׁם אֵלָיו הָאִשָּׁם הַמוֹשֵׁב לִיהוָה
 לַכֹּהֵן מִלֶּבֶד אֵיל הַכִּפָּרִים אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ
 עָלָיו׃ (ח) וְכָל-תְּרוּמָה לְכָל-קֹדֶשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃ (ט) וְאִישׁ אֶת-
 קֹדֶשׁוֹ לוֹ יִהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר-יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃
 פ רביעי (יא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
 (יב) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ
 אִישׁ כִּי-תִשָּׁטֶה אִשְׁתּוֹ וּמַעַלָּה בּוֹ מֵעַל׃
 (יג) וְשָׁכַב אִישׁ אֶתֶּה שֹׁכֶבֶת-זָרָע וְנָעַלְס מַעֲיִנִי

יש ג' וגו', מה שלא ככתב בזב ובשאר טמאים. (ח) האשם המושב: כן ראו, וטעמו
 האשם שיש לו להשיב יהיה לה', כלומר לכהן, וכן דרך רש"י, אבל דרך רא"ב רחוקה.
 (י) ואיש את קדושו וגו': מאחר שכל אחד שליט בקדשו, כאשר כמס לכהן הם שלו
 ולא יוכל כהן אחר לערער עליו ולחלוק עמו. (יב) שטה כמו סטא תרגום כטה, וכן שטה
 מעליו ועבד (משלי ד' ט"ו). (יג) ונסתרה ודרא נטמאה: אין הכוונה (כתרגום

21-26]; indi quella persona si senta colpevole: (7) Confesserà il commesso peccato, ed esborserà la (riparazione della) sua colpa, nell'intero suo valore, e v'aggiungerà il quinto, e darà (tutto ciò) a colui, verso del quale ha peccato. (8) Se però quegli (è morto, e) non ha un prossimo congiunto, a cui pagare la riparazione; la riparazione da pagarsi apparterrà al Signore, cioè al sacerdote; oltre al montone di espiazione, col quale questi propizierà per lui. (9) Ogni tributo [diritto sacerdotale], qualunque cosa sacra dei figli d'Israel, che avranno presentato ad un sacerdote, sarà sua. (10) Ciascheduno potrà disporre delle sue cose sacre, [potrà cioè darle a quel sacerdote che meglio gli piacerà, quindi] ciò che uno avrà dato ad un sacerdote, sarà suo [di quel sacerdote]. (11) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (12) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Uno, la cui moglie traviasse, e commettesse verso di lui infedeltà; (13) E taluno giacesse con lei carnalmente, rimanendo la cosa occulta agli occhi del suo marito; si fosse cioè ritirata in luogo nascosto, e si fosse resa impura; senza che siavi contro di essa alcun testimonio, nè sia stata colta sul fatto [consti cioè che siasi ritirata con un tale, ma nulla più. La tradizione esige oltracciò, che siavi preceduta un'ammo-

יְרוּמוֹת וּמִרְכָּהִים) נְטֻמָּה בַּמֶּת, כִּי מֵלֵת וְהִיא מִפְּסָקָת בֵּין שְׁנֵי הַפְּעֻלִּים, אֵךְ הַבָּמֶת כִּפִּי רֶשִׁי וְרִ"ז, וְהוּא פִּירוּשׁ הַקּוֹדֶשׁ, כְּלוּמָר וְנִעְלַם מֵעֵינֵי אִשָּׁה, אֲנִל הוּא יוֹדֵעַ שְׁכַמְתָּהּ, וְאֵין לוֹ רֹאִיָּה שְׁכַמְתָּהּ, אֵךְ נִכְכֵּם בְּלִבּוֹ קִשָּׁד. וְשִׁיעוֹר הַכְּתוּב כֵּךְ הוּא: אִישׁ כִּי תִשָּׂה אִשְׁתּוֹ וְכו', כְּלוּמָר שְׁכַמְתָּהּ וּבָמֶת נְטֻמָּה, וְעָבַר עָלֶיהָ רוּחַ קִנְיָה וְקָנָה אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא בָּמֶת נְטֻמָּה, אוֹ בַּפֶּךְ עָבַר עָלֶיהָ רוּחַ קִנְיָה וְקָנָה אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא בָּמֶת לֹא נְטֻמָּה; אוֹ בְּשִׁיבָהּ הַדָּבָר מִטֹּטל בַּפֶּךְ, יֵצֵא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן. וְהִנֵּה מִלֵּילָה וְהִיא נְטֻמָּה עֲנִינָה שׁוֹה בְּשֵׁנֵי הַפְּסוּקִים, וְלֹא הִיא זָרִיכָה לַהֲכַתֵּב בַּפְּסוּק הָרִאשׁוֹן, וְאוֹלֵי כַתְּבָהּ לַהֲפָרִיד בֵּין וּבַמֶּתָה וְעַד אֵין בָּהּ, כִּי וְהִיא לַמִּתְרָה יֵשׁ עֲדִים, אֵךְ אֵין עֲדִים לְטוּמָה, וּבַפְּסוּק הַשֵּׁנִי הוֹרֵךְ לַחֲזוֹר וּלְכַתּוּב וְהִיא נְטֻמָּה, מִכִּי שֶׁהִיא לִרְךְ לִסִּים וְהִיא לֹא נְטֻמָּה. וּפִירוּשׁ רִא"ב (שֶׁלֹּא גִילָתָה הִיא הַדָּבָר) וּתְרוּגָה רַמ"ז (שֶׁהִיא הַעֲלִימָה וְהַסְתִּירָה הַדָּבָר, אֲנִל בָּמֶת נְטֻמָּה) אֵין בָּהֶם טַעַם (אִייר תר"ך). וְהִיא לֹא נִתְפַּשְׁשָׁה: לְדַעֲמִי אֵין הַכוּנָה שֶׁלֹּא נִכְנָסָה אֲלֵלָה שֶׁלֹּא הִיא מִי שֶׁנְטֻמָּה וְיִרְאָה אֹתָהּ בַּעֲשׂוֹתָהּ הַכִּנְיָה, וְכֵן דַּעַת הָרִא"ב.

אִישָׁהּ וְנִסְתָּרָה וְהָיָא נְטֻמָּאָה וְעַד אֵין בָּהּ
 וְהָיָא לֹא נִתְפָּשָׁה: (י) וְעָבַר עָלָיו רוּח־קִנְיָאָה
 וְקִנְיָ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָיָא נְטֻמָּאָה אוֹ-עָבַר עָלָיו
 רוּח־קִנְיָאָה וְקִנְיָ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָיָא לֹא
 נְטֻמָּאָה: (יז) וְהָבִיָא הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל־
 הַבֵּהֶן וְהָבִיָא אֶת־קִרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירֵת
 הָאִפָּה קֶמַח שְׁעָרִים לֹא־יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא־
 יִתֵּן עָלָיו לִבְנָהּ כִּי־מִנְחַת קִנְיָאָה הוּא מִנְחַת
 זָכָרוֹן מִזְכֹּרֶת עֹון: (יח) וְהִקְרִיב אֹתָהּ הַבֵּהֶן
 וְהִעֲמִידָהּ לִפְנֵי יְהוָה: (יט) וְלָקַח הַבֵּהֶן מִים
 קֹדְשִׁים בְּכָל־יָחָרֶשׁ וּמִן־הָעֹפֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה
 בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַבֵּהֶן וְנָתַן אֶל־הַמִּים:
 (כ) וְהִעֲמִיד הַבֵּהֶן אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה
 וּפָרַע אֶת־רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל־כַּפֶּיהָ אֶת
 מִנְחַת הַזָּכָרוֹן מִנְחַת קִנְיָאָה הוּא וּבִיד הַבֵּהֶן
 יִהְיוּ מִי הַמָּרִים הַמְּאָרְרִים: (כא) וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ
 הַבֵּהֶן וַאֲמַר אֶל־הָאִשָּׁה אִם־לֹא שָׁכַב אִישׁ
 אוֹתָךְ וְאִם־לֹא שָׁטִית טְמֵאָה תַּחַת אִישְׁךָ

nizione del marito, di non ritirarsi con quel tale]. (14) Ed entrasse in lui il sospetto, ed avesse gelosia di sua moglie, ed ella infatti si fosse resa impura; o entrasse in lui il sospetto, ed avesse gelosia di sua moglie, senza ch'ella si fosse resa impura: (15) Quel marito (dico) condurrà sua moglie al sacerdote, e recherà in sacrificio per lei un decimo d'Efà di farina d'orzo; non vi colerà sopra olio, e non vi metterà sopra incenso, poich'è un'offerta (per cagione) di gelosia, è un'offerta di ricordo, destinata a ricordare (davanti a Dio) un delitto. (16) Il sacerdote la farà avanzare, e stare davanti al Signore. (17) Indi il sacerdote piglierà dell'acqua santa in un vase di creta; e della terra esistente nel suolo del tabernacolo piglierà il sacerdote e metterà in quell'acqua. (18) E facendo stare la donna davanti al Signore, il sacerdote scapiglierà il capo della medesima, e metterà sulle mani di lei l'offerta di ricordo, la quale è un'offerta (per cagione) di gelosia; ed il sacerdote terrà in mano l'acqua (detta) amara, infelicitante. (19) Ed il sacerdote la scongierà, e dirà alla donna: Se (altr')uomo non è giaciuto teco, e se non hai deviato impu-

(יִרָא) מִי הַמָּרִים: לֹא נִקְרָאוּ בָּשׂוּם מִקּוֹם הַמַּיִם הַמֵּרִים, כִּי בָאֵמֶת לֹא הָיוּ מְרִים, וְרַק אִם טַמְּאָה אִזּוּ הָיוּ נִעְשִׂים בִּקְרָבָהּ מְרִים (כלומר מוֹזִיקִים וְאֶרְסִיִּים), כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (פסוק כ"ד) וְזֹאת הִיא הַמַּיִם הַמְּאֻרָּרִים לְמֵרִים, וְהָיוּ נִקְרָאִים מְרִים עַל שֶׁם סוֹפֵס (כְּדִבְרֵי ר"ל) מִכֵּי שֶׁאֵם הִיא טַמְּאָה הָיוּ מְרִים לָהּ, וְאֵע"פ שֶׁאֵם לֹא נִטְמָאָה לֹא הָיוּ מְרִים, לֹא נִקְרָאוּ מִתּוֹקִים אִזּוּ מִי תְּרֹפָה וְכִיּוֹלָא בֹּזֵה, כִּי בָאֵמֶת אֵם לֹא נִטְמָאָה לֹא הָיוּ הַמַּיִם מִחֲדָשִׁים בֹּזֵה שׁוֹם דְּבַר (עֵינֵי לְמַטֵּה פֶסוּק כ"ח). וְהִנֵּה מִי הַמֵּרִים עֲנִינוּ הַמַּיִם הַנִּקְרָאִים מְרִים, וְכִיּוֹלָא בֹּזֵה בְּהָר פָּרָה, הִנֵּה הַנִּקְרָא פָּרָה, וְאִמְרִים כְּמֵהוּ, וְכִמוֹ שֶׁפִּירָשְׁתִּי רִקְעֵי הַשָּׁמַיִם, הִרְקִיעַ הַנִּקְרָא שָׁמַיִם. אֲבָל הַסּוּד שְׂרָמֹה הָרֹאשׁ"ע (שֶׁהִיא הַכֶּהֱן כֹּתֵן בָּמִים שָׁמַיִם מְחִיחִים, אֵם הִיא כֹּרָא לֹא שֶׁהִיא טַמְּאָה), הֵבֵל הוּא וְשִׁנְעוֹן, שֶׁהָיָה אֵם הִיא זֶה בְּדַעַת הַמִּתּוֹקֵק, הִיא מוֹסֵר הַעֲנִין לְכַהֲנִים מִפֶּה לְאִזֵּן, וְלֹא הִיא כֹּתֵב בְּתוֹרָה מְלִינָה שֶׁתִּגְלֶה סוּדוֹ. וְהִנֵּה מִשֶּׁהָ לֹא כִמְנַע מִלְכָּתוֹב מְלִינָה שִׁתְּכֵן לְהִבִּין מִמֶּנָּה כִּי כֵל מַעֲשֵׂיו וְכֵל תּוֹרָתוֹ לֹא הָיוּ אֲלֵל בְּכָךְ אֲנוֹשׁ, וְכֵן חֲכָמֵי הַתַּלְמוּד לֹא כִמְנַעוּ מֵאֲמֹר שֶׁהֵכֵן הִיא כֹּתֵן בָּמִים דְּבַר מֵר, כִּי כֵן הִיא כֹּרָא לָהֶם מִשְׁמַעוֹת הַמִּלּוֹת, וְלֹא חָשׂוּ כָלֵל שֶׁאֵם מִזֶּה יִשְׁפֹּטוּ הַתַּלְמִידִים שֶׁהִיא הַעֲנִין בְּתַחֲבֹלָה וְכֵלֵל מַעֲשֵׂה כַּסִּים; כִּי מִי שֶׁהוּא כֹּאחֵן כָּל דְּבָרָיו אֵין דְּרָכּוֹ לִהְיוֹת דּוֹאֵף שֶׁאֵם יִשְׁבֹּחוּ וְסָקֵר, וְלֹא יַעֲלֶה עַל לְבֹ שִׁיחֵי דְבָרָיו דְּרִיכֵין חֲזוֹק. (יִטָּ) וְהַשְׁבִּיעַ: חוֹר לְמֵה שְׂכֵתוֹב לְמַטֵּה

הַנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים הַמֵּאֲרִים הָאֵלֶּה: (א) וְאֵת
כִּי שָׁטִית תַּחַת אִישׁךָ וְכִי נִטְמָאת וַיִּתֶּן אִישׁ
בְּךָ אֶת־שִׁכְבָּתוֹ מִבְּלָעֲדֵי אִישׁךָ: (בא) וְהַשְׁבִּיעַ
הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וְאָמַר
הַכֹּהֵן לְאִשְׁרָה יִתֵּן יְהוָה אוֹתְךָ לְאֵלֶּה
וּלְשִׁבְעָה בְּתוֹךְ עַמְּךָ בְּיַד יְהוָה אֶת־יָרֶכְךָ
נִפְּלֹת וְאֶת־בִּטְנְךָ צָבָה: (בב) וְבָאוּ הַמֵּי־
הַמֵּאֲרִים הָאֵלֶּה בְּמַעֲיֶיךָ לְצָבוֹת בָּטָן וּלְנֶפֶל
יֶרֶךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן: (בג) וְכָתַב
אֶת־הָאֵלֶּת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בְּסֶפֶר וּמָחָה אֶל־
מֵי הַמָּרִים: (כד) וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מֵי
הַמָּרִים הַמֵּאֲרִים וּבָאוּ בָּהּ הַמֵּי־הַמֵּאֲרִים
לְמָרִים: (כה) וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת
מִנְחַת הַקִּנְאָה וְהִנִּיף אֶת־הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה
וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: (כו) וְקִמֹּץ הַכֹּהֵן
מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ
וְאַחֵר יִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמֵּי־: (כז)
וְהִשְׁקָה אֶת־הַמֵּי־וְהִיֵּתָה אִם־נִטְמָאָה

ramente da tuo marito; rimanti illesa da (ogni cattivo effetto di) quest'acqua amara, infelicitante. (20) Se però hai deviato da tuo marito, e ti rendesti impura; ed altr'uomo, fuori di tuo marito, è giaciuto teco carnalmente.... (21) Il sacerdote (dico) scongiurerà la donna con un giuramento esecratorio, e dirà il sacerdote alla donna: Rendati il Signore (un tipo di) imprecazione e di giuramento in mezzo al tuo popolo [v. Genesi XLVIII. 20], facendoti il Signore cadere la coscia [l'utero], e gonfiare il ventre. (22) Quest'acqua cioè infelicitante entrando nelle tue interiora, avrà l'effetto di farti gonfiare il ventre e cadere la coscia [l'utero]. — E la donna dirà: Amèn, Amèn. (23) Indi il sacerdote scriverà queste maledizioni in una carta, e detergerà (la scrittura) dentro l'acqua amara. (24) Indi farà bere alla donna l'acqua amara infelicitante, e l'acqua (detta) infelicitante avrà, entrando in lei, l'effetto di acqua amara [cioè avvelenata e micidiale]. (25) Il sacerdote piglierà dalla mano della donna l'offerta (per cagione) di gelosia, e dimenerà l'offerta innanzi al Signore, e l'avvicinerà all'altare. (26) Ed il sacerdote prenderà via dall'offerta, pieno il pugno, il profumo, e l'arderà sull'altare; indi farà bere alla donna quell'acqua. (27) Ora, quand'egli le avrà fatto bere

ואמרה האש אמן אמן. (כא) והשביע: חזר וכפל מפני אך מאמר. את ירכך
נופלת: נראה לי שאין ירך זה כמשמעו, אך הוא כנז לאיברי ההולדה, על דרך
יוצאי ירכה, וכן בלשון חז"ל אין אשה מתקנחת אלא בירך חברתה. וכ"ל גם
אנקלום ותרגום ירושלמי מסייעים לפירוש, כי תרגמו נופלת מסיא, וכ"ל שלא יתכן
מסומם בירך שיש בו עגם אלא נרסם. ואמנם כפילת הרסם הוא חולי ידוע. ואני
לא אדע מה ראה געזענזים לומר שהירך האמורה כאן הם העגלות (Nates). אחר
זמן מנאמי כי גם ר' אליה בחור (בספר התשני, על מלת אצר) כתב את ירכך נופלת
פירוש ערותה. (כב) המאזרים: בתרגום שמוני דמבארים: אולי מאזרים כמו
מאליא (תריס) בחלוק לי ור', כמו להנהיל פנים משמן במקום להנהיר, וכן רחם
המרכבה לרכב יושבת לבוש (מיכה א' י"ג), חלומה ארמלה; ואין נראה לפרש לי קללה,
כי עיקר טבעם לא היה להזיק, אלא לבחון בין טהורה לטמאה, ועוד אם היה מאזרים
לי מארה היה ראוי שיאמר (למטה כ"ד וכ"ז), ובאז זה המים המרים למאזרים, לא
המאזרים למרים, שנראה כי אין רע אם היו מאזרים בלבד. ולדעת אח"ס יתכן
לפרש מאזרים משרש אור ותהיה הקריאה מאזרים, והטעם מנארים ומפנים אור.

וּתְמַעַל מֵעַל בְּאִשָּׁהּ וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם
הַמְאָרְרִים לְמָוִים וְצִבְתָּהּ בַטֶּנֶה וְנִפְלָה
יָרְכָה וְהִיתָה הָאִשָּׁה לְאֵלָה בְּקֶרֶב עַמָּה:
(כח) וְאִם-לֹא נִטְמְאָה הָאִשָּׁה וּטְהֹרָה הִוא
וְנִקְתָּה וְנִזְרְעָה זֶרַע: (כט) זֹאת תֹּוֹרַת הַקִּנְאָת
אֲשֶׁר תִּשְׁטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה וְנִטְמְאָה:
(ל) אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עָלָיו רוּחַ קִנְאָה
וְקִנָּא אֶת-אִשְׁתּוֹ וְהַעֲמִיד אֶת-הָאִשָּׁה לִפְנֵי
יְהוָה וַעֲשֵׂה לָּהּ הַכֹּהֵן אֶת כָּל-הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

NUMERI V

quell'acqua, se ella erasi resa impura, ed aveva commesso infedeltà verso il suo marito, l'acqua infelicitante entrando in lei avrà l'effetto di amara, e le si gonfierà il ventre, e le cadrà la coscia [l'utero]; e quella donna diventerà (tipo d')imprecazione in mezzo al suo popolo. (28) Se poi la donna non si è contaminata, ma è pura, rimarrà illesa, e sarà feconda. (29) Quest'è la legge concernente la gelosia, quand'una donna devii da suo marito e rendasi impura; (30) O quando entri in taluno un sospetto, e sia geloso di sua moglie [anche innocente]: egli presenterà la donna davanti al Signore, ed il sa-

(כח) וְנִקְתָּה: תִּשְׁטֶה כְּקִים מִכָּל עֹנֶשׁ, וְתִשְׁאָר כְּמוֹ שְׂמִימָה. וְנִזְרְעָה זֶרַע: שֶׁלֹא יִפּוֹל
יָרְכָה, וְתִתְעַבֵּר כְּמוֹ שְׂמִימָה מִתְעַבֵּרֶת קוֹדֶם לָכֵן; כִּי אִמְנֶם בְּהוּסָה יִדְבַּר הַכְּמוֹת, וְרוּחַ
הַכְּזִים חֵיכֵן עֲקֹרֹת.

(לא) וְנָקָה הָאִישׁ מִעֹון וְהָאִשָּׁה הִהְיָה חַטָּאת
אֶת־עֹנָהּ: פ

ו

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אֹו־אִשָּׁה
כִּי יִפְּלֹא לְנָדָר נָדָר נָזִיר לַיהוָה: (ג) מִיֵּין
וְשִׁכָר יִזִּיר חֲמֶץ יֵין וְחֲמֶץ שִׁכָר לֹא יִשְׁתָּה
וְכָל־מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתָּה וְעֲנָבִים לַחִים
וְיֵבֶשִׁים לֹא יֹאכַל: (ד) כָּל יְמֵי נְזִירוֹ מִבֶּלֶד אֲשֶׁר

NUMERI V-VI

cerdote le farà quant'è prescritto in questa legge. (34) Il marito sarà scevro di peccato, e quella donna porterà la pena del suo delitto.

VI

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Quando un uomo, o una donna, pronuncii voto di Nazireo [cioè separato], per separarsi [consecrarsi] al Signore; (3) Dal vino, e (da ogni) liquore inebbriante, si asterrà; aceto di vino, ed aceto d'altro liquore inebbriante, non berà; alcun infuso d'uva non berà, ed uva fresca, o secca, non mangerà. (4) Per tutta la durata del suo Nazireato non

(ג) מִשְׁרַת: מִן שָׂרָא שְׁעִיבֵי בִּזְרָמִית הֵתָר קָשָׁר, וְזוֹה שׂוֹרֵה פֶתוֹ, שְׁתִּלְקִי
(ד) אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הָיִין: לֶשׁוֹן עֲשִׂיָּה כְּמֹלֵד גַּם לְהוֹרֵאת אִסְיִפָּה

יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיָּין מַחֲרָצִים וְעֲדָג לֹא יֹאכֵל׃
 (ח) כָּל־יְמֵי נָדָר נִזְרוּ תֵּעָר לֹא־יַעֲבֹר עַל־רֹאשׁוֹ
 עַד־מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר־יֵזִיר לַיהוָה קָדֵשׁ
 יִהְיֶה גֵדֶל פָּרַע שְׁעַר רֹאשׁוֹ׃ (י) כָּל־יְמֵי הַיָּזְרוּ
 לַיהוָה עַל־נַפְשׁ מֵת לֹא יָבֹא׃ (יא) לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ
 לְאֶחָיו וּלְאֶחָתוֹ לֹא־יִטְמָא לָהֶם בְּמָתָם כִּי
 נָזַר אֱלֹהָיו עַל־רֹאשׁוֹ׃ (יב) כָּל יְמֵי נִזְרוֹ קָדֵשׁ
 הוּא לַיהוָה׃ (יג) וּבִיְיָמוֹת מֵת עָלָיו בִּפְתָע
 פֹּתְאִם וְטָמֵא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם
 שִׁהָרְתּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יְגַלְּחֵנוּ׃ (יד) וּבַיּוֹם

וקנין, כמו עשה את כל הכבוד הזה, כמי ועלם ידי עשה לי את החיל הזה, וכן כאן כל
 אשר יעשה מִגֶּפֶן הַיָּין, ענינו כל הנקלט מן הגפן, ופירושו צדדו אפילו חרצנים ואפילו
 ז. חרצנים הוא לדעתי שם לענבים שכבר נדרכו ונעשה מהם יין, והוא כולל הקליפה
 והגרעינים שנתוכה, וכמו שאמרו צירושלמי (דמאי פרק א') צראשונה היו ענבים
 מרובות ולא היו חרצנים חשובות, ועכשו שאין ענבים מרובות חרצנים חשובות, הכוונה
 שבזמן רביו הענבים, אז הענבים שכבר נדרכו לא היו חשובות לכולם, כי לא היו
 קונים אותן לעשות מהן תַּמָּד (זויער), מאחר שהיין הטוב היה בזול גדול, ובהפך בזמן
 שלא היו ענבים מרובות היו החרצנים כמכרות לעשות מהן תַּמָּד. וכן באמרו (ברכות
 כ"ג) עד שזרע טטה ושעורה וחרצן במפולת יד, הכוונה הקליפה עם הגרעינים שנתוכה,
 הן אחת כי הגרעינים לבדם יש בהם כח מזריע זרע, אבל הנא לזרוע גפן לא יעלה
 להנפיל הגרעינים מן הקליפה, אבל יקח ענבים שכבר נדרכו ויזרעם כמו שהם. ואמרו
 ז. הוא לדעתי שם הגרעינים שנתוך הקליפה, ואמר הכתוב שלא יאכל הכזיר אפילו
 החרצנים שכבר ילא מהם היין, ואפילו ז. אחד, אע"פ שאינו מאכל אדם. פירושי
 הוא כדעת ר' יהודה (כזיר ל"ד), וחרגוס הנקלס הוא כדעת ר' עמי (ענין שם ל"ט),

mangerà d'alcuna cosa che si ricava dalla vite vinifera, nè la vinaccia, nè i vinaccioli. (5) Per tutta la durata del suo voto di Nazireato, rasojo non passerà sul suo capo; sino a tanto che sia compiuto il tempo, pel quale si sarà fatto Nazireo al Signore, sarà santo, e lascerà crescere scomposta la chioma del capo suo. (6) Per tutt' il tempo che sarà Nazireo al Signore, non entrerà presso alcun morto. (7) Per suo padre, per sua madre, pel suo fratello, e per la sua sorella quando vengano a morire, non deve rendersi impuro; per ciòchè egli ha sul capo il diadema del suo Iddio [cioè la chioma consacrata]. (8) Per tutt' il tempo del suo Nazireato, sacro egli è al Signore. (9) Se poi taluno gli muore vicino repentinamente, rendendo così impuro il consacrato suo capo; egli si raderà la testa nel dì della sua purificazione, la raderà (cioè) nel giorno settimo. (10) E nel giorno ottavo recherà al sacerdote, all'ingresso del padiglione di congregazione,

והלכו אחרי רוב המפרשים ובעלי ספרי ששים, גם געזעניוס; רק תרגום ירושלמי שנעשה בצ"ח ישראל שם הוראת המלות האלו על אחתה כמו שהיתה מפורסמת בא"י גם בדבור ההמון, לא כן תרגום אלקלום שנעשה בבבל והקדמונים יקראוהו בשם תרגום בבלי (ע"ן כ"ס חמד ה' עמוד רכ"ג). ומה שמזכיר התנאים ר' יהודה ור' יוסי חולקים בהנחת המלות האלה, אמשב שכך היה הענין: ר' יהודה פירש המלות לפי מה שהיתה הוראתן גם בימיו, אבל ר' יוסי שהיה מציפורי שהיה בגליל, ואנשי גליל לא הקפידו על לשונם וכשתבש הלשון אללם, הרגיל עצמו שלא לסמוך על מנהג ההמון, והיה מנקה הוראת המלות בשמים אשר חונן מהם, ויען מנא מלת זוג המורה על הפעמון, משב כי גם זוג הוא החינוך, ולא הפנימי. וסרו בזה תלכות המסד Gussetius שהרכיב פה בלעקסיקון שלו (במלת זוג) ואמר שאין לסמוך כלל על דברי רז"ל בהנחת המלות כי כבר נשכחה מהם ידיעת הלשון, עד שלא היו יודעים מה הוא חרטן ומה הוא זוג. וזה שקר מפורסם, כי מתוך הירושלמי דמאי ראינו כי בדבורם לא היו מסופקים בהוראת המלות, והמתרגמים הירושלמיים תרגמוו כפי משמעות המלות בדבור ההמוני, ורק ר' יוסי שכולד במדינה שלא שמו יפה את לשונם לא רצה לסמוך על דבור המון עם, והתחכם לפרש מדעתו, והלכו אחרי אנשי גליל בתרגומם המיוחד לאלקלום. (דו) פ"ד: רש"י לא דק, ואף אם לא יהיה דבוק לא ישתנה נקדו, ועד כי מלת קטן איננה בר"ע ולא בס' הזכרון, ולא ברש"י כתיבת יד שצדי. (ט) ושמא ראש נורו: היה כ"ל לקרוא ושמא, ראש נורו פ"ד טמא, כמו למטה (י"ב) כי

הַשְּׂמִינִי יָבֹא שְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה
אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ^(יא) וַעֲשֵׂה
הַכֹּהֵן אֶחָד לְחֹטְאָת וְאֶחָד לְעֹלָה וּכְפָר
עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל־הַנֶּפֶשׁ וּקְדָשׁ אֶת־
רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: ^(יב) וְהִזִּיר לַיהוָה אֶת־יָמָיו
נִזְרוּ וְהִבִּיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ לְאַשֶׁם וְהִימִים
הָרֹאשִׁימִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוּ: ^(יג) וְזֹאת תוֹרַת
הַנִּזְיָר בַּיּוֹם מְלֵאת יָמָיו נִזְרוּ יָבִיא אֹתוֹ אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ^(יד) וְהִקְרִיב אֶת־קֶרְבָּנוֹ
לַיהוָה כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָּמִים אֶחָד לְעֹלָה
וּכְבִּשָּׂה אֶחָת בֶּת־שָׁנָתָה תְּמִימָה לְחֹטְאָת
וְאֵיל־אֶחָד תָּמִים לְשִׁלְמִים: ^(טו) וְסֵל מִצֹּת
סֵלַת חֹלֶת בְּלוּלָת בִּשְׁמֵן וְדִקְיָקִי מִצֹּת
מִשְׁחִים בִּשְׁמֵן וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם: ^(טז) וְהִקְרִיב
הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וַעֲשֵׂה אֶת־חֹטְאָתוֹ וְאֶת־
עֹלָתוֹ: ^(יז) וְאֶת־הָאֵיל יַעֲשֶׂה זֶבַח שְׁלָמִים
לַיהוָה עַל סֵל הַמִּצֹּת וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־
מִנְחָתוֹ וְאֶת־נִסְכּוֹ: ^(יח) וּגְלַח הַנִּזְיָר פֶּתַח אֹהֶל

due tortore, o due giovani colombi. (11) Ed il sacerdote farà dell'uno un sacrificio d'aspersione, e dell'altro un olocausto, e propizierà per lui, in quanto a ciò ch'egli ha peccato per quel morto; e nello stesso giorno consacrerà (nuovamente) il suo capo. (12) E consacrerà al Signore il tempo che aveva destinato pel suo Nazireato, e recherà un agnello nato entro l'anno in sacrificio di pentimento; ed il tempo antecedente sarà perduto, poichè il suo Nazireato è divenuto impuro. (13) Questa poi è la legge del Nazireo: nel giorno che sarà compiuta la durata del suo Nazireato, lo recherà [cioè recherà la sua chioma, ossia si recherà col capo intonso], all'ingresso del padiglione di congregazione. (14) Ed offrirà il suo sacrificio al Signore, (cioè) un agnello nato entro l'anno, immacolato, in olocausto; ed un'agnella nata entro l'anno, immacolata, in sacrificio d'aspersione; ed un montone immacolato, in sacrificio di contentezza. (15) Come pure un paniere di pani azzimi, (cioè) fior di farina (ridotta in) focacce azzime intrise coll'olio, e focacce azzime, di pasta molle unte coll'olio, e le offerte farinacee e libazioni relative [ai suddetti agnello, agnella e montone]. (16) Il sacerdote presenterà (tutto ciò) innanzi al Signore, ed eseguirà il suo sacrificio d'aspersione ed il suo olocausto. (17) E del montone farà un sacrificio di contentezza al Signore, accompagnato dal paniere di pani azzimi. Il sacerdote ne farà eziandio la relativa offerta farinacea e libazione. (18) Ed il Nazireo si raderà all'ingresso del padiglione di

טמא נזיר. (יא) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש: אע"פ שנטמא באונם נקרא חטא. ורא"ב צ"ע אומר שאירע לו האונם לעונש על עברה אחת שעשה, ושכר עברה עברה. (יג) ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו: יביא את נזרו חל פתח אהל מועד; פרע שער ראשו נקרא נזרו, ובמלאת ימי נזירותו לא יגלח שערו בביתו, אבן יביא שערו האגודל אל פתח אהל מועד, כדיכול להראות לאלהים כי השלים נזרו, ושם יגלחו וישרפוהו על האש אשר תחת זבח השלמים. ורא"ב צ"ע אומר שהבן יביא ויגלח ברחו, ואחריו רמב"מן תרגם שאחרים יביאווהו, וזה הנל, כי הכזירות אינה אלא בראש ובנדבחה, ולולי שנשארו לבו ברוח קדושה לא היה נזיר, אז לא היה משלים כזירותו, ואחר שהשלים כזירותו איך יתכן שלא יחוש ללכת לבית ה' להקריב קרבנו ולהשלים חובת נזרו? והכחוש ידבר בזהוהו, ולא באפשרי רמק. (יד) וגלח הנזיר פתח אהל

מוֹעֵד אֶת־רֹאשׁ נִזְרוּ וּלְקַח אֶת־שַׁעַר רֹאשׁ
 נִזְרוּ וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים:
 (ט) וּלְקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַזֶּרֶעַ בְּשִׁלָּה מִן־הָאֵל
 וַחֲלַת מִצָּה אַחַת מִן־הַפֶּל וּרְקִיק מִצָּה אֶחָד
 וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנְּזִיר אַחֵר הַתְּגַלְחוּ אֶת־נִזְרוֹ:
 (י) וְהִנִּיף אוֹתָם הַכֹּהֵן וְתִנוּפָהּ לִפְנֵי יְהוָה
 קֹדֶשׁ הוּא לִכְהֵן עַל חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק
 הַתְּרוּמָה וְאַחֵר יִשְׁתָּה הַנְּזִיר יַיִן: (כא) זֹאת
 תּוֹרַת הַנְּזִיר אֲשֶׁר יִדֹּךְ קָרְבָּנוֹ לִיהוָה עַל־
 נִזְרוֹ מִלֶּבֶד אֲשֶׁר־תִּשְׁיג יָדוֹ כַּפֵּי נִדְרוֹ אֲשֶׁר
 יִדֹּךְ בֶּן יַעֲשֶׂה עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ: פ (כב) וַיְדַבֵּר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (כג) דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן
 וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲמֹר לָהֶם: ס (כד) יְבָרַכְךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ:
 ס (כה) יֵאָר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: ס
 (כו) יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם:
 ס (כז) וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי
 אֲבָרַכֶם: ס חֲמִישִׁי

congregazione il consecrato suo capo, e prenderà i capelli del consecrato suo capo, e li metterà sul fuoco esistente sotto il sacrificio di contentezza. (19) Indi il sacerdote prenderà dal montone una spalla cotta, ed una focaccia azzima dal panniere, ed una focaccia azzima di pasta molle, e metterà (tutto ciò) sulle palme delle mani del Nazireo, dopo che si sarà rasa la consecrata chioma. (20) Ed il sacerdote ne farà la dime-nazione davanti al Signore, sono cose sacre, devolute al sa-cerdote, oltre al petto di dimenazione ed alla gamba di tri-buto; e poscia il Nazireo potrà bere vino. (21) Ell'è questa la legge del Nazireo, che abbia fatto qualche voto, e quest'è il sacrificio che deve fare al Signore pel suo Nazireato, oltre a quanto vorrà fare a norma delle sue facoltà; secondo il voto che avrà fatto, farà (altri sacrifici) oltre alla legge del suo Nazireato. (22) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (23) Parla ad Aronne, ed ai figli suoi, con dire: Così bene-direte i figli d'Israel, dicendo loro: (24) Benedicati il Signore, e custodiscati. (25) Rischiarì il Signore la sua faccia verso di te [vale a dire: ti miri con benigno aspetto], e t'abbia in grazia. (26) Alzi il Signore la sua faccia verso di te [cioè ti miri con compiacenza, qual persona a lui cara], e concedati pace [benessere, felicità]. (27) Così porranno il mio nome sopra i figli d'Israel, ed io li benedirò.

מוֹעֵד: דברי רש"י סתומים, כי אומר יכול יגלה בעזרה, כראה מזה שאינו מוגלח בעזרה, ואח"כ אומר שלמי כזר מתגשלין בעזרה. וכו"ל כי בנית שני ראוי שיהיה דרך בזיון שיהיו הכזירים מוגלים בעזרה, ולפיכך עשו לשכה באחת מזויות העזרה, ובה היו מוגלים ומגשלים (ע' מדות פרק ב' משנה ה'), ולפיכך כדקדקו בספרי ובכזיר (דף מ"ה) לפרש פתח אהל מועד אחר שחשטת השלמים שהיו נשקטים פתח אהל מועד, ולא חשו להזכיר שיהיה בגלות כלשכה, כי היה דבר ידוע אלם. (בז) ושמו את שמי: מלידתם עם על אץ לה דוגמא.

ז

(א) וַיְהִי בַיּוֹם בָּלוֹת מִשֶּׁה לְהִקְיָם אֶת-
הַמִּשְׁכָּן וַיִּמַּשֵּׁח אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֹתוֹ וְאֶת-כָּל-
כֵּלָיו וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו וַיִּמַּשְׁחֵם
וַיִּקְדֹּשׁ אֹתָם: (ב) וַיִּקְרִיבוּ נְשֵׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֹאשֵׁי
בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשֵׂאֵי הַמִּטָּה הֵם הָעֹמְדִים
עַל-הַפָּקָדִים: (ג) וַיָּבִיאוּ אֶת-קָרְבָּנָם לִפְנֵי
יְהוָה שֵׁשׁ-עֹגֶלֶת צֶבַע וּשְׁנַיִם-עֶשֶׂר בָּקָר עֹגֶלֶה
עַל-שְׁנֵי הַנְּשָׂאִים וְשׁוֹר לְאַחַד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם
לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן: (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה

VII

(1) Ora, quando Mosè ebbe terminato di erigere il tabernacolo, e l'ebbe unto, e consacrato con tutt'i suoi arredi, e l'altare e tutt'i suoi arredi; tosto ch'egli ebbe tutto ciò unto e consacrato; (2) I principi d'Israel, capi de' loro casati, i capi cioè delle tribù, quegliino che assisterettero alla numerazione, fecero un'offerta. (3) E recarono la propria offerta davanti al Signore, (cioè) sei carri coperti, e dodici buoi, un carro per ogni due principi, ed un bue per ciascheduno; e li presentarono davanti al tabernacolo. (4) Ed il Signore disse

לֵאמֹר: ^(ה) קַח מֵאֹתָם וְהָיוּ לְעֹד אֶת־עֲבֹדַת
 אֱהֹל מוֹעֵד וְנָתַתָּה אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ
 כְּפִי עֲבֹדָתוֹ: ^(ו) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָעֹגֳלוֹת וְאֶת־
 הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם: ^(ז) אֶת י שְׁתֵּי
 הָעֹגֳלוֹת וְאֶת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי
 גִּרְשֹׁן כְּפִי עֲבֹדָתָם: ^(ח) וְאֶת י אַרְבַּע הָעֹגֳלוֹת
 וְאֶת שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי מֵרָרִי כְּפִי
 עֲבֹדָתָם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: ^(ט) וּלְבְנֵי
 קֵהָת לֹא נָתַן כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בְּכֹתֶף
 יִשָּׂאוּ: ^(י) וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ

NUMERI VII

a Mosè, quanto segue: (5) Ricevi da loro (quei carri e buoi), e siano destinati ad uso del servizio del padiglione di congregazione; consegnali quindi ai Leviti, a ciascheduno a norma del suo ufficio. (6) E Mosè ricevette i carri e i buoi, e li diede ai Leviti. (7) Due carri e quattro buoi diede ai figli di Gheresciòn, in ragione del loro ufficio. (8) E quattro carri ed otto buoi diede ai figli di Merari, in ragione del loro ufficio: (il tutto) sotto l'ispezione d'Ithamàr figlio d'Aronne sacerdote. (9) Ai figli però di Kehàt non ne diede, poichè ad essi incombe il servizio delle cose sacre, cui portar debbono sulla spalla. (10) I principi offrono (eziandio dei sacrifici per)

(י) אֶת חֲנֻכַּת: כִּרְאִין דְּבִרִי רַח"נ שֶׁכֵּשִׂיאים הִקְרִיבוּ מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהַלָּא
 אַחֲרֵי שְׁבַעֲת יְמֵי הַמִּלּוּאִים, וְחַזֵּה לֹא הָיָה מַעֲמִיד וּמִסְרָק, אֲזַל כֹּ' יְמֵי הַמִּלּוּאִים כֻּלָּה

בַּיּוֹם הַמִּשַׁח אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת־
 קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: (יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם יִקְרִיבוּ
 אֶת־קָרְבָּנָם לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ: ס (יב) וַיְהִי
 הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת־קָרְבָּנוֹ נְחֹשֶׁן
 בֶּן־עֲמִינָדָב לַמִּטָּה יְהוּדָה: (יג) וְקָרְבָּנוֹ קִעְרַת־
 כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרֶק אֶחָד
 כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם
 מִלֵּאִים סֵלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: (יד) כָּף
 אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת: (טו) פָּר אֶחָד

NUMERI VII

l'inaugurazione dell'altare, quando fu unto; e i principi presentarono la loro offerta innanzi all'altare. (11) Ed il Signore disse a Mosè: I principi presenteranno uno per giorno i loro sacrifici per l'inaugurazione dell'altare. (12) Ora, quegli che presentò il suo sacrificio nel primo giorno fu Nahhsciôn figlio d'Amminadáv, della tribù di Giuda. (13) E la sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (14) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (15) Un giovine toro, un montone, un agnello nato en-

להקים ולמזבח ולקדש כל חלקי המשכן. (יג) קערת כסף: עיין שמות כ"ה כ"ט.

בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
 לָעֹלָה: (טז) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: (יז)
 וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
 עֲתוּדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה
 זֶה קָרְבַּן נֶחֱשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: פ (יח) בַּיּוֹם
 הַשְּׁנִי הִקְרִיב נֹתָנָאֵל בֶּן־צוּעָר נָשִׂיא יִשְׁשָׁכָר:
 הִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת
 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
 שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים
 סֹלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה: (כ) כֶּף אַחַת
 עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת: (כא) פֶּר אֶחָד בֶּן־

NUMERI VII

tro l'anno, per olocausto. (16) Un capro, per sacrificio d'as-
 persione. (17) E per sacrificio di contentezza buoi due, mon-
 toni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque.
 Quest'è l'offerta di Nahhscion figlio d'Amminadav. (18) Nel
 giorno secondo presentò Nethanèl figlio di Ssuàr, principe
 d'Issachàr. (19) Presentò la sua offerta, (consistente in) un
 piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'ar-
 gento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue
 pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea.
 (20) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo.
 (21) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro

בָּקָר אֶיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בֶּן-שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה:
 (כב) שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: (כג) וּלְזֶבֶח
 הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְרִים
 חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
 נִתְּנָאֵל בֶּן-צֹוֹעַר: פ (כד) בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי
 נָשִׂיא לְבָנֵי זְכוּלָן אֱלִיאָב בֶּן-חֶלֶן: (כה) קָרְבָּנוֹ
 קֶעֶרֶת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלִשִּׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ
 מִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
 שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֶלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לַמִּנְחָה:
 כף אַחַת עֶשְׂרֵה זֶה ב מִלֵּאָה קִטְרֶת:
 (כו) פֶּר אֶחָד בֶּן-בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד

NUMERI VII

l'anno, per olocausto. (22) Un capro, per sacrificio d'asper-
 sione. (23) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni
 cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Que-
 st'è l'offerta di Nethanèl figlio di Ssuàr. (24) Nel giorno
 terzo (presentò) il principe dei figli di Zevulùn, Eliàv figlio
 di Hhelòn. (25) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di cen-
 totrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli,
 secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina
 intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (26) Una scodella d'oro,
 di dieci (sicli), piena di profumo. (27) Un giovine toro, un

בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: (כח) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד
 לַחֲטָאת: (כט) וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנֵי
 אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־
 שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן: פ
 (ל) בַּיּוֹם הָרִבִּיעִי נָשִׂיא לְבְנֵי רְאוּבֵן אֱלִיעֶזֶר
 בֶּן־שִׁדְיָאוֹר: (לא) קָרְבָּנוֹ קַעֲרֹת־כֶּסֶף אַחַת
 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף
 שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים
 סֵלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: (לב) כֶּף אַחַת
 עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: (לג) פֶּר אֶחָד
 בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כְּבָשׁ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ

NUMERI VII

montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (28) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (29) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Eliàv figlio di Hhelòn. (30) Nel giorno quarto, il principe dei figli di Ruben, Elissùr figlio di Scedeùr. (31) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (32) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (33) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olo-

לְעֹלָה: (לח) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: (לח) וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְרִים חֲמִשָּׁה כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיָּצוֹר בֶּן־שָׂדִיאוֹר: פ (לו) בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי נָשִׂיא לְבָנִי שִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צוּר־יִשָּׁרִי: (לז) קָרְבָּנוֹ קֶעֱרַת בָּסָף אֶחָת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֶק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בִּישְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מִלֵּאִים סֵלֶת בָּלוּלָה בִּשְׁמֵן לְמִנְחָה: (לח) כֹּף אֶחָת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת: (לח) פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְש־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: (מ) שְׁעִיר־

NUMERI VII

causto. (34) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (35) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Elissùr, figlio di Scedeùr. (36) Nel giorno quinto, il principe dei figli di Simeone, Scelumiel figlio di Ssurisciaddai. (37) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (38) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (39) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (40) Un capro, per sacrificio

עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאתָּ: (מא) וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים
 בֶּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
 כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן שְׁלָמֵי־אֵל
 בֶּן־צֹרִישֹׁדִי: פ שְׂעִי (מב) בַּיּוֹם הַשְּׁנִי נִשְׂיֵא
 לְבִנְיָדָר אֱלִיסָף בֶּן־דֵּעוּיָא: (מג) קָרְבָּנוֹ קָעֶרֶת־
 כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
 אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
 שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֶלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:
 (מד) בָּרֶף אַחַת עֶשְׂרֶה זָהָב מִלֵּאָה קְטֹרֶת:
 (מה) פֶּרֶךְ אֶחָד בֶּן־בֶּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁי־אֶחָד
 בֶּן־שָׁנָה לְעֹלָה: (מו) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד

NUMERI VII

d'aspersione. (41) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Scelumiel figlio di Ssurisciaddai. (42) Nel giorno sesto, il principe dei figli di Gad, Eljassaf figlio di Deuèl. (43) La sua offerta fu: un piatto d'argento di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (44) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (45) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (46) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (47) E per sacri-

לַחֲטָאתָ: (מז) וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם
 אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כִּבְשִׁים בְּנֵי־
 שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיסָף בֶּן־דְּעוּאֵל: פ
 בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי נָשִׂיא לְבָנֵי אֶפְרַיִם
 אֶל־יִשְׁמָעֵל בֶּן־עַמִּיהוּד: (מט) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף
 אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
 שִׁבְעִים שֶׁקֶל בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים
 סֹלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: (נ) כֹּף אַחַת
 עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קְטֹרֶת: (נא) פֶּר אֶחָד
 בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ
 לַעֲלֹה: (נב) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאתָ:

NUMERI VII

fizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Eljassaf figlio di Deuel. (48) Nel giorno settimo, il principe dei figli d'Efraim, Elisciamà figlio d'Ammihùd. (49) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (50) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (51) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (52) Un capro, per sacrificio d'asper-

(נב) וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
 עֶתְרִים חֲמִשָּׁה כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה
 קָרְבַּן אֱלִישָׁמַע בֶּן־עַמִּיהוּד: פ (נד) בַּיּוֹם
 הַשְּׁמִינִי נָשִׂיא לְבָנִי מִנִּשָּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־
 פְּדָהצֹר: (נה) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים
 שֶׁקֶל בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם י מְלֵאִים סֵלֶת
 בָּלוּלָה בִּשְׁמֶן לְמִנְחָה: (נו) כֶּף אַחַת עֲשָׂרָה
 זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: (נז) פֶּר אֶחָד בֶּן־בֶּקָר
 אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה:
 (נח) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (נט) וּלְזִבַּח

NUMERI VII

sione. (53) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta d'Elisciamà figlio d'Ammihùd. (54) Nel giorno ottavo, il principe dei figli di Manasse, Gamliel figlio di Pedassùr. (55) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (56) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (57) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (58) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (59) E per sacrificio di con-

הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֹתֻדִים
 חֲמִשָּׁה כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבֵּן
 גַּמְלִיאֵל בֶּן־פִּדְהָצוּר: פ (ס) בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי
 נָשִׂיא לִבְנֵי בְנִימֵן אֲבִידֵן בֶּן־גִּדְעֹנִי: (סא) קָרְבָּנוֹ
 קֶעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלִשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ
 מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
 שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֵלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:
 כָּף אַחַת עֶשְׂרֶה זֶה־ב מִלֵּאָה קִטְרֶת: (סב) פֶּרֶךְ
 אֶחָד בֶּן־בֶּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְש־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ
 לָעֹלָה: (סג) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: (סד)
 וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
 עֹתֻדִים חֲמִשָּׁה כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה

NUMERI VII

tentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Gamlièl figlio di Pedassùr. (60) Nel giorno nono, il principe dei figli di Benjamin, Avidàn figlio di Ghideoni. (61) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (62) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (63) Un giovane toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (64) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (65) E per

זֶה קָרְבַּן אֲבִידָן בֶּן-גִּדְעָנִי: פ (ס) בַּיּוֹם
הַעֲשִׂירִי נָשִׂיא לְבָנֵי דָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן-עַמִּישַׁדָּי:
(סו) קָרְבָּנוֹ קֶעֱרֶת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה
מִשְׁקָלָהּ מִזְרֶק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֶלֶת בָּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: (סח) כֹּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב
מִלֵּאָה קִטְרֶת: (ט) פֶּר אֶחָד בֶּן-בָּקָר אֵיל
אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: (ע) שְׂעִיר-
עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (עא) וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
שְׁנַיִם אֵלִים חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׂים
בְּנֵי-שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֲחִיעֶזֶר בֶּן-עַמִּישַׁדָּי:

NUMERI VII

sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Avidàn, figlio di Ghideonì. (66) Nel giorno decimo, il principe dei figli di Dan, Abhièzer figlio d'Ammisciaddài. (67) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (68) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (69) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (70) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (71) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cin-

פ שביעי (עב) ביום עשתי עשר יום נשיא
 לבני אשר פגעיא בן-עכרון: (ע) קרבנו קערת-
 כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד
 כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם י
 מלאים סלת כלולה בשמן למנחה: (עד) כף
 אחת עשרה זהב מלאה קטרת: (עד) פר אחד
 בן-בקר איל אחד כבש-אחד בן-שנתו
 לעלה: (עו) שעיר-עזים אחד לחטאת: (עז)
 ולזבח השלמים בקר שנים אילים חמשה
 עתרים חמשה כבשים בני-שנה חמשה זה
 קרבן פגעיא בן-עכרון: פ (עד) ביום

NUMERI VII

que. Quest'è l'offerta d'Ahhièzer figlio d'Ammisciaddai. (72) Nel
 giorno undecimo, il principe dei figli d'Ascèr, Paghièl figlio
 d'Ochràn. (73) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di cen-
 totrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli,
 secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina
 intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (74) Una scodella d'oro,
 di dieci (sicli), piena di profumo. (75) Un giovine toro, un
 montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (76) Un
 capro, per sacrificio d'aspersione. (77) E per sacrificio di con-
 tentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati
 entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Paghièl figlio d'Ochràn.
 (78) Nel giorno duodecimo, il principe dei figli di Naftali, Abhi-

שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי יוֹם נָשִׂיא לְבָנֵי נִפְתָּלִי אַחִירֶע
 בֶּן-עֵינָן: (עט) קָרְבָּנוֹ קֶעֱרַת-כֶּסֶף אַחַת
 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אַחֵד כֶּסֶף
 שִׁבְעִים שֶׁקֶל בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים
 סֵלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: (ד) בָּרָא אַחַת
 עֶשְׂרֶה זָהָב מִלֵּאָה קְטֹרֶת: (פא) פֶּר אֶחָד בֶּן-
 בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה:
 (פב) שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (פג) וּלְזֶבַח
 הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְרִים
 חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
 אַחִירֶע בֶּן-עֵינָן: פ (פד) זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ

NUMERI VII

rà figlio d'Enàn. (79) La sua offerta fu un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (80) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (81) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (82) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (83) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta d'Ahhirà figlio d'Enàn. (84) (L'offerta adunque per) l'inaugurazione dell'altare, (fatta) per parte dei principi d'Israel, quand'esso fu unto, fu di piatti d'argento dodici, bacini d'argento dodici, scodelle d'oro do-

ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל קערות
כסף שתים עשרה מזרק־כסף שנים עשר
כפות זהב שתים עשרה: (פח) שלשים ומאה
הקערה האחת כסף ושבעים המזרק האחד
כל כסף הכלים אלפים וארבע־מאות בשקל
הקדש: (פח) כפות זהב שתים־עשרה מלאות
קטרת עשרה עשרה הכף בשקל הקדש
כל־זהב הכפות עשרים ומאה: מפסמר (פח) כל־
הבקר לעלה שנים עשר פרים אילים שנים־
עשר כבשים בני־שנה שנים עשר ומנחתם
ושעירי עזים שנים עשר לחטאת: (פח) וכל־

NUMERI VII

dici. (85) Ciaschedun piatto è di centotrenta (sicli) d'argento, e settanta ne ha ciaschedun bacino: tutto l'argento di questi arredi è duemila quattrocento (sicli), secondo il peso del tempio. (86) Scodelle d'oro dodici, piene di profumo, ciascheduna scodella (del peso) di dieci (sicli), secondo il peso del tempio: tutto l'oro delle scodelle è centoventi (sicli). (87) Per olocausto vi furono d'animali bovini dodici tori, (come pure) montoni dodici, agnelli nati entro l'anno dodici, colla relativa offerta farinacea; e capri dodici per sacrificio d'aspersione. (88) E per sacrificio di contentezza vi furono d'animali bovini ventiquattro tori, (come pure) montoni sessanta, capri sessanta,

בַּקָּר יִזְבַּח הַשְּׁלָמִים עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה פָּרִים
 אֵילָם שְׁשִׁים עֶתְדִים שְׁשִׁים כִּבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה
 שְׁשִׁים זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ אַחֲרֵי הַמִּשָּׁח אֹתוֹ:
 (פס) וּבָא מֹשֶׁה אֶל-אַהֲלֹ מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ
 וַיִּשְׁמַע אֶת-הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת
 אֲשֶׁר עַל-אָרֶן הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִּים
 וַיְדַבֵּר אֱלֹו: פ פ פ

NUMERI VII

agnelli nati entro l'anno sessanta. Tale fu l'inaugurazione dell'altare, dopo ch'esso fu unto. (89) Quando poi Mosè entrava nel padiglione di congregazione, perchè (il Signore) parlasse con lui, egli udiva la voce che gli parlava d'in sul coperchio esistente sopra l'arca della Legge, di mezzo ai due cherubini. Così (il Signore) gli parlava.

(פס) לְדַבֵּר אִתּוֹ: לֹא כַמֶּלֶךְ דָּבַר אִתּוֹ בְּאֵדָם עִם הָאֵל, וְאִף לֹא דָבַר אִתּוֹ (חזק)
 מֵאֲדָם מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר אִתְּךָ שְׁעִנִּיכוּ הֵיטֵי רוּחָה אִם הִיא זֶה אֲפֹשֶׁר) אֵלֹא כֹאן וּבִסּוּף
 כִּי תִשָּׂא, (שְׁמוֹת ל"ד ל"ד) ע"כ כִּפְרָשׁ לְדַבֵּר אִתּוֹ, שִׁדּוּבֵר אִתּוֹ, כִּמוֹ כֹּלֵם אֵלֶיךָ יִשְׁכְּרוּן
 לַחַת אַכְלָם, שִׁנְחָן.

ח

לו (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 (ב) דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּךְ
 אֶת־הַנֹּחַת אֶל־מֹול פָּנָי הַמִּנְוָה יֵאָרוּ
 שִׁבְעַת הַנִּירוֹת: (ג) וַיַּעַשׂ בֶּן אֶהֱרֹן אֶל־מֹול
 פָּנָי הַמִּנְוָה הָעֹלָה נִרְתִּיָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה: (ד) וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְוָה מִקְשָׁה זָהָב
 עַד־יִרְכָּה עַד־פְּרֻחָהּ מִקְשָׁה הִוא בַּמִּרְאֶה
 אֲשֶׁר הִרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֶּן עֶשֶׂה אֶת־
 הַמִּנְוָה: פ (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: (ו) קַח אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְטַהַרְתָּ אֹתָם: (ז) וְכַהֲתַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהָרֵם
 הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי חֲטָאת וְהַעֲבִירוּ תַעַר עַל־
 כָּל־בְּשָׂרָם וְכִבְּסוּ בַגְדֵיהֶם וְהִטְהָרוּ: (ח) וּלְקַחוּ
 פָּר בֶּן־בֶּקָר וּמִנְחָתוֹ סֶלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וּפֶר־
 שְׁנֵי בֶן־בֶּקָר תִּקַּח לְחֲטָאת: (ט) וְהִקְרַבְתָּ אֶת־
 הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ אֶת־

VIII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ad Aronne, e di' lui: Quando accendi i lumi, fa sì che tutt'i sette lumi mandino la luce verso la parte ch'è dirimpetto al candelabro. (3) E così fece Aronne, fece (cioè) ch' i lumi del candelabro ardessero verso la parte dirimpetto al medesimo, come il Signore comandò a Mosè. (4) E tale è il lavoro del candelabro: è tutt'un pezzo d'oro, il suo fusto ed il suo fiore [cioè ogni sua parte, la più grande e le minime] formano tutt'un pezzo [nessuna è staccabile]. Giusta il modello ch' il Signore mostrò a Mosè, così questi fece (fare) il candelabro. (5) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (6) Prendi i Leviti di mezzo ai figli d'Israel, e li purifica. (7) Ed ecco ciò che farai loro per purificarli: spruzzerai sopra d'essi acqua d'aspersione; ed essi (prima) si passeranno il rasojo su tutt'il corpo, si laveranno le vesti, e si purificheranno [cioè si bagneranno tutt'il corpo]. (8) E prenderanno un giovine toro, colla relativa offerta di fior di farina intrisa coll'olio; ed un secondo giovine toro prenderai per sacrificio d'aspersione. (9) E farai ch' i Leviti si presentino innanzi al padiglione di congregazione, e che

(ב) בהעלותך את זמרות וכו': היה מטה ראשי הפמיליות של כל שבט הכרות להאיר אל השלחן (רש"ם). (ו) פרשת הפרה כנר נאמרה וכנר נעשית הפרה אע"פ שכתבה אה"כ, כי עד סימן י"ט ועד בכלל נאמר בשנה השנית, ומסימן כ' והלאה נאמר בשנה הארבעים, כי בשנה על שלוח העמאים לכפש, הדעת נותנת שנה ג"כ איך יעלה, ולא נכתב שם שלא להפסיק הענין, וכשהשלים ספורי השנה השנית, אז כתב חקת הפרה. והמדרש: ירחטו צמים, וכן והטהרו והחליפו שמלותיכם (נראה ל"ה ב') ואם כרא"צ ועמ"נמן הי"לל וטהרו, מלבד כי לא נשלמה טהרתם במה שכתוב

כַּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (י) וְהִקְרַבְתָּ אֶת־
הַלְוִיִּם לִפְנֵי יְהוָה וּסְמְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
יְדֵיהֶם עַל־הַלְוִיִּם: (יא) וְהִנִּיף אֹהֶרֶן אֶת־
הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְהָיוּ לְעֹבֵד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה: (יב) וְהַלְוִיִּם
יִסְמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּרִים וְעִשָּׂה
אֶת־הָאֲחֹר חֲטָאת וְאֶת־הָאֲחֹר עֹלָה לַיהוָה
לְכַפֵּר עַל־הַלְוִיִּם: (יג) וְהֶעֱמַדְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם
לִפְנֵי אֹהֶרֶן וּלִפְנֵי בָנָיו וְהִנַּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה

NUMERI VIII

s'aduni tutta la congrega dei figli d'Israel. (10) Farai avanzare i Leviti davanti al Signore, e i figli d'Israel poseranno le mani sui Leviti [probabilmente tanto la nazione, quanto i Leviti, furono rappresentati da alcuni dei loro primati]. (11) Ed Aronne dimenerà i Leviti innanzi al Signore (in segno ch'egli li riceveva) dai figli d'Israel; e così saranno (consecrati) al servizio del Signore. (12) E (prima) i Leviti poseranno le mani sul capo dei tori, e farai (fare) dell'uno un sacrificio d'aspersione, e dell'altro un olocausto al Signore, per propiziare pei Leviti. (13) Allora presenterai i Leviti davanti Aronne e davanti ai figli suoi, e ne farai (fare) una dimenazione [in

צפסוק זה. (י) וסמכו בני ישראל את ידיהם על הלוויים: אולי סמכו ראשי
העדה את ידיהם על ראש ראשי הלוויים. (יא) והניף אהרן אתרן תנופה: כולק

לִיהוָה: (יד) וְהַבְדֵּלְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם: שְׁנֵי (טז) וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ
 הַלְוִיִּם לַעֲבֹד אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְטַהֲרֹת אֹתָם
 וְהִנֵּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה: (יז) כִּי נִתְּנִים נִתְּנִים
 הָמָּה לִי מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת פְּטָרַת כָּל־
 רָחֶם בְּכוֹר כָּל מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִקְחָתִי אֹתָם
 לִי: (יח) כִּי לִי כָל־בְּכוֹר בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם
 וּבַבְּהֵמָה בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
 הִקְדַּשְׁתִּי אֹתָם לִי: (יט) וְאַקַּח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת
 כָּל־בְּכוֹר בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (כ) וְאַתְּנָה אֶת־הַלְוִיִּם

NUMERI VIII

segno di passaggio] al [servizio del] Signore. (14) Così separerai i Leviti di mezzo ai figli d'Israel, ed i Leviti appariranno a me. (15) E poscia entreranno i Leviti, per servire il padiglione di congregazione. Devi dunque purificarli, e farne fare la dimenazione. (16) Imperocchè eglino sono assegnati a me in qualità di Nethunim, di mezzo ai figli d'Israel; io gli presi per me in sostituzione d'ogni primo parto, dei primogeniti d'ogni specie, dei figli d'Israel. (17) Poichè a me appartiene ogni primogenito dei figli d'Israel, sì delle persone, che delle bestie; quando percossi tutt' i primogeniti nel paese d'Egitto, li consacrai a me. (18) Indi presi i Leviti, in cambio d'ogni primogenito dei figli d'Israel. (19) E destina i Leviti

אֹתָם כְּנִיד לְמוֹצָתָ, עֵינָן וְיִקְרָא י"ד י"ב. (יז) נִתְּנִים נִתְּנִים: ע' לַמַּעֲלָס ג' ט'.

נְתָנִים י' לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲל־מוֹעֵד
 וּלְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בְּבִנֵי
 יִשְׂרָאֵל זָנָף בְּגִשֶׁת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֹּדֶשׁ:
 (ט) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לַלְוִיִּם כְּכֹל אֲשֶׁר־צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לַלְוִיִּם
 בֶּן־עֲשׂוֹ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (כא) וַיִּתְחַטְּאוּ
 הַלְוִיִּם וַיִּכְבְּסוּ בְּגָדֵיהֶם וַיָּנֶף אֶהֱרֹן אֹתָם
 תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וַיַּכַּפֵּר עֲלֵיהֶם אֶהֱרֹן
 לְטַהֲרֵם: (כב) וְאַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ הַלְוִיִּם לַעֲבֹד

NUMERI VIII

(ad essere) dedicati ad Aronne ed ai figli suoi, di mezzo ai figli d'Israel, per prestare nel padiglione di congregazione il servizio che incomberebbe ai figli d'Israel, propiziando così pei figli d'Israel, ovviando cioè che i figli d'Israel abbiano ad appressarsi al luogo santo, nel qual caso avverrebbe mortalità dei figli d'Israel. (20) E Mosè ed Aronne, e tutta la congrega dei figli d'Israel, fecero (queste cose) ai Leviti; giusta tutto ciò ch' il Signore comandò a Mosè intorno ai Leviti, così fecero loro i figli d'Israel. (21) I Leviti cioè vennero aspersi (coll'acqua d'aspersione), dopo essersi lavati i panni, ed Aronne ne fece la dimenazione innanzi al Signore; come pure il medesimo Aronne propiziò per essi (coi suaccennati sacrifici), per purificarli. (22) E poscia entrarono i Leviti a prestare il loro servizio nel padiglione di congrega-

אֶת־עֲבֹדְתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי אֶהְרֹן וּלִפְנֵי
 בָּנָיו כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־הַלְוִיִּם
 בֶּן עָשׂוֹ לָהֶם: ס (כג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (כד) זֹאת אֲשֶׁר לְלוֹוִים מִבֶּן חָמֵשׁ
 וְעֹשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה יָבוֹא לְצִבָּא צָבָא
 בְּעֹבֶדְתָּ אֹהֶל מוֹעֵד: (כה) וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה
 יָשׁוּב מִצִּבָּא הָעֹבֶדְתָּ וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד:
 (כו) וַיִּשְׁלַח אֶת־אֶחָיו בְּאֹהֶל מוֹעֵד לְשֹׁמֵר
 מִשְׁמֶרֶת וְעֹבֶדְתָּ לֹא יַעֲבֹד כִּכָּה תַעֲשֶׂה
 לְלוֹוִים בְּמִשְׁמֶרֶתָם: פ שְׁלִישִׁי

NUMERI VIII

zione, in presenza [e sotto il comando] d'Aronne e de' figli suoi. Come il Signore comandò a Mosè intorno ai Leviti, così fu proceduto con essi. (23) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (24) Ecco quanto spetta ai Leviti: dall'età di venticinque anni in poi (il Levita) entrerà a far parte della schiera, (per iniziarsi) nel servizio del padiglione di congregazione. (25) E dall'età di cinquant'anni si ritirerà dalla schiera uffiziente, e non uffizierà più. (26) Assisterà bensì i suoi fratelli nel padiglione di congregazione quanto a far la guardia, ma non uffizierà nel (sacro) servizio. Così regolerai le cose dei Leviti, in quanto ai loro uffici.

(ימ) כני ישראל חמש פעמים שלא כטעה נאהרן ובניו. (כד) מבן חמש ועשרים:
 יבא לסייע וללמוד (רמ"ב).

ט

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר-סִינַי
 בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְיֵצְאָתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ
 הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר: (ב) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-
 הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ: (ג) בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר-יוֹם בַּחֹדֶשׁ
 הַזֶּה בֵּין הָעֲרֵבִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמַעַדוֹ כְּכֹל-
 חֻקֹּתָיו וְכָכֹל-מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ: (ד) וַיְדַבֵּר
 מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח: (ה) וַיַּעֲשׂוּ
 אֶת-הַפֶּסַח בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם

IX

(1) Ed il Signore parlò a Mosè nel deserto di Sinai, nell'anno secondo dalla loro uscita dalla terra d'Egitto, nel mese primo, con dire: (2) Facciano i figli d'Israel il sacrificio pasquale nel tempo stabilito. (3) Lo farete nel giorno decimoquarto di questo mese, verso notte, nel tempo stabilito; secondo tutt'i suoi statuti e tutte le sue leggi lo farete. (4) E Mosè ordinò a tutt'i figli d'Israel di fare il sacrificio pasquale. (5) E fecero il sacrificio pasquale nel (mese) primo, nel quattodecimo giorno del mese, verso notte, nel deserto di Sinai;

(ג) בֵּין הָעֲרֵבִים: כמו בין הערבים תאכלו בשר, והי צערב ותעל השל, וערבים רמז לשני עֲרָבִים, ערב של שקיעת החמה, וערב של זיאת הלילה והכוכבים.

לַחֲדָשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים בְּמִדְבַּר סִינַי כָּכָל אֲשֶׁר
 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֵּן עֶשְׂו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 (ח) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טָמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם
 וְלֹא־יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת־הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ
 לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפְנֵי אֶהֱרֹן בַּיּוֹם הַהוּא: (ט) וַיֹּאמְרוּ
 הָאֲנָשִׁים הַהֵמָּה אֵלֵינוּ אֲנַחְנוּ טָמְאִים לְנֶפֶשׁ
 אָדָם לָמָּה נִגְדַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת־קִרְבָּן
 יְהוָה בְּמַעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (י) וַיֹּאמֶר
 אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עֲמְדוּ וְאַשְׁמְעָה מֵהַיֵּצוּהַ יְהוָה
 לָכֶם: פ (יא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: (יב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ

NUMERI IX

giusta tutto ciò ch' il Signore comandò a Mosè, così fecero i figli d' Israel. (6) Vi furono però taluni ch' erano impuri, a cagione di qualche morto, e non poterono fare il sacrificio pasquale in quel giorno; e nel giorno stesso presentaronsi a Mosè e ad Aronne. (7) E quegli uomini dissero a lui [a Mosè]: Noi siamo impuri per qualche morto; perchè dovremo essere da meno degli altri, da non offrire il sacrificio del Signore nel suo tempo, in mezzo ai figli d' Israel? (8) E Mosè disse loro: Aspettate, ch' io senta che cosa ordinerà il Signore intorno a voi. (9) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (10) Parla ai figli d' Israel, con dire: Chiunque tra voi, o tra' vostri posteri,

אִישׁ כִּי־יְהִיֶּה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רַחֲקָה
 לָכֶם אוֹ לְדַרְתֵּיכֶם וַעֲשֵׂה פֶסַח לַיהוָה:
 (יא) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם בֵּין
 הָעֲרֵבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל־מִצּוֹת וּמִרְיִים
 יֹאכְלֶהוּ: (יב) לֹא־יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר
 וַעֲצֵם לֹא יִשְׁבְּרוּ בוֹ כְּכֹל־חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ
 אֹתוֹ: (יג) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ
 לֹא־הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
 הַהִוא מֵעַמִּיָּה כִּי קָרַבָּן יִהְיֶה לֹא הַקָּרִיב
 בְּמַעַדוֹ חָטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא: (יד) וְכִי־יָגוּר
 אִתְּכֶם גֵּר וַעֲשֵׂה פֶסַח לַיהוָה כְּחֻקַּת הַפֶּסַח
 וּכְמִשְׁפָּטוֹ בֵּן יַעֲשֵׂה חֻקָּה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם
 וְלַגֵּר וּלְאֶזְרַח הָאָרֶץ: ט רַבִּיעִי (טו) וּבְיוֹם הַקִּים
 אֶת־הַמִּשְׁכָּן כִּסֵּה הָעֲנַן אֶת־הַמִּשְׁכָּן לְאַהֲלֵ
 הָעֵדֻת וּבָעֶרֶב יִהְיֶה עַל־הַמִּשְׁכָּן כַּמְּרָאֵה
 אֵשׁ עַד־בֹּקֶר: (טז) בֵּן יִהְיֶה תָמִיד הָעֲנַן יִכְסֶּנּוּ
 וּמְרָאֵה־אֵשׁ לַיְלָה: (יז) וּלְפִי הָעֲלֹת הָעֲנַן

(*) ס"ה"ח נקודה.

sia impuro per qualche morto, o trovisi in viaggio (in paese) lontano; farà (cionnondimeno) il sacrificio pasquale al Signore. (41) Eglino lo faranno nel mese secondo, ai quattordici, verso notte; e lo mangeranno con pani azzimi ed erbe amare. (42) Non ne lasceranno avanzare sino al giorno seguente, e non ne romperanno alcun osso; lo faranno secondo tutta la legge del sacrificio pasquale. (43) Quegli poi che fosse puro, nè si trovasse in viaggio, e tralasciasse di fare il sacrificio pasquale; quell'individuo andrà estinto di mezzo al suo popolo, poichè non offerse nel tempo stabilito il sacrificio del Signore; quell'uomo porterà il [cioè la pena del] suo peccato. (44) E quando un forestiere farà dimora presso di voi, e farà il sacrificio pasquale al Signore; deve farlo pienamente secondo lo statuto e la legge del sacrificio pasquale; una medesima legge sarà per voi, tanto pel pellegrino, quanto per l'indigeno del paese. (45) Nel giorno poi, che venne eretto il tabernacolo, la nube coperse il tabernacolo, (quella parte cioè che forma) il padiglione della Legge: ed alla sera eravi sopra il tabernacolo una specie di fuoco sino alla mattina. (46) Così accadeva quotidianamente, la nube lo copriva, ed una specie di fuoco durante la notte. (47) Ora, quando la

(יג) וּבִדְרֹךְ לֹא הָיָה: שֶׁלֹא הָיָה עֹמֵא, וְגַם לֹא הָיָה בְּדֶרֶךְ, אִזּוֹ אִם לֹא יַעֲשֶׂה פֶסַח, יִכְרֹת. וְרֹאשׁ־עֹ אֲנִי שִׁטְפִּיָּה לֹא דֵק, וּפִירֵשׁ וּבִדְרֹךְ, אִזּוֹ בְּדֶרֶךְ. וְהַמִּנְחָה הַבֵּין כִּי זֶה שְׁנוֹ גָּדוֹל, וְכִדְמָק לִישָׁב דְּבָרֵינוּ, וְאִמָּר שְׁכֻחָתוֹ לְלִמְדָּנוּ קִרְיָתָ וּיָוִי שׁוֹרֵק בְּרֹאשׁ תִּבְנֶה (!!)

וְהַמַּעֲמָר רָאָה וְהִבִּין כִּי הַבַּל הָמָּה הַדְּבָרִים הַלְלוּ שֶׁל הַמִּנְחָה, וְהַתְחִיָּה עָלָיו וּפִירֵשׁ דְּבָרֵי רֹאשׁ־עֹ עַל אֲחֻמָּתָם, וְלֹא רָאָה הַשְּׁנוֹ הַיּוֹצֵא מֵהֶם, וְלֹא הִבִּין מֵהֶם זֶה וְעַל מֵה זֶה כִּדְמָק הַמִּנְחָה לִפְרֵשׁ כֵּן. (יד) וַעֲשֵׂה פֶסַח: לֹא שִׁיעֲשֹׂהוּ אִם יִרְאֶה, כִּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה מִתְּרַגְּסֵי רִמְבַּ"מ, אֲלֵא כִּמוֹ שֶׁפִּירֵשׁ רִשׁ"י. וַעֲשֵׂה פֶסַח לְה': אִין סִפְקָ שְׁאִין פִּירוּשׁוֹ אֲלֵא כִּפִּירוּשׁ רִשׁ"י, כְּשִׁתְּגִיִּיר גַּר וְאִח־כִּי יֵצֵא זְמַן לַעֲשׂוֹת פֶּסַח וַעֲשֵׂה פֶסַח, לִרְיָק שִׁיעֲשֹׂהוּ כָּל חֻקֵּיתָיו וְכָל מִשְׁפָּטָיו (אֲע"פ שֶׁלֹא יֵצֵא מִמְּנֵרִים לֹא הוּא וְלֹא אֲבוֹתָיו) חֵה בֵין לַעֲבִין פֶּסַח רִשְׁוֹן בֵּין לַעֲבִין פֶּסַח שֵׁנִי. וְהַלֵּת וִירְאֶה שְׂכַחַת הַמִּנְחָה, וְהַלֵּת וְיִלֵּל שְׂכַחַת הַמִּתְּרַגְּסֵי, אִיכָן כְּכֻכֹּת. (טו) אֵת הַמִּשְׁכָּן לְאַהֲלֵי הָעֵדוּת: וְלֹא הַמִּשְׁכָּן כֻּלּוֹ, אֲלֵא אֲוֹתוֹ חֵלֶק מֵהַמִּשְׁכָּן שֶׁשֶּׁסֶּ אֵהֵל הָעֵדוּת, כִּמוֹ לְמִטֵּה יִ"א י"י) אִישׁ לִפְתָּח אֹהֶל. יִרְיָה עַל הַמִּשְׁכָּן: כִּתֵּב רִשׁ"י כִּמוֹ הוּא עַל הַמִּשְׁכָּן, כֻּכֹּתוֹ כִּי פִירוּשׁ יִהְיֶה erat, וְלֹא fuit, כִּי לֹא הָיָה כֵּךְ פֶּעַם אֶחָד בְּלִבָּד אֵךְ הוּא עֲבִין שֶׁהִיָּה הוּא תָמִיד בְּכָל יוֹם.

מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי כֵן יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
וּבִמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן-שֵׁם הָעֵנָן שָׁם יַחֲנוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל: (ח) עַל-פִּי יְהוָה יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְעַל-פִּי יְהוָה יַחֲנוּ כָּל-יְמֵי אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן הָעֵנָן
עַל-הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ: (ט) וּבַהֲאֲרִיךְ הָעֵנָן עַל-
הַמִּשְׁכָּן יָמִים רַבִּים וְשָׁמְרוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל
אֶת-מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא יִסְעוּ: (ס) וַיֵּשׁ אֲשֶׁר
יְהִי הָעֵנָן יָמִים מְסֻפָּר עַל-הַמִּשְׁכָּן עַל-פִּי
יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל-פִּי יְהוָה יִסְעוּ: (כא) וַיֵּשׁ אֲשֶׁר

NUMERI IX

nube scostavasi d'in sul padiglione, e tosto i figli d'Israel
ponevansi in viaggio; e nel luogo, dove si fermava la nube,
ivi accampavansi i figli d'Israel. (18) (In tal guisa) i figli
d'Israel movevansi per ordine del Signore, e per ordine del
Signore accampavansi; tutt' il tempo che la nube si tratteneva
sopra il tabernacolo, stavano accampati. (19) E quando la
nube si arrestava lungo tempo sul tabernacolo, i figli d'Israel,
fedeli all'ubbidienza del Signore, non si movevano. (20) Qual-
che volta la nube restava sul tabernacolo alcuni giorni; (ed
egolino) per ordine del Signore accampavansi, e per ordine
del Signore movevansi. (21) E talvolta la nube restava da
sera a mattina, indi alla mattina la nube scostavasi, ed egolino

והמעמד כתב כי הנוסחא הכבושה " כמו היה " ואין זו הגהה, אלא שגשג. (כא) ויש
אשר ירדה הענן מערב עד בקר: אז"ס שבערב היה על המשכן כמראה אז
עד בקר, מכל מקום תמיד היה גם עכן, אלא שגלילה היה נמוכו כמראה אז.

יְהִי הָעֲנָן מֵעַרְב עַד־בֹּקֶר וְנִעְלָה הָעֲנָן
 בִּבְקָר וְנִסְעוּ אוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה וְנִעְלָה הָעֲנָן
 וְנִסְעוּ: (כב) אוֹ-יָמִים אוֹ-חֹדֶשׁ אוֹ-יָמִים בְּהֶאָרֶךְ
 הָעֲנָן עַל־הַמִּשְׁכָּן לְשֹׁכֵן עָלָיו יַחֲנוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 וְלֹא יִסְעוּ וּבְהֶעֱלָתוֹ יִסְעוּ: (כג) עַל־פִּי יְהוָה
 יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסְעוּ אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ יְהוָה
 שְׁמָרוּ עַל־פִּי יְהוָה בִּיד־מִשָּׁה: פ

,

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) עֲשֵׂה

NUMERI IX-X

partivano; o (restava) una giornata ed una notte, indi la nube si scostava, e quelli movevansi. (22) O (restava) due giorni, o un mese, o (anche) un anno, prolungando la nube il suo soggiorno sul tabernacolo, (e per altrettanto tempo) i figli d'Israel stanziavano, e non partivano; e quando quella si scostava, movevansi. (23) Per ordine del Signore accampavansi, e per ordine del Signore ponevansi in viaggio; ubbidivano fedelmente al Signore, seguendo gli ordini del Signore, (comunicati) col mezzo di Mosè [cioè la nube serviva di guida a Mosè, il quale poi col suono delle trombe dava al popolo il segnale della partenza].

X

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Fatti due

לְךָ שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם
וְהָיוּ לְךָ לְמִקְרָא הָעֵדָה וּלְמַסַּע אֶת־הַמַּחֲנֹת:
(ג) וְתִקְעוּ בָהֶן וְנוֹעְדוּ אֵלֶיךָ כָּל־הָעֵדָה אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ד) וְאִם־בְּאַחַת יִתְקַעוּ
וְנוֹעְדוּ אֵלֶיךָ הַנְּשִׂאִים רָאשֵׁי אֲלָפֵי יִשְׂרָאֵל:
(ה) וְתִקְעֶתֶם תְּרוּעָה וְנִסְעוּ הַמַּחֲנֹת הַחֲנִים
קִדְמָה: (ו) וְתִקְעֶתֶם תְּרוּעָה שֵׁנִית וְנִסְעוּ

NUMERI X

trombe d'argento, massiccie [non inargentate] le farai: e ti serviranno per convocare la congrega, e per far muovere i campi. (3) Quando si suonerà con amendue, si radunerà presso di te tutta la congrega all'ingresso del padiglione di congregazione. (4) E se verrà suonato con una sola, si raduneranno appo te i principi, capi delle migliaja d'Israel. (5) Quando poi farete una suonata clamorosa, si moveranno i campi stanziati a levante. (6) E quando farete una seconda suonata clamorosa, si moveranno i campi stanziati a mezzodi; una suo-

(ב) ולמסע: מקור ע"ד הארמית. (ג) ותקעו בהן: זו אחר זו; והנה נהקהל העם היה מן ההכרח שיקהלו גם הנשיאים, ונהקהל הנשיאים לא היה מן הדרך שיקהל גם העם, לפיכך זוה תקיעה אחת לנשיאים, ושנים לעדה, כי מיד כשהיה נשמע קול תקיעה היו הנשיאים מכינים עצמם ונהשמע תקיעה שנית היה העם כלו נקהל. הנה די היה בתזוזת אחת, ושלא להטיל קנאה בין שני האחים אלעזר ואיתמר, זוה שיעשו שנים, ונהקהל את הקהל היו תוקעים שניהם אחר זה; וכן בכל נסיעת המחנות היה אחד משני האחים קריע תרועה אחת ואחריו אחר תרועה שנית. (ד) ואם באחת יתקעו: התוקע אינו אלא אחד, והרגז אינו אלא impersonale יהיה מי שיהיה משני האחים. (ה) תרועה: לי תרועה, לי שזרים. (ו) ויסע רגל

הַמִּחְנוֹת הַחֲנִים תִּימְנָה תְּרוּעָה יִתְקְעוּ
 לְמַסְעֵיהֶם: (7) וּבִהְקֵהִל אֶת־הַקֹּהֵל תִּתְקְעוּ
 וְלֹא תִרְיעוּ: (8) וּבְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ
 בַּחֲצֹצְרוֹת וְהָיוּ לָכֶם לַחֲקֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:
 (9) וְכִי־תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאֶרְצְכֶם עַל־הַצֹּר
 הַצֹּר אֶתְכֶם וַהֲרַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת וּנְזַכְרֹתֵם
 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאִיְבֵיכֶם:
 (10) וּבָיוֹם שִׁמַּחְתֶּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי
 חֹדְשְׁכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת עַל עַלְתֵיכֶם
 וְעַל זִבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי
 אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פ חמישי

NUMERI X

nata clamorosa si farà per le loro mosse [tanto di questi due, quanto degli altri due campi]. (7) E nel convocare l'adunanza, farete una suonata, ma non clamorosa. (8) I figli d'Aronne sacerdoti saranno quelli che suoneranno le trombe, delle quali farete (anche) uso per statuto perenne nell'età avvenire. (9) Quando cioè entrerete in battaglia, nella vostra terra, contro un nemico che vi assalga, farete colle trombe una suonata clamorosa, onde il Signore Iddio vostro si mostri memore di voi, e siate liberati dei vostri nemici. (10) E nei vostri giorni d'allegrezza, e nelle vostre feste, e nei vostri capi di mese, suonerete colle trombe nel celebrare i vostri olocausti e i vostri sacrifici di contentezza; ed esse vi servi-

(יא) וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּעֲשָׂרִים
 בַּחֹדֶשׁ נָעֲלָה הָעֲנָן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדוּת:
 (יב) וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמַסְעֵיהֶם מִמִּדְבַּר סִינַי
 וַיִּשְׁכְּנוּ הָעֲנָן בְּמִדְבַּר פָּאֲרָן: (יג) וַיִּסְעוּ בְּרֹאשׁוֹנָה
 עַל־פִּי יְהוָה בִּיד־מֹשֶׁה: (יד) וַיֵּסַע דָּגֵל מַחֲנֶה
 בְּנֵי־יְהוּדָה בְּרֹאשׁוֹנָה לְצִבְיָתָם וְעַל־צִבְאוֹ
 נַחֲשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: (טו) וְעַל־צִבְיָא מַטֵּה בְנֵי
 יִשָּׁשְׁכָר נְתַנָּאֵל בֶּן־צוּעָר: (טז) וְעַל־צִבְיָא מַטֵּה
 בְנֵי זְבוּלֹן אֶל־יָאֵב בֶּן־חֶלֶן: (יז) וְהוֹרֵד הַמִּשְׁכָּן
 וְנִסְעוּ בְנֵי־גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מֵרָרִי נְשֵׁאֵי הַמִּשְׁכָּן:
 (יח) וְנִסְעַת דָּגֵל מַחֲנֶה רְאוּבֵן לְצִבְיָתָם וְעַל־
 צִבְאוֹ אֶל־יָצוֹר בֶּן־שִׁדְיָאוֹר: (יט) וְעַל־צִבְיָא מַטֵּה
 בְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיָּאל בֶּן־צוּרִישִׁדִי: (כ) וְעַל־
 צִבְיָא מַטֵּה בְנֵי־נֹדָב אֶל־יִסָּח בֶּן־דְּעוּאֵל:
 (כא) וְנִסְעוּ הַקֹּהֲלִים נְשֵׁאֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהַקִּימוּ

מחנה בני יהודה בראשונה: נראה לי בלא ספק כי בקורה היו הדגלים מהלכים
 (עיין מבאר למעלה ב' י"ז) זה אחר זה, ולא כחֲבִיבָה זה בלד זה כמו שהיו עומדים
 בזמניהם; שאם היו כוסעים כחֲבִיבָה, היה ראוי שיסעו כולם כאחת, לא זה אחר זה.
 כמו שמפורש כאן ויסע דגל מחנה בני יהודה בראשונה. ומלמד זה אם היו כוסעים:

ranno di ricordo davanti al vostro Iddio. Io, il Signore, sono l'Iddio vostro. (11) Ora, nell'anno secondo, nel mese secondo, ai venti del mese, la nube si scostò d'in sul tabernacolo della Legge. (12) Ed i figli d'Israel partirono in varie mosse dal deserto di Sinai, e la nube si fermò nel deserto di Paràn. (13) E movendo per la prima volta, secondo l'ordine del Signore, (comunicato) per l'organo di Mosè; (14) Si mosse primieramente il corpo d'esercito, (detto) il campo dei figli di Giuda, diviso nelle sue schiere, con alla testa del suo esercito Nahhscìon figlio d'Amminadàv. (15) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli d'Issachàr è Nethanèl figlio di Ssuàr. (16) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Zevulùn, Eliàv figlio di Hhelòn. (17) E venne calato giù il tabernacolo, e si mossero i figli di Gherescìon e i figli di Merari, portanti il tabernacolo. (18) E si mosse il corpo d'esercito, (detto) il campo di Ruben, diviso nelle sue schiere, con alla testa del suo esercito Elissùr figlio di Scedeùr. (19) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Simeone è Scelumiel figlio di Ssurisciaddài. (20) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Gad, Eljassàf figlio di Deuèl. (21) Indi

כתיבה לא היה להם שום תועלת בנסיעת נושא המשכן אחר דגל ראשון כדי שיוכלו להקים את המשכן עד בוא הקהתים (למטה פסוק כ"א), אם הדגל השני לא היה חונף בין אלו ואלו, אבל היה מן הדגל. א"כ בהכרח זה אחר זה היו הדגלים מהלכים. ומה שכתוב (למעלה ב' י"ז) כאשר יתנו כן יסעו, אין ענינו שיהיה מעמדם בנסיעה כמעמדם בזכייה, אך פירושו בלדו איש על ידו לדגליהם, שאותם השבטים שהיו זה אצל זה בדגל אחד בזכייתם, היו ג"כ זה אצל זה בנסיעתם, שלא היו הדגלים מתפרדים במסעות, אלא כל שבט ושבט היה מכיר את מקומו אצל מי הוא שרי, ואצלו היה נוסע. ע' נת"הש. (ב) דעוואל: אומר אני לא דעואל שמו ולא רעואל שמו אלא דִּרְעוּאֵל (ע' למעלה בתחלת ס' במדבר), וכן דורנים ודרכים. ובתרגום המכונה ליונתן דורכניא, וכן כלל דִּרְעָה במלכים א' ה' י"א, ובד"ה א' ב' ו' דרע, וכן עבן, עבר, שמו עֲבָרָן. (כא) וגםעו הקהתים וגו': כשהיו מוכנים אז בני גרשון ומריהו היו מקימים את המשכן, ובתוך כך דגל ראובן שהיה לאחריהם היה פונה וזוכה מן הדגל, והיה מניח מקום לקהתים להתקרב, ובנוסף עם הארון וכלי הקדש היו מולאים המשכן מוקם והיו נותנים כל דבר במקומו.

אֶת־הַמִּשְׁכָּן עַד־בָּאִם׃ (כב) וְנָסַע דָּגֹל מַחֲנֵה
 בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְצַבָּאתָם וְעַל־צִבְאוֹ אֶל־יִשְׁמַע
 בֶּן־עַמִּיהוּד׃ (כג) וְעַל־צִבְא מַטֵּה בְנֵי מְנַשֶּׁה
 גַּמְלִיאֵל בֶּן־פֶּדָהצֹר׃ (כד) וְעַל־צִבְא מַטֵּה בְנֵי
 בִנְיָמִן אֲבִירָן בֶּן־נֹדָעוֹנִי׃ (כה) וְנָסַע דָּגֹל מַחֲנֵה
 בְּנֵי־דָן מְאֶסֶף לְכָל־הַמַּחֲנֵת לְצַבָּאתָם וְעַל־
 צִבְאוֹ אַחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדַּי׃ (כו) וְעַל־צִבְא
 מַטֵּה בְנֵי אֲשֶׁר פְּגַעִיאֵל בֶּן־עֶכְרָן׃ (כז) וְעַל־
 צִבְא מַטֵּה בְנֵי נַפְתָּלִי אַחִירַע בֶּן־עֵינָן׃
 (כח) אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְצַבָּאתָם וַיַּסְעוּ׃

NUMERI X

si mossero i Kehathiti, portanti gli oggetti più sacri, in guisa
 che quelli potessero erigere il tabernacolo prima che questi
 arrivassero. (22) Si mosse poscia il corpo d'esercito, (detto)
 il campo dei figli d'Efraim, diviso nelle sue schiere, con alla
 testa del suo esercito Elisciamà figlio d'Ammihùd. (23) Ed
 alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Manasse è Gamlièl
 figlio di Pedassùr. (24) Ed alla testa dell'esercito della tribù
 dei figli di Binjamìn, Avidàn figlio di Ghideoni. (25) Si mosse
 poi il corpo d'esercito, (detto) il campo dei figli di Dan, re-
 troguardia di tutti gli altri campi, diviso nelle sue schiere,
 con alla testa del suo esercito Abhièzer figlio d'Ammisciaddài.
 (26) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli d'Ascèr
 è Paghièl figlio d'Ochràn. (27) Ed alla testa dell'esercito della
 tribù dei figli di Naftali, Abhirà figlio d'Enàn. (28) Tale è

ס (כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹכֶב בֶּן־רְעוּאֵל
הַמִּדְיָנִי חֹתֵן מֹשֶׁה נְסָעִים יֵאָנְחֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֲתוּ אִתָּן לָכֶם לֶכָּה אֲתָנוּ
וְהַטָּבָנוּ לָךְ כִּי־יְהוָה דִּבֶּר־טוֹב עַל־יִשְׂרָאֵל;
(ל) וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלֶיךָ כִּי אִם־אֶל־אַרְצִי
וְאֶל־מִוֹלְדֹתַי אֵלֶיךָ: (לא) וַיֹּאמֶר אֶל־נָא תַעֲזֹב
אֲתָנוּ כִּי עַל־כֵּן יָדַעְתָּ חֲנֹתָנוּ בַּמִּדְבָּר וְהָיִיתָ

NUMERI X

L'ordine delle marcie dei figli d'Israel, divisi nelle loro schiere, e (così) si posero in viaggio. (29) E [innanzi di partire] Mosè disse a Hhovàv figlio di Reuèl madianita, suocero di Mosè: Noi siamo per incamminarci verso quel luogo, di cui il Signore ha detto: Quello vi darò. Vieni con noi, e ti farem del bene; poichè il Signore ha promesso del bene ad Israel. (30) E quegli gli disse: Non voglio venire; ma voglio andare al mio paese, ed al mio parentado. (31) E (Mosè) disse: Deh! non ci abbandonare, dopo che avesti cura di noi al (primo) nostro stanziare nel deserto, e ci servisti d'occhi [cioè c'il-

(לא) אל נא תעזוב אותנו: אין ספק כי משה לא היה מבקש מחובב דבר לתועלתו, שיהיה לו למכהיג וכיוצא בזה, כי משה לא היה יודע שיתעכבו שם עוד ימים ושנים, כאשר היה על דבר המרגלים, והיה כבוד שמיד יסעו אל המקום אשר אמר ה' אותו אתן לכם, ולכבוש הארץ מה יועיל איש אחד. והנה קצותו במדבר לא יתכן לפרשו על העמידה, כי לא ידע משה שהם עתידים לקנות ולהתעכב עוד שם, רק טעמו לשעבר, מאחר שידעת וכסית קצותו במדבר, ראוי שתראה ג"כ הטוב אשר ייטיב ה' לנו; ולשון והיית לנו לעינים טעמו מאחר שהיית עמנו כאיש מעיין ורואה מה עניכנו, הטוב הוא אם רע, ראוי שתבא עמנו ותראה גם בהללחתנו בכינוש הארץ; אבל

לָנוּ לְעֵינַיִם: (לב) וְהָיָה כִּי־תֵלֶךְ עִמָּנוּ וְהָיָה יִ
הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יִיטִיב יְהוָה עִמָּנוּ וְהַטָּבָנוּ
לָךְ: (לג) וַיִּסְעוּ מִהָרַיִם יְהוָה דֶּרֶךְ שְׁלִישֵׁת יָמִים
וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה נָסַע לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלִישֵׁת
יָמִים לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה: (לד) וַעֲנַן יְהוָה עָלֵיהֶם
יוֹמָם בְּנִסְעָם מִן־הַמַּחֲנֶה: ס שִׁשִּׁי *
(לה) וַיְהִי בְנִסְעַת הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יִ
יְהוָה וַיִּפְצוּ אִיכָבֶד וַיָּנֶסוּ מִשְׁנֵאֵיךְ מִפְּנֵיךְ:
(לו) וּבִגְחָה * יֹאמֶר שׁוּבָה יְהוָה רַב־בוֹת אֶלְפֵי
יִשְׂרָאֵל: פ ז

יא

(א) וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאַנְנִים רַע בְּאָזְנֵי יְהוָה
וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיַּחֲר אָפּוֹ וַתִּבְעַר־בָּם אֵשׁ יְהוָה
וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה: (ב) וַיִּצַּעַק הָעַם אֶל־
מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ:

(*) כֵּן הַמִּכּוּחַ.

(*) וְנִכְחוּ ק'.

(*) כֵּן הַמִּכּוּחַ.

luminasti con buoni consigli, v. Es. XVIII]. (32) Ora dunque, se verrai con noi, ti faremo fruire di quella medesima felicità, ch'il Signore ci concederà. (33) Partirono dal monte del Signore, facendo un viaggio di tre giornate, e l'Arca del patto del Signore andava innanzi a loro lungo tutto quel viaggio di tre giornate, per provveder loro il riposo [cioè un luogo opportuno, ove fermarsi]. (34) E la nube del Signore era sopra di loro durante il giorno, quando movevansi dal campo. (35) E quando l'Arca si moveva, Mosè diceva: Alzati, Dio Signore, e vadan dispersi i tuoi nemici, e i tuoi avversarij fuggan dal tuo cospetto. (36) E quando quella si fermava, egli diceva: Riposati, o Signore, in mezzo alle miriadi ed alle migliaia d'Israel.

XI

(1) Ora il popolo mostravasi malcontento, (e parlava) male verso il Signore; e ciò udito dal Signore, s'accese il suo sdegno, ed un fuoco del Signore arse in essi, e andò divorando nell'estremità del campo. (2) Il popolo sclamò a Mosè,

בענין מנהיג ומורה דרך לא מלאנו ל' עינים, ואין ראיה מעינים הייתי לעור, כי אם המלינה כאותה בעבור מלת לעור. וכל הספור הזה להגיד טוב לב משה, ונראה שהסכים חובב ללכת עמם, שכ' וירא את הקיני. ידעת חננתנו: כמו ידע לכתך (דברים ב' ז') (ב' סיון תר"ך). ואח"כ מלאתי שהוא פירוש רש"ס. (לג) ויסעו מחר ה' דרך שלשת ימים: ומיד ויהי העם כמתאוננים, והמקראות שנכתים הם מאמר מוסגר, להודיע שהיתה שכינה עמם, שהארון נוסע לפניו והוא סימן להשגחה ה' הפקוחה עליהם, נאמן שנכסע הארון היה משה אומר קומה ה' וגו', ובנחמו היה אומר שובה ה' וגו', ועם כל זה היו מתאוננים. וארון ברית ה' נוסע לפניו דרך שלשת ימים, פירושו בכל הדרך ההוא שהלכו בשלשת ימים היה ארון ברית ה' נוסע לפניו, כלומר היה נוסע בתוכם, והיה כמנהיג הסולך לפניו. וראש"ע כתב שהמסע הראשון לא היה כשאר המסעות, כי כאן הלך הארון לפניו ממש; חס לא יתכן, אחרי מה שכתוב למעלה בפסוקים י"ג וי"ד ומה שאמריהם. (לד) שובה ה': ע' רש"י.

(א) וירי העם כמתאוננים: עתה הקלו להכנס במדבר הגדול, ומיד שהתחילו להתאונן ולהראות דבריהם שהם בלתי נוחים במעמד, נשמע הדבר לה' וירע בעיניו.

(ג) וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא תַבְעֵרָה כִּי־
 בָעֲרָה בָם אֵשׁ יְהוָה: (ד) וְהָאִסְפָּסָף אֲשֶׁר
 בִּקְרָבוֹ הִתְאָוּ תִּאָּוָה וַיֵּשְׁבוּ וַיִּבְכוּ גַם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכֹלֵנוּ בָשָׂר: (ה) זָכַרְנוּ
 אֶת־הַדָּגָה אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם אֶת־
 הַקִּשְׁאִים וְאֵת הָאֲבִטָּחִים וְאֶת־הַחֲצִיר וְאֶת־
 הַבְּצָלִים וְאֶת־הַשּׁוּמִיִּם: (ו) וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ
 יִבֶּשֶׁה אֵין כָּל בְּלֹתִי אֶל־הַמֶּן עֵינֵינוּ: (ז) וְהַמֶּן
 בְּזֶרַע־גֶּדֶר הוּא וְעֵינֵנוּ בְּעֵין הַבְּדִלָּח: (ח) שָׁטוּ
 הָעָם וּלְקָטוּ וּטְחָנוּ בָרֶחִים אוֹ דָּכוּ בַּמִּדְבָּה
 וּבִשְׁלוּ בַּפֶּרֶז וַעֲשׂוּ אֹתוֹ עֲגֹת וְהָיָה טַעְמוֹ
 כְּטַעַם לֶשֶׁךְ הַשָּׁמֶן: (ט) וּבִרְדַּת הַטֹּל עַל־
 הַמַּחֲנֶה לֵילָה יֵרֶד הַמֶּן עָלָיו: (י) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה
 אֶת־הָעָם בֹּכֶה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפַתַּח אָהָלוֹ
 וַיַּחֲרֹאֲף יְהוָה מְאֹד וּבְעֵינָי מֹשֶׁה רָע: (יא)
 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לָמָּה הִרְעַתָּ לְעַבְדְּךָ

הכ"ף במלת כמחלוצכנים עניינה חכף ומיד שהיה זה היה גם זה, וכמהו ויהי כחשיב
 ידו והנה ילא אחיו, חכף ומיד שהשיב ידו ילא אחיו, והוא כמורחת עלתה כלה, חכף

e Mosè pregò al Signore, ed il fuoco scomparve. (3) Indi quel luogo ebbe il nome di Taverà, poichè arse in essi il fuoco del Signore. (4) La turba poi straniera ch'era tra essi si mosse a concupiscenza, quindi piansero anche i figli d'Israel, e dissero: Oh ci fosse dato di mangiar carne! (5) Ci tornano alla memoria i pesci che mangiavamo in Egitto, senza spesa; i cocomeri [angurie], i poponi [melloni], ed il porro, e le cipolle, e gli agli. (6) Ed ora l'anima nostra è secca: non c'è nulla: unicamente alla manna sono rivolti i nostri occhi [cioè le nostre speranze]. — (7) La manna poi somiglia al seme del coriandro, ed ha il colore della perla. (8) Il popolo spaziava [fuori del campo] e la raccoglieva, indi la tritava colle macine, o la pestava nel mortajo, e la cucinava nella pentola, o ne faceva focacce; ed aveva il sapore di pasta molle oliata. (9) E quando la rugiada, durante la notte, scendeva sul campo, vi scendeva sopra la manna. — (10) Ora, Mosè udì il popolo che piangeva, diviso a famiglie, ciascheduno all'ingresso del proprio padiglione; e l'ira del Signore s'accese oltremodo, e Mosè ne fu dolente. (11) E Mosè disse al Signore: Perchè non ho io incontrato grazia appo

שפרחה ועלתה כלה, מיד הנשילו אשכלותיהם ענבים; אף כאן תכף שהתאכוננו, מיד
היו דבריהם רעים בלוצי ה', כלומר וישמע ה' ויחר אפו, וישמע ה' פרט שאחר
הכלל. מתאוננים: משרש אכן הידוע בערבי, וכן בדת"ל אכילות ואיכנו משרש און.
(ד) וישבו ויבכו: ענינו ואח"כ בכו גם בני ישראל, וכמהו ושבת וכסית את לאתך
שענינו ואח"כ תכסה. (ה) אשר נאכל במצרים חנם: חנם ממש, כי המזרים
היו מפרנסים את ישראל כדי שיוכלו לעבד עבדותם, והיו מאכילים אותם דברים
המזויים גם בול מחד, כגון דג היאור וקשואים וכו'. וכן מזינו ביהרדן כי על
פיראח מיד אחת אשר במזרים היה כתוב כי המלך אשר הקים אותה הוליד אלק וגם
מאות ככרים, בשומים בללים וטובות, לפרנסת הפועלים אשר בנו אותה. גם כתב
הירודוט כי המזרים לא היו אוכלים דגים, ומזה יובן למה היו כותבים אותם
לבני ישראל. וזריך עיון ומפוא אם היו עובדים הדגים, ואז איך יתכן שיניקו לישראל
שיאכילום, או היו נמאסים בעיניהם, ואז יתכן שיאכילום לאחריהם. (ו) שמו:
שרש שוט כשהוא על אדם אחד יורה התהלכות אנה ואנה, וכשהוא על רבים
ענינו התפזרות זה לכאן זה לכאן. (זא) ולמה לא מצאתי חן בעיניך: הוא

וְלִמָּה לֹא־מָצָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְשׁוֹם אֶת־מִשְׁאֵל
 כָּל־הָעַם הַזֶּה עָלַי: (יב) הֲאֵנֹכִי הָרִיתִי אֶת כָּל־
 הָעַם הַזֶּה אִם־אֵנֹכִי יִלְדֹתִיהוּ כִּי־תֹאמַר אֵלַי
 שָׂאֵהוּ בְּחִיקְךָ כְּאִשֶּׁר יִשָּׂא הָאִמָּן אֶת־הַיֶּנֶק
 עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לֹאֲבֹתָיו: (יג) מֵאִין
 לִי בָשָׂר לֵתֶת לְכָל־הָעַם הַזֶּה כִּי־יִבְכּוּ עָלַי
 לֵאמֹר תָּנָה־לָנוּ בָשָׂר וְנֹאכְלָה: (יד) לֹא־אוּכַל
 אֲנֹכִי לְבָדִי לְשָׂאת אֶת־כָּל־הָעַם הַזֶּה כִּי כָבֵד
 מִמֶּנִּי: (טו) וְאִם־כִּכֶּה יֹאֲתֶעֱשֶׂה לִי הָרֹגֵנִי נָא
 הָרוֹג אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאֶל־אַרְאָה

NUMERI XI

te? Perchè (dico) facesti questo male al tuo servo, d'imporre su di me il peso di tutto questo popolo? (12) Ho io portato nel ventre tutto questo popolo? l'ho io generato? che tu mi dici: « Portalo in seno, come il balio porta il poppante » (sino a che io l'abbia collocato) su quella terra, che giurasti a'suoi padri. (13) Onde avrei io tanta carne, da dare a tutto questo popolo? mentr'essi mi piangono attorno, con dire: Danne carne, che mangiamo. (14) Non posso io, così solo, sostenere (il peso di) tutto questo popolo, perocchè è troppo grave per me. (15) E se tu pensi di seguitar meco

כמו מחמר מוסגר, ולשום את משא הוא דנק עם למה הרעות. (יד) כי כבד

(*) קשר א'.

בְּרַעְתִּי: פ (טז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
אֲסֹפֶה־לִּי שְׂבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
יָדַעְתָּ כִּי־הֵם זִקְנֵי הָעָם וְשִׁטְרֵיוֹ וְלִקְחַתְּ אֹתָם
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ: (יז) וַיֵּרְדְּתִי
וּדְבַרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאַצְלֹתִי מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר
עָלֶיךָ וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם וְנִשְׁאוּ אֹתְךָ בְּמִשְׁאֵה
הָעָם וְלֹא־תִשָּׂא אֹתָהּ לְבַדְּךָ: (יח) וְאֶל־הָעָם
תֹּאמַר הִתְקַדְּשׁוּ לַמָּחָר וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר כִּי
בְּבֵיתֶם בָּאֲזִנִּי יְהוָה לֵאמֹר מִי יֹאכְלֶנּוּ בָּשָׂר

NUMERI XI

così, fammi deh! morire, se ho incontrato grazia appo te; ond'io non abbia a stare a vedere il mio male [cioè ond'io non mi trovi in una continua infelicità irreparabile, udendo le lamentazioni del popolo, senza potervi porre rimedio]. (16) Ed il Signore disse a Mosè: Radunami settant'uomini dei vecchi d'Israel, quelli che tu conosci essere (stati già in Egitto) gli anziani del popolo e i suoi soprantendenti; e falli venire al padiglione di congregazione; ed aspettino ivi con te. (17) Ed io scenderò, e parlerò teco là, e gl'investirò di quello stesso spirito, di cui tu sei investito; ed eglino sosterranno con te il peso del popolo, e non lo sosterrai tu solo. (18) Al popolo poi dirai: Santificatevi per domani, e mangerete carne; po-

מִמֶּנִּי: הַמֵּשָׁח זֶהוּ הַשֵּׁם הַכֹּלֵל נִפְעַל לְמֹשֶׁה. (טז) וְלִקְחַתְּ אוֹתָם: כִּמוֹ קִדְּשׁ כֹּה־אֵלֶּי (בְּרֹאשִׁית מ"ט ט) לֵכֵה כֹּה אֶתְּךָ אֶל מִקְדָּשׁ אֶחָד (לְמַעַן כ"ג כ"ז). (יח) הִתְקַדְּשׁוּ: לְרֹאשִׁית הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֵס ה', ע' שְׁמוֹת ט"ו י"א. (כ) וְרֹא:

כִּי־טוֹב לָנוּ בְּמִצְרַיִם וְנִתֵּן יְהוָה לָכֶם בָּשָׂר
 וְאֹכְלֹתֶם; (יט) לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמִים
 וְלֹא יַחֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרֵה יָמִים וְלֹא
 עֶשְׂרִים יוֹם; (כ) עַד יַחֲדָשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר־יֵצֵא
 מֵאִפְכֶם וְהָיָה לָכֶם לִזְרָא יַעַן כִּי־מֵאִסְתֶּם אֶת־
 יְהוָה אֲשֶׁר בָּקְרַבְכֶם וַתִּבְכּוּ לִפְנֵי לֹא־מֹר
 לָמָּה זֶה יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם; (כא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה שִׁנִּשׁ־
 מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר אָנֹכִי בָקְרָבוֹ
 וְאַתָּה אָמַרְתָּ בָשָׂר אֶתֵּן לָהֶם וְאֹכְלוּ חֹדֶשׁ
 יָמִים; (כב) הֲצֹאֹן וּבָקֵר יִשְׁחָט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם
 אִם אֶת־כָּל־דִּגְיֵי הַיָּם יֵאָסֶף לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם;
 פ (כג) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִיךְ יְהוָה
 תִּקְצֹר עֲתָה תִּרְאֶה הִיִּקְרַךְ דְּבָרִי אִם־לֹא;
 (כד) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶל־הָעָם אֵת דְּבָרֵי
 יְהוָה וַיֹּאסֹף שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעָם וַיַּעֲמֵד
 אֹתָם סָבִיבַת הָאֹהֶל; (כה) וַיֵּרֶד יְהוָה וַיַּבְעִן
 וַיְדַבֵּר אֵלָיו וַיֹּאצֵּל מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן
 עַל־שִׁבְעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְנֹחַ עֲלֵיהֶם

sciachè piangeste davanti al Signore, con dire: «Oh ci fosse dato di mangiar carne! poichè stavamo meglio in Egitto»; ed il Signore vi darà carne, e ne mangerete. (19) Non per un solo giorno ne mangerete, e non per due giorni, e non per cinque giorni, e non per dieci giorni, e non per venti giorni. (20) (Ma ne mangerete) pel corso d'un intero mese, sicchè la renderete (per la bocca e) pel naso, e vi verrà in abborrimento; posciachè aveste a vile il Signore ch'è in mezzo a voi, e piangeste davanti a lui, con dire; Perchè mai siamo usciti dell'Egitto? (21) E Mosè disse: Il popolo, in mezzo al quale io sono, consta di seicentomila pedoni; e tu dici: Voglio dar loro carne, e ne mangeranno per un intero mese! (22) Hannosi forse a scannare per essi pecore e buoi, tanti che bastino loro? Hannosi a radunare per essi tutt'i pesci del mare, sicchè ne abbiano a sufficienza? (23) Ed il Signore disse a Mosè: Evvi forse qualche cosa, a cui la mano [il potere] del Signore non giunga? Ora vedrai, se la mia parola t'avverrà, o no. (24) E Mosè uscì, ed espose al popolo le parole del Signore, e adunò settant'uomini degli anziani del popolo, e li fece stare intorno al padiglione. (25) Ed il Signore scese nella nube, e gli parlò; ed investì quei settanta anziani dello spirito, di cui egli [Mosè] era investito; e tosto che lo spirito posò sopra di essi, profetizzarono in maniera senza

כמו דראון. (כא) שש מאות אלה רגלי: אם היה ה' אומר לו שאכלים מזון חדש (כמו שהיה ענין המן) לא היה משה תמה, אבל ה' אמר לו שאכלים בשר, ומשה ראה כי לא היה בנביותם ארץ נשבת שהיו נה בקר ולאן, ולא ים שהיו בו דגים, גם עופות לא היו כראים שם במדבר הגדול והנורא, לפיכך תמה. והכני מזבח פירוש: אשר כתבתי בנבואי העתים תקם"ו עמוד ר"ד ובכרם חסד ג' עמוד ר"י. (כב) וַיִּצְאֵל: בנין הקל ע"ד וַיֵּאמֶר. ויתנבאו: דברו אל העם בכח ובגבורה אלהית, להשיב הסוטאים מדרכיהם הרעים. ולא יספו: הרי זו מליצה ממליכות הלשון, ודומתה קול גדול ולא יסף, לא יסף כמות קול גדול, מעולם לא היה קול כמותו, וכן כאן הכוונה לא יספו ואקרים להתנבא כמוהם, מעולם לא התנבאו אנשים אקרים בכח ובגבורה כמוהם.

הָרוּחַ וַיִּתְּנָבוּ וְלֹא יָסֻפוּ: (כו) וַיִּשְׁאֲרוּ שְׁנֵי־
 אַנְשִׁים, בְּמַחֲנֶה שֵׁם הָאֶחָד, אֶלְדָּד וַיִּשֶׁם
 הַשֵּׁנִי מִיֵּדָד וַתֵּנַח עֲלֵהֶם הָרוּחַ וַהֲמִירָהּ
 בִּבְתָּבִים וְלֹא יָצְאוּ הָאֲהֻלָּה וַיִּתְּנָבוּ
 בְּמַחֲנֶה: (כז) וַיֵּרָץ הַנֶּעֱר וַיֵּגֶד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר
 אֶלְדָּד וּמִיֵּדָד מִתְּנַבְּאִים בְּמַחֲנֶה: (כח) וַיַּעַן
 יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון מִשְׁרַת מֹשֶׁה מִבְּחָרָיו וַיֹּאמֶר
 אֲדֹנָי מֹשֶׁה כֹּלָאֵם: (כט) וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה
 הִמְקַנָּא אַתָּה לִי וּמִי יִתֵּן כָּל־עַם יְהוָה נְבִיאִים
 כִּי־יִתֵּן יְהוָה אֶת־רוּחוֹ עֲלֵיהֶם: שְׁבִיעִי (ל) וַיֹּאסֹף
 מֹשֶׁה אֶל־הַמַּחֲנֶה הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (לא) וְרוּחַ
 נָסַע, מֵאֵת יְהוָה וַיָּגוּ שְׁלוֹמִים מִן־הַיָּם וַיִּטְּשׁ
 עַל־הַמַּחֲנֶה כְּדֶרֶךְ יוֹם כָּה וּכְדֶרֶךְ יוֹם כָּה
 סָבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה וּבְאַמְתֵּי עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ:
 (לב) וַיָּקָם הָעָם כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וּכְל־הַלֵּילָה

(כו) והמה בכתובים ולא יצאו האהלה: נראה לי כי משה צירר שבעים איש
 (לא ע"כ), ושנים מהם נקראו ולא רנו לבא, והנה ס"ח בלבד עמדו סביבות האהל,
 והכתוב חזר ויאסוף שבעים איש, כי הוא כתב שבעים שמות ושלק לקרוא לכלם,
 ואח"כ ביאר כי שנים לא רנו לבא, ואמנם כבואת אלדד ומידד היתה כדי לפרסם
 אמתת הרוח האלהי אשר נסח על הזקנים, כי הנה שנים חלסו אח"כ שלא היו

esempio. (26) Due uomini erano rimasti nel campo, dei quali l'uno avea nome Eldàd, e l'altro Medàd, e posò su di loro lo spirito — erano cioè dei (settanta) iscritti, ma non erano usciti (per recarsi) al padiglione — e profetarono (stando) nel campo. (27) Corse un giovine, e ne diede l'annunzio a Mosè, e disse: Eldàd e Medàd profetizzano nel campo. (28) E Gio-
suè figlio di Nun, domestico di Mosè, uno de' suoi più cari, rispondendo disse: Mio signore Mosè, imprigionali. (29) E Mosè gli disse: Sei tu geloso per me? Fosse pure tutt'il popolo del Signore altrettanti profeti! (Fosse pure, dico) ch'il Signore mettesse sopra di essi il suo spirito! (30) Indi Mosè si ritirò nel campo, come pure gli anziani d'Israel. (31) Ed un vento si mosse (mandato) dal Signore, e trasportò d'oltre mare le quaglie, e le gettò sopra il campo, per lo spazio di una giornata di cammino dall'una parte e dall'altra, intorno al campo, ed all'altezza di circa due braccia dalla superficie della terra. (32) Ed il popolo si alzò, e per tutto quel giorno,

רוֹשִׁים בָּכָךְ וְלֹא יָלְאוּ הַהִלָּה, כִּמֶּה עֲלֵיהֶם הָרֹחַ וְהִתְכַּנְּנוּ בְּעַל כְּרִסָּם. (כח) מִבְּחֹרֵיוֹ:
יִפֶּה אֲחֵר רֹאשׁ"ע כִּי לֹא יִתְּנָן לִפְרָשׁ מִבְּחֹרֵיו מִכְעֹרָיו, כִּי זֶה הַמַּעֲשֶׂה הִיָּה בִּשְׁנֵה
הַשְּׁנֵי, וְיָמֵי הִיָּה יִהְיֶעַ. מִשְׁרָתוֹ קֹדֶם לָכֵן, כִּי בַמִּדִּין לֹא הָלַךְ עִמּוֹ. הַמִּנְחָר לִכְתֹּ"ה
כַּחַד דְּבָרִים בְּעֵלִים עַל טַעַם הַפְּסוּק הַזֶּה, וּלְפִי הַאֲמִת גַּם לִפְיֹשׁ רֹאשׁ"ע לֹא הִיָּה
מִקּוֹם לְטַעַמִּים אֲחֵרִים, כִּי אֲחֵר שְׂכִינָה מִשְׁרָת מִשֶּׁה אֵין סִפֵּק שֶׁהִכְנוּ בְּמִלַּת מִבְּחֹרֵיו
לִפְיֹשׁ רֹאשׁ"ע הוּא דִּבְק עִם מִשֶּׁה הַקְּרוֹב אֵלָיו, וְלֹא עִם מִשֶּׁה שֶׁנִּפְסָק הַקֹּדֶם: כֹּאשֶׁר
חִלַּם הַמִּנְחָר. כִּלָּאִם: כִּמוֹ אֲשֶׁר בִּלְאֵל (וִירְמִיָּה ל"ג ג'). (לֹא) וַיִּשׁוּשׁ עַל הַמִּחְנָה:
הַשְּׁלִיִּים הָיוּ יַעֲשִׂים שֶׁעָבְרוּ עַל הַיָּם בְּלֹא מִנְחָה, ע"כ הָיוּ פֹּדִיִּים קְרוֹב לֵאדָן שֶׁאֲחֵר
יֹתֵר גַּם וְסוֹבֵלִים יֹתֵר. וְכֹאמְרֵיהֶם: כִּפְיֹשׁ רֹאשׁ"י. (לֵב) הִשְׁלוּ לֹא הִיָּה עַל הַמִּחְנָה
אֲלֹא סְבִיבוֹת הַמִּחְנָה, כִּי הִיָּה מְעוּפָה. בִּשְׁפָל כֹּאמְרֵיהֶם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְאֵם הִיָּה
הוֹלֵךְ עַל הַמִּחְנָה הִיָּה מִכָּה בַּהֲלִים (רֹאשׁ"ע). וַיֹּאמְרוּ אֲסָף: הַמִּקְרָא קִנֵּר וְהַשְּׁמִיט
הַשְּׁמִיטָה, עֵינֵי חֲלִין דָּף כ"ו עֲמוּד ז'. וַיִּשְׁמְחוּ לָהֶם שְׂמוֹחַ: לִיבֵשׁ בְּמִשֶּׁה, כִּךְ
נוֹשִׁים עַד הַיָּם בְּמִלִּים לִיבֵשׁ בְּמִשֶּׁה הַדָּגִים וְהַשָּׂר (רֹאשׁ"י). הַפְּרִים: כִּמוֹ וַיִּזְכְּרוּ אוֹתָם
חֲמִישִׁים חֲמִישִׁים (שְׁמוֹת ח' י'), תִּרְגַּם אֲנִקְלוֹם שֶׁם וְכֹאן דְּגוּרִין, וְאֵין הַכּוֹנֵה עַל הַמִּשֶּׁה
הַנִּקְבָּלָת חֲמֵר (כַּדְעַת רַמְבַּ"מ וְגו' וַיִּשְׁ"ר) שֶׁהִיא מִלֵּא עֲמֵר, וְעֲשֶׂה חֲמֵר הֵם מ"ג
אֲלֵף בִּינִים, אֲבֵל הַכּוֹנֵה כִּי בַּחֲלָה כְּתוּב זֶה עַל זֶה, וְאִתְ"כ שְׁמֹס לִמְשֶׁה. וְאִתְ
מוֹסִיף כִּי לֹא יִתְּנָן לִפְרָשׁ חֲמִישִׁים מִל' חֲמֵר כִּי אֵין מוֹדִים אֶת הַעוֹפֹת לֹא בְּמִשֶּׁה
חֲמֵר, וְלֹא בִּשְׁמֵר מִדֵּה אֲחֵרָת (ש"ס).

וְכָל יוֹם הִמָּחֶרֶת וַיֹּאסְפוּ אֶת־הַשָּׁלוּ הַמִּמָּעִיט
 אֶסְף עֲשֶׂרָה חֲמִרִים וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שָׁטוּחַ
 סְבִיבוֹת הַמִּחֲנֶה: (א) הַבָּשָׂר עוֹדְנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם
 טָרָם יָכֹרֶת וְאַף יְהוָה חָרָה בָּעָם וַיַּךְ יְהוָה
 בָּעָם מַכָּה רַבָּה מְאֹד: (ב) וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־
 הַמָּקוֹם הַהוּא קִבְרוֹת הַתְּאוּנָה כִּי־שָׁם קָבְרוּ
 אֶת־הָעָם הַמִּתְאַוִּים: (ג) מִקִּבְרוֹת הַתְּאוּנָה
 נָסְעוּ הָעָם חֲצֵרוֹת וַיְהִיו בַּחֲצֵרוֹת: פ

יב

(א) וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמִשָּׁה עַל־אֲדוֹת
 הָאִשָּׁה הַכִּשִּׁית אֲשֶׁר לָקַח כִּי־אִשָּׁה כִּשִּׁית
 לָקַח: (ב) וַיֹּאמְרוּ הָרַק אַךְ־בְּמִשָּׁה דִּבֶּר יְהוָה
 הֲלֹא גַם־בָּנוּ דִּבֶּר וַיִּשְׁמַע יְהוָה: (ג) וְהָאִישׁ
 מִשָּׁה עָנָו מְאֹד מְכַל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
 הָאָדָמָה: ד וַיֹּאמֶר יְהוָה פֶּתְאֹם אֶל־
 מִשָּׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־מִרְיָם צֵאוּ שְׁלֹשְׁתֶּכֶם
 אֶל־אֶהֱל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ שְׁלֹשְׁתָּם: (ה) וַיֵּרֶד יְהוָה

e per tutta quella notte, e per tutto il dì seguente, raccolse le quaglie, chi meno ne raccolse ne raccolse dieci mucchi; e le distesero intorno al campo. (33) Avevano ancora la carne tra i denti, ancora non era consumata, e l'ira del Signore s'accese contro il popolo, ed il Signore fece nel popolo una strage grandissima. (34) E quel luogo fu chiamato Kivròt hattaavà [i sepolcri della concupiscenza], perchè ivi seppellirono i concupiscenti. (35) Da Kivròt hattaavà il popolò partì per Hhasseròt, e mentre trovavasi in Hasserot;

XII

(1) Mirjàm ed Aronne dissero male di Mosè, a motivo della moglie etiope che aveva presa, poichè presa aveva una moglie etiope. (2) E dissero: Il Signore ha egli parlato unicamente con Mosè? Egli ha pure parlato anche con noi — Ed il Signore l'udi. (3) Mentre Mosè stesso è l'uomo più mite che sia sulla faccia della terra [cioè udi anch'egli quelle parole, ma per la mitezza del suo carattere non ne fece risentimento]. (4) Ed il Signore disse repentinamente a Mosè, ad Aronne ed a Mirjàm: Uscite tutti e tre (e andate) al padiglione di congregazione. — Ed uscirono tutti e tre. (5) E scese il Signore nella colonna di nube, e si fermò all'ingresso del padiglione, e chiamò Aronne e Mirjàm, ed uscirono amendue.

(א) ותרבר מרים וגו': היה כראה להם לגאוש שאינו רוצה להתחתן בעמו, ובתוך דבריהם אמרו גם כן הרק אך נמשה. ומשה נטוה לכתוב פסוק והאיש משה עבדו מאד שלא היה מתגאה על היותו כניא ה' (דק"א ז"ל), או כחרגוס המיוחד ליונתן בן עוזיאל משה היה עבד ולא דש לדבריהם, ולא עלתה על לבו להקס מהם, הקב"ה רנה לנקש עלבונו. ומתחלה היה כ"ל כי משה לא שמע דבריהם, כי כתוב וישמע ה' אע"פ שמה לא שמע, ה' שמע, אך ממה שכתוב ואז שלשתכם משמע שהיו במקום אחד, ולכן וישמע ה' לא לומר שמה לא שמע, אלא שאע"פ שמה היה כרש לא ישמע, הנה ה' שמע. (ה) ויצאו שניהם: מן האהל אל הפתח. הענין עמד בפתח האהל ודבר עמם שם, זה מפני שהיה מרים עתידה להטערה. וזה שלא

בַּעֲמֹד עֵינָן וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אַחֲרָיו
 וּמִדָּם וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם: ^(א) וַיֹּאמֶר שְׁמַעוּנָא
 דְּבָרִי אֲסִיְיָהּ נְבִיאֲכֶם יְהוָה בְּמִרְאָה אֵלֶיךָ
 אֶתְּוֹדַע בְּחֹלוֹם אֲדַבֵּר-בּוֹ: ^(ב) לֹא־כֵן עֲבַדְתִּי
 מֹשֶׁה בְּכָל־בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא: ^(ג) פֶּה אֶל־פֶּה
 אֲדַבֵּר-בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בַחֲדַל וּתְמִנָּה יְהוָה
 יָבִיט וּמִדּוֹעַ לֹא יֵרְאֶתְכֶם לְדַבֵּר בַּעֲבַדְתִּי
 בְּמֹשֶׁה: ^(ד) וַיַּחֲרֹאף יְהוָה בָּם וַיִּלֶּךְ: ^(ה) וַהֲעֵנָן
 סָד מֵעַל הָאֹהֶל וַהֲנִיחָ מִדָּם מִצְרַעַת בְּשֹׁלֵךְ
 וַיִּפֹּן אַחֲרָיו אֶל־מִדָּם וַהֲנִיחָ מִצְרַעַת: ^(ו) וַיֹּאמֶד
 אַחֲרָיו אֶל־מֹשֶׁה בִּי אֲדֹנָי אֶל־נָא תִשֶׁת עֲלֵינוּ
 חַטָּאת אֲשֶׁר נֹאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חָטָאנוּ: ^(ז) אֶל־נָא
 תְּהִי כַפֶּת אֲשֶׁר בָּצַאתוּ מִרְחֹם אִמּוֹ וַיֵּאכֹל
 חֲצִי בִשְׁרוֹ: ^(ח) וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר
 אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ: פ ^{מסמך (ד)} וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַבְיָה יֶרֶק יֶרֶק בְּפָנֶיהָ הִלֵּא

חֲצִיָּהּ גַם אֶת מֹשֶׁה הִיא (בדברי רש"י ורמב"ם) לומר שֶׁכֵּן שָׁלַח בְּכַפּוּר. (ו) אִם יִדְוֶה
 נְבִיאֵכֶם: כִּי מִיָּדָם וְלֹא מִיָּדָם, יִדָּם לֹא. בְּמִרְאָה: בְּמִרְאָה הַלֵּלָה, חֲלָה

(6) E disse: Ascoltate le mie parole. Se uno di voi è talvolta profeta, io, il Signore me gli revelo in visione, e gli parlo in sogno. (7) Non è così del mio servo Mosè: egli gode la mia fiducia più di tutti gli altri di mia casa [cioè più d'ogni altro mio servo, più d'ogni altro profeta]. (8) Io gli parlo [per così dire] a bocca a bocca, con chiarezza e senza enigmi; ed egli contempla la divina apparizione; e come non avete temuto di dir male del mio servo Mosè? (9) Il Signore si mostrò loro irato, e se n'andò. (10) Ed appena la nube si fu ritirata d'in sul padiglione, ecco Mirjām divenuta lebbrosa [e bianca] come la neve; ed Aronne voltatosi verso Mirjām, la vide lebbrosa. (11) Ed Aronne disse a Mosè: Deh! mio Signore, non voler che portiamo la pena della stoltezza e della mancanza da noi commesse. (12) Non voler deh! ch'ella [Mirjām] sia come un [parto] morto, il quale appena uscito dell'alvo materno, ha già mezzo corpo distrutto. (13) E Mosè sciamò al Signore, con dire: Oh Dio, deh! la risana. (14) Ed il Signore disse a Mosè: E se suo padre le avesse sputato

אמר מרים כנגד אהרן, וחלום כנגד משה, והמראה היה הצורה שהכניא רוחם
בנבואתו על ידה האל מתגלה ומתדבר לו, וכאן לכבודו של משה נגלה להם בהק'ן
וזה נגלה, כדי להוכיחם ביה. ח': במראה אליו אתודע: היה לו לומר אני ה'
אתודע, או ה' יתודע, לפיכך כ"ל כראש"ע כי שם ה' דבק למעלה ולא למטה, אם
היה נביא ה', או אם יהיה נביאכם מה, כי הנביא אף אם לא יהיה מנביאי השקר
המתפארים בזה שאין בם, יתכן שלא יהיה נביא ה', ודי שיהיה מוכיח או משורר
בגבורה; ואולי כך היתה מרים הנביאה, ולפיכך אמר להם: אף אם הנביא שלכם יהיה
באמת נביא ה', מכל מקום במראה אליו אתודע וגו'. ואמנם חז"ל (התרגום והגניכות)
רמקו מן הפירוש הזה, מפני שחליבת נביאכם ה' הוא לשון מתמים חר, וההמון לא
ימסרו ויכסו בו. (ו) לא כן עבדי משה: עבדי משה הוא כאמון לי יותר מכל שאר
עבדים שבנימי (והכוונה שהוא למעלה מכל שאר נביאים בתקראים עבדי ה') על
דרך ומן ככל עבדיך כדור כאמון (ש"א כ"ב י"ד). בדת': בית כאמר על אנשי הדת
והסלל העבדים, כמו ושמע בית פדעה, שהוא כאמון ואמר ושמעו עבדי פדעה. בבל
בדת': בני"ת אינכם בני"ת המקום, אלא בני"ת היתרון, כמו היפה נבאים. (ט) וילך:
כעם עליהם ומעלה מעליהם כעבם. (יב) כמח: כמלך מח, אשר נבאחו מרסם
אמו, כד נשרו נאכל ונפסד.

תָּבִילָם שִׁבְעַת יָמִים תִּסָּגֵר שִׁבְעַת יָמִים מִחוּץ
 לַמַּחֲנֶה וְאַחֵר תֵּאָסֶף: (ט) וְתִסָּגֵר מֵרִים מִחוּץ
 לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים וְהָעַם לֹא נָסַע עַד
 הָאָסֶף מֵרִים: (י) וְאַחֵר נָסְעוּ הָעָם מִחֲצֵרוֹת
 וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר פָּאֲרָן: ס ס ס

יג

לו (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
 (ב) שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיֵּתְרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן
 אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ
 אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כָּל נָשִׂיא בָהֶם:
 (ג) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאֲרָן עַל-
 פִּי יְהוָה כָּל־אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הֵמָּה:

(ב) שלח לך: לטובתך, שידעו ענין הארץ והעם מתחלה, ולא יערערו עליך לבסוף. שלח לך אנשים: בדברים (א' כ"ב) כתוב כי ישראל אמרו בשלמה אנשים לפיכך, וכאן הוא אומר כי ה' דבר אל משה שלח לך אנשים, וכראה כי הם שאלו זה' הסכים וזה למשה שיעשו כדבריהם, וכאן לא הזכיר שהם שאלו, כדי שלא יחא נראה שחטאו בשאלתם. וכראה כי הכל היה סנה מלת ה', וכמו שכתב הרמב"ם (מורה ח"ג פל"ב), אלא שהוא אומר שהיה מחכמת ה' להסב אותם במדבר עד שלמדו גבורה, כמו שזכר שיהליכא במדבר ומיעוט הכחות הגוף מרפוא וכיוצא בהם וילדו

in faccia, non ne resterebb'ella coperta di rossore per sette giorni? Rimanga dunque chiusa per sette giorni fuori del campo, indi vi rientrerà. (15) E Mirjām fu chiusa fuori del campo per sette giorni, ed il popolo non partì, sinchè Mirjām non rientrò [nel campo]. (16) Indi il popolo si mosse da Hhas-seròt, e s'accampò nel deserto di Paràn.

XIII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Manda pure alcuni uomini, ch'esplorino il paese di Canaan, ch'io sono per dare ai figli d'Israel. Manderete un uomo per ogni tribù paterna, dei quali ognuno sia principale, tra i suoi. (3) E Mosè li mandò dal deserto di Paràn, per ordine del Signore; tutti

הגבורה, וכולדו ג"כ (באומם ארבעים שנים) אנשים שלא הורגלו בשפלות ובעזדות, ואני אומר שלא היתה כוונת האל שיקנו גבורה, כי לא במרעם יראו ארץ וחרועם לא הושיעה להם, אבל סבב שיתעבכו במדבר, למען יעמדו במשך ימים רבים אבל משה, שאם היה משה מניאם אל הארץ, היו מתפורים איש נפלתו, ולא היה משה יכול ללמדם דעת, גם לא היו נריכים להתפרכם דרך כס, ולא היתה האמונה בתורת משה נקבעת בלבבם לדורות עולם, כמו שהיה הענין על ידי שיצאו ארבעים שנה במדבר, ומשה מנהיגם, ומפרכם באומות ובמופתים, ומלמדם דרכי ה'; והסנוך הזה אשר לא היה כמוהו בכל הארץ, שהיו מאתים רבוא כפשות יושבים אלל מלמדם במשך ארבעים שנה, בלי שהיו טרודים בנקשת מזכותיהם זה הוא שהעמיק האמונה בלב בני ישראל, באופן שנתעו כל יושבי הארץ אחרי האלילים, כשאר תלמידי משה גוי אחד ויחיד בארץ, שומר האמונה הטוהרה, וממנו התפשטה ותתפשט לטובת הסין האנושי כלו, ומלאה הארץ דעה את ה'. ויתורו: שרש תור ענינו סבוב, וזוהי לו ותאר הגבול (היושע ע"ו ט') תרגומו ויסמר, ענין סבוב, וכן ובמחנה יתארהו (כאשר העירו כבר רש"י ויד"ק) הוא לשון סבוב כמו ותאר הגבול, וזוהי לדעתי כל לשון תאר הם הקווים הסובבים הנורה ומגבילים אותה, וכן תאר צערי ענינו סבב, וזוהי ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ענינו לא תשוטו, לא תלכו כה וכה (רמק מעבדות ה') אחרי הנהגת לבכם ועיניכם. וכן שרש רגל כגור מן רגל, ועיקר הוראתו לשוטט הנה והכה, וזוהי רכיל ורוכל. והכני מבטל מה שכתבתי על שרש תור ועל שרש רגל בזה"ע תקפ"ו; גם הוראת שני השרשים האלה משותפת זו מזו בדרך אחר ממה שכתבתי שם, ואין כאן

(ה) וְאֵלֶּה שְׁמוֹתֵם לַמַּטֵּה רְאוּבֵן שְׁמוֹעַ בֶּן־
 זְכוּר: (ו) לַמַּטֵּה שִׁמְעוֹן שַׁפְט בֶּן־חֹרִי: (ז)
 לַמַּטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־יִפְנֶה: (ח) לַמַּטֵּה
 יִשְׁשָׁכָר יִגָּאֵל בֶּן־יוֹסֵף: (ט) לַמַּטֵּה אֶפְרַיִם
 הוֹשֶׁעַ בֶּן־נוֹן: (י) לַמַּטֵּה בְנִימֵן פִּלְטִי בֶן־רְפוּא:
 (יא) לַמַּטֵּה זְבוּלֹן גִּדְיָאֵל בֶּן־סוּדִי: (יב) לַמַּטֵּה
 יוֹסֵף לַמַּטֵּה מְנַשֶּׁה גִּדִּי בֶן־סוּסִי: (יג) לַמַּטֵּה
 דָּן עַמִּיאֵל בֶּן־גַּמְלִי: (יד) לַמַּטֵּה אֲשֶׁר סֹתוּר
 בֶּן־מִיכָאֵל: (טו) לַמַּטֵּה נַפְתָּלִי גַחֲבִי בֶן־וּפְסִי:
 (טז) לַמַּטֵּה גָד גִּאּוּאֵל בֶּן־מְכִי: (יז) אֵלֶּה שְׁמוֹת
 הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת־הָאָרֶץ
 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֶׁעַ בֶּן־נוֹן יְהוֹשֻׁעַ: (יח) וַיִּשְׁלַח
 אֹתָם מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר
 אֲלֵהֶם עָלוּ זֶה בְּנֹגֵב וְעַלִּיתֶם אֶת־הַחֵר: (יט)
 וּרְאִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ מֵה־הוּא וְאֶת־הָעָם
 הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הַחֲזָק הוּא הַרְפָּה הַמְעַט הוּא
 אִם־רַב: (כ) וּמֵה הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הוּא יוֹשֵׁב בָּהּ

(*) קח' צמחא.

uomini (distinti), primarj tra i figli d'Israel. (4) E questi sono i nomi loro: della tribù di Ruben, Sciammù figlio di Zaccùr. (5) Della tribù di Simeone, Sciafàt figlio di Hhori. (6) Della tribù di Giuda, Calèb figlio di Jefunnè. (7) Della tribù d'Issachàr, Igàl figlio di Giuseppe. (8) Della tribù di Efraim, Hoscea figlio di Nun. (9) Della tribù di Binjamin, Paltì figlio di Rafù. (10) Della tribù di Zevulùn, Gadièl figlio di Sodì. (11) Della tribù di Giuseppe, (cioè) della tribù di Manasse, Gaddì figlio di Sussi. (12) Della tribù di Dan, Ammièl figlio di Ghemalli. (13) Della tribù d'Ascèr, Sethùr figlio di Michaèl. (14) Della tribù di Naftali, Nahhbi figlio di Vofsi. (15) Della tribù di Gad, Gheuèl figlio di Machi. (16) Son questi i nomi degli uomini mandati da Mosè ad esplorare il paese; e Mosè pose nome ad Hoscea figlio di Nun, Jehosciuà [Giosuè]. (17) Mosè dunque li mandò ad esplorare la terra di Canaan, e disse loro: Andate costà, nel paese australe [rispetto alla Cananea], indi salite la regione montuosa. (18) Ed osservate qual è il paese: cioè se il popolo che lo abita è forte o debote, poco o molto numeroso. (19) E qual'è la terra [il clima] in cui abita, se buona o cattiva; e quali sono le città in cui soggiorna, se

המקום להאריך בזה, ועיין בית האוצר, לשכח א'. (מז) ויקרא משה להושע וגו': כראין יותר דברי חז"ל שמה קרא להושע יהושע עכשו ולא קודם לכן כדעת רש"ם, כי לא היה מן הצורך לכתוב זה כאן אם היה זה דבר נוסף. ובהפך כראיה בדברי הכורס כי עכשו כשאלו עם אנשים חשובים שבה שמו לבתי יקרא עוד בשם שנקרא בו במדרגת משרת, וכן ביוסף והניאל שבו השם כעשה כשעלו לגדולה. (יד) וראיהם את הארץ מה היא: זו שאלה כללית, כי הם הלכו למור את הארץ, ואח"כ פרט שאלתו בשלש נקודות, א' את העם החזק הוא וגו', ב' ומה הארץ לענין הישיבה בה, הטובה היא אם רעה, אם האויר והמים והאקלים טובים או רעים (כפירוש דון יצחק) ומה הערים וגו', ג' ומה הארץ לענין המומחים בה, השמחה היא, וכו'. ואת העם: הו"ו לפירוש (cioè) רעומתה בבראשית כ"ד מ"א; י"ג ח' וע"ו; י"ז ב'; שמות י"ד י"ט; כ"ה י"ב; ש"ח כ"ח ג'; ישעיה כ"א יו"ד; ירמיה ב' ט'; מ' ח'; מ"ח כ"ו; יחזקאל כ"ג ל"ו; וכן למטה י"ד י"ד וכ"ט, וסימן י"ו ה', ונראה כן גם תהלים כ"א י"א, וכן למטה כ' ט"ו. (יט) הבמהנים: ערי כרוי הדומות למחנה, כי אין להם מחנה סביב.

הטובה הוא אס־רעה ומה הערים אשר־הוא
יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים: (א) ומה
הארץ השמנה הוא אס־רזה הישבה על
אס־אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ
והימים ימי בכורי ענבים: שני (בא) ויעלו ויתרו
את הארץ ממדבר־צן עד־רחב לבא חמת:
(בב) ויעלו בנגב ויבא עד־חברון ושם אחימן
שש־י ותלמי ילידי הענק וחברון שבע שנים
נבנתה לפני צען מצרים: (כג) ויבאו עד־נחל
אשכול ויברתו משם זמורה ואשכול ענבים
אחד וישאֶהוּ במוט בשנים ומן־הרמנים ומן־
התאנים: (כד) למקום ההוא קרא נחל אשכול
על אדות האשכול אשר־ברתו משם בני
ישראל: (כה) וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים
יום: (כו) וילכו ויבאו אל־משה ואל־אהרן
ואל־כל־עדת בני־ישראל אל־מדבר פארן
קרשה וישבו אתם דבר ואת־כל־העדה
ויראום את־פרי הארץ: (כז) ויספרו־לו ויאמרו

vive in luoghi aperti o fortificati. (20) E qual è il terreno, se grasso o magro, se vi sonò [cioè se vi abbondano] alberi, o no. Anzi fate coraggio, e prendete dei prodotti del paese. — La stagione poi era quella delle primizie dell' uva. (21) Ed essi salirono, ed esplorarono il paese, dal deserto di Sin sino a Reh hòv, alla volta di Hhamàt. (22) Andarono cioè nel paese australe, ed (uno di essi) andò sino a Hhevròn; ed ivi erano Abhimàn, Scesciai e Talmai, di razza gigantesca. E Hhevròn fu fabbricata sett'anni prima di Ssòan [Tani] d'Egitto. (23) Andarono sino alla valle d'Esheòl [cioè del grappolo], ed ivi tagliarono un tralcio, ed un grappolo d'uva, e lo portarono con una stanga in due; ed alcune melagrane e alcuni fichi. (24) Quel luogo fu denominato Valle d'Esheòl, a motivo del grappolo che ivi tagliarono i figli d'Israel. (25) E tornarono dall'esplorazione del paese, in capo a quaranta giorni. (26) Andarono al deserto di Paràn, in Cadès, e si presentarono a Mosè e ad Aronne, ed a tutta la congrega dei figli d'Israel; e fecero il rapporto a quelli ed a tutta la congrega, e mostrarono loro i prodotti del paese. (27) Fecero a lui il racconto, con dire: Siamo stati nella terra, ove ci mandasti, ed anche (abbiamo riconosciuto che) scorre latte e miele, e

(כא) מדבר צין: הוא חלק ממדבר פארן והוא דרום א"י, וקצוב בצפונה למערב וצפון מזרח. (כב) ויבא: אחד מהם, והוא כלב, עיין רש"י. ואולי שאר המרגלים יראו מנצח בעיר בצורה, וכלב בטח בה' ובא בתוכה; ומה שכתוב ושם ראינו את הכנענים ובהי בעינינו כחגבים אומר משה"ר יצחק פארדו שאינו ראינו שהיו בחברון, כי לא בחברון לבד היו ענקים אלא בכל הסלך ההוא וכח"ש ביהושע (י"ד י"ב) ועתה חנה לי את ההר הזה וכו' כי ענקים הם וערים גדולות, בצורות, א"כ ושם האמור כאן הכוונה שם בנגב, לא שם בחברון. ילידי הענק: אין ענק שם פרטי כדעת רמ"ב ובושארט וגו' ויפה תפול בו הס"א, ובלשון ערבי ענינו גואר ארך ואיש ארוך. ארזמן ששי ותלמי: אולי שמות משפחות, עיין מחקרי ארך (חברון). הברון וגו': כראה טעמו שהענקים בנו אותה בימים קדמונים, ולרב חזקם עדיין היו בה ואדם לא יכול להורגם.

בָּאֵנוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם זִבַּת
חֶלֶב וּדְבַשׁ הוּא וְזֶה-פְּרִיָּהּ: (כח) אָפֶס כִּי-עָזוּ
הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ וְהָעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדֹלֹת
מְאֹד וְגַם-יְלָדֵי הָעֵנָק רָאִינוּ שָׁם: (כט) עַמֶּלֶק
יוֹשֵׁב בָּאָרֶץ הִנָּגַב וְהַחֲתִי וְהַיְבוֹסִי וְהָאֱמֹרִי
יוֹשֵׁב בְּהָר וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב עַל-הַיָּם וְעַל יַד
הַיַּרְדֵּן: (ל) וַיְהִם כָּלֵב אֶת-הָעָם אֶל-מֹשֶׁה
וַיֹּאמֶר עֲלֶה נַעֲלֶה וּירַשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי-יָכוֹל
נוֹכַל לָהּ: (לא) וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ
לֹא נוֹכַל לַעֲלֹת אֶל-הָעָם כִּי-חֲזָק הוּא
מִמָּנוּ: (לב) וַיָּצִיאוּ דְבַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ
אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ
בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אֶרֶץ אֲכָלֹת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא
וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשִׁי מַדּוּת:
(לג) וַיִּשֶׁם רָאִינוּ אֶת-הַנְּפִילִים בְּנֵי עֵנָק מִן-
הַנְּפִילִים וְנָתַי בְּעֵינֵינוּ כַּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ
בְּעֵינֵיהֶם:

questi sono i suoi prodotti. (28) Però il popolo che abita quel paese è fortissimo, e le città sono munite e grandi oltremodo; ed ivi abbiamo anche veduto uomini di razza gigantesca. (29) Gli Amaleciti abitano il paese australe; e gli Hittei e i Jevussei e gli Emorei stanno nella parte montuosa, e i Cananei stanno presso al mare e lungo il Giordano. (30) Calèb impose silenzio al popolo [che cominciava a mormorare] verso Mosè; e disse: Potrem bene andare, e conquistarlo [codesto paese]; sì, potrem bene superarlo. (31) Ma gli uomini ch'erano andati con lui dissero: Non possiamo andare contro quel popolo, perocchè è più forte di noi. (32) E diffamarono presso i figli d'Israel il paese da essi esplorato, con dire: La terra che percorremmo per esplorarla, è una terra che divora i proprj abitatori; e tutta la gente che ci vedemmo era di straordinaria statura [vale a dire: il clima è micidiale per chiunque non sia di complessione vigorosissima]. (33) Ed ivi vedemmo i Nefilim, razza gigantesca, dei Nefilim [Gen. VI. 4]; e noi sembravamo ai nostri proprj occhi tanti grilli, e tali dovevamo sembrare agli occhi loro.

(כח) אָפֶס כִּי עַן הָעָם: הִיא לָהֶם לִמּוֹר וְהָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ חֹזֵק וְהָעָרִים בְּצוּרוֹת, אֲבָל הֵם מֵתָאוּ בְּאֶרֶץ מִלֵּת אָפֶס (כֹּאשֶׁר הָעִיר הָרַמְבִּין) וְגַם מִלֵּת עֹז, כִּי כָל זֶה מוֹרָה זֶהוּ מִן הַמִּנְכַּע לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. הֲלֹא תִרְאֶה כִּי כָלֹכ הַזֶּה לִמּוֹר עֲלֵה נִעְלָה, מִשְׁמַע כִּי מִדְּבָרֵי הַמְּרַגְלִים הִיא מוֹבֵן שֶׁלֹּא הִיא אֲפֶסֶר לַעֲלוֹת אֶל הָעָם הַהוּא, וְהֵם עֲנִיָּם פִּירָיו אֶחָד כִּי אֵת דְּבָרֵיהֶם וְאָמְרוּ לֹא כוֹכֵל לַעֲלוֹת אֶל הָעָם. בְּצוּרוֹת: רֵשׁ"י לֹא פִירָשׁ יִפֶּה מִלֵּת כְּרִיכָן, וְהֵשֵׁב שְׂעִיבֵינוּ עֲגוּלוֹת. וְכ"ל שֶׁאֵין עֲנִיבֵנו אֲלֵא מוֹקְפּוֹת חוּמָה, וְכֵן לְמַעַל פְּסוּק י"ט כִּתְבַּר רֵשׁ"י כְּרִכֵּין פְּתוּחִין מֵאֵין חוּמָה, כ"ל שֶׁאֵין הַלְשׁוֹן מִדְּוִיִּיק. (ל) כָּלֹכ אֶת הָעָם: יוֹשֵׁעַ שָׁתָק, כִּי לִהְיוֹתוּ מִשְׁרַת מֶשֶׁה לֹּא הִיא כְּשֹׁמֵעַ. (לֵב) אֶרֶץ אוֹכֵלֶת יוֹשְׁבֶיהָ: אַע"פִּי שֶׁהָעָם הַיּוֹשְׁבִים בָּהּ חֹזְקִים, אֵין זֶה בְּצִנֵּל שֶׁנֶּה הָאֶרֶץ, אֲבָל הוּא מַכֵּי שֶׁלֹּא יִשְׁאָרוּ בָּהּ זֹלָתֵי הַחֹזְקִים, שֶׁהֵם חֹזְקֵי הַחֹזֶק, וְהַשָּׂר הַמִּתִּים בָּהּ מַכֵּי יְרוּעַ הָאִוִּיר (פְּסוּרָה, וְקִרְבֹּב לֹא גַם רַח"ב).

יד

(א) וַתִּשָּׂא כָל־הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ
 הָעָם בְּלִילָה הַהוּא; (ב) וַיִּלְנוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־
 אֶהֱרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהִים כָּל־
 הָעֵדָה לוֹ־מָתְנוּ בָּאָרֶץ מִצְרַיִם אוֹ בַּמִּדְבָּר
 הַזֶּה לוֹ־מָתְנוּ; (ג) וְלָמָּה יְהוָה מְבִיא אֹתָנוּ
 אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְנָפֶל בַּחֲרֹב נַשִּׁינוּ וְטַפָּנוּ
 יֵהְיוּ לְבָז הָלֹוא טוֹב לָנוּ שׁוּב מִצְרַיִם:
 (ד) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו נִתְּנָה רֹאשׁ וּנְשׁוּבָה
 מִצְרַיִם:
 (ה) וַיִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פְּנֵיהֶם
 לִפְנֵי כָל־קְהֵל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל; (ו) וַיְהִי־שֹׁעַ
 בֶּן־נֹון וְכָל־בְּנֵי־יִפְתָּה מִן־הַתָּרִים אֶת־הָאָרֶץ
 קִרְעוּ בְּגָדֵיהֶם; (ז) וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר
 אֹתָהּ טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד: שְׁלִישִׁי (ח) אִם־
 חָפֵץ בָּנוּ יְהוָה וְהֵבִיא אֹתָנוּ אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת

XIV

(1) Allora tutta la congrega diede in alte strida, ed il popolo pianse in quella notte. (2) Tutt' i figli d' Israel mormorano contro Mosè e contro Aronne, e tutta la congrega disse loro: Oh fossimo morti nella terra d'Egitto, o in questo deserto fossimo morti! (3) E perchè il Signore vuol condurci in questo paese, ove dovrem perire per la spada, e dove le nostre donne e la nostra figliuolanza diventeranno preda altrui? Non sarebb' egli meglio per noi di ritornare in Egitto? (4) E dissenersi l' uno all' altro: Mettiamci un capo, e ritorniamo in Egitto. (5) E Mosè ed Aronne si gettarono (a terra) sulla propria faccia, davanti a tutta la radunata congrega dei figli d' Israel [ond' ottenere di poter parlare, senz' essere interrotti, come più abbasso XVI. 4]. (6) Ma Giosuè figlio di Nun e Calèb figlio di Jefunnè, (due) di quelli che avevano esplorato il paese, si lacerarono i panni; (7) E dissero a tutta la congrega dei figli d' Israel: La terra, che percorremmo per esplorarla; quella terra (dico) è buona in sommo grado. (8) Se il Signore ci vuol bene, egli ci condurrà in quella terra, e ce la darà;

(ה) ויפול משה: כשראו משה ואהרן הסכמת העדה לפרוק עול ה' ונצאו מוארם הנינו שאם ידברו דבר ישיקום ולא יטו אזנם לדבריהם, לפיכך כפלו על פניהם לפניהם, והיה זה בנקשת רשות לדבר, כדי שלא יפסיקום בדיבורם, אלא דרך חסד יניחום לדבר, ואח"כ יעשו מה שירצו; וכן עשה משה בעדת קרח, וישמע משה ויפול על פניו וידבר אל קרח. אבל כאן כשראו יהושע וכלב את משה ואת אהרן משפילים מעלתם לפני העם, צערה ברוחם אז ה', וקרעו בגדיהם, ולא הכניחו

וּנְתַנָּה לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר־הִוא זֶבֶת חֶלֶב וּדְבָשׁ׃
(ט) אַךְ בִּיהוָה אֶל־תִּמְרְדוּ וְאַתֶּם אֶל־תִּירְאוּ
אֶת־עַם הָאֶרֶץ כִּי לַחֲמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם
מֵעֲלֵיהֶם וַיְהִי אֲתָנוּ אֶל־תִּירָאִים׃ (י) וַיֹּאמְרוּ
כָּל־הָעֵדָה לָרְגוּם אֲתָם בְּאֲבָנִים וּכְבוֹד יְהוָה
נִרְאָה בְּאַהֲל מוֹעֵד אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ
(יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־אַנֶּה יִנְאַצְנִי
הָעָם הַזֶּה וְעַד־אַנֶּה לֹא־יֵאֱמִינוּ בִּי בְּכָל
הָאֲתֹרֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ׃ (יב) אֲכַנּוּ
בְּדִבָּר וְאוֹרְשָׁנוּ וְאַעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי־גָדוֹל
וְעַצוֹם מִמֶּנּוּ׃ (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וְשִׁמְעוּ
מִצְרִים כִּי־הֵעֲלִיתָ בְּכַחֲךָ אֶת־הָעָם הַזֶּה
מִקִּרְבּוֹ׃ (יד) וְאָמְרוּ אֶל־יוֹשֵׁב הָאֶרֶץ הַזֹּאת
שִׁמְעוּ כִּי־אַתָּה יְהוָה בְּקִרְבֵּי הָעָם הַזֶּה
אֲשֶׁר־עֵין בְּעֵין נִרְאָה יְאֵתָה יְהוָה וְעַנְנֶךָ

להם שידברו, ודברו הם בשלילה. (ט) סר צלם: חזן להם דבר שיגן עליהם, ואכזבנו
בזהב ה' אחתנו. במקומות החמים מה שהולכנו בני אדם תחלה הוא מה שיגן עליהם
מן החמה, ע"כ קראו כל לכל דבר המגין. כל נקרא הגוף המביא כל. (יג) ושמעו
מצרים וגו': המצרים ידעו שהעלית בכחך, ויושבי א"י שמעו שאתה בקרב העם

terra che scorre latte e miele. (9) Ma non vi ribellate contro del Signore; e quanto a voi, non temiate la gente di quel paese, imperocchè nostro pane sono; hanno perduto ogni ombacolo [che li cuopra e difenda], ed il Signore è con noi; non dovete temerli. (10) Allora tutta la congrega disse di lapidarli; ma la maestà del Signore apparve nel padiglione di congregazione, a tutt' i figli d' Israel. (11) Ed il Signore disse a Mosè: Sino a quando questo popolo ha da oltraggiarmi? e sino a quando non m' ha da credere, dopo tutt' i miracoli che ho fatti in mezzo di esso? (12) Voglio colpirlo coll' epidemia, e distruggerlo: e render te una nazione grande e potente più di esso. (13) E Mosè disse al Signore: E quando ciò udranno gli Egizi, di mezzo ai quali tu hai colla tua forza tratto questo popolo; (14) Narreranno [i miracoli operati in Egitto] agli abitanti di codesto paese [cioè ai Cananei], i quali hanno udito che tu, o Signore, sei in mezzo a questo popolo, poichè manifestamente fu veduto che tu, o Signore, la tua nube cioè,

זהו וגו', והנה אלה יאמרו לאלה. (יד) ואמרו אל יושב הארץ הזאת: המזרים ידעו שאתה אוהב ישראל, כי העלית בכרך את העם הזה מקרבנו, והכנענים ידעו מה שאהבת אותם במדבר, כי שמעו כי אתה ה' בקרב העם הזה וכו', והנה המזרים יאמרו אל הכנענים מה שראו צעיקהם (כי העלית בכרך וכו'). והכנענים יגידו להם מה שאהבת אותם במדבר, ואם תהרגו את ישראל, אז אלו ואלו, המזרים והכנענים וגם שאר אומות אשר שמעו את שמעך, יאמרו מבילתי יכלת וגו', כי לא יכלו לומר שהרגתם בשנאה, כי ראו ושמעו שאתה אוהב אותם, א"כ יאמרו כי מאהבתך אותם הרגתם, כדי שלא יפלו ביד אויביהם, וזה מבילתי יכולת בך להורג אותם. והנה ואמרו אל יושב הארץ ענינו יאמרו אל הכנענים מה שזכור קודם לכן, כי העלית וגו'; ושמעו כי אתה ה' חזר אל יושב הארץ הזאת, הם הכנענים ששמעו השגתה ה' על ישראל במדבר, והושמטה מלת אשר (יושב הארץ הזאת אשר שמעו). נראה אתה ה': שיעורו: נראה כי אתה ה' ועכנך עומד עליהם. נראה הוא לשון עבר לכסתר, והוא כאן פעל סתמי (impersonale) אשר ביארתי ענינו בבכורי העתים תקפ"ז עומד קע"ח; ופירושו נראה (on a vu), ואחר מלת נראה הושמטה מלת כי, על דרך מדוע ראיתי הנה חמים (ירמיה מ"ו ה') שענינו ראיתי כי המה חמים; והו"ו צמלת וענכך איננה לתנוד, אלא לפירוש, נראה כי אתה ה' כלומר וענכך עומד עליהם, עיין מה שכתבתי בראשית י"ג י"ח. אשר עין בעין: עיין בה"ע תקפ"ז ע' 180.

עָמַד עֲלֵהֶם וּבַעֲמַד עֲזָן אֶתָּה הִלַּךְ לִפְנֵיהֶם
יוֹמָם וּבַעֲמֹד אִישׁ לִילָה: (מז) וְהִמַּתָּה אֶת־
הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־
שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעָךָ לֵאמֹר: (מז) מִבִּלְתִּי יִכָּלֵת
יְהוָה לְהַבִּיאַ אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֵם בַּמִּדְבָּר: (יח) וְעַתָּה יִגְדַּל־
נָא כַּח אֲדֹנִי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר: (יח) יְהוָה
אֶרְךָ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד נִשְׁאַ עֵוֹן וּפֶשַׁע
וְנִקָּה לֹא יִנָּקֶה פֶקֶד עֵוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים
עַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־רִבְעִים: (יט) סֶל־חֲזָא לַעֲוֹן
הָעָם הַזֶּה כִּגְדַל חֶסֶדְךָ וּכְאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לָעָם
הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הַנֶּה: (כ) וַיֹּאמֶר יְהוָה
סֶל־חֲתִי כְּדִבְרְךָ: (כא) וְאוֹלָם חִי־אֲנִי וַיִּמָּלֵא
כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ: (כב) כִּי כָל־
הָאֲנָשִׁים הָרְאִים אֶת־כְּבוֹדִי וְאֶת־אַתָּתִי אֲשֶׁר־

(מז) והמתתה את העם הזה וגו': כמו והכתי את מדין כאיש אחד (שופטים ו' י"ו).
בנקמה כאילו היה איש אחד, וכן כאן ידעתי כי לא יקשה עליך להמית את כל העם
הזה מלהמית איש אחד. אשר שמעו את שמעך: המזכיר והכנענים, וגם שאר

(*) י' רנתי.

stavi sopra di loro, e con una colonna di nube tu andavi innanzi a loro durante il giorno, e con una colonna di fuoco durante la notte.... (15) Ora, se tu fai perire questo popolo, come fosse un sol uomo, le nazioni che hanno udito parlare di te, diranno: (16) Non avendo potuto il Signore condurre questo popolo alla terra che avea loro giurata, gli scannò nel deserto. (17) Ora dunque si mostri deh! grande la forza del Signore, conforme a quanto hai dichiarato, con dire: (18) Il Signore è longanime e grandemente benigno; tollera il peccato e la colpa, senza però mandarli impuni, esigendo anzi conto dei peccati dei padri dai figli, dai nipoti e dai pronipoti. (19) Perdona deh! il peccato di questo popolo, secondo la somma tua misericordia, e come fosti tollerante con questo popolo dall'Egitto sino a qui. (20) Ed il Signore disse: Voglio perdonare, come tu dici. (21) Però, come io sono immortale — e la terra tutta esser deve piena della gloria del Signore — (22) Tutti quegli uomini che hanno veduta la mia gloria e i miei miracoli, che ho fatto in Egitto e nel deserto, e m'hanno già tante volte sperimentato, e tuttavia non m'ubbidiscono;

האומות, כי אלה שמעו מאלה מה שלא ראו בעיניהם, והנה כלם ידעו שאתה אלהים.
העם הזה ולא יוכלו לחשוב שהרגת אותם נחמה, והטעמו לומר מבלתי יכלת וגו'.
(יז) יגדל נא בך: בעיני האומות, שלא יאמרו מבלתי יכלת, וזה תעשה אם תבלת
כמו שדברת. (יח) סלחתי ברברך: הסליחה היתה לגמרי, כי לא מחו אלא כמות
כל אדם בנח יום, ועם כל זה לא יראו את הארץ, כי זו מחנה ואינם ראויים לה.
(יט) ואולם וגו': אם היה טעמו כתרנוס רמב"ן כמו שאני כי וכמו שכבדי מלא
כל הארץ, ה"ל ואלא, לא וימלא, אבל הוא מאמר מוסגר והוא דרך גזום כאדם
הנשבע בכפשו ומכניס מאמר אחר בתוך שבועתו, והכוונה כי אני, כי אמנם כל
הארץ נריך שיהיה מלאה מכבדי ולא יהיה שמי מחולל אפי' שעה אחת, מה שהיה
אם לא יהיו האנשים האלה כעכשיו..... כי כל האנשים וכו' וכו'. לדעת
הרמב"ן כי אני וימלא וכו' ל' שבועה וקללה, והכוונה לא כי אני ולא וימלא וכו' אם
ייראו. המבאר נשתבש ואמר כי וימלא כבוד ה' את כל הארץ הוא כמו וימלא את
השכמה (מ"א ז' י"ד), והדבר נהפך, כי חירם הוא המחמל והכבוד הוא המחלל. לדעת
תלמידי מוה"ר דוד קוק הכוונה כי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ, וא"כ פירש

עֲשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר וַיִּנָּסוּ אֹתִי זֶה עֲשֹׂר
 פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי: (כג) אִם-יֵרְאוּ אֶת-
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּם וְכָל-מְנַאֲצֵי
 לֹא יֵרְאוּהָ: (כד) וְעַבְדִּי כָּלֵב עֶקֶב הָיְתָה רוּחַ
 אֲחֶרֶת עִמּוֹ וַיִּמָּלֵא אַחֲרֵי וַהֲבִיאתִיו אֶל-
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר-בָּא שָׁמָּה וְזָרְעוּ יוֹרְשָׁנָה: (כה)
 וַהֲעִמְלָקִי וַהֲכַנְעֵנִי יוֹשֵׁב בְּעֵמֶק מַחֵר פָּנּוּ
 וּסְעוּ לָכֶם הַמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יַם-סוּף: ס רביעי
 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

NUMERI XIV

(23) Non debbono vedere la terra, che ho giurata ai loro padri. No, tutti quelli che m'oltraggiarono non la vedranno. (24) Quanto però al mio servo Calèb, posciachè fu animato da tutt'altro spirito, e mi fu pienamente fedele; lo condurrò nel paese dove si è recato, e la sua progenie lo conquisterà. (25) Or dunque, gli Amaleciti ed i Cananei stanno nella [vicina] valle; domani [invece di affrontarli, e cominciar la conquista] voltate faccia, e marciate verso il deserto che conduce al mar rosso. (26) Ed il Signore parlò a Mosè e ad

מי אני כי כל האנשים וכו'. (כד) אשר בא שמה: היא חזרון. ש' ויבא עד חזרון, אבל ישוע לא בא לבדו בשום מקום, ולא הולך להזכירו בייחוד. (כה) וסעו לכם: מאחר שיראתם כל כך מהעמלקי והכנעני, אין אחס כדאי לעלות אליהם, אלא פנו אל המדבר. (כו) עוד מתי לעדה: עד מתי תהיה להם הוייה, על דרך עדיין יש להם בעולם (שנת ל"ד). העדה הרעה הזאת: אינם המרגלים, אלא הקהל

(כז) עַרְמָתִי לַעֲבֹדָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הִמָּה
מִלִּינִים עָלַי אֶת־תִּלְנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
הִמָּה מִלִּינִים עָלַי שָׁמַעְתִּי: (כח) אָמַר אֱלֹהִים
חִי־אֲנִי נֶאֱסִי־הוּא אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם
בְּאָזְנִי כֵן אַעֲשֶׂה לָכֶם: (כט) בַּמִּדְבָּר הִזָּה
יָפְלוּ פְגָרֵיכֶם וְכָל־פְּקָדֵיכֶם לְכָל־מַסְפְּרָכֶם
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה אֲשֶׁר הִלִּינְתֶּם עָלַי:
(ל) אִם־אַתֶּם תָּבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי
אֶת־יָדִי לְשֹׁכֵן אֶתְכֶם בָּהּ בִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־

NUMERI XIV

Aronne con dire: (27) Sino a quando ha da esistere questa malvagia congrega, che mormora contro di me? Le mormorazioni dei figli d'Israel, mormoranti contro di me, ho udite. (28) Di'loro: Se io sono immortale, dice il Signore, appunto come voi vi siete espressi davanti a me [cioè di non voler passare alla conquista della terra promessa, ma desiderare piuttosto la morte], così io vi tratterò. (29) In questo deserto cadranno (morti) i vostri corpi, cioè tutt'i vostri registrati, tutti quelli che forman parte della vostra numerazione, dai ventenni in poi; voi, i quali avete mormorato contro di me; (30) Voi non entrerete nel paese, ove giurai di stanziarvi;

וסוף הענין מובית, אם לא זאת תעשה לכל העדה הרעה הזאת הנועדים עלי במדבר הזה יתמו. והנה אחר שהתפלל משה ואמר לו שלחתי, חזר הזיכור לו ולא הרן (שלא ידע מזה דבר), ואמר להם ראויים אלו ליאבד מן העולם, אך אזרחי להם וימותו במשך מ' שנה. מלינים: אע"פ שהוא הפעיל אינו אלא פועל עומד כמו למטה (י"ז).

יִפְּנֶה יְיָ הוֹשֵׁעַ בֶּן־נּוּן: (לא) וְטַפְכֶּם אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם
 לֵבֹן יִהְיֶה וְהִבִּיאתִי אֹתָם וַיִּדְעוּ אֶת־הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר מֵאִסְתֶּם בָּהּ: (לב) וּפְגַרְיֶכֶם אֹתָם יִפְּלוּ
 בַּמִּדְבָּר הַזֶּה: (לג) וּבְנֵיכֶם יִהְיוּ רַעִים בַּמִּדְבָּר
 אַרְבָּעִים שָׁנָה וְנִשְׂאוּ אֶת־זְנוּתֵיכֶם עִדְתֶּם
 פְּגַרְיֶכֶם בַּמִּדְבָּר: (לד) בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־
 תִּרְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם לַשָּׁנָה
 יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹנֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה

NUMERI XIV

tranne Calèb figlio di Jefunnè e Giosuè figlio di Nun. (31) Vi farò però entrare i vostri figli minorenni, dei quali avete detto che sarebbero divenuti preda altrui; e conosceranno qual sia quel paese che voi avete sdegnato. (32) I corpi dunque di voi cadranno (morì) in questo deserto. (33) E i vostri figli andranno qua e là pel deserto, quarant'anni, e porteranno la pena dei vostri travimenti, sinchè i vostri corpi finiscano (di morire) nel deserto. (34) Giusta il numero dei giorni, durante i quali avete esplorato il paese, cioè quaranta giorni; scontando un giorno ogni anno, porterete la pena dei vostri peccati; cioè per quarant'anni: così conoscerete che cosa sia [cioè quali conseguenze produca] l'opporvi alla mia

ד' אשר הם חליכים עליכם, וכן כאן (פסוק כ"ט) אשר הליכותם עלי. (לג) ובניכם ייהיו רועים: לא אמר מועים, כי היה להם ה' למכה. (לד) יום לשנה וגו': כן דעת צה"ט וככון מאל. וידעתם את תגואת: והניא אותה עכינו בטול רגון

וַיִּדְעֻם אֶת־תְּנוּאָתִי: (לח) אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי
 אִם־לֹא יָזַת אֶעֱשֶׂה לְכָל־הָעֵדָה הָרָעָה
 הַזֹּאת הַנוֹעֲדִים עָלַי בְּמִדְבַּר הַזֶּה יָתֻמוּ וְשָׁם
 יָמָתוּ: (לו) וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לַתּוֹר
 אֶת־הָאָרֶץ וַיָּשָׁבוּ וַיִּלְוֶנוּ עָלָיו אֶת־כָּל־הָעֵדָה
 לְהוֹצִיא דָבָה עַל־הָאָרֶץ: (לז) וַיָּמָתוּ הָאֲנָשִׁים
 מוֹצְאֵי דְבַת־הָאָרֶץ דָּעָה בַּמִּגְפָּה לִפְנֵי יְהוָה:
 (לח) וַיְהִי־שָׁע בֶּן־נֹון וְכָל־בֶּן־יִפְנָה חַיּוֹ מִן־
 הָאֲנָשִׁים הָהֵם הֶהָלְבִּים לַתּוֹר אֶת־הָאָרֶץ:
 (לט) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־

NUMERI XIV

volontà. (35) Io, il Signore, ho decretato: sì, egli è così che questa malvagia congrega, accordatasi contro di me, sarà da me trattata: in questo deserto finiranno, e in esso morranno. — (36) E quegli uomini che Mosè mandò ad esplorare il paese, e tornati, gli suscitarono contro tutta la congrega, diffamando quel paese; (37) Quegli uomini (dico) diffamatori del paese, morirono di peste davanti al Signore [cioè innanzi al tabernacolo]. (38) E Giosuè figlio di Nun, e Calèb figlio di Jefunnè, (soli) tra quelli che andarono ad esplorare il paese, rimasero in vita. — (39) E Mosè espose queste cose a tutt' i figli d' I-

יִשְׂרָאֵל, אָף כֹּלֵן הַתְּקוּמָתוֹ כַּגְד רָטוֹנוֹ בְּאִמְרוֹס כְּתָבָה רָאָה וְכַשְׁבָּה מַלְרִימָה. (לז) לִפְנֵי

(*) וַיִּלְוֶנוּ ק'.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּאֲבְלוּ הָעָם מֵאֵד: (מ) וַיִּשְׁכְּמוּ
 בַּבֹּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל-רֹאש־הָהָר לֵאמֹר הֲנֵנוּ
 וְעַלֵּינוּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-אָמַר יְהוָה כִּי
 חָטֵאנוּ: (מא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לָּמָּה זֶה אַתֶּם
 עֹבְרִים אֶת-פִּי יְהוָה וְהוּא לֹא תַצְלֵחַ: (מב) אֶל-
 תַּעֲלוּ כִּי אֵין יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִנָּגְפוּ לִפְנֵי
 אֹיְבֵיכֶם: (מג) כִּי הָעֲמַלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי שֵׁם לִפְנֵיכֶם
 וּנְפִלְתֶם בַּחֲרֹב כִּי-עַל-כֵּן שִׁבַּתֶּם מֵאַחֲרֵי
 יְהוָה וְלֹא-יְהִי יְהוָה עִמָּכֶם: (מד) וַיַּעֲפְלוּ
 לַעֲלוֹת אֶל-רֹאשׁ הָהָר וַאֲרֹן בְּרִית-יְהוָה
 וּמֹשֶׁה לֹא-מָשׁוּ מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה: (מה) וַיֵּרֶד
 הָעֲמַלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּהָר הַהוּא וַיָּבוֹם
 וַיַּכְתּוּם עַד-הַחֲרָמָה: פ

טו

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ס) דִּבֶּר
 אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ
 אֶל-אֶרֶץ מְוֹשְׁבֵיכֶם אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם:

srael, ed il popolo ne fu oltremodo dolente. (40) E alzatisi alla dimane, salirono verso la cima del monte, dicendo: Ec-coci, vogliamo salire al luogo indicato dal Signore; perocchè abbiamo peccato [rifiutando d'andarvi]. (41) E Mosè disse: Perchè volete contravvenire all'ordine del Signore? Già la cosa non può sortire buon effetto. (42) Non salite, poichè il Signore non è tra di voi, se non volete rimanere sconfitti davanti ai vostri nemici. (43) Poichè costà vi sono gli Ama-leciti ed i Cananei (pronti a farsi) in faccia a voi, e cadrete (morti) per la spada; imperocchè vi siete scostati dal Signore, ed il Signore non sarà con voi. (44) Gonfi d'audacia, vollero salire alla cima del monte; ma l'Arca del patto del Signore, e Mosè, non si mossero di mezzo al campo. (45) E scesero-gli Amaleciti ed i Cananei, abitanti in quel monte, e li batte-rono e li ruppero, (inseguendoli) sino in Hhormà.

XV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Quando sarete entrati nel paese della vo-

ה': לפני אהל מועד. (מא) והיא לא תצלח: להם תעשו זאת מאחר שלא תגלת. למה זה: עיקר ענינו inutile è. (מד) ויעפילו: בדברים (א' מ"ג) ותזדו. והנה יעפילו מעבין עפל ועפלים, התנשאות הלב בנשחוקו, וכן הנה עפלה לא ישרה כפשו בו (מצקוק ב' ד') הרשע העריך כפשו מתנשאה לאחר אוסיף להתגבר תמיד, אך לא ישרה כפשו בו, איכנה בשקט ובמישור, איכנו בטוח בהלחמתו, אבל הנדיק באומותו יחיה, סמוך לבו לא יירא, ואף כי בשיחשבו הנדיק כי היין בוגד ושכירות לב עריצים תמיסם, וגבר יהיר לא ינוה, לא יתקיים במשכנו על מושבו ועל כנו, אשר הרחיב וגו'. (מה) ויכחם ויכחום עד החרמה: יתכן כדעת ראז' החרמה הזאת היא היא הנקראת חרמה למטה כ"א ג', וכן נראה גם דעת חז"ל שאמרו (עין רש"י) יושב הנגב זה עמלק.

(ג) וַעֲשִׂיתֶם אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה אוֹ-זֶבַח לְפָלֹא-
 נָדָר אוֹ בְנִדְבָה אוֹ בְּמַעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת רִיחַ
 נִיחָח לַיהוָה מִן-הַבָּקָר אוֹ מִן-הַצֹּאן: (ה)
 וְהַקָּרִיב הַמִּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִנְחָה סֵלֶת
 עֲשׂוֹנוֹ בָּלוּל בְּרִבְעִית הַהֵין שֶׁמֶן: (ו) וַיֵּין לַנֶּסֶךְ
 רִבְעִית הַהֵין תַּעֲשֶׂה עַל-הָעֹלָה אוֹ לַזֶּבֶח
 לִכְבֹּשׁ הָאַחֵר: (ז) אוֹ לֵאמֹל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה
 סֵלֶת שְׁנֵי עֶשְׂרִים בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלִשִׁית
 הַהֵין: (ח) וַיֵּין לַנֶּסֶךְ שְׁלִשִׁית הַהֵין תִּקְרִיב

NUMERI XV

stra sede, ch'io sono per darvi; (3) E vorrete fare un sacrificio da ardersi al Signore, sia olocausto, sia sacrificio (di contentezza), sia avendo pronunciato un voto, o facendo un'offerta [non preceduta da voto], o per la ricorrenza delle vostre feste; vorrete (in somma) presentare al Signore un odore propiziatorio, del grosso o del minuto bestiame: (4) Quegli che offrirà il suo sacrificio al Signore, dovrà presentare (anche) un'offerta farinacea, (consistente in) un decimo (d'Efà) di fior di farina, intriso con un quarto d'Hin d'olio. (5) Come pure una libazione d'un quarto d'Hin di vino farai insieme all'olocausto, o al sacrificio, per un agnello. (6) Se poi farai l'offerta farinacea per un montone (sarà) due decimi (d'Efà) di fior di farina, intrisa con un terzo d'Hin d'olio. (7) E di vino per la libazione presenterai al Signore un terzo d'Hin, in

רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: חֲמִישִׁי (ח) וְכִי־תַעֲשֶׂה בֶן־
 בָּקָר עֲלֶיהָ אוֹזֶבֶחַ לַפֶּלֶא־נֶדֶר אוֹ־שְׁלָמִים
 לַיהוָה: (ט) וְהִקְרִיב עַל־בֶּן־הַבָּקָר מִנְחָה סֵלֶת
 שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים בָּלוּל בְּשֶׁמֶן חֲצִי הַהֵין:
 (י) וַיֵּין תִּקְרִיב לְנֶסֶךְ חֲצִי הַהֵין אִשָּׁה רִיח־
 נִיחֹחַ לַיהוָה: (יא) כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְשׁוֹר הָאֶחָד
 אוֹ לְאַיִל הָאֶחָד אוֹ־לִשָּׁה בִּכְבָּשִׁים אוֹ בְּעִזִּים:
 (יב) כַּמֶּסֶפֶר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כִכָּה תַעֲשׂוּ לְאֶחָד
 כַּמֶּסֶפֶרם: (יג) כָּל־הָאֻזֶּחַ יַעֲשֶׂה־כִכָּה אֶת־

NUMERI XV

odore propiziatorio. (8) E quando farai in olocausto o sacrificio un animale bovino, avendo pronunciato un voto, o facendo un sacrificio di contentezza al Signore; (9) Quegli che offrirà un animale bovino presenterà l'offerta farinacea di tre decimi (d'Efà) di fior di farina intrisa con mezzo Hin d'olio. (10) E mezzo Hin di vino offrirai per la libazione, in (complemento del) sacrificio da ardersi al Signore, odore propiziatorio. (11) Così si farà per ciaschedun buè, o per ciaschedun montone, o per ogni agnello o capretto. (12) Secondo il numero (degli animali) che offrirete, così farete (queste cose) per ciascheduno (d'essi), qualunque ne sia il numero. (13) Qualunque indigeno farà così queste cose, volendo offrire al Si-

(יב) כַּמֶּסֶפֶרם: יהיה מספר הזנאים מה שיהיה, חמי' הם רבים מאוד, תמיד יהיו
 הכנסים והמנחות כמספר הזנאים, ודברי המזבח נכתה"ש הנל הכלים. (יג) להקריב:

אֱלֹהִים לְהַקְרִיב אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: (יד) וְכִי־
 יגִּזֹּר אֶתְכֶם גֵּר אוֹ אֲשֶׁר־בְּתוֹכְכֶם לְדַרְתֵּיכֶם
 וַעֲשֵׂה אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ
 בֵּן יַעֲשֶׂה: (טו) הַקֹּהֵל חֻקָּה אַחַת לָכֶם וּלְגֵר
 הַגֵּר חֻקַּת עוֹלָם לְדַרְתֵּיכֶם כָּכֶם כְּגֵר יִהְיֶה
 לִפְנֵי יְהוָה: (טז) תוֹרָה אַחַת וּמִשְׁפַּט אֶחָד
 יִהְיֶה לָכֶם וּלְגֵר הַגֵּר אֶתְכֶם: פ שְׁשִׁי
 (יז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (יח) דַּבֵּר אֶל־
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּבֹאֲכֶם אֶל־
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה: (יט) וְהָיָה
 בְּאִכְלֶכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תִּרְיֻמוּ תְרוּמָה
 לַיהוָה: (כ) רֵאשִׁית עֲרֹסַתְכֶם חֻלָּה תִּרְיֻמוּ
 תְרוּמָה כְּתֻרֹמַת גֶּזֶן בֵּן תִּרְיֻמוּ אֹתָהּ: (כא)
 מֵרֵאשִׁית עֲרֹסַתֵּיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְרוּמָה
 לְדַרְתֵּיכֶם: ס (כב) וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ
 אֶת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה: (כג) אַתָּה כָּל־אִשֶּׁר צִוָּה יְהוָה אֲלֵיכֶם
 בְּיַד־מֹשֶׁה מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וְהִלָּאָה

gnore un sacrificio da ardersi in odore propiziatório. (14) E quando nell'età avvenire qualche forestiere farà dimora presso di voi, come pure chiunque trovasi (attualmente) fra di voi, e voglia fare al Signore un sacrificio da ardersi, in odore propiziatório; dovrà fare così, come farete voi. (15) O radunanza! Una stessa legge sarà per voi, e pel forestiere dimorante (tra voi). Statuto perenne per tutte l'età avvenire: e voi ed il forestiere dovete essere uguali davanti al Signore [cioè dovete seguire le stessissime norme, in quanto ai sacrifici. Ciò tendeva ad impedire ch' il sacro Culto potesse a poco a poco venire dagli stranieri alterato, coll' introduzione di pratiche immorali, od anche inumane, in uso presso i pagani. Tende allo stesso scopo la minuziosa e severa scrupolosità, che la Legge presenta in tutto ciò che concerne i sacrifici]. (16) Una stessa legge, ed una stessa consuetudine, dev' essere per voi e pel forestiere dimorante con voi. (17) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (18) Parla ai figli d' Israel, e di' loro: quando entrerete nella terra, dov' io sono per condurvi; (19) Allora, quando mangerete del pane del paese, darete un tributo al Signore. (20) Il principio delle vostre paste, una focaccia (cioè), darete in tributo; come leverete un tributo dall' aja [cioè dal grano], così leverete quella (focaccia). (21) Del principio delle vostre paste darete al Signore un tributo, per tutte l' età avvenire. (22) Accadendo poi che per errore non eseguiate tutti questi precetti, di cui il Signore ha parlato a Mosè; (23) Tutto quello (cioè) ch' il Signore vi ha comandato

כשיבנה להקריב. (מז) לפני ה': איכנו כמו בעיני ה' (כדעת רמב"ן), וכאן אינו מוסיף זכות או קולא לגר או גדולה, אלא חומר שהוא חייב לפני ה' בכל מה שאדם חייבים בו, וזה חמס כדי שהגרים לא יציאו לא"י מנהגיהם בעבודת אלהיהם. יש לתמוה על רש"י ז"ל שהביא כאן פסוק בנן ה' כארץ מזרים והוא אינו דומה כלל לבעינינו, כי שם יש נושא שלישי והוא ככר הירדן שהיה דומה לנן ה' ולארץ מזרים, וכאן הנושאים אינם רק שנים.... ואולי אמרים הוסיפו הפסוק שהוא ברש"י. (כא) מראשית עריסותיכם..... תרומה: כמו שהתרומה אין לה שיעור כן הקלה אין לה שיעור (רש"י). (כב) ולא תעשו את כל המצות האלה: שלא תקיימו את כלן, אלא תשמעו קצת מהן. (כג) מן היום אשר צוה ה': משעת חינוך,

לְדֹרֹתֵיכֶם: (כד) וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֶדְהָ נֶעֱשְׂתָה
 לְשֹׁנָה וַעֲשׂוּ כָל־הָעֶדָה פֶּר בֶּן־בְּקָר אֶחָד
 לְעֹלָה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ
 כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר־עֹזִים אֶחָד לְחַטָּת: (כה) וּכְפָר
 הַבֹּהֶן עַל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִסְלַח לָהֶם
 כִּי־שֹׁנָה הוּא וְהֵם הֵבִיאוּ אֶת־קֶרְבָּנָם אִשָּׁה
 לַיהוָה וַחֲטֹאתֶם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שֹׁנָתְכֶם:
 (כו) וְנִסְלַח לְכָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הַגֵּר
 בְּתוֹכָם כִּי לְכָל־הָעָם בְּשֹׁנָה: ס שביעי
 (כז) וְאִם־נִפְשׁ אַחַת תַּחֲטָא בְּשֹׁנָה וְהִקְרִיבָה
 עֹז בֶּת־שִׁנְתָּה לְחַטָּאת: (כח) וּכְפָר הַבֹּהֶן עַל־
 הַנֶּפֶשׁ הַשֹּׁנֶת בְּחַטָּאתָה בְּשֹׁנָה לִפְנֵי יְהוָה
 לְכָפֹר עָלָיו וְנִסְלַח לוֹ: (כט) הָאֲזָרָח בְּבִנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הַגֵּר בְּתוֹכָם תוֹרֶה אַחַת יְהִי
 לָכֶם לַעֲשׂוֹת בְּשֹׁנָה: (ל) וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה
 בִּיד רָמָה מִן־הָאֲזָרָח וּמִן־הַגֵּר אֶת־יְהוָה הוּא
 מִגֵּדָף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:

per l'organo di Mosè, da quando il Signore comandò [che quelle leggi entrassero in attività] in poi, per tutte l'età avvenire: (24) Allora, se l'errore sarà avvenuto alla congrega, l'intera congrega farà [offrirà] al Signore un giovine toro in olocausto, in odore propiziatorio, colla relativa offerta farinacea e libazione, secondo il consueto, ed un capro in sacrificio d'aspersione. (25) Ed il sacerdote propizierà per tutta la congrega dei figli d'Israel, e verrà loro perdonato; poichè la cosa è stata un'inavvertenza, ed eglino hanno recato davanti al Signore il loro sacrificio da ardersi al Signore, ed il loro sacrificio d'aspersione, pel loro errore. (26) E verrà perdonato a tutta la congrega dei figli d'Israel, ed ai forestieri dimoranti in mezzo a loro; poichè tutt'il popolo ebbe parte nell'errore. (27) Se poi un individuo peccherà per errore, offrirà una capra nata entro l'anno, in sacrificio d'aspersione. (28) Ed il sacerdote propizierà innanzi al Signore per l'individuo incorso in peccato per errore, per espiarlo, e gli verrà perdonato. (29) Sia che si tratti d'un indigeno tra i figli d'Israel, quanto d'un forestiere dimorante tra di essi, avrete una stessa legge per chi faccia [pecchi] in errore. (30) Chi poi farà [trasgredirà] a mano alzata [cioè non per errore, ma per disprezzo della Legge]; un tale insulta il Signore, e quell'indi-

כי קצת המזות תלויות בניצחם לארץ, וקצתן גם לדור המדבר. (כד) כראה כי כאן מדבר בהשמות מזות עשה, כי בויקרא (ד') כתוב מפורש ועשה אחת מכל מזות ה' אשר לא תעשינה, וכאן ולא תעשו את כל המזות, והיה זה כי בס' שמות באו רוב מזות לא תעשה כמה שנין אדם לתבירו ובעניני המוסר (יתרו ומשפטים), ע"כ סוף לכן בויקרא הכפרה לעובר עליהן בשגגה, ואח"כ בויקרא באו רוב מזות עשה בענין עבדות ה', וסוף להן כאן הכפרה למנעל אותן בשגגה. ורמ"ב"ן דמה סברה זאת. אם מעיני העדה נעשתה לשגגה: מקרא קצר, אם מעיני העדה כעלם ונעשה דבר בשגגה. (כה) בהטאה בשגגה: וכן למטה פסוק ל"א עונה זה ה"א בלא מפיך; כראה שלא רצו ליחס המטא והעון אל הכפא, וכן אֲנָקְלוּס תרגם אכשא, לא כפשא. אך בפסוק והכפא האוכלת מחמו עונה תשא (ויקרא ז' י"ח) ה"א בלא מפיך, כי שם אין לעשות, כי כתוב האוכלת, ואין הנשמה אוכלת, וכן יונתן ביהזקאל י"ח ב' כוהר ותרגם הן כל הכפשות לי הנה כפשתא, הכפא המושאת היא תמות, אכש די קטני (כל זה

(לא) כִּי דְבַר־יְהוָה בָּזָה וְאֶת־מִצְוֹתוֹ הִפָּךְ
הַכִּרְתִּי וַתִּכְרַת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא עֲוֹנָה בָּהּ: פ
(לב) וַיְהִיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ
מִקִּשְׁשׁ עֵצִים בַּיּוֹם הַשִּׁבְתִּי: (לג) וַיִּקְרִיבוּ אֹתוֹ
הַמִּצְאִים אֹתוֹ מִקִּשְׁשׁ עֵצִים אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
וְאֶל כָּל־הָעֵדָה: (לד) וַיִּנְיחוּ אֹתוֹ בַּמִּשְׁמֶר כִּי
לֹא פָרַשׁ מִהַיַּעֲשֶׂה לוֹ: ס (לה) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מוֹת יוֹמָת הָאִישׁ רָגוֹם אֹתוֹ

NUMERI XV

viduo andrà estinto di mezzo al suo popolo. (31) Poichè la parola del Signore dispreggiò, ed il suo precetto pretese render nullo; quella persona andrà estinta, la colpa della sua punizione è in lei. (32) Ora, mentre i figli d'Israel erano nel deserto, trovarono un uomo che raccoglieva legna in giorno di Sabato. (33) E quelli che lo trovarono che raccoglieva legna, lo presentarono a Mosè e ad Aronne, ed a tutta la congrega. (34) E lo posero in luogo di custodia, poichè non era stato dichiarato, come si avesse a trattarlo. (35) Ed il Signore disse a Mosè: Quell'uomo dev'esser fatto morire, tutta la congrega

מתלמידי דת"א). (לא) הִפָּךְ: כמו והפך את כדורה, הפיר ענת גויס, אלא שזכאן
אינו אלא במחשבת הרשע שחשב לבטל המצוה מעיקרה, ודגומתו עת לעשות לה'
הפכו תורתך. (לב) מִקִּשְׁשׁ: תרגומו מגבב, והוא לקיטת עצים קטנים וקש התלושים,
וכן לקושש קש, וכן מקוששת שנים ענים (מ"א י"ז י"ב), כראה שאע"פי שלא היה תולש
ולא עושה מלאכה ממש כעכש, כי עבר ביד רמה על מצות שניתה. (לה) רָגוֹם:
מה שכתוב בראש"י פשטו בלעז הכוונה faisant ואין הכוונה לפרש המלה, אלא להודיע
הזמן, וע' מעמר.

בְּאַבְנִים כָּל־הָעֵדָה מְחוּץ לַמַּחֲנֶה: (לו) וַיֵּצִיאוּ
 אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מְחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ
 אֹתוֹ בְּאַבְנִים וַיָּמָת בְּאִשֶּׁר צוּה יְהוָה אֶת־
 מֹשֶׁה: פ מִפְּטִיר (לז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: (לח) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
 אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְפֵי בְגָדֵיהֶם
 לְדֶרֶתָם וְנִתְּנוּ עַל־צִיצִית הַכֶּנֶף פֶּתִיל תְּכֵלֶת:
 (לט) וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם
 אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־
 תָּתוּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶּם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־
 אֲתֶם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם: (מ) לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם
 אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהֵייתֶם קְדָשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:

NUMERI XV

deve lapidarlo fuori del campo. (36) E tutta la congrega lo trasse fuori del campo, e lo lapidarono, e morì; come il Signore comandò a Mosè. (37) Ed il Signore disse a Mosè quanto segue: (38) Parla ai figli d'Israel, e di' loro, che facciansi per tutte l'età avvenire dei fiocchi agli angoli dei loro abiti, e nel fiocco di ciaschedun angolo mettano un cordoncino di lana azzurra. (39) Questo sarà il vostro guarnimento; e voi vedendolo vi ricorderete di tutt'i precetti del Signore, e gli eseguirete, senza divagare dietro al vostro cuore, e dietro ai vostri occhi, dietro ai quali potreste traviare. (40) Così avrete

(מא) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לַהֲיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פ פ פ

טז

לח (א) וַיִּקַּח קָרַח בֶּן־יִצְחָר בֶּן־קָהָת בֶּן־
לֵוִי וְדָתָן ו־אֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב וְאוֹן בֶּן־פִּלֵּת
בְּנֵי רְאוּבֵן: (ב) וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֲנָשִׁים
מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם נָשִׂאִי עֵדָה
קָרְאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי־שָׁם: (ג) וַיִּקְהָלוּ עַל־מֹשֶׁה
וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיָּהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־
הָעֵדָה כָּלָם קָדְשִׁים וּבְתוֹכְכֶם יְהוָה וּמִדּוּעַ

(א) ויקח קרח: מקנא היה קרח במשה, ועבשו לקח השעה שהיו ישראל מזגים על גזרת המרגלים והמחמה, והוציא עמלו לפעל קרח ועדתו שרוא כל המופתים אשר עשה משה, איך יתכן שלא יאמינו שליחותו? ואם לא האמינו הם שהיו עדי ראיה, הלא זה יצא להטיל ספק במשה, ולומר שמה מעשיו מוזיפים. אבל האמת הוא כי קרח ואנשי עדתו לא כפרו במופתים אשר עשה משה, ולא היו מייססים אותם לתחבולות חנוניות, שהרי אמרו כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה', הנה הדור כי ה' נקרב ישראל, ושהוא עושה להם אותות ומופתים. אבל קרח ועדתו טעו טעות גדולה מחמת הרגלם בין המזגים עובדי האלילים, ולמדו מהם דעות כפסדות בענין האלהות וההשגחה. והנה קרח ועדתו מאמינים היו כי יש אלהים בישראל, ושהאל הזה הנקרא ה' נשבע

presenti ed eseguirete tutt'i miei precetti, e sarete santi al vostro Iddio. (41) Sono io, il Signore, Dio vostro, che vi trassi dalla terra d'Egitto, per essere il vostro Dio; io, il Signore, sono l'Iddio vostro.

XVI

(1) Ora, Còrahb, figlio d'Isshàr, figlio di Kehàt, figlio di Levi, unitosi a Dathàn ed Aviràn figli d'Eliàv, ed On figlio di Pèlet, (tutti) rubeniti, prese [seco altri uomini]; (2) E si presentarono davanti a Mosè, con altri individui dei figli d'Israel, dugento e cinquanta, dei primarj della congrega, membri del consiglio, uomini di fama. (3) Radunatisi attorno a Mosè e ad Aronne, dissero loro: Vi basti! Perocchè la congrega tutta è santa, ed in mezzo ad essa è il Signore: e come

לאבותם להורשם את הארץ, וזהו העושה להם אותות ומופתים; אבל היו מאמינים כי האל על ידי עבדות מיוחדות הוא כורת ברית עם כהניו ומכיוו הידעים דרכי עבודתו, ועושה להם רושם. והנה האמינו כי משה פועל גבורות נכח האל, אבל האמינו ג"כ שהאל מתפתה ושומע למשה בעשותו לפני העבדות הרגיות לו, וא"כ עכשו שהוקם המשכן ונרעו משפטי הקרבנות ודרכי העבודה הרגיים לפני ה', יוכל כל אדם להיות כהן וכניא מבלעדי אהרן ומשה, והנה קרע היה מתנשא לאחר אבי אהיה כהן וכניא, וה' יענה אותי בנפסים ובפלאות כאשר ענה את משה ואת אהרן, אחרי אשר אעבד עבודתו כמלה מפיו; ולמה תראה את משה ואת אחיו בגדולה, ואני ואחי נהיה להם לנשאי כלים? ומשה ראה את כוונתו ואמר להם קחו לכם מחותות, ותראו אם העבודה והקטרת היא מקובלת לפניו מזד עצמה, יהיה המקטיר מי שיהיה, או אם רגז האל הוא שיהיה המקטיר איש מיוחד הכבד והקדוש לו. (ג) רב לבם: רב לכם שנת נהר הזה, רב לכם שב את ההר הזה, רב לכם מכל תועבותכם (יחזקאל ח"ד ג'), רב עוד יוסף בני חם, ענינים די, לא יותר מדאי. רב לכם, די לכם מה שהתרחם עלינו עד היום, כי עד עתה היינו זריכים לכם, ומעתה שהוקם המשכן אין לנו מורך בכם. אבל משה השיב להם בענוה ובאמור רב לכם בני לוי, אתם אחי בני שבטי, יספיק לכם מה שאמרתי לכם קחו לכם מחותות, למען תדעו כי לא תגלגל מתעבותכם, שאם לא היה הדבר ברור לי לא הייתי אומר זה, ועמם קדלו לכם למען יענ לבם. וכשראה שלא היו חורים בכם, חזר והוכיחם בלשון קשה המעט

תִּתְנֶשְׂאוּ עַל־קֹהֶל יְהוָה: ^(ה) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה
וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו: ^(ו) וַיְדַבֵּר אֶל־קָרַח וְאֶל־כָּל־
עֲדָתוֹ לֵאמֹר בֹּקֶר וַיֵּדַע יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ
וְאֶת־הַקָּדוֹשׁ וְהַקָּרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחָר־
בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו: ^(ז) זֹאת עֲשׂוּ קַחוּ־לָכֶם
מִחֲתוֹת קָרַח וְכָל־עֲדָתוֹ: ^(ח) וַתֵּנוּ בָהֶן אֵשׁ
וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהֶן קִטְרֶת לִפְנֵי יְהוָה מִחֵר וְהָיָה
הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִבְחָר יְהוָה הוּא הַקָּדוֹשׁ רַב־
לָכֶם בְּנֵי לֵוִי: ^(ט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־קָרַח שְׁמָעוּ

NUMERI XVI

mai v'innalzate voi, sopra la radunanza del Signore? (4) Mosè, ciò udito, si gettò sulla propria faccia. (5) E parlò a Còrah e a tutta la sua congrega, con dire: Domani il Signore deciderà chi deve appartenere a lui, e chi dev'essere il santo [il sacerdote], e quello avvicinerà a sè; colui cioè ch'egli eleggerà, egli avvicinerà a sè. (6) Fate così: prendetevi delle palette, tu Còrah, e voi tutti collegati con lui. (7) E domani mettetevi del fuoco, e ponetevi sopra del profumo, innanzi al Signore, ed allora colui ch'il Signore eleggerà, quegli sarà il santo. Ciò dovrebbe bastarvi, o figli di Levi. (8) E Mosè soggiunse a Còrah: Ascoltate deh! figli di Levi.

מֹשֶׁה, ופירש להם זהם כועדים על ה', והוא נלח ספק יעניאם. ^(ד) ויפול על פניו:
דרך נקשה, שיניחוהו לדבר ולא יפסיקוהו, כמו למעלה י"ד ה'. ^(ה) וידע ה' את
אשר לו: לא אמר והודיע, כי לא אמר זה דרך הגדת העמידה, אלא כמגלה רטוט:
מסכים אני עמכם להביא הדבר לפני משפט האל. או אולי הקריאה וידע או וידע

נָא בְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ט) הִמָּעַט מִכֶּם כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעַדְת יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב
 אֶתְכֶם אֵלָיו לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן יְהוָה
 וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשִׁרְתָּם: (י) וַיִּקְרַב אֶתְךָ
 וְאֶת־כָּל־אֲחֶיךָ בְנֵי־לֵוִי אִתָּךְ וּבִקְשִׁיתֶם גִּם־
 כְּהֵנָּה: (יא) לָכֵן אֶתָּה וְכָל־עֲרֹתְךָ הַנָּעָרִים
 עַל־יְהוָה וְאַהֲרֹן מֵה־הוּא כִּי תִלֹּנוּ עָלָיו:
 (יב) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקָרֹא לְדָתָן וּלְאֶבִירָם

NUMERI XVI

(9) Vi pare forse poco, ch'il Dio d'Israel v'abbia distinti tra la congrega d'Israel, avvicinandovi a sè, perchè prestate il servizio del Tabernacolo del Signore, e perchè stiate davanti alla congrega, per servirla, [cioè per farne le veci, v. III. 6. 7]? (10) E poi ch'egli ha (a sè) avvicinato te, e teco tutt'i tuoi fratelli, i figli di Levi, pretendeste anche il sacerdozio? (11) Ebbene, tu, e tutti quelli del tuo partito, voi siete collegati contro del Signore. Ed Aronne che cosa è egli, per cui mormorate contro di lui? (12) Indi Mosè mandò a chiamare Dathàn ed Avirà, figli d'E-

מן הקל, כמו עתה דע וראה מה אשיב שולמי דבר (שמואל ב' כ"ד י"ג), ענינו decidere, וכן וידע אלהים (שמות ב' כ"ה). (יא) לכן אתה וגוי: מקרא קצר, כפירוש רמז"מן, כמו שפירש רש"י לכן כל הורג קין. ותלמידי שצ"י אבקוצא חומר כי מלת הכועדים מושכת עמה מלת כועדים, אחת וכל עדתך הכועדים כועדים על ה', ואולי

(*) תלינו קרי.

בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נֵעֲלֶה: (יג) הַמַּעַט
 כִּי הֵעֲלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וּדְבַשׁ
 לְהַמִּיתָנוּ בַּמִּדְבָּר בִּי־תִשְׁתַּדֵּר עֲלֵינוּ גַם־
 הַשְׁתַּדֵּר: שְׁנֵי (יד) אֵף לֹא אֶל־אֶרֶץ זֶבֶת
 חֶלֶב וּדְבַשׁ הֵבִיאָתָנוּ וַתִּתֵּן־לָנוּ נַחֲלֹת שָׂדֶה
 וּכְרֵם הָעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקֹר לֹא נֵעֲלֶה:
 וַיַּחֲדֹר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוָה אֶל־
 (טו) תִּפֶּן אֶל־מִנְחָתָם לֹא חֲמֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׂאֵתִי

NUMERI XVI

liäv; ed eglino dissero: Non vogliamo venire. (13) Ti par poco d'averci tratti da una terra che scorre latte e miele, per farci morire nel deserto; che vorresti ancora esercitare sopra di noi un'autorità? (14) Nè ci hai condotti in un (altro) paese, stillante latte e miele; nè ci hai dato il possesso d'un campo o d'una vigna. Credi tu di abbacinarne gli occhi? — Non vogliamo venire. (15) Increbbe a Mosè oltremodo, e disse al Signore: Non accettare alcun loro presente! Nè un asino ho mai preso da essi, nè ho mai nociuto ad alcuno di loro.

לכך נתכוון רש"י. מה הוא: מאליו לולא רגון האל. (יג) כי תשתדר עלינו: לשלוח לקרוא לנו כמלך. גם תשתדר: כמו אנכי אעלה גם עליה. (יד) האנשים ההם: דרך כנוי, כמו אפס כי נאץ' נאצת את איוני ה' (שמואל ב' י"ב י"ד); ומוה"ר דוד חזק מפרש אתה מנקר עיני האנשים ההם, והם שאר ישראל, אך אל תשוב שאנחנו כמוהם, התשוב דברך עמנו שאתה מדבר עמם ומנקר עיניהם? (טו) אל תפן אל מנחתם: קודם שיאמר להם שיקחו המנחות ויקטירו הקטרת, התפלל באזני כל העם שלא ירצה ה' את מנחתם, כי אין להם שום טענה להתרעם עליו, כי הוא

וְלֹא־הִרְעֵתִי אֶת־אֲחֵר מֵהֶם: (מז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 אֶל־קֹרַח אַתָּה וְכָל־עַדְתְּךָ הָיוּ לִפְנֵי יְהוָה
 אַתָּה וְהֵם וְאַהֲרֹן מִחֶר: (מח) וּקְחוּ אִישׁ מִחֶתָּתוֹ
 וְנִתְּתֶם עֲלֵיהֶם קִטְרֹת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
 אִישׁ מִחֶתָּתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם מִחֶתָּת וְאַתָּה
 וְאַהֲרֹן אִישׁ מִחֶתָּתוֹ: (מט) וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתָּתוֹ
 וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עֲלֵיהֶם קִטְרֹת
 וַיַּעֲמְדוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:
 (יט) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קֹרַח אֶת־כָּל־הָעֵדָה אֶל־

NUMERI XVI

(16) Indi Mosè disse a Còrahh: Tu, e tutta la tua congrega, presentatevi domani innanzi al Signore, (cioè) tu, quelli, ed Aronne. (17) E prendete ciascheduno una paletta, e mettetevi sopra del profumo, e presentate innanzi al Signore ciascheduno la propria paletta, dugento e cinquanta palette; e tu ed Aronne, ognuno la sua paletta. (18) E quelli tosto presero ciascheduno la sua paletta, e vi misero sopra del fuoco, e vi posero sopra del profumo, e stettero all'ingresso del padiglione di congregazione, ov'erano anche Mosè ed Aronne. (19) Còrahh radunò presso di essi tutta la congrega, all'ingresso del padiglione di congregazione; e tosto la maestà del Signore apparve a tutta la radunanza. (20) Ed il Signore parlò

מעולם לא השתרר עליהם להנחת עזמו. (יח) ויקחו איש מחתתו: לא המתינו
 עד למחר, אלא מיד ויקחו איש מחתתו. (יט) עליהם: Presso di essi; אצל לדעת

פָּתַח אֶהֱל מוֹעֵד וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־
 הָעֵדָה: **ס** **שלישי (כ)** וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: **(כא)** הִבְדְּלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה
 הַזֹּאת וְאֹכְלָה אֹתָם בְּרַגְעַי: **(כב)** וַיִּפְּלוּ עַל־
 פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל־בָּשָׂר
 הָאִישׁ אַחֲדִי יִחַטֵּא וְעַל כָּל־הָעֵדָה תִּקְצָף: **ס**
(כג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: **(כד)** דַּבֵּר
 אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר הִעֲלֹו מִסְכֵּיב לְמִשְׁכַּן־
 קִרַּח דָּתָן וְאַבִּירָם: **(כה)** וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ אֶל־
 דָּתָן וְאַבִּירָם וַיִּלְכוּ אַחֲרָיו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
(כו) וַיְדַבֵּר אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר סֹרוּ נָא מֵעַל
 אֹהֲלֵי הָאֲנָשִׁים הָרָשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאֶל־תִּגְעֹו
 בְּכָל־אִשֶּׁר לָהֶם פֶּן־תִּסָּפּוּ בְּכָל־חַטֹּאתֵיכֶם:
(כז) וַיִּעֲלֹו מֵעַל מִשְׁכַּן־קִרַּח דָּתָן וְאַבִּירָם
 מִסְכֵּיב וּדְתָן וְאַבִּירָם יֵצְאוּ נֹצְצִים פָּתַח
 אֹהֲלֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וְטַפָּם: **(כח)** וַיֹּאמֶר

רש"י ואחרים עליהם פירושו כגדס, שגם רוב העם כתפטו אחר קרח. **(כא)** הִבְדְּלוּ
 מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת: הם מקריני הקטרת, והכוונה שלא יחזרו אחריו עמהם להקטיר
 גם הוא, מאחר שלא רצו להמתין עד מחר. ומשה חשב שזהו רגון האל להכריח הקהל

a Mosè e ad Aronne, con dire: (21) Separatevi di mezzo a questa congrega, ch'io la distrugga in un istante. (22) Ed eglino si gettarono sulla propria faccia, e dissero: Oh Dio, Dio degli animi di tutt'i mortali! Sarà mai che un uomo peccchi, e tu t'adiri contro tutta la radunanza? (23) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (24) Ritiratevi, da ogni parte, dall'abitazione di Còrahh, Dathàn e Avirà. (25) E Mosè si alzò, e andò presso Dathàn e Avirà; e lo seguirono gli anziani d'Israel. (26) E parlò all'adunanza, con dire: Ritiratevi deh! dalle tende di questi uomini peccatori, e non toccate alcun che di quanto ad essi appartiene; onde non v'avvenga di perire in causa delle gravi loro colpe. (27) E quelli si ritirarono, da ogni parte, dall'abitazione di Còrahh, Dathàn e Avirà; e Dathàn e Avirà uscirono, (e stettero) fermi all'ingresso dei loro padiglioni, insieme alle loro mogli, ed ai loro figliuoli grandi e piccoli. (28) E Mosè disse: Da questo cono-

כלו (או חלק רב מהעם שנפתחו אחר קרח), וה' לא פירש לו הענין, רק אחר לו שילך אלל קרח דתן ואבירם ויהיה את העם שיתרחקו משם, ומזה הלך אל דתן ואבירם (ולא הזכיר קרח, כי לא היה באהל), כי היה עם מקריני הקטרת, ובתוך כך החמשים ומאתים איש וקרח עמם הקטירו הקטרת וכשרפו. והנה אין ספק כי קרח היה מן הכשרפים (כדעת ראב"ע), כמו שכתוב (למטה י"ז ה') למען אשר לא יקרב איש זר אשר לא מורע אהרן הוא להקטיר קטרת לפני ה' ולא יהיה כקרח וכעדתו ועדתו הם החמשים ומאתים איש מקריני הקטרת. ומה שכתב להלן (כ"ו י') ומבלע אותם ואת קרח, ענינו אהל קרח וכל אשר לו, על דרך מאמר וירגיליוס: Jam proximus ardet Ucalegon, (Aen. II) והנה דתן ואבירם לא הקטירו הקטרת כי היו בענה עם קרח שיהיה הוא כהן, לא הם, ואולי הם יהיו מלכים או נשיאים בישראל. ואבלה אותם: לא אחר וכלית, כי עדיין כשעם תפלת משה היו יכולים לחזור בהם ולהתרחק מן הקטרת. (כב) אלחי הרוחות: הנומן לבות. האיש אחר יחמא: לפי הענין לא יתכן שתהיה ה"א לידיעה, ואין ספק שהיא למחיה, וכנקה על דרך ה"א לידיעה, כמו שכתבתי באוהב גר. והכנס רמ"ל כ"י תפא אותי במעמר ואמר כי התמיהה אינה נופלת על האחד אשר חמא, כי אם על הקוף על כל העדה; וזה שינוי כי בכמה מקומות באה התמיהה בראש המאמר, אע"פ שיקר התמיהה אינו אלא בסופו, כמו האתיכס ינאו למלמה ואחם תשנו פה? האני שאביר ולא אוליד אם אם המוליד ועליתי? (כו) בכל חמאחם: נמאחם שם כל כך (גדולים). (כו) נצבים: במלכות. (כח) בואת חרעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה:

מֹשֶׁה בֹּזֵאת תִּדְעוּן כִּי־יְהוָה שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת
 אֶת כָּל־הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי־לֹא מִלְּבִי:
 (כט) אִם־כְּמוֹת כָּל־הָאָדָם יִמְתּוֹן אֱלֹה וּפִקְדַת
 כָּל־הָאָדָם יִפְקֹד עֲלֵיהֶם לֹא יְהוָה שְׁלַחְנִי:
 (ל) וְאִם־בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפִצְתָּה הָאָדָמָה
 אֶת־פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֶת־כָּל־אִשָּׁר לָהֶם
 וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׁאֵלָה וַיִּדְעֻתָם כִּי נֶאֱצוּ הָאֲנָשִׁים
 הָאֵלֶּה אֶת־יְהוָה: (לא) וַיְהִי כִכְלָתוֹ לְדַבֵּר אֶת
 כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּבְקַע הָאָדָמָה אֲשֶׁר
 תַּחְתֵּיהֶם: (לב) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע
 אֹתָם וְאֶת־בִּתְיָהֶם וְאֶת־כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר
 לָקַרְח וְאֶת כָּל־הַרְכוּשׁ: (לג) וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל־
 אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאֵלָה וַתִּבְכַּס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ
 וַיֵּאבְדּוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֱל: (לד) וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 סָבִיבִתִּיהֶם נָסוּ לְקִלְסִם כִּי אָמְרוּ פֶן־תִּבְלַעֲנוּ
 הָאָרֶץ: (לה) וְאִשׁ יֵצְאָה מֵאֵת יְהוָה וְתֹאכַל
 אֶת הַחֲמִשִּׁים וּמֵאֲתַיִם אִישׁ מִקְרִיבֵי הַקְטֹרֶת:

scerete ch'il Signore m'incaricò di fare quanto feci, e che non (operai) di mio senno. (29) Se costoro morranno come muore ogni persona, e soggiaceranno alla fine di tutti gli uomini; non è il Signore che mi mandò. (30) Ma se il Signore opererà una creazione [cioè una cosa insolita], sicchè il terreno apra la sua bocca e gl'inghiotta, con tutti quelli che loro appartengono, e scendano vivi sotterra; conoscerete che questi uomini hanno oltraggiato il Signore. (31) Ora, tosto ch'ebbe finito di pronunziare tutte queste parole, si spaccò il terreno ch'era sotto di loro. (32) La terra aperse la sua bocca, ed ingojò essi e le loro famiglie, e tutte le persone appartenenti a Còrahh, e tutte le sostanze. (33) Essi, e quanti loro appartenevano, scesero vivi sotterra, indi la terra li ricoperse, e sparirono di mezzo alla radunanza. (34) E tutti gl'Israeliti, che trovavansi intorno ad essi, fuggirono al sentire le loro strida; poichè pensarono: La terra potrebbe ingoiarci. (35) Ed un fuoco uscì d'appresso al Signore [cioè dal luogo santissimo], e consumò i dugento cinquant'uomini, che presentarono il profumo.

אין ענינו (כדעת רמב"ן והמבאר) שמדעו שאני שליח האל, כי זה כבר היו מסכימים
 זו; אבל טעמו כפירוש רש"י לתת לאהרן כהונה גדולה וכו', וכן לתת הלוים משרתי
 הכהנים, וגם ליטול העבודה מן הכהורות, כדברי רא"ב. (בט) לא ה' שלחני: אין
 הכוונה לומר מעולם לא הייתי שליח האל, אבל הדבר למד מענינו, לא שליח לעשות
 את כל מעשים האלה, לתת לאהרן כהונה גדולה וכו'. (ל) ואם ברא"ה וגו': כמו כי
 ברא ה' משה בארץ (ירמיה ל"א כ"ג) (רש"ם) ועיין פירושי על בראשית ברא.
 (לד) נסו לקולם: בשביל הקול היוצא מנקיעת הארץ וכפילת הנחשים (כדעת רש"י),
 לא מקול זעקתם, כדעת רש"ם רמב"ן וראו'.

יז

(א) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) אָמַר
 אֶל־אֶלְעָזָר בֶּן־אֲהֲרֹן הַכֹּהֵן וְיָרֶם אֶת־הַמַּחֲתָה
 מִבֵּין הַשִּׁרְפָּה וְאֶת־הָאֵשׁ וְרַחֲלָהּ כִּי
 קָדְשׁוֹ: (ג) אֵת מַחֲתוֹת הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה
 בְּנִפְשָׁתָם וַעֲשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פָחִים צָפוּי לַמִּזְבֵּחַ
 בִּי־הַקְּרִיבִם לִפְנֵי־יְהוָה וַיִּקְדָּשׁוּ וַיְהִיו לְאוֹת
 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ד) וַיִּקַּח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת
 מַחֲתוֹת הַנִּחֲשָׁת אֲשֶׁר הִקְרִיבו הַשִּׁרְפָּיִם

NUMERI XVII

XVII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Di' ad Eleazaro figlio d'Aronne sacerdote, che tolga le palette di mezzo all'incendio [cioè agli uomini abbruciati], e ne getti via il fuoco; poichè son divenute sacre. (3) Le palette (dico) di questi peccatori contro la propria vita [cioè che perdettero sè stessi coi loro peccati], e, battute e ridotte in lamine, se ne faccia un coprimento all'altare; poichè, essendo state presentate al Signore, divennero sacre; e servano di segno [d'ammonizione] ai figli d'Israel. (4) Ed Eleazzaro sacerdote prese le palette

(ב) הַשִּׁרְפָּה: שֶׁס מופשט, במקום הַשִּׁרְפָּיִם. וְרַחֲלָהּ: כמשמעו, אומר חליו ורע

וַיִּרְקְעוּם צָפוּי לַמִּזְבֵּחַ: (ה) זָכְרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 לִמַּעַן אֲשֶׁר לֹא-יִקְרָב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע
 אֹהֶרֶן הוּא לְהִקְטִיר קֶטֶר לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא-
 יִהְיֶה כִּקְרָה וּבַעֲדָתוֹ כֹּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד-
 מֹשֶׁה לּוֹ: פ (ו) וַיֵּלְנוּ כָּל-עַדְת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
 מִמַּחֲרַת עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן לֵאמֹר. אַתֶּם
 הַמָּתִים אֶת-עַם יְהוָה: (ו) וַיְהִי בְּהִקְהֵל הָעֵדָה
 עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן וַיִּפְּנוּ אֶל-אַהֲלֵ מוֹעֵד
 וַהֲגִה בָסָהוּ הָעֵנָן וַיֵּרָא כְבוֹד יְהוָה: (ח) וַיָּבֹא

NUMERI XVII

di rame ch'erano state presentate dagli abbruciati; e le batterono, facendone un coprimento all'altare; (5) Per ricordo ai figli d'Israel, onde non s'avanzi alcun estraneo, non della progenie d'Aronne, ad ardere profumo innanzi al Signore, e non incontri la sorte di Còrahh e della sua congrega, (sorte) stata a lui dal Signore annunziata per l'organo di Mosè. (6) Alla dimane tutta la congrega dei figli d'Israel mormorò contro Mosè e contro Aronne, con dire: Voi avete fatto morire il popolo del Signore. (7) Ma mentre la congrega si radunava attorno a Mosè e ad Aronne, questi si voltarono verso il padiglione di congregazione, e lo videro coperto dalla nube; apparve cioè la maestà del Signore. (8) E Mosè ed Aronne

הָאֵלֹהִים אֵת הָאֵל. (ו) הַמָּתִים: צִעֲנַת הַקֶּטֶר (רז"ב). (ז) וְאַבְלָה אוֹחֶם כְּרָעַ: לֹא חָמַר וְכֹלֵלִי, כִּי לֹא הָיָה זֶה אֱלֹהִים לִירוֹם לְהַתְפַּלֵּל וּלְכַפֵּר עַל הָעָם, וּלְהִרְאוֹת לָעַם כִּי צָרָה ה' בְּנֹאֲהֵן לְהוֹדִיעַ (כֹּמוֹ שֶׁכָּתַב רז"ב) שֶׁהַקֶּטֶר הַמִּזְבֵּחַ כֹּשֵׁר כִּהְיָה

מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פְּנֵי אֱהֹל מוֹעֵד: ס רביעי
 (ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (י) הֲרָמוּ
 מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאָכְלָה אֹתָם כְּרָגַע וַיִּפְּלוּ
 עַל־פְּנֵיהֶם: (יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן כֹּחַ
 אֶת־הַמַּחֲתָה וְתִן־עָלֶיהָ אִישׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ
 וְשִׂים קִטְרֹת וְהוֹלֵךְ מִהֲרָה אֶל־הָעֵדָה וְכַפֵּר
 עֲלֵיהֶם כִּי־יֵצֵא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְהוָה הַחַל
 הִנֵּגָה: (יב) וַיִּקַּח אֶהֱרֹן בָּאֲשֶׁר יְדַבֵּר מֹשֶׁה
 וַיִּרֶץ אֶל־תּוֹךְ הַקָּהָל וְהִנֵּה הַחַל הִנֵּגָה בָּעַם

NUMERI XVII

recaronsi davanti al padiglione di congregazione. (9) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (10) Toglietevi di mezzo a questa congrega, ch'io la distrugga in un istante. — Ed essi si gettarono sulla propria faccia. (11) E Mosè disse ad Aronne: Prendi la paletta, e mettili sopra del fuoco (preso) d'in sull'altare, ed appronta il profumo, e reca ciò prestamente appo la congrega, e propizia per essa [cioè ardi il profumo]; perocchè è dal Signore uscito [decretato] un flagello, è cominciata la mortalità. (12) Ed Aronne prese quanto Mose comandò, e corse in mezzo alla radunanza, e trovò ch'era incominciata la mortalità nel popolo; e mise il profumo (sul fuoco),

היא הכותכת חיים ניד כהנים. ויפלו על פניהם: דרך בקשה כלפי מעלה. (יא) כי
 יצא הקצף: כמו כי ילאה ניד ה' (רות א'), הנה סערת ה' חמה ילאה (ירמיה
 כ"ג י"ט), כראה כי קץ כמו חמה כאמר בהשאלה על המכה עזמה, ויזיאה כאמר
 על גזר דין כמו ילא דבר מלכות מלפניו, ומשה אמר החל הכנף כנבואה ולא ידע

וַיִּתֵּן אֶת־הַקְּטֹרֶת וַיִּכְפֹּר עַל־הָעָם: (יג) וַיַּעֲמֹד
 בֵּין־הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲזָר הַמַּגִּפָּה:
 (יד) וַיְהִיו הַמֵּתִים בַּמַּגִּפָּה אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף
 וּשְׁבַע מֵאוֹת מִלֶּבֶד הַמֵּתִים עַל־דְּבַר־קֶרַח:
 (טו) וַיָּשָׁב אֶהֱרֹן אֶל־מֹשֶׁה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד וְהַמַּגִּפָּה נִעְצְרָה: פ חֲמִישִׁי (טז) וַיְדַבֵּר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶ�ה לֵּאמֹר: (יז) דַּבֵּר י אֶל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְקַח מֵאֲתָם מִטָּה מִטָּה לְבֵית אָב
 מֵאֵת כָּל־נְשֵׁי־אֲהֵם לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר

NUMERI XVII

e propiziò pel popolo. (13) Egli si pose tra i morti e i vivi, e s'arrestò la mortalità. (14) I periti in quella mortalità furono quattordici mila e settecento; oltre ai morti nel fatto di Còrah. (15) Ed Aronne ritornò appo Mosè, all'ingresso del padiglione di congregazione, la mortalità essendo cessata. (16) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (17) Parla ai figli d'Israel, e ricevi da essi dodici verghe, una verga per ogni casato, (cioè) da tutt' i principi delle loro tribù; e scriverai

עדיין שהיו מתים, וזהו שכ' אח"כ והנה הקל הנגף נעס. (יג) ויעמוד בין: להגיד שצדו שמרף כפשו למוות נעצורס. (יד) מטה מטה לבית אב: להשגית התלוכות על הלוים מפני הזכויות כדברי רמ"ב, כי ה' הוכיח נכס זה שאינו ספץ נשאר הזכרים, ואם הקהל לא יערערו על ההוכחה, גם הלוים ידמו, כי קרח לא מנא מקום לערער אלא על ידי שנתחברו הקהל עמו. איש את שמו: שמות הכנזאים, והעד ואת שם אהרן, כי הונרך לפרשו מפני שהוא לא היה כנאי. ומה שצדק לעשות הכס דוקא על ידי ממות, מפני שהלשון כופל על הלשון, שהשכרים כקראים ממות

מִטּוֹת אִישׁ אֶת־שְׁמוֹ תִּכְתֹּב עַל־מִטָּהוּ;
 (יד) וְאֵת שֵׁם אֶהֱרֹן תִּכְתֹּב עַל־מִטָּה לְוִי בִּי
 מִטָּה אֶחָד לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם: (טז) וְהִנַּחְתָּם
 בְּאֶהֱל מוֹעֵד לִפְנֵי הָעֵדוּת אֲשֶׁר אוֹעֵד לָכֶם
 שָׁמָּה: (כ) וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר־בוּ מִטָּהוּ
 יִפְרָח וְהִשְׁכַּתִּי מֵעָלָי אֶת־תְּלֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר הֵם מְלִינִם עָלֵיכֶם: (כא) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֵלָיו כָּל־נְשֵׁי־אִיהֶם מִטָּה
 לְנָשִׂיא אֶחָד מִטָּה לְנָשִׂיא אֶחָד לְבֵית אֲבֹתָם
 שְׁנַיִם עָשָׂר מִטּוֹת וּמִטָּה אֶהֱרֹן בְּתוֹךְ מִטּוֹתָם:

NUMERI XVII

il nome di ciascheduno di essi sopra la sua verga. (18) Ed il nome d'Aronne scriverai sulla verga di Levi, perocchè una verga (ha da essere) per ogni capo dei loro casati. (19) E le poserai nel padiglione di congregazione, innanzi alla Legge, dov'io soglio trovarmi con voi. (20) Ora colui che sarà da me eletto..... di lui la verga fiorirà; così acquieterò d'attorno a me le mormorazioni dei figli d'Israel, che vanno mormorando contro di voi. (21) E Mosè parlò ai figli d'Israel, e tutt'i loro principi gli diedero dodici verghe, una verga per ogni principe, pel rispettivo casato, e tra le loro verghe (eravi

(ינזק בארדו). (יד) מִטָּה אֶחָד לְרֹאשׁ: וכן מרגם אנקלום ארי מוטרא קד.

לְבַנֵּי־מִרְי וְתָכַל תְּלוֹנֹתָם מֵעָלַי וְלֹא יָמָתוּ:
 (כז) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן
 עָשָׂה: פ (כח) וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מֹשֶׁה
 לֵאמֹר הֵן גִּוַעְנוּ אֲבָדְנוּ כָּלֵנוּ אֲבָדְנוּ: (כט) כָּל
 הַקָּרֵב הַקָּרֵב אֶל־מִשְׁכַּן יְהוָה יָמוּת הָאֵם
 תָּמְנוּ לַגֹּועַ: ס

יח

(א) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן אַתָּה וּבְנֶיךָ
 וּבֵית־אֲבִיךָ אֵתְךָ תִּשָּׂאוּ אֶת־עֹנַן הַמִּקְדָּשׁ
 וְאַתָּה וּבְנֶיךָ אֵתְךָ תִּשָּׂאוּ אֶת־עֹנַן כְּהִנְתְּכֶם:
 (ב) וְגַם אֶת־אַחֶיךָ מִיָּד לֹא יִשְׁבֹּט אֲבִיךָ

ל' יחיד, כדי שיהיה כקשר עם ותכל. ויש לתמוה איך לא ראה רש"י כי ותכל הוא פועל, ולפי דרכי יתכן לומר כי בא ותכל תחת ותכל על דרך גִּבֵּר במקום גִּבֵּר, אך לפי זה למה לא נקדו תלונתם נקמץ הכ"ן? (כח) כל הקרב והקרב: אין כאן כפל לשון אך הוא על דרך כי יכול הכופל ממנו, וכי ימות מת עליו, ושמוע השומע ולומר, והיה היוצא אשר ילא מדלתי בימי לקראתי, עכין כלם מי שיהיה, וכן כאן הכוונה כל הקרב (מי שיהיה) שיקרב אל משכן ה'. ואין להכחיד שאין פירוש זה מפכים עם הסמיכות. האם תמנו לנגוע: כמו והי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות (דברים ז' ט"ז), כאשר הם כל העם לעבור (יהושע ד' י"א), כאשר תמו כל הגוי להמול (שם ה' ח') כלומר עדיין לא נשלמו מנפוחיהם, כי כל הקרב וכו'.

davanti alla Legge, da conservarsi per segno [per ammonizione] per la gente ribelle; onde por fine alle loro mormorazioni contro di me, e non abbiano a morire. (26) E Mosè eseguì: come il Signore gli comandò, così fece. (27) I figli poi d'Israel dissero a Mosè quanto segue: Noi muojamo, noi siamo perduti, siamo tutti perduti. (28) Chiunque s'accosta al tabernacolo del Signore, muore. Abbiamo ancora finito di perire? [No, poichè facilmente può taluno mancare dei dovuti riguardi al tempio ed al culto].

XVIII

(1) Ed il Signore disse ad Aronne: Tu e i tuoi figliuoli, e teco il casato di tuo padre [cioè i Kehathiti], porterete la pena dei peccati che venissero commessi verso il Santuario; e tu e i tuoi figli teco porterete la pena dei peccati che si commettersero verso il vostro sacerdozio [vale a dire: dovete, sotto vostra responsabilità, sorvegliare che alcun estraneo non tocchi per inavvertenza gli oggetti sacri, o eserciti alcuna funzione sacerdotale]. (2) Prendi anche teco i tuoi fratelli, (il resto del)la tribù di Levi, tribù cui appartiene tuo padre, onde uniscansi a te, e sianti ministri, e tu, e teco i

(א) תשא את עון המקדש: כיון שהתרעמו על מיתת כל הקרב, השיבם שהעונם אינו חלל לעושה בזדון, אבל אם בשוגג על זה ישגיגו ההכנים, ואם לא ישגיגו הם יגאלו עונם. את עון כהונתכם: עון המקדש נקריבה ונגיעה, ועון הכהונה. נעשיית העבודה, ואבקלום חרגם חסלקון, כלומר תגרמו פליהם להם. ענין הסליחה מתורגם בלשון שנק פוז מלאן ומישעיה כ"ה ז', כי שרש שנק תרך שפיהם אחריו זכרון הדעת לא העון, וגם (כי ירבה לסלות) אם היה אומר למשכן לא היה הענין מובן, ובאין לא היה אפשר לתרגם בלשון שנק, כי היה תרך לעשותו הפעיל, ואין השרש הזה כוהג בהפעיל, אבל שרש סלק הוא כוהג בלי ארמית בפעיל (ארי מופג לסלקה הוא מקור מן הפיעל) ובהיותו פיעל יתכן שיכלול גם הוראת הספיעה, וכן בפי' חקרא י' י"ז נשאת את עון העדה, לסלקה. (ב) וגם את ארדך פושץ לוי: ואפי' שאינם כהנים כמוך הכני קורא אותם אחיך להיותם מעט לוי.

הַקָּרֵב אֹתְךָ וַיִּלְּנוּ עֲלֶיךָ וַיִּשְׁרְתוּךָ וְאֶתְּהָ
וּבְנֶיךָ אֹתְךָ לִפְנֵי אֹהֶל הָעֵדוּת: ^(ג) וְשָׁמְרוּ
מִשְׁמֶרֶתְךָ וּמִשְׁמֶרֶת כָּל־הָאֹהֶל אֲךָ אֶל־כָּל־י
הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרְבוּ וְלֹא־יָמֹתוּ
גַם־הֵם גַּם־אַתָּם: ^(ד) וַנִּלְּנוּ עֲלֶיךָ וְשָׁמְרוּ אֶת־
מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל מוֹעֵד לְכָל עֲבֹדַת הָאֹהֶל
וְזָר לֹא־יִקְרָב אֲלֵיכֶם: ^(ה) וְשָׁמְרֶתֶם אֶת־
מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא־
יְהִי עוֹד קֶצֶף עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ^(ו) וְאַנִּי הִנֵּה
לִקְחָתִי אֶת־אַחֵיכֶם הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

NUMERI XVIII

figli tuoi, (uffizierete) innanzi al padiglione della Legge. (3) Faranno l'uffizio tuo, e la guardia di tutt' il padiglione; però agli arredi sacri ed all' altare non s' accosteranno, onde non muojano essi, e voi ancora. (4) Si uniranno a te, ed avranno cura del padiglione di congregazione, per tutt' il servizio del padiglione; ed alcun estraneo non s' accosterà a voi. (5) Avrete cura degli oggetti sacri, e dell' altare; e così non avrà più luogo ira (celeste) contro i figli d' Israel. (6) Io poi ho già preso i vostri fratelli, i Leviti, di mezzo ai figli d' Israel:

וְלִי הִיא שְׂכַר וְשָׂרָא שְׂמֹכּוֹ יֵלֵא אֲזִיכָּה, ע' נה"ע תק"ט עמוד 119. ^(ה) וְשָׁמְרֶתֶם אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא יְהִי עוֹד קֶצֶף עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ^(ו) וְאַנִּי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת־אַחֵיכֶם הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ^(ד) וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל מוֹעֵד לְכָל עֲבֹדַת הָאֹהֶל וְזָר לֹא־יִקְרָב אֲלֵיכֶם: ^(ה) וְשָׁמְרֶתֶם אֶת־מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא־יְהִי עוֹד קֶצֶף עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ^(ו) וְאַנִּי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת־אַחֵיכֶם הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

לָכֶם מִתְּנָה נְתָנִים לַיהוָה לְעֹבֵד אֶת־עֲבֹדַת
 אֱהֹל מוֹעֵד: (ח) וְאַתָּה וּבְנֶיךָ אֹתָךְ תִּשְׁמְרוּ
 אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם לְכָל־דָּבָר הַמִּזְבֵּחַ וּלְמִבֵּית
 לַפָּרֹכֶת וְעֲבַדְתֶּם עֲבֹדַת מִתְּנָה אֶתֶּן אֶת־
 כְּהֻנַּתְכֶם וְהָזֵר הַקָּרֵב יוֹמֵת: פ (ט) וַיְדַבֵּר
 יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן וְאָנֹכִי הִנֵּה נֹתְתִי לָךְ אֶת־
 מִשְׁמֶרֶת תְּרוֹמֹתַי לְכָל־קֹדֶשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לָךְ נֹתְתִים לְמִשְׁחָה וּלְבִנְיָךְ לַחֲק־עוֹלָם:
 (מ) זֶה יִהְיֶה לָךְ מִקֹּדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים מִן־הָאֵשׁ

NUMERI XVIII

egliino sono dati a voi in dono, cioè al Signore, per prestare il servizio del padiglione di congregazione. (7) E tu, e teco i figli tuoi, avrete cura del vostro sacerdozio, (cioè) di quanto è da farsi sull'altare, o internamente, al di là della portiera, ed uffizierete. Io costituisco il vostro sacerdozio un servizio di regalo [di privilegio, ossia esclusivo]; e l'estraneo che s'accostasse, sarà fatto morire. (8) Ed il Signore soggiunse ad Aronne: T'incarico eziandio della cura dei miei tributi [di mangiarli coi prescritti riguardi, e di non lasciarli mangiare da chi non è sacerdote]. Tutte le cose dai figli d'Israel consacrate, a te le do qual distintivo, ed ai figli tuoi, per statuto perenne. (9) Ecco quello che sarà tuo delle cose santissime,

לפ': (ח) עבדת מתנה אהן: למור שממנה חכות היא להם, ואין לזרים אחס.
 (ט) לך נחתים: ששמרום לאכלם נטהרה ושלא יאכלום לזרים. (מ) אשר ישיבו
 לי: כל מקנה ומשורה כופל זה לי השנה, כמו מלכי תרשים ואינם מקנה ישיבו (תהלים

כָּל־קָרְבָּנָם לְכָל־מִנְחָתָם וּלְכָל־חֲטָאתָם
 וּלְכָל־אֲשָׁמָם אֲשֶׁר יֵשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים
 לָךְ הוּא וּלְבִנֶיךָ: (י) בְּקֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ
 כָּל־זָכָר יֹאכַל אֹתוֹ קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לָּךְ: (יא) וְזֶה־
 לָךְ תְּרוּמַת מִתָּנָם לְכָל־תְּנוּפֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לָךְ נְתָתִים וּלְבָנֶיךָ וּלְבִנְתֶיךָ אֲתָךְ לַחֲקֹךְ
 עוֹלָם כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכַל אֹתוֹ: (יב) כָּל־
 חֶלֶב יִצְהָר וְכָל־חֶלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רִאשִׁיתָם

NUMERI XVIII

(delle cose) del fuoco [cioè dei sacrifici]: ogni loro offerta, sia farinacea, sia sacrificio d'aspersione, sia sacrificio di pentimento, che tributeranno a me; è cosa santissima, tua e de' figli tuoi. (10) La mangerai in luogo santissimo [cioè nell'atrio del tabernacolo, luogo il più sacro tra quelli ove il mangiare era permesso]; ogni maschio potrà mangiarne; saratti cosa sacra. (11) Questi poi sono i tributi ch'essi ti daranno [non in qualità di sacrifici, ma di diritti sacerdotali]: tutte le (altre) cose che verranno dai figli d'Israel presentate, a te le assegno, e teco ai figli tuoi ed alle tue figliuole, qual diritto perpetuo; chiunque di tua casa trovisi in istato di purità, potrà mangiarne. (12) Ogni miglior olio, ed ogni miglior vino e grano... la prima parte che ne daranno al Signore, a te la do.

ע"ב י'. (יא) עד כאן דבר כמה ישראל מקריבים דרך קדש, כלומר להשקף לגבות, והמורה מזה לכהנים לאלכל, ועבשו מדבר כמה שהמורה מזה לישראל לחם לכהנים עולם, שהוא תרומה וזכורים, ואינו מדבר במורס מקדשים קלים, כי אין עיקר כתיבתם

אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לַיהוָה לֶךְ נִתְּתִים: (יג) בְּכוֹרֵי כָל־
 אֲשֶׁר בָּאֲרָצָם אֲשֶׁר־יָבִיאוּ לַיהוָה לֶךְ יִהְיֶה
 כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכְלֶנּוּ: (יד) כָּל־חֵרֶם
 בְּיִשְׂרָאֵל לֶךְ יִהְיֶה: (טו) כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל־
 בָּשָׂר אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה
 יִהְיֶה־לְךָ אַךְ יִפְרֹחַ תִּפְדֶּה אֶת בְּכוֹר הָאָדָם
 וְאֶת בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַטָּמֵא תִפְדֶּה: (טז)
 וּפְדוּיוֹ מִבֶּן־חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמִשָּׁתַּת
 שֶׁקֶלִים בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֲשִׂרִים גֶּרָה הוּא:
 (יז) אַךְ בְּכוֹר־עֹשׂוֹר אוֹ־בְכוֹר כֶּשֶׁב אוֹ־בְכוֹר
 עֹז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דְּמָם תִּזְרֹק עַל־

NUMERI XVIII

(13) Le primizie che recheranno al Signore, di tutt'i prodotti della loro terra, saranno tue: chiunque di tua casa trovisi in istato di purità, potrà mangiarne. (14) Ogni cosa che venga in Israel consacrata sotto nome di Hhèrem, sarà tua. (15) Ogni primo parto di qualsiasi specie, che offriranno al Signore, tanto degli uomini che delle bestie, sarà tuo; però riceverai un riscatto pei primogeniti degli uomini, come pure per quelli delle bestie impure. (16) Tale riscatto lo riceverai da quando (il primogenito) avrà un mese, col prezzo fisso di cinque sicli d'argento, secondo il peso del tempio, il quale siclo è (venti) Gherà. (17) Ma pei primogeniti della specie bovina, o pei primogeniti della specie pecorina, o pei primogeniti della specie

הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־חֶלְבָם תִּקְטִיר אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחָח
 לַיהוָה: (יח) וּבִשְׂרָם יִהְיֶה־לָּךְ כַּחֲזֶה הַתְּנוּפָה
 וּבִשְׂוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה: (יט) כָּל י תְּרוֹמַת
 הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יָרִימוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה
 נָתַתִּי לָךְ וּלְבָנֶיךָ וּלְבָנֶיךָ אֶתְךָ לַחֲק־עוֹלָם
 בְּרִית מֶלֶח עוֹלָם הוּא לִפְנֵי יְהוָה לָךְ וּלְזֶרְעֶךָ
 אָמֵךְ: (כ) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן בְּאַרְצֶם לֹא
 תִנָּחַל וְחָלַק לֹא־יִהְיֶה לָּךְ בְּתוֹכָם אֲנִי חֹלֶקְךָ
 וְנִחַלְתָּךְ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ם שביעי

NUMERI XVIII

caprina, non riceverai riscatto; sono sacri: tu ne spargerai il sangue sopra l'altare, e n'arderai il sego, in sacrificio da ardersi al Signore, in odore propiziatorio. (18) E la loro carne sarà tua: sarà da te riguardata come il petto di dimenazione, e come la gamba di tributo. (19) Tutt' i sacri tributi, ch' i figli d' Israel tributeranno al Signore, li do a te, e teco a' tuoi figli ed alle tue figliuole, qual diritto perpetuo. Ella è questa davanti al Signore una promessa col sale, (cioè) perenne, (fatta) a te, e teco alla tua discendenza. (20) Ed il Signore soggiunse ad Aronne: Tu non possederai nella loro terra, e non avrai parte tra loro: sono io la tua parte ed il tuo retaggio, in mezzo ai

לכהנים, חלח לגבוה. (יט) ברית מלח עולם: חלח לכם לדעת כי ה' חלחי ישראל
 כחן ממלכה לדוד על ישראל לעולם לו ולבניו ברית מלח (ד"ה ב' י"ג ה') ועיין ויקרא ב' י"ג.

(*) קמץ כז"ק.

(כא) וּלְבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי כָל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל
 לְנַחֲלָה חֶלֶף עֲבֹדַתְם אֲשֶׁר־הֵם עֹבְדִים אֶת־
 עֲבֹדַת אֱהֹל מוֹעֵד: (כב) וְלֹא־יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱהֹל מוֹעֵד לִשְׂאֵת חֲטָא לָמוֹת:
 (כג) וְעֹבֵד הַלֵּוִי הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֱהֹל מוֹעֵד
 וְהֵם יֵשְׂאוּ עֹנֶם חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבִתְוֹךְ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה: (כד) כִּי אֶת־
 מַעֲשֵׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִרְיֻמוּ לִיהוָה תְּרוּמָה
 נָתַתִּי לָלוֹיִם לְנַחֲלָה עַל־כֵּן אֶמְרָתִי לָהֶם
 בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה: פ

NUMERI XVIII

figli d'Israel. (21) Ed ai figli di Levi ecco io assegno in retaggio tutte le decime d'Israel, in cambio del lavoro che lavorano, (prestando) il servizio del padiglione di congregazione. (22) Così non avranno più i figli d'Israel ad accostarsi al padiglione di congregazione, in guisa da portarne la pena e morire. (23) Ma il Levita, egli solo, presterà il servizio del padiglione di congregazione, e quelli [i non Leviti] incorreranno in peccato [se vi s' accosteranno]. Statuto perenne (sarà questo) per tutte l'età avvenire, e tra i figli d'Israel non avranno retaggio [possidenza]. (24) Perocchè le decime ch' i figli d'Israel tributeranno al Signore, io le assegno ai Leviti in retaggio; perciò io prescrivo che tra i figli d'Israel non ricevano re-

(כג) וְהֵם יֵשְׂאוּ עֹנֶם: וְהֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵשְׂאוּ עוֹנֶם אִם יַעֲבֹדוּ בְּמֹזֵל. (כד) וְתְרֻמוֹת

(כז) וַיִּרְבֶּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כו) וְאֶל-
הַלְוִיִּם תִּדְבֹּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-תִקְחוּ מֵאֵת
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם
מֵאֲתָם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת
יְהוָה מַעֲשֵׂר מִן-הַמַּעֲשֵׂר: (כו) וְנָחֲשָׁב לָכֶם
תְּרוּמַתְכֶם בְּדָגָן מִן-הַגֶּזֶן וּבְמִלֵּאָה מִן-הַיֶּקֶב;
(כח) בֶּן תְּרִימוֹ גַּם-אַתֶּם תְּרוּמַת יְהוָה מִכֹּל
מַעֲשֵׂרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְנָתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת-תְּרוּמַת יְהוָה לְאַהֲרֹן

NUMERI XVIII

taggio. (25) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (26) Ai Leviti poi parlerai, e dirai loro: Quando riceverete dai figli d'Israel la decima, che vi ho assegnato (da percepire) da loro, qual vostro retaggio; leverete da essa un tributo al Signore, (cioè) la decima di quella decima. (27) E tale vostro tributo vi verrà riputato, come fosse grano (da voi tributato) dall'aja, e liquore dal tino. (28) In tal guisa tributerete anche voi un tributo al Signore da tutte le decime che riceverete dai figli d'Israel, e ne darete il tributo del Signore

מִמֶּנּוּ תְרוּמַת ה': כלומר מעשר מן המעשר, ורמ"זמן תרנג לור העצב, וארכיסיס
אלו העצב, והוא שבוש, כי לפי זה תהיה הכוונה שירימו ממנו לתרומה אחד ממאה.
(כו) ונחשב לכם וגו': התרומה הזאת שתרימו מן המעשר תהיה נחשבת לכותבכם
כאילו כתבתם אותה מארכיסיס ומיקנכס, ונחשב בעל פתח.

הַכֹּהֵן: (כט) מִכָּל מִתְנִיתְיֶכֶם תָּרִימוּ אֶת כָּל-
 תְּרוּמַת יְהוָה מִכָּל-חֶלְבֹּ אֶת-מִקְדָּשׁוֹ מִמֶּנּוּ;
 מִפֶּטֶר (ל) וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּהִרְיָמְכֶם אֶת-חֶלְבֹּ
 מִמֶּנּוּ וְנִחַשְׁבֹּ לָלוּיִם כְּתֹבֹאת גֶּרֶן וְכְתֹבֹאת
 יָקֹב: (לא) וְאִבְלַתֶּם אֹתוֹ בְּכָל-מָקוֹם אֲתֶם
 וּבֵיתְכֶם כִּי-שָׂכַר הוּא לָכֶם חֶלֶף עֲבַדְתֶּם
 בָּאֵהָל מוֹעֵד: (לב) וְלֹא-תִשְׂאוּ עָלָיו חֲטָא
 בְּהִרְיָמְכֶם אֶת-חֶלְבֹּ מִמֶּנּוּ וְאֶת-קֹדֶשִׁי בְנֵי-
 יִשְׂרָאֵל לֹא תַחֲלָלוּ וְלֹא תָמוּתוּ: פ פ פ

NUMERI XVIII

ad Aronne sacerdote. (29) Da tutto ciò che vi verrà dato leverete tutt' il tributo dovuto al Signore; (ne leverete cioè) da tutt' il migliore la parte da consecrarsi [da darsi a qualche sacerdote]. (30) E dirai ad essi: Levandone il migliore, sarà da riguardarsi qual proprietà dei Leviti, come fosse la rendita dell'aia, e la rendita del tino. (31) La mangerete in qualsiasi luogo, voi e la vostra famiglia; perocchè è la vostra mercede, in cambio del vostro servizio nel padiglione di congregazione. (32) Così non incorrerete in peccato per cagione di essa (decima), levandone (cioè) la parte migliore. Così non profanerete le cose sacre dei figli d' Israel, e non morrete.

יט

לט (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
 לֵאמֹר: (ב) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה
 לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ
 פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר
 לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל: (ג) וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל-
 אֶעֱזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל-מַחֲוִיז לַמַּחֲנֶה
 וַיִּשְׁחֹט אֹתָהּ לִפְנָיו: (ד) וּלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן

NUMERI XIX

XIX

(1) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire:
 (2) Ecco una prescrizione (da servire anche) di legge (per
 l'avvenire) comandata dal Signore, con dire: Parla ai figli
 d'Israel, che ti rechino una vacca rossa, perfetta, senza di-
 fetto, alla quale non sia stato imposto il giogo. (3) La con-
 segnerete ad Eleazzaro sacerdote, e verrà tratta fuori del
 campo, e scannata in sua presenza. (4) Eleazzaro sacerdote
 prenderà del suo sangue col suo dito, e spruzzerà di quel

(ב) ויקחו אליך: כמו קדם כא אלי, אקמך אל מקום אחר, שלט וקמ אומי אלי.
 חמימה אשר אין בה מום: ככל לשון, כמו חמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו.

מִדְמָה בְּאַצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל־נֹכַח פְּנֵי אֱהֹל־
 מוֹעֵד מִדְמָה שֶׁבַע פַּעֲמִים: (ה) וְשָׂרַף אֶת־
 הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֲרָה וְאֶת־בִּשְׂרָה וְאֶת־
 דָּמָה עַל־פְּרִשָּׁה יִשְׂרָף: (ו) וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ
 אֲרֹז וְאַזּוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ
 שְׂרַפַּת הַפָּרָה: (ז) וּכְבֹּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרַחֵץ
 בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֵר יָבֹא אֶל־הַמִּחֲנֶה וְטָמֵא
 הִבֵּהֶן עַד־הָעֶרֶב: (ח) וְהִשְׂרַף אֹתָהּ יְכַבֵּס
 בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־
 הָעֶרֶב: (ט) וְאַסָּף אִישׁ טָהוֹר אֶת אֹפֶר הַפָּרָה

NUMERI XIX

sangue sette volte verso la facciata del padiglione di congregazione. (5) La vacca verrà abbruciata in sua presenza: abbrucerassi la sua pelle, e la sua carne ed il suo sangue, unitamente alle sue fecce. (6) Ed il sacerdote prenderà del legno di cedro, e dell'isòpo, e della lana scarlatta, e li getterà nel fuoco, ove verrà bruciata la vacca. (7) Indi il sacerdote si laverà i panni, e si bagnerà il corpo nell'acqua; e poscia potrà entrare nel campo. Il sacerdote sarà però impuro sino a notte. (8) E quegli che l'avrà abbruciata si laverà i panni, e si bagnerà il corpo nell'acqua, e sarà impuro sino a notte. (9) Ed un uomo puro raccoglierà la cenere della vacca, e la

ויקרא כ"ז כ"ח). (ט) ודירתה: חזר לפרה, הפרה שהיא עתה חזרה להיות למשמרת למי
 נדה, והיא (הפרה) מטמאת היא. נדה: נדה כזה ענין הזה, וכן מירש רש"י וכסתייע

וְהֵנִיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיתָה
 לְעֹדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נָדָה
 חֲטָאת הוּא: (י) וְכִבֶּם הָאֵלֶּף אֶת־אֶפְרַיִם הַפָּרָה
 אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיתָה לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וּלְגֵר הָגֵר בְּתוֹכָם לַחֲקֹת עוֹלָם:
 (יא) הַנִּנְעָה בְּמֵת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שְׁבַעַת
 יָמִים: (יב) הוּא יִתְחַטֵּא־כּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
 וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר: (יג) כָּל־

NUMERI XIX

depositerà fuori del campo, in un luogo puro, e sarà conservata dalla congrega dei figli d'Israel, per (farne un')acqua di spruzzamento. Essa è [quella vacca, una specie di] sacrificio d'aspersione. (10) E quegli che avrà raccolto la cenere della vacca, si laverà i panni, e sarà impuro sino a notte. E (quanto segue) sarà uno statuto perenne pei figli d'Israel, e pel forestiero soggiornante tra essi. (11) Chi toccherà un morto, cioè qualunque siasi persona (morta), sarà impuro per sette giorni. (12) Egli si farà aspergere con essa (acqua) nel giorno terzo e nel giorno settimo, (indi) sarà puro; e se non verrà asperso nel giorno terzo e nel giorno settimo, non diventerà puro. (13) Chiunque tocchi un morto, una persona (cioè) che sia morta, e non

מִן וַיְדוּ אֶזְנֵן נִי, וְכֵן תִּרְגַּם יִירוּשָׁלַיִם וְגַם הַיּוֹנִי מִי הוּא. וְאֵלֶּף אִישׁ טָהוֹר:
 הַכּוֹנֵס אִישׁ אֶחָד שָׁלֹא כְּתֻמָּסָק עֲדִיין כִּכְרָה (יח"ק). (יא) וְטָמֵא שְׁבַעַת יָמִים:
 דַּעַת רֹא"נֵעַ שְׁהוּא לִי עֶבֶר הָיָה כְּטֹלָה, שֶׁאִם כִּכְרָ עֶבְרָה ז' יָמִים לֹא יִתְכַן עוֹד לִמְחָר

הַנֶּגַע בְּמַת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא
 יִתְחַטָּא אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
 הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נָדָה לֹא־זָרַק עָלָיו
 טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמְאָתוּ בּוֹ; (ד) זֹאת הַתּוֹרָה
 אֲדָם כִּי־יָמוּת בָּאֹהֶל כָּל־הַבֵּא אֶל־הָאֹהֶל
 וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטָּמָא שִׁבְעַת יָמִים; (ה) וְכָל
 כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמִּיד פֶּתִיל עָלָיו טָמֵא
 הוּא; (ו) וְכָל אֲשֶׁר־יָנַע־עַל־פָּנָי הַשָּׂדֶה בַּחֲלָל־
 חֶרֶב אוֹ בְּמַת אוֹ־בַעֲצָם אָדָם אוֹ בַּקֶּבֶר
 יִטָּמָא שִׁבְעַת יָמִים; (ז) וְלִקְחוּ לַטָּמֵא מַעֲפָר

NUMERI XIX

venga asperso, contamina [s' egli vi entra] il Tabernacolo del Signore, e tale individuo andrà estinto di mezzo ad Israel; poiche l'acqua d'aspersione non essendo stata spruzzata sopra di lui, egli dev'essere (riguardato) impuro, la sua impurità è ancora in lui. (14) È questa la legge: Quand'uno muoja in un padiglione, chiunque entri nel padiglione, e qualunque oggetto vi sia nel padiglione, sarà impuro per sette giorni. (15) E qualunque vaso aperto, sul quale non vi sia un coperchio ben commesso, è impuro. (16) E chiunque avrà toccato in aperta campagna un ucciso, o un morto (da sè), o un osso di qualche persona, o una sepoltura, sarà impuro sette giorni. (17) Per un tale impuro verrà preso della polvere [cenere]

שִׁתְחַטָּא בְּיוֹם הַשְׁלֵטָה. (טו) צִמִּיד: לִי נֶחֱדָה, וְהוּא הַכֶּסֶף הַנִּמְכָּר חַל הַכָּלִי פֶתִיל:
 לִי כְרִיכָה וְזִנְקָה, וְכֵן בְּהַפֹּךְ אוֹתוֹת וּלְפֶת שַׁמְשָׁן אֶת שְׁנֵי עֲמוּדֵי הַתּוֹךְ (שׁוֹפְטִים י"ו כ"ט).

שִׁרְפֶת הַחֲטָאת וְנָתַן עָלָיו מִיֵּם חַיִּים אֶל-כָּלִי;
 וְלָקַח אִזּוֹב וְטָבַל בְּמֵי־אִישׁ טָהוֹר
 וְהֵזָה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים וְעַל-
 הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׁם וְעַל-הַנֶּגַע בַּעֲצָם אוֹ
 בַחֲלָל אוֹ בַמָּת אוֹ בַקֶּבֶר: (יח) וְהֵזָה הַטָּהוֹר
 עַל-הַטָּמֵא בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי
 וַחֲטָאוּ בַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וּכְבָּס בְּגָדָיו וְרָחַץ
 בַּמֵּי־טָהוֹר וְטָהַר בָּעֶרְב: (יט) וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא
 וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ
 הַקָּהָל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה

NUMERI XIX

dell'abbruciamento del sacrificio d'aspersione, e vi si metterà sopra dell'acqua viva in un vaso. (18) Indi un uomo puro prenderà dell'isòpo, e l'intingerà in quell'acqua, e spruzzerà sul padiglione, e su tutti gli arnesi, e sulle persone che furono colà, e su colui che toccò l'osso, o l'ucciso, o il morto, o la sepoltura. (19) Il puro spruzzerà sopra l'impuro nel giorno terzo e nel giorno settimo; e quando l'avrà asperso nel giorno settimo, si laverà i panni, e si bagnerà nell'acqua, ed a notte sarà puro. (20) Ma uno che divenga impuro e non si faccia aspergere.... quell'individuo andrà estinto di mezzo alla radunanza, poichè ha contaminato il Santuario del Signore [se vi sarà entrato]; l'acqua di spruzzamento non fu

לֹא־זֶרֶק עָלָיו טָמֵא הוּא: (א) וְהִיְתָה לָהֶם
 לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזֶּה מִי־הַנִּדָּה יִכָּבֶם בְּגָדָיו
 וְהִנֵּגַע בְּמִי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: (ב) וְכָל
 אֲשֶׁר־יִגְעֹבוּ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהִנֵּפֶשׁ הַנִּגְעָת
 תִּטְמָא עַד־הָעֶרֶב: פ

כ

וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה מִדְּבַר־צִן
 בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ וַתִּמָּת שֵׁם

NUMERI XIX-XX

sparsa sopra di lui, impuro egli è. (21) Ciò sarà per essi uno
 statuto perenne. E quegli che spruzzerà l'acqua d'aspersione,
 si laverà i panni, e chi toccherà l'acqua d'aspersione sarà
 impuro sino a notte. (22) E qualunque oggetto sarà toccato
 dall'impuro, sarà impuro, e la persona che l'avrà toccato sarà
 impura sino a notte.

XX

(1) I figli d'Israel, tutta la congrega, entrarono nel deserto
 di Ssin, nel mese primo, ed il popolo si fermò in Cadèsh; ed

(א) ויבאו בני ישראל: עד כאן נאמר בשנה השנית, מכאן ואילך בשנת
 הארבעים, ופרשת הפרה נאמרה קודם לפרשיות שלמעלה, ולא נכתבה צינחם שלא

מִרְיָם וַתִּקָּבֶר שָׁם: (ב) וְלֹא־הָיָה מַיִם לָעֵדָה
 וַיִּקְהֲלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן: (ג) וַיִּרֶב הָעָם
 עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר וְלוֹ גִּוְעֵנוּ בְּגֹוע
 אֲחִינוּ לִפְנֵי יְהוָה: (ד) וְלָמָּה הִבַּאתֶם אֶת־
 קָהֵל יְהוָה אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לָמוֹת שָׁם
 אֲנַחְנוּ וּבְעֵינֵינוּ: (ה) וְלָמָּה הֶעֱלִיתֵנוּ מִמִּצְרַיִם
 לְהַבְיֵא אֲתָנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַרָּע הַזֶּה לֹא־
 מָקוֹם זֶרַע וְתֹאנָה וְגִפְן וְרִמּוֹן וּמַיִם אֵין
 לְשִׁתּוֹת: (ו) וַיֵּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקָּהֵל
 אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֵּרָא

NUMERI XX

ivi morì Mirjàm, e fu ivi sepolta. (2) Non v'era acqua per la
 congrega, e s'attrupparono attorno a Mosè e ad Aronne. (3) Ed
 il popolo contrastò con Mosè, e dissero: Fossimo noi periti
 quando perirono i nostri fratelli, davanti al Signore [cioè re-
 pentinamente]! (4) E perchè avete condotta la radunanza del
 Signore in questo deserto, acciocchè vi morissimo noi ed il
 nostro bestiame? (5) E perchè ci avete tratti dall'Egitto per
 condurci in questo cattivo luogo? Non è luogo da semina-
 gione, nè di fichi, viti, e melagrani; nè acqua vi è, da bere.
 (6) E Mosè ed Aronne si ritirarono dal cospetto della radu-
 nanza all'ingresso del padiglione di congregazione, e si get-
 tarono sulla propria faccia; ed apparve loro la maestà del Si-

להספיק ספור המאורעות. (ג) ולו גוענו בגוע אדרינו: בשאר הפורעניות שעברו

כְּבוֹד־יְהוָה אֱלֹהִים: פ' שְׁלִישִׁי (שְׁנֵי בַמַּחֲבֵר)
 (ח) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ח) קַח אֶת־
 הַמִּטָּה וְהַקֶּהֶל אֶת־הָעֵדָה אֹתָהּ וְאַהֲרֹן אָחִיךָ
 וְדַבַּרְתֶּם אֶל־הַסָּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִימּוֹ
 וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן־הַסָּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת־
 הָעֵדָה וְאֶת־בְּעִירָם: (ט) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמִּטָּה
 מִלִּפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהוּ: (י) וַיִּקְהֵלוּ מֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן אֶת־הַקֶּהֶל אֶל־פְּנֵי הַסָּלַע וַיֹּאמֶר לָהֶם
 שִׁמְעוּ־נָא הַמַּיִם הַמֵּן־הַסָּלַע הַזֶּה נוֹצֵיא

NUMERI XX

gnore. (7) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (8) Prendi la verga, e tu ed Aronne convocate la congrega, ed in sua presenza parlate al sasso, ed esso darà fuori le sue acque. Così farai loro uscire acqua dal sasso, e somministrerai da bere alla congrega, ed al suo bestiame. (9) Mosè prese la verga d'innanzi al Signore [dal Tabernacolo], come gli comandò. (10) E Mosè ed Aronne adunarono la moltitudine davanti al sasso, e (Mosè) disse loro: Ascoltate, o ribelli! Po-

עליהם שהמית ה' רבים מן העם בפתע פתאום. (ח) אֶל הַסָּלַע: שְׁמוֹף הַסָּלַע יֵאָדָּא, וְלֹא מִתַּחְתּוֹ (רמב"ן). (י) הַמַּיִם: מִיָּד עֵינֵי יְסֻדוֹ מִן מֶרֶץ, וְעֵינֵי סִרְבָּן וּמִקְנֵי, וְהֵנָּה כֵּן לֹא מִרְוֹת דָּבָר ה' לְשִׁקְרָאוֹ disubdienti, אֲבָל הַקְנִיטוֹ דְּדִבְרֵיהֶם מִנְּלִי בַעֲמֻקָּה, וְכֵן בְּסוּרֵי מֶרֶץ מִקְנָא. הַמֵּן הַסָּלַע הוּא נוֹצֵיא: וְכִי יִתֵּן שֹׁאֵב וְהֵרֵן כּוֹנֵא לָכֶם הַמַּיִם מִן הַסָּלַע? לֹא, אֲ"כ עַתָּה שְׁמָרְאוּ יֵאָדָּא הַמַּיִם מִן הַסָּלַע, תִּבְנוּ כִּי יֵד ה'

לָבָם מַיִם: (יא) וַיֵּרֶם מֹשֶׁה אֶת־יְדָו וַיֹּךְ אֶת־
הַסֵּלַע בְּמַטְּהוֹ פַּעַמַּיִם וַיֵּצְאוּ מַיִם רַבִּים וַתֵּשֶׁת׃
הָעֵדָה וּבָעִירָם: ס (יב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־

עֲשֵׂתָה זֹאת. (יב) יען לא האמנחם בִּי: משה רבנו מטא מטא אחד, והמפרשים העמימו עליו שלשה עשר מטאים ויותר, כי כל אחד מהם צדה מלבו עון חדש, כי הכה דון ינחק אצרכנאל הניא עשר דעות והוסיף עוד אחת מדעתו, והרש"ן צונן אבות דף ע"ה הוסיף דעת אחרת, ורמב"מן הוסיף עוד אחרת, וחולי עוד כמה דעות אחרות ככתבו ואני לא ידעתי; אשר על כן כל ימי כמנעתי מהעמיק החקירה בדבר הזה, מיראה שמו מתוך קקירותי ילא לי פירוש חדש, וכמלאתי גם אני מוסיף עון חדש על משה רבנו. והנה לשעבר כמה שקטה דעתי בדעת רמב"מן, שהיה הסמא צמה שפחדו מהקהל ונרתו מפניהם אל אהל מועד, ובפרט, כי מלאתי כמחשבתו כן קטנו שגשה חכמים אחרים, האחד ר' אברהם ציבאגו בספרו דרך אמונה (מאמר ב' סוף שער ו') שכתב ח"ל: עם שאני כפלא למה לא אמרו המושבים שמה רבנו מטא (אמר שד"ל דעת החכם הזה הוא כי משה רבנו ע"ה לא מטא, והיא הדעת העשירית שהניא דון ינחק, גם צעל העקדה הניא דבריו וסתר אותם, ועכשו המחבר מדבר לדעת האומרים שמה מטא, והוא תמה למה לא אמרו) היות קטאן על שלא קדש את ה"י, (כמו שכתוב ויבא) משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד, שזורה קבלתם מהקהל פחד ורעדה, אשר לא היה ראוי אליהם אבל יטעמו בש"י, ויאמינו בו כי לא יעזוב את חסדיהו, וכי הקהל לא יוכלו להזיקם, כי זה דרך מקדש את השם, ולמה שלא קדשו את השם כמנה זה להם למרי וועל, והתחייבו מיתה עכ"ל. והשני הוא צעל מכנה בלולה, ח"ל: ואני אומר אחרי בקשת המחילה מכל המפרשים שטעא משה מפורסם בפסוק ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד, כי תמורת שהיה להם להוכיח את ישראל ולעמוד בפרץ באומר להם מדוע תריבו את ה', יהיו תקלר, וכאלה רבות, נסתרו אל פתח אהל מועד כמו בורחים; ובאלה יתישנו כל הפסוקים, כי אילו עמדו בפרץ היה שם שמים מתקדש; ולפי דעת כל המפרשים יהיה קשה מה היה מטא אהרן, ועל פי דרכנו יהיה מתורץ הכל עכ"ל. והשלישי והוא קדמון מהנזכרים, הוא צעל ס' אִתְּ כפא (לא אִתְּ כפא, כקריאת וואלפיוס ודע ראשסני), והוא פירוש על הראצ"ע על התורה, ויש מייחסים אותו לרלב"ג, והוא שבוש, והוא כמלא ב"י ציד ידידי החכם כמ"ר יוסף אלמכני ה"ה, ולא נזכר בו שם המחבר, והסקדמה מתחלת במלות: זאת כפא שואף רוח ורודף קדים. והנה המחבר הזה

tremmo noi da questo sasso farvi uscire dell'acqua? (11) E Mosè alzò il braccio, e battè il sasso colla sua verga due volte, e n'uscì molt'acqua, e ne bevette la congrega ed il suo bestiame. (12) Indi il Signore disse a Mosè e ad Aronne:

כַּשֶׁנִּיגַע לַפְּרֶשֶׁת חֶקֶת יֵלֵךְ מִמִּחֲלֹתוֹ אֲחִיכֶם אֶלֶף לִבְנֵי דִבְרֵי הָרָצָבָע, וְהִרְחִיב פֶּה
וְהִאֲרִיךְ לֶשֶׁן עַד שְׁלֹשָׁה דַּפִּים, לַפְּרֶשׁ חֶטֶא מֶשֶׁה וְהִהָרֵן, וְלִהְיוֹת הֵם יִקְרַת הַמִּצִּיאוֹת
מֵאֵר, רִאֲיָתִי לְהוֹדִיעַ טִיבוֹ לַרְבִּים, וְזֶה לְטוֹבוֹ: וְאַחֵר אֲשֶׁר פִּירַשְׁתִּי דַעַת אֲלֵעֵי בִּשְׁגַת
חֶטֶא מֶשֶׁה וְהִהָרֵן ע"ה, כִּבְאֵר דַּעַתְנוּ בּוֹ, כִּי כָל מֶה שֶׁפִּירְשׁוּ הַמִּפְרָשִׁים אֵיבּוֹ מִסְפִּיק,
בְּנֹחַם מוֹכֵחַ בְּמִקְוֹמוֹ, לִפִּי הַנִּרְאָה לָנוּ. וְתַחֲלֵה כִּבְאֵר הַסִּפְקוֹת וְהַסְתִּירוֹת הַנִּרְאָה
בְּפִירוֹשׁ כָּל אֶחָד מֵהֶם, כִּי נַעֲבְרִי עַל זֶה הַסִּפּוֹר נִתְּתִי לְבִי לִדְרוֹשׁ וְלַחֲרוֹץ מֶה פִּשְׁעִם
וְזֶה מִטְּאֵתָם וְעַל מֶה נִכְנָשׁ הַגְּדוּלִּים הָאֵלֶּה, וְעֵינֵיכִי בְּמֶה שֶׁפִּירְשׁוּ בּוֹ הַמִּפְרָשִׁים וְלֹא
רִאֲיָתִי בּוֹ פִירוֹשׁ מִסְפִּיק לִפִּי הַעֲנִין וְלִפִּי לֶשֶׁן הַפְּרָשָׁה. כִּי לִפִּי הָר"ס אֲשֶׁר פִּירַשׁ כִּי
הַחֵט (אֲחֵר שֶׁל"ל בֶּן הוּא בִּב"י, וְלֹא רִאֲיָתִי לַהֲגִיחַ, כִּי בֶן מִלְּאֲחִי נִהְרַגָה סְפָרִים כ"י,
וְהִיא זֶה כִּדִּי לְהַבְדִּיל חֶטֶא מִן חֶטָּא) הִיא נַעֲבֹר הָרִאשׁוֹת מִדַּת הַכַּעֲס בְּאֲחֵר שֶׁמֶה
כֹּחַ הַמּוֹרִים, אֲשֶׁר לֹא הִיטָה אִזּוֹ רִאֲיָה בְּמִקּוֹם הַהוּא, יִקְשֶׁה לָמָּה נִכְנָשׁ אִהָרֵן, כִּי מֶשֶׁה
לָבֹד אֲחֵר; גַּם יִקְשֶׁה עָלָיו אֲחֵר יַעֲן לֹא הִאֲמַנְתָּם בִּי, (וְכִי) זֶה מִיַּעֲבוֹת אֲמוֹנָה וְסִרְיוֹן
קְדוּשָׁה, אִם כַּעַם עָלִיהֶם נִהְיָה לְרִיב עַל הַמִּים, אֲחֵר אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵיהֶם הַמִּסּוֹת
הַגְּדוּלוֹת וְהָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר עָשָׂה לָהֶם ה' זֶה אֲרֻבַּעִים שָׁנָה בְּמִדְבָּר? כִּי אִם נִקְשׂוּ
מִים בְּנֶחֱת וַיִּשׁוּבוּ וְאֲחֵר לְמַשֶּׁה הַתַּפְּלָל בַּעַד עֲבֹדֶיךָ עַל הַמִּים, בָּלָא קִלְקֵף וְלֹא מִרְיָנָה,
הִיטָה הַשְׂאֵלָה כְּכֹונֶה וְרִאֲיָה, אֲחֵר הַנִּטְרָכִים אֲלֵיהֶם, כִּי זֶה מִהַדְּבָרִים הַהִכְרָחִים לְבִנֵּי
הָאָדָם, וְכֵן שָׁכַן לְמַחֲנֶה גָדוֹל כֹּזֵה; אֵךְ אֲמַנְסָ מֶשֶׁה ע"ה לֹא כַּעַם עָלִיהֶם עַל הַשְׂאֵלָה,
אֵךְ כַּעַם עָלִיהֶם עַל אִיכּוֹת עֲנִינָה, ר"ל נִהְיָה לְדֶרֶךְ מִרִּי, וְשִׁקְשְׁרוּ לְרִיב עֲמוֹ בְּדֶרֶךְ
הַמּוֹרִדִּים בְּמַלְכָם. וְלָכֵן אֲמַר אֲנִי כִּי בְּדִין כַּעַם עָלִיהֶם לְהוֹכִיחַם וְלַהֲשִׁיבֵם מִדְּרָכִם
הַרְעָה. (וְעוֹד הוּא מֵאֲרִיךְ בְּקוּשִׁיּוֹת עַל הַרְמָצ"ס וְאֲחֵר הַמִּפְרָשִׁים, וְאִתְּכ"ה הוּא מִבְּאֵר
דַּעַתוֹ וְאֲמַר:) וְנִבְאֵר כִּי הַנִּבְיָא הוּא בַּעַל הַנִּרְיָאָה הַשְׁלֵמָה אֲשֶׁר הַכּוֹונָה אֵלָיו בְּמִצִּיאוֹת
הַשִּׁפְלָה, וְהוּא מִכֶּתֶת הַמִּחְוִיב, יַעֲשֶׂה פַעֲלוֹת רִאֲיָוִי, וַיִּשִׁיב הַמַּעֲשִׂים הַדּוֹחִים, לִפִּי הַמִּקְוֹת
וְהַעֲנִינִים, וַיַּעֲבֵר וַיְכַהֵם, וַיִּבְטִיחַ וַיִּקְדִּים בְּגִמּוּלִים טוֹבִים אִזּוֹ בַּהֲפָכָם, אִזּוֹ בַּהֲשִׁגַת הַמִּבְזָק
אִזּוֹ בְּנִלְתִי הַשְׁגָּתוֹ, הִכָּל לִפִּי הָרִאשׁוֹ, לִפִּי הַכֶּתֶף וְהַדְּעוֹת, אִזּוֹ לִפִּי הַמִּבְזָק שִׁימָשֵׁךְ מִמֶּנּוּ
קְדוּשָׁת ה', בְּהִרְאֹת פַּעֲלוֹהַ נִרְאִיתָ בְּגִזְרָתוֹ, וְלֹא יִתְרַשֵּׁל וַיִּמְחֹץ לַהֲשִׁיב לִפִּי הַעֲנִין הַהוּא,
וַיִּבְטַח בֵּה' לִקְיָם מִאֲחֵר, אֲחֵר שֶׁהוּא מִן הָרִאשׁוֹ לְמַעַן סִפֵּר שְׁמוֹ, כִּי בֶן מִלְּאֲחֵי בְּמֶשֶׁה
ע"ה שֶׁאֲחֵר לַפְּרָעָה הַתַּפְּאָר עָלֵי וּגו', בְּלִי הַקְּדָמָת נִבּוּאָת ה' אֵלָיו בִּזֶּה, אֲבָל בְּטַח בֵּה'
שֶׁלֹּה יִצְיָהוּ, כִּמוֹ שֶׁאֲחֵר אֲלֵעֵי, אֲחֵר שֶׁהַשְׂאוֹנָה רִאֲיָה לִפִּי הַמִּבְזָק לְהַתְּפָרֵס יִכְלֹת ה'
בַּעֲלֹם הַשִּׁפְלָה, שֶׁהִיוּ כּוֹפְרִים בּוֹ פְּרָעָה וְעֲבָדָיו. וְכֵן עָשָׂה ג"כ בַּהֲקֵץ קֶרֶת וְכָל עֲדָתוֹ

מִשֶּׁה וְאַל־אֶהְרֹן יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתָּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ

לחלוק על הכהונה, ענה חכך בקר וידוע ה' את אשר לו, וכל הכמך אחרי, ולא בתרשל להשיב עד בוא דבר ה', אשר שהענין והמקום היה גורם וגורר התשובה, וגור והגביל זמן מדעתו שזיכר בו ה' למי תאות הכהונה ומי צמר עליה, בועט כי יהיה כנזרתו. ועל כן התלוננו כל עדת ישראל מומרת על משה ואהרן, ואמרו אתם המתם את עם ה', ר"ל אתם מדעתכם הגבלתם זמן ההוכחה על שצט לוי כנצר ואהרן כהן גדול, ובעבור קריבותכם אל ה', ובעבור שלא כספק בתורה הכתובה על ידיכם שמע ה' לקולכם והמית החולקים עליכם, אבל אין זה מופת חותך שנצמר שצט לוי, ולא אהרן. והוא שאמר ה' יתעלה דבר אל בני ישראל וקם מאתם מטה מטה לבית אב, והשכותי מעלי את תלכות בני ישראל וכו', כי כאשר פרץ מטה אהרן לבית לוי, היה מופת שהצט כנצר, ואהרן כנצר לכהן גדול, שהוא היה הראוי שכל השצט; כי כראה כי עתה לא הריצו עמו רק על חלוק הכבורות שהיו מקריבים קודם שנצמר שצט לוי, ואל זה רמו צאמרו כי כל העדה כלס קדושים, ר"ל עדת הכבורות, כמו שפירש א"ע. וכן מלאנו בשמואל הרמתי כשנקצו ישראל לשאול להם מלך, אשר לא היתה השאלה ההיא ראויה, כאשר היה להם מנהיג ככדז ובניא ה', כי אם בניו לא הלכו בדרכיו, אשר מנה שופטים עליהם, (היה להם) לשאול שישפטם הוא עצמו כבראשונה, או שיימנה אחרים יראי אלהים אנשי אמת, והדבר הקשה יביאון אליה, וזהו שמה צעני שמואל כאשר אמרו תנה לנו מלך, ואמר ה' יתעלה אליו שמע בקול העם כי לא אותך מאסו וכו', ר"ל אחר שמניתי להם דָּבָר טוב ונאמן, והם שאלו להם מלך, לא הדָּבָר מאסו, רק הממנה מאסו; ושמואל הזהירם על זה פעמים ושלא, ר"ל שלא ישאלו להם מלך, כאשר תמצא צעת פרסום בחירת שאל במלכה, אחר להם ואמת היום מאתם את ה' אלהים, וישראל חשבו להתכלל מזה אחרי שאלו בתורה שום תשים עליך מלך, בלי הגבלת זמן, חשבו שיהיה הרשות כתובה להם להקיימו כשירצו ויהיה להם לב אחד להקיימו, מבלי הצטה לפרנס הדור אם הוא ראוי אם לא, ולכן החזיקו צטעוהם, והוא שאמר להם שמואל כמדעו המלוכה בגלגל ותאמרו לא כי אם מלך יהיה עלינו, ולהשיבם מטעוהם ולהודיע להם שצטעו ושיתנו תודה לה' וערפס לא יקצו עוד, כי כפירת העון שמי עוכות, אחר להם שמואל בלי מנות ה' אליה, הלא קציר חטים היום אקרא אל ה' ויתן קולות ומטר, כי אם כטעוה מה' לומר להם זה, לא היה צריך להתפלל על הקולות והמטר, ובעט צה' שימעה תפלתו, אחר שהיה ראוי להודיע ולפרנסם להם רעתם ומעטתם אשר מאסו ה' ודָּבָר, כי אולי חשדוהו שמה

Posciachè non avete avuto [cioè dimostrato] fede in me, da santificarmi agli occhi dei figli d'Israel [vale a dire: non era stato loro ordinato, come in Esodo XVII. 6, di battere il sasso, ma di parlargli; e parlando al sasso avrebbero mostrato una

לו בעבור הסרת הגדולה מבניו, וכאשר ראו ישראל הקולות והשמע בעת הקליר, אשר לא היה משפט הארץ הריא, כאשר הקדים להם שמואל, שבו אל ה' והודו על מעלתם, באחרם התפלל בעד עבדיך וכו' כי יספנו על כל מעלתינו רעה וכו'. וכן אליהו צהר הכרמל, בהתפקר הדור ההוא לעבודת הבעל, וכמו ש'זה', אחר להם עד מתי אחם פוסחים על שמי הסעפים, ויתנו לנו שנים פרים, והיה האלהים אשר יענה צאח הוא האלהים, ועשה כל הפעולות הנכבדות, ר"ל בנין המזבח, ושמים עשרה אנשים למספר שבעי בני יעקב, והתעלה סביב ללכת המים סביב למזבח, כדי שיתפרסם עולם יכלת ה' וכפלאותיו, לדור הרע ההוא המסופקים ביכלתו ומליאותו צרדת האל ותאכל העולה, והמים אשר בתעלה לחרה, והכל עשה אליהו ע"ה בלי הקדמת נוואת ה' אליה, אחר שהיה מן הראוי לעשות כן לפי הזמן והענין. ואחר זאת הקדמה נאמר כי כאשר כקסלו ישראל על משה ואהרן ובקשו המים מע"פ שלא בקשו אותם בדרך נכונה, אבל צריב ומזה, היתה התאונה הראויה להם להנטיחם על שאלתם, ולומר להם אל תיראו כי לא ימית אתכם ואת מקניכם בנאח, הלא כלכל אתכם במן מ' שנה, והכה נור ויזנו מים ולא חסרתם דבר, לכן צה' אל תמרו. מכל מקום (היה) ראו לגעור בהם ולכהות על המריבה, לא שירפו ידיהם ויבהלו להשיג, כי מתנאי הנביא מדת הגבורה, לא יתן ולא ישוב מפני כל. ושני הנביאים האלו, אשר נשלמו במדות ובשכליות, ורעו את העם מ' שנה במדבר, והם משה ואהרן, לא תמנא שהשיבו להם שום דבר בהקלס עליהם על דבר המים, אבל רפו ידיהם, ומן המערכה נסו, והלכו אל אהל מועד מפני הקהל, כאמרו וינא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד, ואמר א"ע כדמות צורקים. עד כאן לשון בעל אות כפא, ועוד האריך. ואמנם מע"פ שהסכימו בפירוש זה ארבעה חכמים מומנים שונים ומארכות רחוקות, בלי שידע אחד מהם מתשבת צדקו, ומע"פ שגם אני בפירוש הזה צמתי במשך ע"ו שנים ושצמתי לתלמידי, מכל מקום הכני רואה עתה כי אין משמעות הכתובים מסכמת עם הפירוש הזה; כי הנה ה' לא הוכיחם כלל על אשר פחדו ועל אשר לא דברו, והנה העיקר חסר מן הספר, ובפרט מלות על אשר מריחם את פי (למטה פסוק כ"ד) לא יתיישבו כלל לפי הדעת הזאת, אלא בדוקק גדול, ואמתת משמעותן אינה אלא שהיה שם צווי שלא קיימוהו, לא שחסרה להם הגבורה הראויה להם. גם מלות וינא משה ואהרן מפני הקהל אין שום הכרח שהכוונה לומר שהלכו כדמות צורקים (כדברי הראב"ע), כי ויטו אין כתוב כאן, ומלת מפניהם אין ענינה אלא שהתרחקו מהיות לפנייהם, על דרך ויסע עמוד הענן מפניהם (שמות י"ד י"ט). והרב החכם בעל ס' צאר שבע, בספרו

אֶת־הַקֶּהֱל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם;
 (יג) הֲמָה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר־רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
 אֶת־יְהוָה וַיִּקְדָּשׁ בָּם: ס רביעי (יד) וַיִּשְׁלַח
 מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקִּדְּשׁ אֶל־מֶלֶךְ אֲדָוִם כֹּה
 אָמַר אַחֲיָה יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־
 הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאֲתָנוּ: (טז) וַיֵּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ

על התורה הנקרא נדה לדרך הניא דברי בעל מנחה כלולה (כלי להזכיר שמו על הקלקלה), וכתב עליהם: ואני אומר שכל המפרשים לא ראו לפרש כן, כי הוא פירוש משוגע, שאינו כדי לדבר הימנו כלל, שהרי מקרא מלא כתוב על אשר מריתם את פי, שעברו על דברו, ולפי פירושו, לא עברו על דברו, אלא שלא הוכיחו את ישראל. ועוד האריך. גם בעל הרכסים לנקעה דחה פירוש רמב"ן. והכני רואה עתה כי משמעות הכתובים אינו אלא כפירוש רש"י וכל הקדמונים, שהיה נזוי ה' ית' שידברו אל הסלע ממש, וכמו שכתב בעל העקדה שהיה להם לומר אל הסלע: כה אומר ה', הסלע תנה מייחך וישתה העם הזה, וכיוצא בדברים האלה, כאשר ידבר איש על רעהו בעל דעת כמהו. הלא כה עשה אח"כ יהושע, שאמר שמש בגבעון דום, וירח בעמק אילון. הן אחת כי (כדברי הרמב"ן) אין הנס גדול בדבור מזהכחה, כי הכל שזה אצל הסלע, אצל מכל מקום לעיני ההמון הדבור אל הסלע היה מתמיה יותר, והיה שם שמים מתקדש יותר. ומה שאמר הרמב"ן כי מאמר שזוה קח את המטע, יש במשמע איכה זו, אינינו נכון, כי אחר שאמר לו ה' ודברתם אל הסלע, ולא והביטם, היה להם לדבר ולא להכות, אלא שגשעת הדבור היה להם לנעות ידם במטה על הסלע, בריחוק מקום ובלי לנגוע בו. והנה מטאת משה ואהרן היחה מרי (ככתב להלן כ"ד), כי לא עשו כאשר נוס ה'; ונקראת ג"כ מעילה (דברים ל"ב כ"א) שענינו חסרון כאמנות כי לא כאמנו עמו, כשלא דקדקו לשמור דברו לעשות ממש כאשר נוס; וכאן נקראה חסרון אמונה (לא האמנתם בי) לא שזה לא האמינו באלהים, ושמשו שיוכל להוציא מים מן הסלע בהכחה ולא יוכל להוציאם בדבור (כי זה דבר שאין הדעת סובלת); ולא שמשו שאפילו בהכחה לא יצאו, וכמו שיוכל המתעקש להנין מומאמרס המן הסלע הזה נוציא לכם מים, כי אמנם אם לא האמינו שיצאו המים, למה הקהילו את הקהל אל פני הסלע? הלא אין ספק כי באמרס המן הסלע הזה וגו' לא היחה הכוונה אלא לומר: היחבן

più piena fede, ed il popolo avrebbe maggiormente ammirato la divina santità, cioè la grandezza ed onnipotenza di Dio]; perciò voi non condurrete questa radunanza alla terra che ho loro assegnata. — (13) Sono queste le acque (dette) di Merivà [Contesa] dove i figli d'Israel contrastarono col Signore, e nelle quali egli si mostrò santo, [grande, onnipotente]. (14) Indi Mosè mandò da Cadès ambasciatori al re d'Edòm (a dirgli): Dice così il tuo fratello [consanguineo] Israel: Tu conosci tutt'i travagli che ci sono avvenuti. (15) Che

בדרך הטבע שכן הסלע הזה ילאו מים? לא: ועתה התיבנו וראו את אשר יעשה ה', כי הוא יוציא לכם מים מזור המליש, ולא היה בזה חסרון אמונה כלל. אבל מחמת יען לא האמנתם בי להקדישי ענינו: יען לא קדשתם אותי (לדבר אל הסלע, שדבר מתמיה כזה היה גורם קדוש השם גדול מאד בעיני ההמון), כאילו לא האמנתם בי (שאובל לעשות כדבר הזה, להוציא מים בדבור). והרי זה דרך מוליכה כהוג הרהב, והוא הנקרא Metonymia, ודוגמתו כל משכאוי אהבו מות (משלי ח' ל"ו), אינן הכוונה שהם ממש אהבים רעת עלמים; כי זה בלתי אפשר, אבל שמעיהם הם כאילו היו אהבים רעת עלמים; וכן מושך שצטו שוכא בכו (שם י"ג כ"ד), והלא אינו מושך שצטו אלא להיומו אהב את בנו, אבל הכמשך מועציו הוא כאילו היה שוכא, כי הוא גורם לו שיהיה כער משולת ובעל מדות רעות; וכן וימאסו בארץ חמדה (תהלים ק"ו כ"ד), והם לא מאסו בה, כי גם המרגלים אמרו טובה הארץ מאד מאד, רק פחדו מגבורת היושבים בה, ואמרו ולמה ה' מביא אותנו אל הארץ הזאת לכבול בידים. והיותר קרוב לענינו הוא מה שאמר שמואל לשאול (שמואל ה' ט"ו כ"ו) כי מאסתה את דבר ה', והוא באמת לא מאס את דבר ה', אבל מרה את דברו מחמתו על אג ועל מיטב הלאין והבקר. אבל איך היה ומהיכן כמשך הדבר הגדול והכורא הזה שקדושי עליון משה ואהרן קטאו ומרו את פי ה', כראין הדברים שהכעם הוא שגרם להם, ובפרט כי כטעם לקחת בידו המטה שהיה בו פרט וזין ושקדים והוכח לפני ה' למשמרת לאות לבני מרי, ובהיותו בידו כנטייר בלבו מרי העם הזה, שכמה פעמים התלוננו על ה', לפיכך במקום שהיה לו לדבר אל הסלע, דבר אל העם ואמר להם שמעו כא המורים, וכמו שפירש הרש"ב: שמעו כא המורים, כמו שהמטה הזה שיש בו שקדים מוכיח שהוא למשמרת לאות לבני מרי. והנה הכעם הוא שגרם לו למרות את פי ה', אך לא על הכעם נעבש (כדעת הרמב"ם), אלא על שלא דבר אל הסלע. וכן אמר ר' אלעזר בן עזריה בספרי פרשת מטות (והביאו רש"י), בשלשה מקומות בא (משה) לכלל כעם ובא לכלל טעות. (יג) ויקדש בם: במים, כרש"ב, והנה ה' נקדש בעשותו הכם, אע"פ שמה ואהרן לא קדשוהו כראוי, שאם היו מדברים אל הסלע, היה שם שמים מתקדש יותר.

מִצְרַיִם וַנָּשֶׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ
לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹא־כִתִּינוּ: (מ) וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה
וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיֵּצְאֵנוּ מִמִּצְרַיִם
וַהֲנֵה אֲנַחֲנוּ בְּקֹדֶשׁ עִיר קָצָה גְבוּלָה: (נ)
נַעֲבְרָה־נָּא בְּאַרְצָךְ לֹא נַעֲבֹד בְּשָׂדֶה וּבְכָרֶם
וְלֹא נִשְׁתָּה מִי בָּאֵר דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֶךְ לֹא
נִטָּה יָמִין וּשְׂמֹאל עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹד גְּבוּלָה:
וַיֹּאמֶר אֵלָיו אָדָם לֹא תַעֲבֹד בִּי פֶן־בְּחָרֵב
אֵצֶא לִקְרֹאתְךָ: (ס) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

NUMERI XX

cioè i nostri padri sono passati in Egitto, e restammo in Egitto lungo tempo, e gli Egizi maltrattarono noi e i padri nostri. (16) Noi sciamammo al Signore, ed egli udì il nostro grido, e mandò un inviato, che ci trasse dall'Egitto; ed ora siamo in Cadès, città situata all'estremità del tuo territorio. (17) Concedi deh! che possiamo per la tua terra: non passeremo pei campi e per le vigne, e non beremo l'acqua dei pozzi; cammineremo per la strada regia, senza piegare a destra o a sinistra, sinchè avremo passato il tuo territorio. (18) E Edòm gli disse: Non devi passare sul mio, se non vuoi ch'io ti venga incontro colla spada. (19) E i figli d'Israel

(יט) רק אין דבר וגו': על דרך כי שלום לך ואין דבר, וכן אנקלום ורש"י, ומלת רק דנקה עם נרגלי, רק (אין דבר) נרגלי אעבורה. והמבאר כתב וכן מתורגם בל"א, והוא טעות, כי רמב"מן (ואחריו יש"ר) תרגם איני רוצה להזיקך, אבל אנקלום ורש"י יפה הבינו כי אין דבר אינכו ממש כמו איני רוצה להזיקך, אך ענינו אין כאן שום דבר שיהיה לכזב לך.

בַּמִּסְלָה נַעֲלָה וְאִם־מִמֶּיךָ נִשְׁתָּה אֲנִי וּמִקְנִי
וְנָתַתִּי מִכֶּרֶם רֶק אֵין־דָּבָר בְּרַגְלִי אֶעֱבֹרָה:
(כ) וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא אֲדֹמ לִקְרֹאתוֹ
בָּעֵם כָּבֵד וּכְיֹד חֲזָקָה: (כא) וַיִּמָּאן אֲדֹמ נָתַן
אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבְלוֹ וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מֵעָלָיו:
חֲמִישִׁי (שְׁלִישִׁי בַמְּחֻבֵּר) (כב) וַיִּסְעוּ מִקְדָּשׁ וַיָּבֹאוּ בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה הָרִה הָהָר: (כג) וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּהַר הָהָר עַל־גִּבּוֹל
אֶרֶץ־אֲדֹמ לֵאמֹר: (כד) יֹאסֹף אַהֲרֹן אֶל־עַמּוֹ
כִּי לֹא יָבֹא אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי

NUMERI XX

gli soggiunsero: Andremo per la strada battuta; e se beremo le tue acque noi ed il nostro bestiame, ne pagheremo il prezzo. Non c'è alcuna cosa (a temere), desidero soltanto passare co' miei piedi. (20) E quegli disse: Non devi passare. — E Edòm gli uscì incontro, con gente numerosa e con grandi forze. (21) Avendo così Edòm ricusato di lasciar passare Israel pel suo territorio, Israel voltò via da lui [rispettando l'antica parentela, gl'Idumei essendo i discendenti di Esaù, fratello di Giacobbe]. (22) Partiti da Cadès, i figli d'Israel, la congrega tutta, arrivarono al monte Hor. (23) Ed il Signore disse a Mosè e ad Aronne nel monte Hor, ai confini del paese di Edòm, quanto segue: (24) Raccolgasi Aronne alla sua gente, poichè non deve entrare nella terra che ho assegnata ai figli d'Israel, perchè m'avete disubbidito rapporto alle acque di

יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר-מְרִיתָם אֶת-פִּי לִמִּי מְרִיבָה;
 (כה) קַח אֶת-אֲהֶרֶן וְאֶת-אֶלְעָזָר בָּנָיו וְהַעֵל
 אֹתָם הָר הָהָר: (כו) וְהַפִּשְׁטָה אֶת-אֲהֶרֶן אֶת-
 בְּגָדָיו וְהַלְבַּשְׁתָּם אֶת-אֶלְעָזָר בָּנָיו וְאֲהֶרֶן
 יֵאָסֵף וּמֵת שָׁם: (כז) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה וַיַּעֲלֵם אֶל-הָר הָהָר לְעֵינָיו כָּל-הָעֵדָה:
 (כח) וַיִּפְשְׁטֵם מֹשֶׁה אֶת-אֲהֶרֶן אֶת-בְּגָדָיו וַיַּלְבֹּשׁ
 אֹתָם אֶת-אֶלְעָזָר בָּנָיו וַיִּמָּת אֲהֶרֶן שָׁם בְּרֹאשׁ
 הָהָר וַיָּרֶד מֹשֶ�ה וְאֶלְעָזָר מִן-הָהָר: (כט) וַיֵּרְאוּ
 כָּל-הָעֵדָה כִּי גֹעַ אֲהֶרֶן וַיִּבְכוּ אֶת-אֲהֶרֶן
 שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: ס

NUMERI XX

Merivà. (25) Prendi Aronne ed Eleazzaro suo figlio, e falli salire sul monte Hor. (26) E fa che Aronne si spogli de' suoi abiti, e vengano indossati da Eleazzaro suo figlio; indi Aronne si ritirerà, e morrà ivi. (27) Mosè esegui quanto il Signore gli comandò, e salirono sul monte Hor alla presenza di tutta la congrega. (28) Mosè fece che Aronne si spogliasse de' suoi abiti, e li fece indossare ad Eleazzaro suo figlio; ed Aronne morì colà in cima del monte, e Mosè ed Eleazzaro scesero dal monte. (29) Tutta la congrega vide che Aronne era morto, e tutta la casa d'Israel pianse Aronne per trenta giorni.

כא

(א) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ-עָרָד יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב
 בִּי בֹא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל
 וַיִּשְׁבִּי מִמֶּנּוּ שִׁבְיָי: (ב) וַיֵּדַר יִשְׂרָאֵל נָדָר לַיהוָה
 וַיֹּאמֶר אֲסִנָּתָן תִּתֵּן אֶת-הָעַם הַזֶּה בְּיָדִי
 וְהִחַרְמֹתִי אֶת-עָרֵיהֶם: (ג) וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל
 יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת-הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֶם אֹתָהֶם וְאֶת-
 עָרֵיהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם-הַמָּקוֹם חֲרֹמָה: (ד)

NUMERI XXI

XXI

(1) Ora, il cananeo re d'Aràd, abitante la parte australe
 (della Cananea), avendo inteso ch'Israel s'avanzava verso
 Atharim, attaccò Israel e ne menò alcuni individui in cattività.
 (2) Ed Israel fece un voto al Signore, e disse: Se mi darai
 questo popolo nelle mani, farò Hhèrem le loro città, [ucciden-
 done gli abitanti, e consacrandone le sostanze, v. Lev. XXVII.
 28, 29]. (3) Ed il Signore esaudì Israel, e gli diede (nelle
 mani) quei Cananei, ed egli [Israel] fece Hhèrem quelli e le
 loro città, e pose nome a quel luogo Hhormà. (4) Indi parti-

(ג) כראם כי המאורע הזה איננו אומן שצופנים (א' י"ז) אלא עבשו לקחו קלמ
 מעריהם, והשאר נימי יהושע. (ד) ותקצר נפש: קולר כפז כמו קלר אפיס, והוא

וַיִּסְעוּ מֵהַר הָהָר יָדָךְ יִסְסוּף לִסְבֹּב אֶת־
 אֶרֶץ אֲדוֹם וַתִּקְצַר נַפְש־הָעָם בְּדַרְךְ; (ה) וַיְדַבֵּר
 הָעָם בָּאלֹהִים וּבַמֶּשֶׁה לֵּמָּוָה הֶעֱלִיתָנוּ
 מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בַּמִּדְבָּר כִּי אֵין לָחֶם וְאֵין
 מַיִם וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בַּלֶּחֶם הַקָּלָקָל; (ו) וַיִּשְׁלַח
 יְהוָה בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים וַיִּנְשְׁכוּ
 אֶת־הָעָם וַיָּמָת עַם־רַב מִיִּשְׂרָאֵל; (ז) וַיָּבֹא
 הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטָאנוּ כִּי־דִבַּרְנוּ
 בַּיהוָה וּבָךְ הַתַּפִּלָּל אֶל־יְהוָה וַיִּסַּר מַעֲלֵינוּ
 אֶת־הַנְּחָשׁ וַיַּתְּפִלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם:

NUMERI XXI

rono dal monte Hor, verso il mar rosso, per far il giro del paese d'Edòm; ed il popolo divenne impaziente, a cagione di tale viaggio. (5) Ed il popolo parlò di Dio e di Mosè (e dissero): Perchè ci avete tratti dall' Egitto, a morire nel deserto? mentre qui non havvi nè pane, nè acqua, e l'animo nostro è ristucco del cibo leggerissimo [la Manna]. (6) Ed il Signore mandò nel popolo i serpenti (detti) Saraf [brucianti, micidiali], i quali morsicarono il popolo, e molta gente d' Israel ne morì. (7) La gente andò da Mosè, con dire: Abbiamo peccato, avendo parlato del Signore e di te. Prega al Signore, che tolga da

ספך ארך אפים, ונפש כמו אפים, נשימה, וכן ארך אפים רב תבונה וקלר רוח מרים

(*) קח נטרחה.

(ח) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׂים
 אֹתוֹ עַל-נֶגֶם וְהָיָה כָּל-הַנִּשּׁוֹךְ וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי;
 (ט) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחָשׁ נִחָשֶׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל-הַנֶּגֶם
 וְהָיָה אִם-נִשְׁךְ הַנְּחָשׁ אֶת-אִישׁ וְהִבִּיט אֶל-
 נְחָשׁ הַנִּחָשֶׁת וְחָי: שֵׁי (י) וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיַּחֲנוּ בְּאֶבֶת: (יא) וַיִּסְעוּ מֵאֶבֶת וַיַּחֲנוּ בְּעֵי
 הָעֵבְרִים בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מוֹאָב מִמִּזְרַח
 הַשָּׁמֶשׁ: (יב) מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחֲל זָרָד:
 (יג) מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ מֵעֵבֶר אֶרְנוֹן אֲשֶׁר
 בַּמִּדְבָּר הַיָּצָא מִגִּבְלֵי הָאֲמֹרִי בֶּן אֶרְנוֹן גְּבוּל

NUMERI XXI

noi i serpenti. — E Mosè pregò in favore del popolo. (8) Ed il Signore disse a Mosè: Fatti un Saraf, e lo poni sopra una pertica, ed ognuno che sarà morso, lo guarderà e guarirà. (9) E Mosè fece un serpente di rame, e lo pose sur una pertica; e tosto che un serpente aveva morso alcuno, questi guardava il serpente di rame, e guariva. (10) Indi i figli d'Israel mossero e si accamparono in Ovòt. (11) Mossero poi da Ovòt, ed accamparonsi in Ijjè-haavarim, nel deserto ch'è di faccia al paese di Moàb, dalla parte del levar del sole. (12) Di là mossero, e s'accamparono nella valle di Zèred. (13) Di là partirono, e s'accamparono oltre l'Arnòn, nella landa ch'è fuori del(l' antico) territorio degli Emorei [ed apparteneva altra volta ai Moabiti]; poichè l'Arnòn è (attualmente) il con-

חולת (משלי י"ד כ"ט), ולמעלה ממנו (פסוק י"ז) קנר חפס יעשה חולת. (ד) הקלקל:

מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי: (יד) עַל־כֵּן
 יֹאמַר בְּסֵפֶר מַלְחָמַת יְהוָה אֶת־זֶה־בְּסוּפָהּ
 וְאֶת־הַנִּחָלִים אֲרֹנוֹן: (טו) וְאִשָּׁל הַנִּחָלִים אֲשֶׁר
 נָטָה לְשֵׁבֶת עַר וְנִשְׁעַן לַגָּבֹל מוֹאָב: (טז)
 וּמִשָּׁם בִּיאָרָה הוּא הַבְּאֵר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
 לְמֹשֶׁה אֶסֶף אֶת־הָעָם וְאֶתְנָה לָהֶם מַיִם: ס
 (יז) אִזְּאוּ יִשְׁרִי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלַי
 בְּאֵר עֲנוּ־לָהּ: (יח) בְּאֵר חֲפְרוּהָ שְׂדִים כְּרוּהָ
 נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָק בְּמִשְׁעָנְתָם וּמִמְדְּבַר
 מִתְנָה: (יט) וּמִמִּתְנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל
 בְּמֹת: (כ) וּמִבְּמֹת הַגֵּיא אֲשֶׁר בְּשִׁרָה מוֹאָב
 רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְנִשְׁקָפָה עַל־פְּנֵי הַיְּשִׁימֹן: פ
 שְׁבִיעִי (רביעי במחזור) (כא) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים
 אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי לֵאמֹר: (כב) אָעֲבָרָה
 בְּאֶרְצְךָ לֹא נָטָה בְּשִׁרָה וּבְכָרֶם לֹא נִשְׁתָּה

כמו אדמדם מאסאם. (יד) על כן יאמר בספר מלחמות ה': כתב רמז"מן
 שמועה מביא כאן מה שהיה כתוב בספר ההוא, להיות זה לעדות לישראל שלא נכבסו
 בגבול מואב; ולא אמר כלום, שהרי לדעתו הס' ההוא היה מלאכת איש יהודי, והיה
 כתוב בו הלא הנאמר אשר אמר ה' למשה, גם שם הס' (ספר מלחמות ה') מורה שהוא

fine di Moàb, tra i Moabiti e gli Emorei. (14) Ond'è che fu detto [fu cantato] nella narrazione delle guerre del Signore: (Egli percosse ed abbattè la regione detta) Vahèv, a guisa d'un turbine, come pure le valli adjacenti all'Arnòn. (15) Quelle basse valli, che stendonsi verso la città residenziale, Ar [capitale del regno moabitico]; indi si arrestò al confine di Moàb [vale a dire: gl'Israeliti, nella guerra cogli Emorei, non entrarono nel territorio dei Moabiti]. — (16) E di là passarono in Beèr [nome di luogo, che vale pozzo]; quel Beèr, dove il Signore disse a Mosè: Aduna il popolo, ed io gli darò acqua. (17) Allora Israel cantò quest'Inno: Sorgi, o pozzo! Celebra-telo in coro! (18) Pozzo, fatto dai principi, scavato dai primarj del popolo, colla verga del comando, coi loro bastoni d'appoggio. [Ecco come il popolo, invece di celebrare Iddio, che fece sgorgar l'acqua dal sasso, celebrò soltanto Mosè ed Aronne]. — Indi da quella landa passarono in Mattanà. (19) E da Mattanà in Nahhalièl, e da Nahhalièl in Bamòt. (20) E da Bamòt nella valle situata nel (così detto) campo di Moàb [cioè nel territorio in addietro moabitico], sottoposta alla cima del Pisgà, che guarda verso il deserto. (21) Ed Israel mandò ambasciatori a Sihhòn, re degli Emorei, con dire: (22) Concedi ch'io passi per la tua terra: non piegheremo (per pas-

מלאכת איש יהודי, כי אם בן ארבע איתיות הוא מיוחד לאלהי ישראל, וא"כ מה ראה מדברי הם' ההוא? והכחן שאין זה (כדעת ראב"ע) ספר בפני עצמו, אבל ספר הוא כאן (כדעת רש"י ורשב"ם וקלעריקום) שם הפעולה, כמו ספור או ספירה (narratio), וזה נקראו בן הספרים, מפני שהם כוללים ספור דברים או ספירת דברים. והנה משה אומר כי אחר מלחמת סיחון ועוג, כשהיו ישראל מספרים דרך שיר ומשל ומליצה את מלחמות ה', היו מזכירים כי ה' עבר בסופה ובסערה את המקום הנקרא והם והנחלים והגיאיות הסמוכות לארנון, הלא הם הנחלים הסמוכים לער, כי הכל לקחו ישראל במלחמה, וכשע"ה ועמד בגבול מואב, שלא רצה ה' לעבור משם והלאה לכבוש ארץ מואב. השירים היו לשם ולתהלה בקרב ישראל, והתורה אזהרת להזכירם בעבור עונם, ולא לתכלית אחרת, וכן יאמר למך לבשיו, וכן למטה על בן יאמר המושלם. (טו) ומשם בארה: אין זה מספר מלחמות ה', אבל הוא דבק למעלה, משם נסעו (יז) ענו לה: ואמרו לה בזיכרם עלי צאר עלי צאר. (יח) בפרט: הן צמות ארנון שהזכיר למטה, וזה מואב כך נקרא כי היה למואב לפני, אע"פ שעכשו היה ביד

מִי בָאֵר בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֶךְ עַד אֲשֶׁר-נִעְבֹּר
 גְּבֻלְךָ: (כג) וְלֹא-נָתַן סִיחֹן אֶת-יִשְׂרָאֵל עֹבֵר
 בְּגֻבְלוֹ וַיֹּאסֶף סִיחֹן אֶת-כָּל-עַמּוֹ וַיֵּצֵא
 לִקְרֹאת יִשְׂרָאֵל הַמְדַּבֵּרָה וַיָּבֹא יִהְצֶה וַיִּלְחֶם
 בְּיִשְׂרָאֵל: (כד) וַיִּבְהוּ יִשְׂרָאֵל לְפִי-חֶרֶב וַיִּירֹשׁ
 אֶת-אֲרָצוֹ מֵאֲרָנֹן עַד-יָבֶק עַד-בְּנֵי עַמּוֹן כִּי
 עָזָה גְבוּל בְּנֵי עַמּוֹן: (כה) וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל-
 הָעָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עָרֵי
 הָאֲמֹרִי בַּחֲשִׁבּוֹן וּבְכָל-בְּנֵי-יָהּ: (כו) כִּי חֲשִׁבּוֹן

NUMERI XX

sare) pei campi e per le vigne, non beremo l'acqua dei pozzi: cammineremo per la strada regia, sinchè avremo passato il tuo territorio. (23) Ma Sihhòn non accordò ad Israel di passare pel suo territorio, anzi Sihhòn adunò tutta la sua gente, ed uscì incontro ad Israel nel deserto, e giunto in Jàhass attaccò Israel. (24) Ed Israel lo mise a filo di spada, e conquistò il suo paese, dall'Arnòn sino al Jabbòk, (cioè) sino agli Ammoniti [e non più in là] poichè il confine degli Ammoniti è molto forte [e non potè essere superato da Sihhòn]. (25) Israel prese tutte quelle città e gl'Israeliti si stanziarono in tutte le città degli Emorei, in Hheshbòn, ed in tutte le città ad essa subordinate. (26) Poichè Hheshbòn era la città [la

האמורי. (כד) כי עז גבול בני עמון: גבול בני עמון היה עז לסיוחן, וסיוחן שלכד חלק מארץ מואב לא לכד ארץ בני עמון כי גבולם היה עז, וישראל לא שלחו ידם בירושאת אחיהם מואב ועמון, רק כמה שכבר כפל ביד האמורי, (כן פירש אדוני אבי ז"ל, נל,

עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא וְהוּא נִלְחָם
 בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרֹאשֹׁן וַיִּקַּח אֶת-כָּל-אֲרָצוֹ
 מִיָּדוֹ עַד-אֲרֹנָן: (כו) עַל-כֵּן יֹאמְרוּ הַמִּשְׁלִים
 בָּאוּ חֲשִׁבֹן תִּבְנֶה וְתִבְנוּן עִיר סִיחֹן: (כז) כִּי-
 אִישׁ יֵצֵא מִחֲשִׁבֹן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחֹן אֲכָלָהּ
 עַר מוֹאָב בְּעָלֶי בָמוֹת אֲרֹנָן: (כח) אוֹיֵלָהּ
 מוֹאָב אֲבָדָת עַם-כְּמוֹשׁ נָתַן בְּנָיו פְּלִיטָם
 וּבִנְתָיו בְּשָׁכִית לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחֹן: (כט) וַנִּירָם
 אֲבָר חֲשִׁבֹן עַד-דִּיבֹן וַנִּשִּׁים עַד-נַפֹּחַ אִשְׁרָ*

NUMERI XXI

residenza] di Sihhòn re degli Emorei, ed egli aveva guerreggiato contro l'antecedente re di Moàb, ed aveagli preso tutt' il paese, sino all'Arnòn. (27) Quindi dicevano i poeti: Venite in Hheshbòn! Si ristauri e si renda inconcussa la (nuova) città di Sihhòn. (28) Perocchè un fuoco è uscito da Hheshbòn, una fiamma dalla nuova città di Sihhòn; e divorò Ar [metropoli] dei Moabiti, ed i padroni dei siti elevati [e fortificati] dell'Arnòn. (29) Guai a te, Moàb; sei perduto, popolo (adoratore) di Ke-mòsh. Questi permise ch' i proprj figli fossero messi in fuga, e le proprie figlie divenissero captive del re emoreo Sihhòn. (30) Noi li saetammo, — è perduta Hheshbòn, è fatta preda

יבן מלחמי אח"כ לדון ינקח ואחרים). (כט) פלטים: כמים, ע' פירושי לשעיה מ"ה כ'.
 (ל) אשר עד מדבא: כפח היה סמוך למידבא, והזכירו המושלים זה, כי כפח לשון
 חפח כפח, ומידבא לשון דאבון כפח, גם דיבון מלשון מידבא. עד: לשון בנקר יאכל עד.

(*) נקד על ר'.

עַד־מִידְבָּא: (א) וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי:
 (ב) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגְלֵי אֶת־יַעֲזָר וַיִּלְכְּדוּ
 בְּנֵתִיהָ וַיִּירֶשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־שָׁם: (ג) וַיִּפְּנוּ
 וַיַּעֲלוּ דֶרֶךְ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עֹגֹ מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן
 לִקְרֹאתָם הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה אֲדָרְעִי:
 מַסְמָר (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַל־תִּירָא
 אֹתוֹ כִּי בִידֶךָ נֹתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־
 אֶרְצוֹ וַעֲשִׂיתָ לוֹ כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ
 הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחִשְׁבּוֹן: (ה) וַיִּכּוּ אֹתוֹ
 וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ עַד־בִּלְתִּי הַשָּׂאִיר־
 לוֹ שְׂרִיד וַיִּירֶשׁוּ אֶת־אֶרְצוֹ:

כב

(א) וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְבֹת מוֹאָב
 מֵעֵבֶר לִירְדֵן יְרֵחוֹ: ס ס ס מ (ב) וַיֵּרָא
 בָּלָק בֶּן־צְפּוֹר אֶת כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה יִשְׂרָאֵל

(*) יורש קרי.

Divòn, — femmo estermínio sino a Nöfahh, ch'è presso di Medevà. — (31) Ora, stanziatosi Israel nella terra degli Emorei, (32) Mosè mandò ad esplorare Jaazèr, e presero le città da quella dipendenti, e distrussero gli Emorei ch'ivi erano. (33) Indi voltarono e salirono verso il Basciàn. ed Og re del Basciàn uscì loro incontro con tutta la sua gente, in Edrei, a dar loro battaglia (34) Ed il Signore disse a Mosè: Non temerlo, poichè io ti darò nelle mani lui e tutta la sua gente ed il suo paese; e lo tratterai come trattasti Sihhòn re degli Emorei, che abitava in Hheshbòn. (35) E (gl' Israeliti), percossero lui, e i figli suoi, e tutta la sua gente, senza lasciarne residuo, e s'impossessarono della sua terra.

XXII

(1) Indi i figli d'Israel partirono, e s'accamparono nelle pianure di Moàb, alle rive del Giordano (detto) di Gerico [cioè presso a quel tratto del Giordano ch'è rimpetto a Gerico]. (2) Ora Balàk figlio di Ssippòr, visto tutto ciò ch'Israel avea

(ב) וירא בלק בן צפור: בלק היה ככרי מואב, והיה ארמי, מארץ בני עמו של בלעם, וראה כי אנשי מואב אחזמו רעד מפני בני ישראל, עד שהתחילו לבקש עזרה או עלה ממדין, וכתירא שחא ימרדו בו באחרם מה יושיענו זה, והתחכם להביא להם תשובה ממרחק על ידי איש מבני עמו, הוא בלעם. א' בלעם היה עובד את ה' או עבד'ים? — היה עבד'ים, כי היה קוסם (והושע י"ג) ואם היה עובד את ה' היה מתדבק בישראל, ולפחות לא היה הולך לקללם אחר שאמר לו ה' כי ברוך הוא, ולא היה הולך לקרואת נקשים כדי שיפסוף ה' לקללם אם היה יודע שהוא אל יחיד וזהם עם סגולתו, ומיד כשנא אל בלק היה לו להגיד לו כי זה העם בחר לו יי ושאז אפשר שימאס בו; אבל מה שאמר לא אוכל לעבור את פי ה' אלהי, כן היה מדרכי אמונתו לעבוד לכל אלוהו כשיצטרך לו, ועכשיו היה נריך לאלהי העברים שיטוש את ישראל. = ב' מה היתה אמונתו? — היה קוסם קסמים ומעונן ומכתש, והיה בקי בכל מיני עבודות שבימיו, והיה מגיד עתידות בקסמים, ומהיותו בקי בכל מיני עבודה היה עושה לכל אלוהו העבודות הרגילות לפניהו, ועי"כ היה מאמין שיקרב או ירחק האל ההוא מאדם או מגוי מיוחד. וידוע מכתש הרומיים כשגרים על

לֵאמֹרִי: (ג) וַיִּגַּר מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעָם מֵאֲדָר בִּי
 רַב־הוּא וַיִּקֶּן מוֹאֵב מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:
 (ד) וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל־זִקְנֵי מְדִיָּן עֲתָה יִלְחָכוּ
 הַקָּהָל אֶת־כָּל־סִבִּיכֵינוּ כְּלַחַךְ הַשּׁוֹר אֶת
 יֶרֶק הַשָּׂדֶה וּבָלֶק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאֵב
 בָּעֵת הַהוּא: (ה) וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל־בָּלָעַם
 בֶּן־בְּעוֹר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל־הַנֶּהָר אֶרֶץ בְּנֵי־
 עַמּוֹ לִקְרֹא־לּוֹ לֵאמֹר הִנֵּה עִם יָצָא מִמִּצְרַיִם
 הִנֵּה כָּסָה אֶת־עֵינֵי הָאָרֶץ וְהוּא יֵשֵׁב מִמֶּלִּי:

עיר משנעיסם אלהיה שיעזובו. והנה היה ידוע שאלהי ישראל נקרא ה', ושהוא חפץ
 בשנעיות ובפרים ובאילים. = ג' פעולותיו ברמיה או בתם לבנ? — בתם לבנ, כי
 היה מזרך או מקלל לפי מה שהיה רואה בתלום, או לפי מה שהיה עולה לו על ידי
 הקסמים והנחשים שהיה תמיד הולך לקראתם, שאם נאמר שהיו במרמה, ושאמר לינו פה
 הלילה כדי ליעול זמן, ואח"כ כי מאזן ה' כדי להוקיר את עמנו, אח"כ כשאז לקלל
 והוכרח לברך, היה לו להרגיש בקרבו מעשה נסים, והיה לו לתרוד חרדה גדולה ולחדול
 מיד וללכת לו, ואם תאמר כי גם כל ברכותיו מלבו היו, כי ראה את ישראל מלגלים
 והבין שאם יקלס ימלא שקרן, אח"כ למה נכתבה פרשה זו בתורה, ואיך אמר משה ולא
 אבא ה' אליהם לשמוע אל בלעם, ועוד למה הוסיף אראכו ולא עתה, ומחץ פאתי מואב,
 שהיה זה משכית את עמנו בפני בלק. אבל נראה באמת שהיה עושה פעולותיו בתם
 לבנ, כפי מה שמסרו לו רבותיו הקוסמים, והיה מאמין שיש כח בעבודת להשיג האלהים
 מחדה למדה, ואמר לינו פה הלילה, והשיבותי אתכם דבר כי היה סומך על תלמות,
 ואמר כאשר ידבר ה' אלי כי עשה חיוו עבודה לאלהי העברים כדי שידעוהו בתלום
 אם רטנו שיק לקלל את עמו. = ד' היה נביא אם לא? — לא היה נביא, כי היה
 קוסם ועב"ס, רק בפעם הזאת שם ה' דבריו בפיו לכבוד ישראל. = ה' איך היתה
 כנאותו, מבלי שירגיש בעמנו מעשה נסים? — כשהיה נפרד מבלק להכין עמנו לקלס.

fatto agli Emorei; (3) E ch' i Moabiti temevano oltremodo di quel popolo, perch' era numeroso, e ch' i Moabiti erano in angoscia, per paura dei figli d' Israel; (4) Come pure ch' i Moabiti dissero agli anziani di Midjan: « Ora questa moltitudine divorerà tutt' i nostri contorni, come un bue divora l' erba della campagna »: e Balàk figlio di Ssipòr essendo in quel tempo re di Moàb [e temendo ch' i suoi sudditi, mostrando propensione pei Midjaniti, loro consanguinei, potessero sbalzare dal trono lui, ch' era straniero]; (5) Mandò messi a Bi-leàm figlio di Beòr, in Pethòr, città sull' Eufrate, sua patria [di Balàk], per chiamarlo, con dirgli: Ecco un popolo è uscito dall' Egitto, ed ora cuopre la vista di queste terre, ed è stan-

היה ה' נתן בו לב מדש והתעוררות לנרך את ישראל, וע"י ההתעוררות האלהית ההוא היה כושא משליו למי דרכו במכת השיר, וגם הוא האמין כי מה' היתה זאת ושאלה העברים עושה זאת, ואמר בתם לבנ הלא את אשר שים ה' בפי אותו אשמור לדבר. = ו' האתון דברה אם לא? לא יבנר מהאל לעשות שתדבר, אבל לא היה אפשר שלא יחד בלעם ושני נעריו חרדה גדולה עד מות ולא היה אפשר שיהיה בו כח להשיב לה דבר, על כן יתכן שלא דברה כדבור של בני אדם, כי ותדבר אין כתוב כאן, אבל השמיעה בפה קול יללה שהיה מובן ממנו מה עשיתי לך כי הכיתני, והוא בכעסו השיב לעומתה ואמר כאדם הנועק לבהמתו כי התעללת בי וכו', והיא חזרה ונעקה כאילו תאמר הלא אנכי אתך וכו', אז נכמרו רחמיו עליה ואמר לא, כלומר אין דרך הבהמה הזאת להתעלל בי, והנה אחת כי ה' פתח את פי האתון, כי כַּעֲרָה באופן משונה מעט ממוכנה, אך לא היה הנם כל כך עד שינהל בלעם. והנה ה' שפתי תפתח אין ענינו דבור מו' מן הענעב; גם קרוב הדבר שבלעם היה מתפאר בהבנת קולות העופות והחיות, ע"כ כששמע קולה פתר דבריה והשיב עליהם, על כן לא נבהלו נעריו, כי זה היה דרכו, אלא שהפעם הזאת היה גם כן אחת, אבל היה גם כן כסתר ולא הרגישו בו ולא חרדו לא הם ולא בלעם. ועוד אם דברה, אך לא הטרדקה ולא אמרה לו שיש גם דבר המפחידה מללכת? = ו' ומה ראה הקנ"ה להפך הקללה להכרעה? — ולמה לא הביט בלעם שיקלל והוא ינרך? — מפני שלא הותר לישראל להתגרות במואב, ואם היה בלעם מקלל, היו בלעם ונלק מתפארים שהועילה קללתו להניל את המלך ואת העם אשר שכרוהו, כי לא ידעו כי ה' נזה אל תנר את מואב, ויאמרו כי הקללה הביאה בהם מרד לבב וחתתם גבורתם, ואולי נ"כ היו המואבים יונאים לקראתם בעם כבד וביד חזקה כמו שעשה אדום (למעלה כ' כ'), והיו ישראל מתרסקים מפניהם מפני מות ה' כמו שעשו לאדום

(ו) וַעֲתָה לְכֶֽה־נָּא אֶרֶה־לִּי אֶת־הָעַם הַזֶּה
 כִּי־עַצֹּם הוּא מִמֶּנִּי אוֹכַל נִכְּה־בּוֹ
 וַאֲגַרְשֵׁנוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי יִדְעֹתִי אֵת אֲשֶׁר־
 תַּבְרֹךְ מִבְּרָךְ וַאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר: (ז) וַיֵּלְכוּ
 זִקְנֵי מוֹאָב וּזִקְנֵי מִדְיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם וַיָּבֹאוּ
 אֶל־בָּלָעַם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דְּבָרֵי בָלָק: (ח) וַיֹּאמֶר
 אֲלֵיהֶם לֵינוּ פֹה הַלַּיְלָה וְהִשְׁכַּתִּי אֶתְכֶם
 דָּבָר כֹּאֲשֶׁר יִדְבֹר יְהוָה אֵלַי וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי־

NUMERI XXII

ziato vicino a me. (6) Or dunque vieni deh! maledicimi questo popolo, perocchè è potente più di me; ond'io possa percuoterne (qualche numero), ed allontanarlo dal paese; poichè so che chi benedici è benedetto, e chi maledici è maledetto. (7) Gli anziani di Moàb e gli anziani di Midjàn andarono, portando seco (la mercede della) divinazione, e giunti appo Bileàm, gli esposero le parole di Balàk. (8) Ed egli disse loro: State qui questa notte, indi vi darò risposta, secondo ch'il Signore mi parlerà. — E i principi di Moàb restarono presso

והיה שם שמים ומחלל. (ו) אולי אוכל נכה בו: אוכל וככה בו אני ועמי. בו, ולא אותם, אלא מכה מועטת, בכדי שיתרחק מעלי. (ז) כאשר ידבר ה' אלי: לא שהיה בלעם עובד את ה', אבל יודע היה כי אלהי ישראל כך היה שמו, וכשהיה רוצה לקלל שום אומה היה עובד את אלהים ומתפלל אליו שיסור מעליה, וקרוב לה מלאכו שהיה מכהג הרומיים כשהיו נרים על עיר היו משנעים את אלהיה שיסורו משם, וכשהיו לוכדים העיר היו מביאים אליליה אל רומי והיו מקיימים להם היכלות; עיין Macrobii בספרו Saturnaliorum ספר ג' פרק ט'. ועכשיו שהיו מנקשים מחנו שיקלל את ישראל היה מנקש רשות מה' אלהי ישראל, ואח"כ (פסוק י"ח) אמר לא

מוֹאָב עַם-בְּלָעַם: (ט) וַיִּבֹּא אֱלֹהִים אֶל-בְּלָעַם
וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ: (י) וַיֹּאמֶר
בְּלָעַם אֶל-הָאֱלֹהִים בָּלָק בֶּן-צֶפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב
שָׁלַח אֵלַי: (יא) הִנֵּה הָעַם הַיֵּצֵא מִמִּצְרַיִם
וַיִּבְסּוּ אֶת-עֵינַי הָאָרֶץ עַתָּה לִבָּהּ קִבְּהָ לִּי אֲתוּ
אוּלִי אוֹכֵל לְהִלָּחֵם בּוֹ וְגִרְשִׁיתִיו: (יב) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים אֶל-בְּלָעַם לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם לֹא תֵאָר
אֶת-הָעַם כִּי בָרוּךְ הוּא: שְׁנֵי (חֲמִישֵׁי בַמְּחֻבָּר)
וַיָּקָם בְּלָעַם בִּבְקָר וַיֹּאמֶר אֶל-שָׂרֵי בָלָק
לָכוּ אֶל-אַרְצְכֶם כִּי מֵאֵן יְהוָה לִתְתִּי לְהֵלֵךְ:

NUMERI XXII

Bileàm. (9) E Dio venne (in sogno) a Bileàm, e (gli) disse: Chi sono cotesti uomini che sono presso di te? (10) E Bileàm disse a Dio: Balàk figlio di Ssipòr re di Moàb me gli ha mandati (per dirmi): (11) Ecco (è qui vicino) il popolo ch'è uscito dall'Egitto, e cuopre la vista di queste terre. Or dunque vieni, e mel maledici; ond'io possa combatterlo ed allontanarlo. (12) E Iddio disse a Bileàm: Non andare con essi, non maledire quel popolo, perocchè è benedetto. (13) E Bileàm, alzatosi alla dimane, disse ai prncipi di Balàk: Andate al vostro paese, poichè il Signore ha ricusato di lasciarmi venire con voi.

אוכל לעבור את פי ה' אלהי, עשה עמנו כאילו ה' הוא אלהיו, והיה מקום שעל ידי כן יתפייס לו אלהי ישראל ויתן לו רשות לקללם — ואולי אין צורך לכל זה, אלא התורה הכניסה שם ה' דגנרי בלעם, על דרך שהכניסו דגנרי לכן (בא ברוך ה').

עֲמָכֶם: (יד) וַיִּקְוּמוּ שְׂרֵי מוֹאָב וַיָּבֹאוּ אֶל-בָּלָק
וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן בִּלְעָם הֵלֵךְ עִמָּנוּ: (טו) וַיֹּסֶף עוֹד
בָּלָק שְׁלַח שְׂרָיִם רַבִּים וְנִבְכְּדִים מֵאֵלָהּ:
(טז) וַיָּבֹאוּ אֶל-בִּלְעָם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בָּלָק
בֶּן-צְפּוֹר אֶל-נָא תִּמְנַע מִהֵלֵךְ אֵלַי: (יז) כִּי-כִבֵּד
אֶכְבְּדֶךָ מְאֹד וְכָל אֲשֶׁר-תֹּאמַר אֵלַי אֶעֱשֶׂה
וְלִכְהֶנָּה קָבָה לִי אֵת הָעַם הַזֶּה: (יח) וַיַּעַן
בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל-עַבְדִּי בָלָק אִם-יִתֵּן-לִי
בָּלָק מִלָּא בִיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוֹכֵל לַעֲבֹד
אֶת-פִּי יִהְיֶה אֵלָּהּ לַעֲשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְדוֹלָה:

NUMERI XXII

(14) E tosto i principi di Moàb recaronsi a Balàk, e (gli) dissero: Bileàm ruscò di venire con noi. (15) E Balàk tornò a mandare nuovamente dei principi numerosi, e ragguardevoli più dei primi. (16) E giunti appo Bileàm, gli dissero: Dice così Balàk figlio di Ssippòr: Deh! non ti rifiutare di venire da me. (17) Poichè io t'onorerò grandemente, e farò qualunque cosa mi dirai; ma vieni deh! maledicimi questo popolo. (18) E Bileàm, rispondendo ai servi di Balàk, disse: Se Balàk mi desse piena la sua casa d'argento e d'oro, non potrei trasgredire un comando del Signore, mio Iddio, per fare

(*) קמץ בז"ק.

(יט) וַעֲתָה שְׁבוּ נָא בְּזֶה גַם־אַתֶּם הַלַּיְלָה
וְאַדְעָה מִה־יִסְקֶה יְהוָה דְּבַר עֲמִי: (כ) וַיָּבֹא
אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם לַיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־
לִקְרֹא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לֶךְ אִתָּם וְאֶךְ־
אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אָדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תַעֲשֶׂה:
שְׁלִישִׁי (כא) וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־
אֹתָנוּ וַיֵּלֶךְ עִם־שְׁרֵי מוֹאָב: (כב) וַיַּחֲרֹאֲף
אֱלֹהִים כִּי־הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְּיָב מִלֵּאֲךָ יְהוָה
בַּדֶּרֶךְ לְשַׁטֵּן לוֹ וְהוּא רָכַב עַל־אֹתָנוּ וַיִּשְׁנִי

NUMERI XXII

alcuna cosa, piccola o grande. (19) Or dunque restate di grazia qui anche voi questa notte, ond'io sappia quello che nuovamente mi dirà il Signore. (20) E Dio venne a Bileàm di notte, e gli disse: Se codesti uomini sono venuti per chiamarti [cioè a consiglio, o per qualsiasi altro scopo, tranne quello che tu maledica quel popolo, locchè già sai non essere da me acconsentito], va pure con essi; farai però quello soltanto ch'io ti dirò. (21) E Bileàm, alzatosi la dimane, sellò la sua asina, e andò coi principi di Moàb. (22) E l'ira di Dio s'accese (contro Bileàm), perchè andava, ed un angelo del Signore si

(יט) ואדעה מה יוסף ה' דבר עמי: ואם לא יתנה שאלך לא אוכל ללכת, כי לא יועיל, ואז עשה אלו עבודה ומשד לפתותו; וה' שהיה ספן שילך וינרך ישראל אחר לו אם לקרוא לך לענה או לדבר אחר לך, כי נדחי אם לשחקלם נחו אליך לא היית מעבדם אחר שאמרתי לך כי נדוך הוא. (כב) ויחראף אף אלהים כי הולך הוא: אחר שידע שאינם מנקשים ממנו דבר אחר, אלא לקלס, וה' עשה כדי לפרסם

נַעֲרָיו עִמּוֹ: (כג) וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת־מִלְאָךְ יְהוָה
 נֹצֵב בַּדֶּרֶךְ וַחֲרָבוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַתַּט הָאֵתוֹן
 מִן־הַדֶּרֶךְ וַתִּלָּךְ בַּשָּׂדֶה וַיַּךְ בִּלְעָם אֶת־הָאֵתוֹן
 לַהֲטֹתָהּ הַדֶּרֶךְ: (כד) וַיַּעֲמֵד מִלְאָךְ יְהוָה
 בְּמִשְׁעוֹל הַכֶּרְמִים גֵּרָר מוֹה וְגֵרָר מוֹה:
 (כה) וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת־מִלְאָךְ יְהוָה וַתִּלְחֹץ
 אֶל־הַקִּיר וַתִּלְחֹץ אֶת־רִגְלָהּ בִּלְעָם אֶל־הַקִּיר
 וַיִּסֹּף לַהֲכַתָּהּ: (כו) וַיּוֹסֶף מִלְאָךְ־יְהוָה עֲבוּר
 וַיַּעֲמֵד בְּמָקוֹם זָר אֲשֶׁר אֵין־דֶּרֶךְ לַנְּטוֹת יָמִין
 וַיִּשְׁמְאוּ: (כז) וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת־מִלְאָךְ יְהוָה

NUMERI XXII

fermò sulla strada, per essergli d'ostacolo; mentre quegli cal-
 cavava la sua asina, ed aveva seco due suoi giovani. (23) L'a-
 sina vide l'angelo del Signore fermo sulla strada, colla spada
 nuda in mano; e l'asina piegò dalla via, e andò pei campi;
 e Bileàm battè l'asina, per farla ritornare sulla strada. (24) E
 l'angelo del Signore si pose in un calle tra le vigne, (dov'e-
 ravi) muro di qua e di là. (25) E l'asina, visto l'angelo del
 Signore, si strinse al muro, e strinse un piede di Bileàm al
 muro; ed egli tornò a batterla. (26) E l'angelo del Signore
 tornò a passare, e si fermò in luogo stretto, dove non c'era
 via da piegare a destra o a sinistra. (27) E l'asina vedendo

חנתו לישראל, אך לא נכנסים גדולים לנלתי ימנע מלכת. (כד) גרר מוה וגרר מוה:

(*) קמץ ב"ק.

וַתִּרְבֶּץ תַּחַת בִּלְעָם וַיַּחֲרֹאף בִּלְעָם וַיִּךְ
 אֶת־הָאֲתוֹן בַּמֶּקֶל: (כח) וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי
 הָאֲתוֹן וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מִה־עַשִׂיתִי לָךְ כִּי
 הִבִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רָגְלִים: (כט) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם
 לָאֲתוֹן כִּי הִתְעַלְלָתָּ בִּי לוֹ יִשְׁחָרֵב בְּיָדִי
 כִּי עָמָה הִרְגִּיתִיךָ: (ל) וַתֹּאמֶר הָאֲתוֹן אֶל־
 בִּלְעָם הֲלוֹא אֲנֹכִי אֶתְנֶךָ אֲשֶׁר־רִכַּבְתָּ עָלַי
 מֵעוֹדֶךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה הֲהִסְבֵּן הִסְבֵּנִתִּי
 לַעֲשׂוֹת לָךְ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא: (לא) וַיַּגֵּל יְהוָה
 אֶת־עֵינָיו בִּלְעָם וַיֵּרָא אֶת־מִלְאָךְ יְהוָה נֹצֵב

NUMERI XXII

L'angelo del Signore, si coricò sotto Bileàm; e Bileàm, acceso d'ira, battè l'asina col bastone. (28) Allora il Signore sciolse la bocca all'asina, ed ella disse a Bileàm: Che cosa ti feci, per cui mi battesti già tre volte? (29) E Bileàm disse all'asina: (Lo feci) perchè ti prendi giuoco di me. Se avessi in mano una spada, t'avrei già uccisa. (30) E l'asina disse a Bileàm: Non sono io la tua asina, che cavalcasti dacchè existi sino a quest'oggi? Ho io mai usato di trattarti così? — Ed egli disse: No. (31) Allora il Signore aperse gli occhi a Bileàm, e questi vide l'angelo del Signore fermo sulla strada, colla spada nuda

מכאן ומכאן היה גדר, והוא קיר, ואמר הקיר כרס. (ל) ההסבן חסבנתי: לשון וכל

(*) קמץ בז"ק.

בְּדֶרֶךְ וַחֲרָבוֹ שִׁלְפָה בִּידּוֹ וַיִּקַּד וַיִּשְׁתַּחוּ
 לְאַפּוֹ: (לב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶאךָ יְהוָה עַל־מָה
 הִכִּיתָ אֶת־אַתְנָךְ זֶה שְׁלוֹשׁ רָגְלִים הִנֵּה אָנֹכִי
 יֵצְאתִי לִשְׁטֵן כִּי־יִרֹט הַדֶּרֶךְ לְנִגְדִי: (לג) וַתֵּרָאֵנִי
 הָאֲתוֹן וַתֵּט לִפְנֵי זֶה שְׁלֹשׁ רָגְלִים אוֹלִי
 נִטְתָה מִפְּנֵי כִי עָתָה גַם־אֶתְכָּה הֲרָגְתִּי
 וְאוֹתָהּ הֶחְיִיתִי: (לד) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־מֶלֶאךָ
 יְהוָה חָטָאתִי כִי לֹא יָדַעְתִּי כִי אַתָּה נֹצֵב

NUMERI XXII

in mano; e s'inclinò e si prostrò sulla propria faccia. (32) E l'angelo del Signore gli disse: Perchè battesti la tua asina già tre volte? Son io che sono uscito, per esserti d'ostacolo; imperocchè deve ben essere disastroso un viaggio fatto a mio dispetto. (33) E l'asina mi vide, e declinò davanti di me già tre volte. (Potevi pensare che) forse declinava per paura di me. Sì, quasi t'avrei ucciso, lasciando essa in vita. (34) E Bileam disse all'angelo del Signore: Ho fallato [nel batterla],

דרכי הסכנה (תהלים קל"ט ג') ענין בקיאות והרגל. (לב) לנגדי: כמו אין חכמה ואין תבונה ואין עזה לנגד ה' (משלי כ"א ל'). ירמ: בלי ערבי praecipitium, exitium. (לג) אולי נטתה מפני: אתה שאתה בקי בקסמים, כשאית אתה נוטה מן הדרך לא פעם אחת אבל שלש פעמים, היה לך למשוב אולי ברוזן האל נטתה, כי הוא שלח לך חיזה מוכע שיעכב הליכתה; ועתה שהקשית ערפך ללכת ראוי היה שאתה רואה, והיא ראויה למות, חלף מזה שאמרת לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך. אולי נטתה, מקרא קצר, היה לך למשוב אולי נטתה. אנקלוס תרגם כאילו כתוב לולי נטתה מפני, רק בחימוש כ"י על קלף שלי מתורגם מאיס סטת מן קדמי.

לְקִרְאֹתִי בַדֶּרֶךְ וְעַתָּה אֲסִרְעָ בְּעֵינֶיךָ אֲשׁוּבָה
 לִי: (לח) וַיֹּאמֶר מֶלֶאךָ יְהוָה אֵל-בִּלְעָם לֵךְ עִם-
 הָאֲנָשִׁים וְאַפֶּס אֶת-הַדָּבָר אֲשֶׁר-אָדָּבָר אֵלֶיךָ
 אַתָּה תִּדְבָּר וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם-שְׂרֵי בָלָק:
 (לח) וַיִּשְׁמַע בָּלָק כִּי-בָא בִלְעָם וַיֵּצֵא לְקִרְאָתוֹ
 אֶל-עִיר-מוֹאָב אֲשֶׁר עַל-גְּבוּל אֲרָנָן אֲשֶׁר
 בְּקֶצֶה הַגְּבוּל: (לח) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-בִּלְעָם
 הֲלֹא שָׁלַח שְׁלַחַתִּי אֵלֶיךָ לְקִרְאֹתְךָ לָמָּה
 לֹא-הִלַּכְתָּ אֵלַי הָאֲמָנָם לֹא אוֹכַל בַּבֶּדֶךְ:
 (לח) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל-בָּלָק הִנֵּה-בָאתִי אֵלֶיךָ
 עַתָּה הִיכַל אוֹכַל דָּבָר מְאוֹמָה הַדָּבָר אֲשֶׁר
 יֵשׁוּם אֱלֹהִים בְּפִי אַתָּה אֲדַבֵּר: (ששי במחובר)

NUMERI XXII

poich'io non sapeva che tu m'aspettavi sulla via. Or dunque, se ti dispiace, retrocederò. (35) E l'angelo del Signore disse a Bileàm: Va pure con questi uomini, purchè parli quello soltanto ch'io ti parlerò. — E Bileàm andò coi principi di Balàk. (36) E Balàk, inteso che veniva Bileàm, gli uscì incontro a Ir-Moàb, (città) confinante coll'Arnòn, situata (cioè) all'estremità del territorio (moabitico). (37) E Balàk disse a Bileàm: Non t'avea io mandato a chiamare? Perchè non venivi a me? Non sono fors'io capace d'onorarti? (38) E Bileàm disse a Balàk: Or eccomi venuto a te; e tuttavia sta forse in me di

(למ) וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם-בָּלָק וַיָּבֹאוּ קִרְיַת חֲצֹזֹת;
 (מ) וַיִּזְבַּח בָּלָק בָּקָר וָצֹאן וַיִּשְׁלַח לְבִלְעָם
 וְלִשְׂרָיִם אֲשֶׁר אֵתוֹ: (מא) וַיְהִי בִבְקָר וַיִּקַּח בָּלָק
 אֶת-בִּלְעָם וַיַּעֲלֵהוּ בְּמֹת בַּעַל וַיֵּרָא מִשָּׁם
 קֶצֶה הָעָם:

כג

(א) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל-בָּלָק בְּנֵה-לִי בָזָה
 שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וְהִנֵּן לִי בָזָה שִׁבְעָה פָרִים
 וְשִׁבְעָה אֵילִים: (ב) וַיַּעַשׂ בָּלָק כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר

NUMERI XXII-XXIII

pronunziare alcuna parola? Quello ch' Iddio mi porrà in bocca, quello (soltanto) pronunzierò. (39) E Bileàm andò con Balàk, e si recarono in Kirjàt-Hhussòt. (40) E Balàk scannò buoi e pecore, e ne regalò Bileàm, e i principi ch'erano con lui. (41) Alla dimane poi Balàk prese Bileàm, e lo fece salire in (un luogo elevato, detto) Bamòt-Baal, da dove vide una parte del popolo.

XXIII

(1) E Bileàm disse a Balàk: Costruiscimi qui sette altari, ed approntami qui sette tori e sette montoni. (2) E Balàk esegui quanto disse Bileàm, e Balàk e Bileàm immolarono un

(מ) וישלח: ענין מתנה, כמו ויתנה שלמים (מ"א ט' ט"ז).

בִּלְעָם וַיַּעַל בָּלָק וּבְלָעַם פָּר וָאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:
 (ג) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לְבָלָק הִתִּיצֵב עַל-עֲלֹתֶיךָ
 וְאִלְכָה אוֹלִי יִקְרָה יְהוָה לִקְרָאתִי וְדַבֵּר
 מִה-יֵרָאֵנִי וְהִגַּדְתִּי לָךְ וַיֵּלֶךְ שָׁפִי: (ה) וַיִּקָּר
 אֱלֹהִים אֶל-בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶת-שִׁבְעַת
 הַמִּזְבְּחֹת עָרַכְתִּי וָאֵעַל פָּר וָאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:
 (ו) וַיֵּשֶׁם יְהוָה דָּבָר בְּפִי בִלְעָם וַיֹּאמֶר שׁוּב
 אֶל-בָּלָק וְכֹה תִדְבֹר: (ז) וַיָּשָׁב אֵלָיו וְהִנֵּה
 נָצַב עַל-עֲלֹתָיו הוּא וְכָל-שָׂרֵי מוֹאָב: (ח) וַיֵּשֶׂא
 מִשָּׁלוֹ וַיֹּאמֶר מִן-אֲרָם יִנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ-מוֹאָב

NUMERI XXIII

toro ed un montone sopra ciaschedun altare. (3) Indi Bileàm disse a Balàk: Aspetta presso al tuo olocausto, ed io andrò [mi ritirerò], attendendo ch'il Signore mi si manifesti, e quella qualunque cosa che mi farà vedere ti annunzierò. — E andò alla cima (del monte). (4) E Dio si manifestò a Bileàm, il quale gli disse: (Ti) ho presentati i sette altari, ed ho immolato un toro ed un montone sopra ciaschedun altare. (5) Ed il Signore pose la parola in bocca a Bileàm, e disse: Ritorna a Balàk, e pronuncia quanto segue: (6) Tornò appo lui, e lo trovò fermo presso al suo olocausto, con tutt'i principi di Moàb. (7) E proferì la sua poesia, e disse: Da Aràm

(ג) אוֹלִי יִקְרָה וגו': הִיא עֹשֶׂה פְעֻלוֹת וּמִתּוֹכָן הִיא יוֹנֵא לוֹ מַעֲנֶה. שָׁפִי: כְּמוֹ
 שֶׁאִי עֵינֶיךָ עַל שְׁפִיִּים (יִרְמְיָה ג' ז') (רֹא"צ). (ז) וְלִכְהָ זַעֲמָה: שֶׁלֹּם כָּהֵם זַעֵם הָאֵל.

מִהָרִי־קָדָם לָכֶּה אֶרֶה־לִּי יַעֲקֹב וּלְכֶּה זַעֲמָה
 יִשְׂרָאֵל: (ח) מָה אֶקֶב לֹא קֵבָה אֵל וּמָה אֶזְעַם
 לֹא זַעַם יְהוָה: (ט) כִּי־מֵרָאֵשׁ צָרִים אֶרְאֶנוּ
 וּמִגִּבְעוֹת אֲשׁוּרֵנוּ הֵן־עַם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבְגוֹיִם
 לֹא יִתְחַשֵּׁב: (י) מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וּמִסְפָּר
 אֶת־רֵבֶעַ יִשְׂרָאֵל תִּמְתַּ נַּפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל
 וְתִהְיֶי אַחֲרִיתִי כְּמֹהוּ: (יא) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־
 בָּלָעַם מָה עֲשִׂיתָ לִּי לִקְבֹּ אִיבִי לְקַחְתִּיךָ
 וְהִנֵּה בִּרְכַּת בָּרַךְ: (יב) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֲתָ
 אֲשֶׁר יֹשִׁים יְהוָה בְּפִי אֲתָו אֲשַׁמֵּר לְדַבָּר:
 חֲמִישִׁי (יג) וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלָק לָךְ־נָא אֲתִי אֶל־
 מְקוֹם אַחֵר אֲשֶׁר תִּרְאֶנּוּ מִנְּשָׁם אָפֶס קִצְהוּ
 תִּרְאֶה וְכָלוּ לֹא תִרְאֶה וּקְבָנוּ־לִי מִנְּשָׁם:

(ח) הפעלות שהיה עושה היו מוזיחות אותו מן העמדו הטבעי והיה באקסטנזים של כבואה, או תאמר של מוגיטומוס מיוכי, ואז לא היה דברו תלוי ברכובו, מה שאין כן בזולת השעיה ההיא, היה יכול לקלל ברכובו, אבל בלק לא הביאו כדי שיקלל במעמדו הטבעי, אלא במעמד למעלה מן הטבע. (ט) לבדד יושבון: שאינו נחשב בכלל הגוים, כי אין לו אדמה. איזה דבר טוב יש באמרו כי אין ליעקב אדמה? א"כ אני אומר כי לבדד יושבון הכוונה כדל מן הגוים, ועי"כ לא כוונה מן הדרך הטוב והישר, ולפיכך ה' אלהיו עמו להנלית. ועל הדרך הזה אני מפרש ובגוים לא יתחשב, כלומר לא שם עמו בכלל הגוים, וכמו שמשמשת המלה שהיא התפעל, וקרוי לזה פירש רל"בג

[dalla Mesopotamia] faceami (qui) accompagnare Balàk re di Moàb, dai monti dell'oriente (con dire): Vieni maledicimi Giacobbe; vieni, imponi la celeste ira ad Israel. (8) Come maledirei, cui Dio non maledice? E come imporrei l'ira celeste, a chi il Signore non ha in ira? (9) Sì, dalla cima delle rupi il veggio, e dai colli il miro: veggio un popolo che separato soggiorna, e tra le nazioni non è annoverato. (10) Chi potrebbe numerare la polvere di Giacobbe [cioè Giacobbe, ch'è innumerabile come la polvere], o contare la quarta parte d'Israel? Possa io morire la morte dei giusti, e sia il mio avvenire eguale al suo! (11) E Balàk disse a Bileàm: Che mai mi facesti? Io t'ho preso [t'ho fatto venire], perchè maledicessi i miei nemici, e tu in cambio li benedicesti. (12) E quegli rispondendo disse: Ciò ch' il Signore mi pone in bocca, quello debb' io fedelmente pronunziare. (13) E Balàk gli disse: Vieni deh! meco in un altro luogo, d'onde lo vedrai, però ne vedrai una parte, e nol vedrai tutto; e di là mel maledirai.

(ש"ס). וזה שכתוב (דברים ל"ב י"ב) הוא סמך לפירוש זה. (י) ומספר: בא השם במקום המקור, כמו לישע את משיח (מקוק ג' י"ג), כהפכת אלהים את סדום, והמקור בא במקום הפועל המוגבל הראוי, והזמן והגוף והמספר מובנים מן הפועל שלפניו, כמו וטוב מאויביהם והרוע בשוכאיהם, הרגו היהודים ואבד, ילדה ועזוב, וכתון אותו על כל ארץ מזרים, ויתקעו בשופרות וכו' הכדים אשר בידם, ראה העברתי מעליך עובד והלכש אותך מחללות, כי נחתם וספוד, והנה ומספר את = וספור את = וספור ספור את. ואולי ומספר הם שתי מלות ומי ספר (הכ"ל). את רבע ישראל: דגל אחד, ואולי בלעם כשראה קנה העם לא ראה אלא דגל אחד, ובלק אמר לו שהוא כל ישראל, ולפיכך רה"ק הכריחמו להזכיר רבע ישראל, כי לא היה רואה רק רובע אחד. פות ישרים: אנקלום תרגם דקשטוהי, ואחריו רש"י ישרים שנהם, ולא כן הוא פשט הכתוב, אך כל ישראל קרואים כאן ישרים (בייחם לשאר אומות). פות ישרים: אולי קרא לישראל ישרים ע"ש שיעקב נקרא ישרון (הכ"ל) (בלל ד' ניסן תר"כ). (יג) אפס קצרו תראה וכלו וכו': גם בפעם הראשונה כתוב וירא משם קנה העם. אמר אני כי למעלה כי כשהעלה צמות בעל אמר לו שמשם הוא רואה את כלם. וכאן לו, כי היה ירא שאם יראה רבויים לא יקללם, והכתוב סעי' שלא ראה אלא קנה העם, ועכשיו אמר לו אפס קנהו תראה ולא כלו כמו שהיה בפעם הראשונה (לפי דברי בלק אל בלעם) ועכשיו הראהו חלק

(יח) וַיִּקְהֻלוּ שָׂדֶה צִפִּים אֶל־רֹאשׁ הַפִּסְגָּה
וַיִּבְן שְׁבָעָה מִזְבֵּחַת וַיַּעַל פָּר וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:
(טו) וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק הַתִּיצֵב כֹּה עַל־עֲלֹתֶךָ
וְאֲנִי אֶקְרָה כֹּה: (טז) וַיִּקֶּר יְהוָה אֶל־בָּלָעָם
וַיֵּשֶׁם דָּבָר בְּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלָק וְכֹה
תִּדְבָּר: (יז) וַיָּבֹא אֵלָיו וְהָנוּ נֹצֵב עַל־עֲלֹתוֹ
וְשָׂרֵי מוֹאָב אִתּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ בָּלָק מֶה־דָּבָר
יְהוָה: (יח) וַיֵּשָׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר קוּם בָּלָק וּשְׁמָע
הָאֲזִינָה עָרִי בְּנוֹ צֶפֶר: (יט) לֹא אִישׁ אֵל וַיִּבְיֹב
וּבֶן־אָדָם וַיִּתְּנָחֶם הֵהוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה
וּדְבָר וְלֹא יִקְיֻמָּנָה: (כ) הִנֵּה בָרֶךְ לִקְהַתִּי
וּבִרְךְ וְלֹא אֲשִׁיבָנָה: (כא) לֹא־הִבִּיט אֹן בִּיעֲקֹב
וְלֹא־רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵיו עֲמֹ
וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ: (כב) אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם

פסוקי הרבה מן הקלה שראה בפעם האחרת. (טו) אקרה כה: אומן ענמי לקראתו.
(טז) זר"ש כדסם הסוקס זמה, זר"ש כ"י שלי היה כמוב זס"מך ואח"ך הגיהו זק"וק,
וכן ככו, והכוונה פוטם פיה זמתג ורסן (מל' פקק). (יח) האזינה ערי: הט אזכך
עד ל, וכן ועדיכס אהכונן, אזין עד תכונותיכס, התכונכת עד רחני ארץ, וכן דעת

(*) קמץ ז"ק.

(14) E lo condusse seco nel (così detto) Campo delle vedette, in cima del Pisgà; e costruì sette altari, ed immolò un toro ed un montone sopra ciascun altare. (15) E (Bileàm) disse a Balàk: Aspetta qui presso al tuo olocausto, ed io mi presenterò (al Signore) costà. (16) Ed il Signore si manifestò a Bileàm, e gli pose la parola in bocca, e disse: Ritorna a Balàk, e pronuncia quanto segue: (17) Andò a lui, e lo trovò fermo presso al suo olocausto, con seco i principi di Moàb; e Balàk gli disse: Che cosa ha pronunziato il Signore? (18) E quegli proferì la sua poesia, e disse: Sorgi, Balàk, e ascolta; porgimi orecchio, figlio di Ssippòr. (19) Iddio non è un uomo, onde possa mentire; (non è) un figlio d'Adamo perchè possa pentirsi. Ha egli mai detto, e non eseguito; promesso, e non attenuto? (20) Ecco « Benedici! » ho ricevuto [mi fu comandato]. Egli ha data la benedizione, nè io posso ritirarla. (21) Egli non tollera di veder fatta ingiustizia a Giacobbe, di veder molestia recata ad Israël. Il Signore, Iddio suo, è con lui, e riceve tra esso acclamazioni da re. (22) Il Dio che li trasse dall'Egitto, è per essi qual fortissimo Reëm [unicorno?

ר' יונה. (כא) לא הביט און ביעקב: אין הקב"ה ישב ורואה שאמרים יעשו חסם לישראל, אבל ה' אלהיו הוא תמיד עמו להגילו מכל רע, והוא מקבל בקרב ישראל תרועת מלך, שהם מודים ומשבחים לו כשהוא מגלים מן הלה, כמו שמריעים במטולרות ונקול שופר לכבוד המלך כשהוא חזר בשלום אחרי הכותו את האויב. (כב) כתועפות ראם לו: תועפות משרש יעף, ועכינו מחוק ותוקף, שיעף אדם להחגבר עליו, וכן תועפות הרים. ומלת לו חזרת לישראל, ה' הוא לישראל כחוק הראם, וקרוב לזה פירש ראב"ע למטה כ"ד ח'. דע כי הסופרים שגשו לשון הפסוק המובא שם בראש הדבור, וכתבו אל מוניהם, במקום אל מוניהם, ועשו כן מפני שהוא אחר בצורתו דבור: ואל יטעון טוען בעבור מ"ם אל מוניהם, ומשבו כי אולי כך היה כתוב בספרו של ראב"ע אל מוניהם שם (כ"ד ח') כמו כאן, ואין הדבר כן, אלא כונת הראב"ע כך היא: ואל יטעון טוען, אם פירושך מתישב כאן (כ"ד ח'), איכנו מתישב למעלה (כ"ג כ"ג), כי שם כתוב מוניהם בל' רבים; כי אמנם כן משפט הלשון, כשמדבר על העם מדבר בלשון רבים ובל' יחיד אפילו בפסוק אחד, כמו והם חבו (ל' רבים) לרגלך ישא (ל' יחיד) מדברותיך, עד אנה יכאזובי (ל"ר) העם הזה (ל"י). דע כי בראב"ע כ"י על קלף שנידי משנת קס"א כתוב בראש הדבור (למטה כ"ד ח')

כְּתוּעַפֹּת רֹאם לוֹ: (כג) כִּי לֹא־נִחַשׁ בִּיעֲקֹב
 וְלֹא־קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל כִּיעַת יֹאמֶר לִיעֲקֹב
 וּלְיִשְׂרָאֵל מִה־פָּעַל אֵל: (כד) הֵן־עַם כָּל־בִּיא
 יָקוּם וּכְאֹרִי יִתְנַשֵּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד־יֹאכֹל טָרֶף
 וְדַם־חַלְלִים יִשְׁתָּה: (כה) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בָּלָעַם
 גַּם־קָב לֹא תִקְבְּנוּ גַם־בֶּרֶךְ לֹא תִכְרַכְנוּ:
 (כו) וַיַּעַן בָּלָעַם וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק הֲלֹא דִבַּרְתִּי
 אֵלֶיךָ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־יִדְבֹּר יְהוָה אֲתוֹ
 אֶעֱשֶׂה: שְׂשִׁי (שביעי במחובר) (כו) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־
 בָּלָעַם לְכֵה־נָּא אֶקְחֶךָ אֶל־מְקוֹם אַחֵר אוּלִי
 יִישַׁר בְּעֵינַי הָאֱלֹהִים וְקִבְּתוּ לִי מִשָּׁם: (כז)
 וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־בָּלָעַם רֹאשׁ הַפָּעוּר הַנִּשְׁקָף
 עַל־פָּנָיו הַיְּשִׁימִן: (כח) וַיֹּאמֶר בָּלָעַם אֶל־בָּלָק
 בִּנְה־לִּי בָזָה שְׂבָעָה מִזִּבְחֹת וְהִכֵּן לִי בָזָה
 שְׂבָעָה פָרִים וְשְׂבָעָה אִילָם: (כט) וַיַּעַשׂ בָּלָק
 כַּאֲשֶׁר אָמַר בָּלָעַם וַיַּעַל פָּר וְאִיל בַּמִּזְבֵּחַ:

(*) קמץ נפגמא.

bufalo?]. (23) Non vale augurio intorno a Giacobbe, non giova divinazione intorno ad Israel [cioè: nessuno può prevederne l'avvenire]. Sì, Giacobbe, chiamato altresì Israel, deve ancora chiamarsi Ma-paàl-El [Oh! quali cose ha preparato Iddio! Vale a dire: Gli conviene ancora un terzo nome, il cui significato sia: Destinato da Dio a grandi cose]. (24) Veggo un popolo, il quale si erge a guisa di lionessa; si alza, che sembra un leone; nè si corica, senz'aver divorata qualche preda, e bevuto il sangue degli uccisi. (25) Allora Balàk disse a Bileàm: Non maledirlo, ma almeno non benedirlo. (26) E Bileàm, rispondendo a Balàk, disse: Non t'ho io già detto, che tutto ciò ch' il Signore pronunzierà, quello eseguirò? (27) E Balàk disse a Bileàm: Vieni deh! ch' io ti conduca in un altro luogo: forse piacerà a Dio, che tu mel maledica di là. (28) E Balàk condusse Bileàm alla cima di Peòr, che guarda verso il deserto. (29) E Bileàm disse a Balàk: Costruiscimi qui sette altari, ed approntami qui sette tori e sette montoni. (30) E Balàk eseguì quanto disse Bileàm, ed immolò un toro, ed un montone sopra ciascun altare.

אל מוניהו. (כג) כי לא נחש ביעקב: אין נחש וקסם מועיל לדעת מה שעתיד לבוא על ישראל, כי ה' גוזר עליהם ענינים למעלה מן הטבע, ולמעלה מידעית המנחשים והקוסמים, וכמו שפרש והולך בעת יאמר וגו'. בעת, לשון חזוק, וכן פירשתי בעת הראשון (ישעיה ח' כ"ג). יאמר ליעקב ולישראל: אין טעם להזכיר שני השמות זה אחר זה במאמר אחד, אבל לכך הזכיר שניהם, מפני שהוא רוצה להוסיף עליהם עוד שם שלישי, כלומר העם הזה שהוא נקרא יעקב וישראל, ראוי לקרוא לו ג"כ מה פעל אל. והנה ידוע כי שמות הרבה יש בלש"ק שאין נורתם נורת שם, אלא נורת מאמר שם, כגון עמנו אל, אשר ישוב, עמי אתה. וכן כתבאל, כתניה, יהונתן, כתבאל, כתניה, יוחנן, אין ענינם כִּתְּיוֹן, קִטְּיוֹן מהאל, אלא פירושם: ה' נתן, האל נתן וכו', וכן חזקיה אין ענינו (כדעת געזעכיוס) חזק האל, אלא האל הוא חזק וחזקף שלי, ורבים כאלה. גם ידוע כי שרש פעל כאמר גם על המתעבה והעגלה והגורה וההכנס לעשות דבר מה, כגון מכון לשבתך פעלת ה', הוי חושני און ופועלי רע על משכבותם, אף בלב עולות תפעלון. והנה מה פעל אל פירושו מה גָּדְלוֹ הדברים שגזר והכין האל! ובאמרו שראוי לקרוא שם זה לישראל, משמע שהעם הזה מעומד ומזומן לענינים גדולים וכבדים. (כו) אקדך: כמו קדם כא אל.

כד

(א) וַיֵּרָא בַלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינַי יְהוָה לְבָרֶךְ
 אֶת־יִשְׂרָאֵל וְלֹא־הִלֵּךְ כְּפָעַם־בְּפָעַם לִקְרֹאת
 נֹחָשִׁים וַיָּשֶׁת אֶל־הַמַּדְבָּר פָּנָיו: (ב) וַיֵּשֶׂא
 בַּלְעָם אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן
 לַשִּׁבְטִיו וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים: (ג) וַיֵּשֶׂא
 מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר נָאֻם בַּלְעָם בָּנוּ בָּעֵר וְנָאֻם
 הַגִּבֹּר שְׂתֵם הָעֵין: (ד) נָאֻם שָׁמַע אִמְרֵי־אֵל
 אֲשֶׁר מָחֹזָה שְׂדֵי יַחֲזֶה נִפְלָא וְגִלּוֹי עֵינָיו: (ה) מֶה־
 טָבוּ אֶהְיֶה יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתִּיךָ יִשְׂרָאֵל: (ו)
 בְּנִחְלִים נָפְטוּ בְּנִגְתָּ עָלַי נָהָר בְּאֶהְלִים נָטַע
 יְהוָה בְּאֶרְזִים עָלִי־מִים: (ז) יוֹל־מִים מִדְּלִי
 וַיִּזְרְעוּ בְּמִים רַבִּים וַיִּרְם מֵאֲנַג מִלְכּוֹ וַתִּנְשֵׂא

(א) ולא הלך וגו': לא עשה הסעולות שהיה רגיל לעשות אשר לא נזכרו בכתוב
 רק כראונו במלות אֶקְרָא כה. והנה עתה רצה לקלל מבלעדי רצון ה', וישת אל המדבר
 פניו לקלל מדעתו ולתת בהם עין הרע, על כן אין כתוב כאן ויקר אלהים, כי לא
 קדמו לו פעולות שילדק בהם לפי דעתו המזל אליו ה', ע"כ כתוב ותהי עליו רוח
 (*) צראש עמוד סימן צ"ה שח"ו.

XXIV

(1) E Bileàm, visto che piaceva al Signore di benedire Israel, non andò, come le altre volte, incontro agli augurj, ma rivolse la sua faccia al deserto. (2) Bileàm alzò gli occhi, e vide Israel, diviso nelle sue tribù, e fu sopra di lui lo spirito di Dio. (3) E proferì la sua poesia, e disse: Parole di Bileàm figlio di Beòr, e parole dell'uomo dall'occhio aperto. (4) Parole di colui che ode i detti di Dio, che vede visione divina, prosteso (nel sonno profetico) ma chiaroveggente. (5) Come son belle le tue tende, Giacobbe; le tue abitazioni, Israel! (6) Son distese (in lunghe file), che sembran torrenti; anzi giardini, vicini al fiume; anzi aloè, piantati dal Signore; cedri, vicini all'acqua. (7) Gronda l'acqua dai suoi rami [d'I-srael, qui paragonato ad una pianta], ed ha il seme presso grandi acque. Sarà alto [potente] più d'Agàg il suo re, altis-

אלהים, כי על אמו ועל חמיתו בא בפיו דבר ה' אשר לא הכין עמו אליו, וא"ת: א"כ למה הכין המזבחות? עשה זה להטעות את בלק שיחשוב כשיראה שהוא מקלל, כי מזה' הוא, ואם היה מקלל בלא קרננות, היה בלק מביין שאין ממש בקללתו. וישת אל המדבר פניו: ומלי שילך לקראת נקשים (אולי יקרה ה' לקראתו) הסב פניו לישראל שהיו במדבר הוא השימון שהיה ראש הפעור כשקף על פניו; ואע"פ שצאמת לא הלך לקראת נקשים, הסב לבלק אמר שהלך כי אמר לו בכה לי כמו שאמר לו בשאר פעמים. (ד) מחוזה שרי ירוח: שרואה העמידות בחזיונות וחלומות הבורחים מאל שדי מחלוס, וכן דעת חנקלוס, (ו) בנחלים נצרו: האהלים נעוים ושטוחים זה אל זה בקו ישר וחוסר עגום שרמזו לעיני הרואה אותם מלמעלה ומרחוק כנחלי מים. והסופך ואמר שיש בהם שורות כשורות של עגים יפים כגנות, והסופך והמשילם לאהלים שהם אילנות גדולים ובעלי גל הרבה, גם ריחם טוב, והסופך ואמר בארזים שהם אילנות גדולים וחזקים יותר, ומליצת בטע ה' כמו ארזי לבנון אשר בטע, שהם עתיקים וקדמונים כל כך כאילו הם משעת ימי בראשית, או יהיה ארזי לבנון אשר בטע ככל מליצת ישעיהו ע"ז ה', והיה טעמו כטעם הררי אל. (ז) יול מים מדליו: ישראל שהמשיל אהליו לארזים, הוא מדמהו עתה לארז, ואומר שהוא כול מים מעבפיו ל' דליותו (רא' צע). ותנשא מלכותו: פירש רש"י של יעקב, וזה כדי שלא יונן שתנשא

מִלְכָּתוֹ: (ח) אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם כְּתוּעַפֹּת
 רֹאֵם לוֹ יֹאכֵל גּוֹיִם צָרִיו וְעַצְמֹתֵיהֶם יִגְרֹם
 וְחֲצִיו יִמְחֶץ: (ט) כָּלֶּע נִשְׁכָּב כְּאֶרֶץ וּכְלָבִיא
 מִי יִקִּימֶנּוּ מִבְּרִיךְ בְּרוּךְ וְאֶרְרֶךְ אַרְוֹר:
 (י) וַיַּחֲרֹאֲף בָּלָק אֶל-בִּלְעָם וַיִּסְפֹּק אֶת-כַּפָּיו
 וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-בִּלְעָם לָקֵב אֵיבִי קִרְאֲתִיךָ
 וְהִנֵּה בִּרְכָתָךְ בְּרוּךְ זֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים: (יא) וְעַתָּה
 בִּרְחֹלְךָ אֶל-מְקוֹמֶךָ אֲמַרְתִּי כְּבֹד אֲכַבְּדֶךָ
 וְהִנֵּה מִנְעֶךָ יִהְיֶה מִכְבוֹד: (יב) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם
 אֶל-בָּלָק הֲלֹא גַם אֶל-מְלָאכֶיךָ אֲשֶׁר-שָׁלַחְתָּ
 אֵלַי דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר: (יג) אִם-יִתֶּן-לִי בָלָק מִלָּא
 בֵּיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוֹכֵל לַעֲבֹל אֶת-פִּי יִהְיֶה
 לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה מִלְּבִי אֲשֶׁר-יִדְבֹּר
 יִהְיֶה אִתּוֹ אֲדַבֵּר: שְׁבִיעִי (יד) וְעַתָּה הִנֵּנִי הוֹלֵךְ
 לַעֲמִי לִכְהֹן אִיעֲצֶךָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה
 לַעֲמֶךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים: (טו) וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ

מלכותו של שאל (שסכה את עמלק) כי אחר מלחמת עמלק לא היה עוד ה' אתו ולא
 הסבסאס עוד מלכותו, אבל הכונה מלכותו של ישראל (תלמיד דוד חזק). (טו) וחציו

simo il suo impero. (8) Il Dio ch' il trasse dall' Egitto, è per lui qual fortissimo Reëm. Esso quindi mangerà le genti a lui nemiche, rosicheranne le ossa, e le proprie frecce ne insanguinerà. (9) Egli si piega, si corica, a guisa di leone, o di leonessa, e chi lo farebbe alzare? — Chi ti benedice sia benedetto; e chi ti maledice, maledetto! (10) E Balàk s' accese d' ira verso Bileàm, e si battè le palme; indi Balàk disse a Bileàm: Io t' ho chiamato a maledire i miei nemici, e tu gli hai già per tre volte benedetti. (11) Or dunque fuggitene al tuo paese. Io pensava d' onorarti, ma ecco ch' il Signore non ti vuole onorato. (12) E Bileàm disse a Balàk: Non mi son io espresso anche coi messi che mi mandasti con dire: (13) Se Balàk mi desse piena la sua casa d' argento e d' oro, non potrei trasgredire un comando del Signore, per fare nè bene, nè male di mio senno; quello che parlerà il Signore, quello solo parlerò — (14) Or dunque io me ne vado al mio popolo; vieni ch' io ti comunichi ciò che questo popolo farà al tuo in tempi lontani. (15) E proferì la sua poesia, e disse: Parole di Bileàm figlio di Beòr, e parole dell' uomo dall' oc-

יִצְחָק: כמו למען תחמץ רגלך בדם, עיין רש"י. והנה אחר שאמר ועצמותיהם יגרם היה בלבו לומר ודמם ישחה, כמו למעלה לא ישכב עד יאכל טרף ודם כללים ישחה, אלא שם מדבר באריה, וכאן מדבר בישראל, ולא רנה לייחס להם שחיית הדם שהוא דבר כמעט ובפרט לישראל, על כן יקם שחיית הדם אל המזים (על דרך אשכיר קני מדם), ואמר ותזיו יחמץ, יבצע קניו בדמם, ובאחת כוונה אכני מסירוש רש"י, כי לדעתו יאכל גוים קרוי חחר לאל, ולדעתי הוא חחר לישראל. יגרם: הוא נשיכה ומזינה, כמו ושחית אותה (את הכוה) ומזית ואת קרשית תגרימי (יחזקאל כ"ג ל"ד). (יא) **מנעך ה' פכבוד:** הזכיר שם בן ד' לא שהיה בלק עובדו, אלא לפי שהזכירו בלעם בכל דבריו ולהיותו אלהי ישראל, (יד) **לכה איעצך:** היועץ מודיע דבר כעלם, וכן כאן הוא אומר להודיעו מה שהיה כעלם מחכו, ודוגמתו מה יענת ללא חכמה (איוב כ"ו ג'), וכן מלאתי את כ"ב לר' יוסף קרא (הביאו ר' וואלף היינדהיים בהצננת המקרא) ולהחכם ר' וואלף מאיר כ"י במעמר, והנה רנה ה' שגיד בלעם בלק את אשר יעשה ישראל למואב באחרית הימים, כלומר בימים רחוקים (בימי דוד), כדי שידע שאין רנון ה' שיתגר בו מלחמה אלא אחר כמה דורות, שלא יאמר בלק: עם כל מה שהפך ה' הקללה

וַיֹּאמֶר נָאִם בְּלָעַם בְּנֵנוּ בְּעֵר וְנָאִם הַגִּבֹּר שְׁתֵּם
הָעֵינַי: (מז) נָאִם שְׁמַע אֲמַר־יָאֵל וְיֹדַע דַּעַת
עַלְיוֹן מִחֻזָּה שְׂדֵי יַחֲזֶה נִפְלָ וּגְלוֹי עֵינַיִם:
(מ) אֲרֹאֲנוּ וְלֹא עָתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב דֶּרֶךְ
כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֹׁכֵט מִיִּשְׂרָאֵל וּמַחֲזִי
פָּאֲתֵי מוֹאָב וְקִרְקֵר כָּל־בְּנֵי־שֵׁט: (מא) וְהִיָּה
אֲדוֹם יִרְשָׁה וְהִיָּה יִרְשָׁה שְׂעִיר אִיבֵיו וַיִּשְׂרָאֵל
עָשָׂה חֵיל: (מב) וַיֵּרֶד מִיַּעֲקֹב וְהֶאֱבִיד שְׂרִיד
מַעִיר: (מג) וַיֵּרָא אֶת־עַמְלֵק וַיֵּשָׂא מִשְׁלֹ וַיֹּאמֶר
רֹאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עַדִּי אֲבִד:
(מד) וַיֵּרָא אֶת־הַקִּינִי וַיֵּשָׂא מִשְׁלֹ וַיֹּאמֶר אִיתָן
מוֹשֶׁכֶךְ וְשֵׁים בְּסַלַע קִנְךָ: (מה) כִּי אִם־יְהִיָּה

לברכה, הכה ישראל לא יכלו לו. (מז) יודע דעת עליון: מחשבת ה' וגזירותיו.
(מ) ומחזי: כמו למען תחזי רגלך בדם, וחזיו ימחז. פאתי: שתי פאות, כלומר מן
הקצה אל הקצה. וקרקר כל בני שח: בירמיה וקדקד, והיה אפשר לומר שנפל
טעות סופרים בירמיה במלת וקדקד, אבל כך דרך ירמיה לשנות לשונות זולתו, ובס'
הכותים כתוב כאן וקדקד, ואם לא היו ידועים למזיזים ושולחי יד, היתה הסמחה
הזאת ישרה נעימי. ונוסח וקרקר פירושו ענין הריסה מן מקרקר קיר (ישעיה כ"ב
ה'), ואין הפירוש הזה ישר נעימי בפסוק ההוא (עיין שם פירושו). ואולי הוא מן קרקרוניהן
(עיין ערוך) שהם השוללים, מלשון קרקע, וכן כאן הכוונה יפיל לארץ. בני שח:

(*) מלרע.

chio aperto. (16) Parole di colui che ode i detti di Dio, e conosce la mente dell'Altissimo; che vede visione divina, prosteso, ma chiaroveggente. (17) Il veggo, e non è di questi tempi; il miro, e non è prossimo; spunta un astro da Giacobbe, e sorge uno scettro [un imperante, cioè il re Davide] da Israel; ed insanguina i fianchi di Moàb, ed abbatte tutte le genti romorose. (18) L'Idumea diverrà (paese di) conquista, diverrà (il monte) Seir una conquista de' suoi nemici; ed Israel farà prodezze. (19) Diverrà potente uno di Giacobbe, e sperderà delle città (nemiche) ogni residuo. (20) Indi vide Amalèk, e proferì la sua poesia, e disse: Primaria tra le genti è Amalèk, ma il suo avvenire è (d'andare) in perdizione. (21) Poscia vide il Kenita, e proferì la sua poesia, e disse: Fortissimo egli è il luogo di tua dimora, ed è situato nella roccia il tuo nido [perchè i Keniti, discendenti dal suocero di Mosè, vissero nella Palestina in mezzo agl' Israeliti]. (22) Imperocchè se dovesse venire estermiato il Kenita.... [cioè dovrebbero esserlo anche gl' Israeliti. Anche questi però dovevano soccombere sotto gli Assiri e i Babilonesi]. — Sino a quando deve l'Assiro tenerti in cattività? [cioè gl' Israeliti non resteranno sempre nella schiavitù babilonese, ma ritor-

כמו השאח והשזר (איכה ג' מ"ז), ענין שאים ושאון, כמו שהבין ירמיה (מ"ח מ"ה).
(יד) וזיה ארומ ירשה וכו': ל' ירשה אויביו קשה מאד, והרמ"ז בפי' שני כתב:
אדום ושעיר שם אויביו של ישראל יהיו ירשה, וגם זה לא יתכן, כי אדום ושעיר
אינם אלא אחד. ואולי שיעורו והיה ירשה שעיר ירשה אויביו ע"ד המשכן משכן
העדות, הארון ארון הנתיבות. (יג) וירד: אכלוס היה קורא וירד, וקלת סיוע לזה
מלת והאניד שהוא עבר מהספק. (כ) ראשית: כמו ראשית שמנים יקשמו (עמוס
ו' ו'), ראשיתם אשר יתנו לה' (במדבר י"ח י"ב). (כא) ע' ושמע יתרו. ושים: פעול
משרש שים, כמו מוילים משרש מול. (כב) כי אם ידחה לבער קין עד פה אשור
תשכך: הרי אלו שני מאמרים, והראשון מקרא קצר, זה פי' שיש: אתה הקיני איתן
מושך, ואשריך שאתה יושב בקרב ישראל, שהרי אם יהיה לבער קין. אז נריך שם
ישראל וגלו מעל אדמתם, כי בלא זה אי אפשר שגילה הקיני. ומיד התנבא על גלות
ישראל, ואמר עד מה, עד מתי אשור תשכך? כלומר גלות ישראל באשור ובכל לא תמשך
ימים רבים. והנה יהיה לבער הוא כמו ונזה והיתה לבער (ישעיה ו' י"ג), וקין הוא

לְבַעַר קִיץ עַד-מָה אֲשׁוּר תִּשְׁכַּךְ: (כג) וַיֵּשֶׁא
 מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֹוִי מִי יִחְיֶה מִשְׁמוֹ אֵל: (כד) וַיְצִים
 מִיַּד כַּתִּים וַעֲנֹו אֲשׁוּר וַעֲנוּ-עָכָר וְגַם-הָוָא
 עַדִּי אֶבְדִּי: (כה) וַיִּקָּם בָּלָעָם וַיִּלְךָ וַיֵּשֶׁב לְמִקְמוֹ
 וְגַם-בָּלָק הָלַךְ לְדַרְכּוֹ: פ

כה

(א) וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּשִׁטִּים וַיַּחַל הָעָם לַזֹּנוֹת
 אֶל-בָּנוֹת מֹואָב: (ב) וַתִּקְרְאֵן לָעָם לְזִבְחֵי
 אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן:
 (ג) וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעֹור וַיַּחַר-אַף יְהוָה
 בְּיִשְׂרָאֵל: (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה קַח אֶת-
 כָּל-רֹאשֵׁי הָעָם וְהוֹקֵעַ אוֹתָם לַיהוָה נִגְדֹה
 הַשֶּׁמֶשׁ וַיֵּשֶׁב חֲרוֹן אַף-יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל:
 (ה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-שִׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הֲרֹגוּ אִישׁ
 אֶנְשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעֹור: (ו) וַהֲגָה אִישׁ

(*) חלעיל.

neranno in patria]. (23) E proferì la sua poesia, e disse: Ah! chi potrà vivere (incolume), dopo che Dio l'avrà posto [l'Assiro, al mondo]? (24) E navi (verranno) dalla parte dei Kittei [Greci], ed opprimeranno l'Assiro, ed opprimeranno i Transeu-fratensi; ed anch'esso [l'impero d'Alessandro e de' suoi successori] alla perdizione. (25) E tosto Bileàm se n'andò, e ritornò al suo paese; ed anche Balàk andò per la sua via.

XXV

(1) Israel stette in Scittim, ed il popolo cominciò a fornicare colle figlie di Moàb. (2) Invitavano il popolo ai sacrifici fatti ai loro dèi, ed il popolo mangiava, e si prostrava ai loro dèi. (3) Gl'Israeliti si congiunsero al Bàal Peòr [cioè presero parte al suo culto, che consacrava la prostituzione], e l'ira del Signore s'accese in Israel. (4) Ed il Signore disse a Mosè: Prendi tutt' i capi del popolo, e fa che vengano [dietro loro indagine] impiccati (i colpevoli), al Signore, in faccia al sole [alla pubblica vista]; onde retroceda da Israel l'acceso sdegno del Signore. (5) E Mosè disse ai giudici d'Israel: Uccidete ciascheduno quegli uomini della sua giurisdizione, che si sono congiunti al Bàal Peòr. (6) Ed ecco un Israelita s'avanza, e

כֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ, וְחֵלֶת לְבַעַר רֹאשִׁים לְעִמְקָא, וְדַעַת בְּעָלֵי הַטְּעָמִים כַּפְלָאָה מִמֶּנִּי. (בג) אֹרִי פִּי יִדְדָהּ: מִי יוּכַל לְחַיֹּת בְּלִי כֹזֶק אֶחָד שְׂטִים הָאֵל אֶת אֲשֶׁר בְּעוֹלָם, כִּמְ"ג אֹרִי אֲשֶׁר שָׁבַט אֲפִי. (כד) וְצִים וְגו': רֹא"בֵּע וְקִלְעִרִיקוֹס מִפְּרָשִׁים זֶה עַל אֶלְכַסְכֶּדֶר וְכֹכֵן, יוֹסֵף פְּלָאוִיוֹם וְאַחֲרָיו גִּי' מִפְּרָשִׁים כְּתִים Cipro וְשָׂאֵר הָאִיִּים.

(א) וַיִּדְרֹל הָעָם לְזִנוּת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב: כִּי תַחֲלֶה הַחֵלֶת לְזִנוּת בְּלִבָּהּ, וְזוֹה כְּמֹנֵךְ שֶׁנֶּכְשִׁים קִרְאוּ אוֹתָם לְזִנְיָהֶם, וְזֹלָה הַשְׁתַּחֲוֹת לְאַלֹהֵיהֶן וְנִתְחַבְּרוּ עִמָּהֶן בַּעֲבֹדֹת בְּעַל פְּעוֹר. וְהִנֵּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַחֵלֶת לְזִנוּת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב, וְלֹא הִיָּה בֹזֵה שׁוֹם כֹּכֵל מִזֶּדַּח הַמֹּוֹאֲבִים, כִּי הֵם לֹא הִפְקִירוּ אֶת בְּנוֹתָם, רַק יִשְׂרָאֵל זָכוּ עִם הַבְּלָתִי בְּנוֹעוֹת, וְאַח"כּ כִּשְׁתַּחֲוֹת לְאַלֹהֵיהֶן, אִזּוּ הַמִּדְיָנִים (בַּעֲבֹת בְּלַעַם שֶׁהִיָּה אִזּוּ בְּקִרְבָּם) הַתַּנְכָּלוּ לְהַפְקִיר אֶת בְּנוֹתָם הַיּוֹתֵר כְּנוֹעוֹת וְהַיּוֹתֵר מְשׁוּבּוֹת, כֵּנֵן כֹּזֵבִי בַת נָשִׂיא מִדִּין, כִּדִּי לְהַשְׁמִיֵּת אֶת יִשְׂרָאֵל וְלַהֲסִיר מַעֲלִיָּהֶם אֶתְּנָת אֱלֹהֵיהֶם וְהַשְׁתַּחֲוֹת. (ג) וַיִּדְרֹר אֹתָּהּ ה'

מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל־אָחִיו אֶת־
הַמְּדִינִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָל־עַדְת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל וְהָמָּה בָכִים פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ מַסְמָר
(ח) וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ׃ (ט) וַיָּבֹא
אַחֵר אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֶּבֶה וַיִּדְקֹל אֶת־
שְׁנֵיהֶם אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הָאִשָּׁה אֶל־
קֶבֶתָהּ וַתַּעֲצֹל הַמִּגְפָּה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
(י) וַיְהִיו הַמֵּתִים בַּמִּגְפָּה אַרְבַּעַה וְעֶשְׂרִים
אַלֶּף׃ פ פ פ פ כּא (י) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (יא) פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן
הַכֹּהֵן הִשְׁיֵב אֶת־חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּקִנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי׃ (יב) לָכֵן אֶמַּר הַנְּנִי נָתַן
לּוֹ אֶת־בְּרִיתִי שְׁלוֹם׃ (יג) וְהָיְתָה לוֹ וּלְזֶרְעוֹ
אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּה עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנְאָה
לְאֵלֵהֶיו וַיִּכְפֹּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (יד) וְשֵׁם אִישׁ

(*) זעירא.

(*) קטיעא.

presenta a' suoi fratelli una Midjanita, alla vista di Mosè, ed alla vista di tutta l'assemblea dei figli d'Israel, i quali pian-gevano all'ingresso del padiglione di congregazione. (7) Ma Pinehhàs figlio d'Eleazzaro, figlio d'Aron sacerdote, visto ciò, s'alzò di mezzo all'assemblea, e prese in mano una lancia. (8) Andò dietro a quell'Israelita, ed entrò nella tenda, e li trafisse amendue, l'uomo israelita, e la donna, nella tenda di lei. E tosto s'arrestò la mortalità, ch'era sopravvenuta nei figli d'Israel. (9) E i morti in quella mortalità furono venti-quattro mila. (10) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (11) Pinehhàs figlio d'Eleazzaro, figlio d'Aronne sacerdote, fece retrocedere la mia ira d'in su i figli d'Israel, mostrandosi zelante per me [vendicando l'oltraggio a me fatto] ond'io non esterminali i figli d'Israel nella mia indignazione. (12) Quindi annunziagli, ch'io gli do la mia promessa di pace [cioè di benivoglienza]. (13) Questa sarà per lui, e per la sua progenie dopo di lui, una promessa di sacerdozio perenne; in premio che mostrò zelo pel suo Dio, e con ciò propiziò pei figli d'Israel. (14) L'Israelita poi rimasto morto, che fu (cioè) ucciso colla Midjanita, si chiamava Zimri, figlio di Salù, (ed era)

בישראל: שלח בם המונפה (רש"י). (ז) ויקרב אל אדוני את המדינית: להספוא
 בם ולהראות להם מי האשה אשר מצא לו, שהיא בת נשיא אדון, ואחר שהקריבה לפני
 אחיו חזר עמה לאחוריו אל הקנה להשתעשע עמה. והנה הקנה היתה של האשה
 המדינית, וזה טעם ואת האשה אל קבתה (לדעתי וכנר הטעמים); וספר הכתוב זה
 להגיד שצדק של פינחס שלא כחירא חבוא בין המדינים להרוג בת נשיאם. והנה קודם
 שיתחילו השופטים לדון ולהרוג, בא זמרי ופינחס הרגו, ומיד קעברה המונפה, והשופטים
 לא הוכרכו עוד לעשות משפטים, כי לא כאמר קח את כל ראשי העם אלא למען
 ישוב מרון אף ה' מישראל, וכבר שב על ידי פינחס. (ח) אל קבתה: לדעת בעלי
 הסנהדרין והטעמים קבתה איננה ענין קנה, אלא (כדעת אנקלוס) ענין בקנות, ולפי
 הפשט היה ראוי להטעים וינא אחר איש-ישראל אל-הקנה וידקר את-שניהם את-
 איש ישראל. (יג) ברית כהונת עולם: לפי הפשט הכוונה כדעת רש"י ור"ב

יִשְׂרָאֵל הַמֶּכָּה אֲשֶׁר הִכָּה אֶת־הַמִּדְיָנִית
 וּמְרִי בֶן־סֵלּוּא נָשִׂיא בֵּית־אָב לִשְׁמֻעַנִי:
 (מ) וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמֶּכָּה הַמִּדְיָנִית כּוֹזְבִי בַת־
 צֹר רֹאשׁ אֲמוֹת בֵּית־אָב בַּמִּדְיָן הוּא: פ
 (מז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יח) צֹרֹר
 אֶת־הַמִּדְיָנִים וְהַכִּיתֶם אוֹתָם: (יח) כִּי־צֹרְרִים
 הֵם לָכֶם בְּנִכְלִיָּהֶם אֲשֶׁר־נִכְּלוּ לָכֶם עַל־
 דְּבַר פְּעֹר וְעַל־דְּבַר כּוֹזְבִי בַת־נָשִׂיא מִדְיָן
 אֲחֵתָם הַמֶּכָּה בְּיוֹם־הַמָּגֶפֶה עַל־דְּבַר פְּעֹר:
 (יט) וַיְהִי אַחֲרֵי הַמָּגֶפֶה * פ

NUMERI XXV

principe d'un casato dei Simeoniti. (15) E la Midjanita uccisa chiamavasi Cozbi figlia di Ssur, il quale era capo delle genti d'un casato tra i Midjaniti. (16) Indi il Signore parlò a Mosè, con dire: (17) Trattate ostilmente i Midjaniti, e batteteli. (18) Perocchè essi vi sono nemici: (lo furono) colle macchinazioni che usarono contro di voi nel fatto di Peòr, e (lo sono ancora) a motivo di Cozbi, figlia d'un principe di Midjan, loro sorella, che fu uccisa nel giorno della mortalità, per l'affare di Peòr.

שהכהנים הגדולים יהיו מורעו, ועיין רל"ג. (יח) כי צוררים הם לכם: הכנו
 בפירוש הראשון, היו צוררים לכם לשעבר בנכליהם אשר נכלו לכם להטעיאכם, והיו
 צוררים לכם לעתיד משנאחזם אתכם על דבר כוזבי שנהרגה.

(*) פסוקא נאמלע פסוק.

כו

(א) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל אֶלְעָזָר בֶּן-
 אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר: (ב) שְׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-
 עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה
 לְבֵית אֲבֹתָם כָּל-יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: (ג)
 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעֶרְבַת
 מוֹאָב עַל-יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר: (ד) מִבֶּן עֶשְׂרִים
 שָׁנָה וּמַעְלָה כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה
 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵיצְאִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: שְׁנֵי

NUMERI XXVI

XXVI

(1) Ora, dopo la mortalità, il Signore disse a Mosè e ad Eleazzaro figlio d'Aronne sacerdote, quanto segue: (2) Fate il novero di tutta la congrega dei figli d'Israel, dall'età di vent'anni in su, distinti per casati, tutti quelli ch'in Israel escono nell'esercito. (3) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote gliene parlarono nelle pianure di Moàb, vicino al Giordano di Gerico, con dire: (4) (È d'uopo numerarvi), dall'età di vent'anni in poi, com' il Signore comandò (altra volta) a Mosè ed ai figli

(ג) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר: (ד) שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְבֵית אֲבֹתָם כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: (ה) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר: (ו) מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵיצְאִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: שְׁנֵי

(ה) ראובן בכור ישראל בני ראובן חנוך
 משפחת החנכי לפלוא משפחת הפלאי:
 (ו) לחצרון משפחת החצרוני לברמי משפחת
 הברמי: (ז) אלה משפחת הראובני ויהיו
 פקדיהם שלשה וארבעים אלף ושבע
 מאות ושלשים: (ח) ובני פלוא אליאב:
 (ט) ובני אליאב נמואל ודתן ואבירם
 הוא דתן ואבירם קרואי העדה אשר היו
 על-משה ועל-אהרן בעדת-קרח בהצתם
 על-יהוה: (י) ותפתח הארץ את-פיה ותבלע

NUMERI XXIII

d'Israel, usciti dalla terra d'Egitto [vedi Capo I]. (5) (E numerati, risultarono:) Ruben, primogenito d'Israel: i figli di Ruben: Hhanòch, (da cui) la famiglia dei Hhanochiti; (e così) di Pallù è la famiglia dei Palluiti. (6) Di Hhessròn la famiglia dei Hhessroniti, di Carmì, la famiglia dei Carmiti. (7) Sono queste le famiglie dei Rubeniti, e i loro registrati furono quarantatrè mila, settecento e trenta. (8) I figli di Pallù: Eliàv. (9) E i figli d'Eliàv: Nemuèl, e Dathàn e Avirà; quei medesimi Dathàn e Avirà, membri dell'assemblea, i quali poi contrastarono con Mosè ed Aronne, nella congrega di Còrah, contrastando (anzi) col Signore. (10) E la terra aperse la sua bocca, ed inghiottì essi e (la tenda di) Còrah, simultaneamente alla

* קריאי קרי.

אֹתָם וְאֶת־קָרַח בְּמוֹת הָעֵדָה בְּאֶכָּל הָאִשׁ
 אֶת חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתַיִם אִישׁ וַיְהִיו לָנֶם: (יא) וּבְנֵי־
 קָרַח לֹא־מָתוּ: ס (יב) בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם
 לְנִמְוֹאֵל מִשְׁפַּחַת הַנִּמְוֹאֵלִי לִיִּמִין מִשְׁפַּחַת
 הַיִּמִּינִי לִיִּכִין מִשְׁפַּחַת הַיִּכִּינִי: (יג) לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת
 הַזֶּרַחִי לְשֹׁאֹל מִשְׁפַּחַת הַשֹּׁאֹלִי: (יד) אֶלֶף
 מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעוֹנִי שְׁנַיִם וָעֶשְׂרִים אֶלֶף
 וּמֵאֹתַיִם: ס (טו) בְּנֵי גָד לְמִשְׁפַּחְתָּם לְצַפּוֹן
 מִשְׁפַּחַת הַצַּפּוֹנִי לַחֲגִי מִשְׁפַּחַת הַחֲגִי לִשׁוֹנִי
 מִשְׁפַּחַת הַשׁוֹנִי: (טז) לְאֹזְנִי מִשְׁפַּחַת הָאֹזְנִי
 לְעֵרִי מִשְׁפַּחַת הָעֵרִי: (יז) לְאַרְדּוֹד מִשְׁפַּחַת

NUMERI XXVI

morte dei sollevati, quando (cioè) il fuoco consumò i dugento
 cinquant'uomini, e servirono d'esempio. (11) Ma i figli di Còrahh
 non morirono. (12) I figli di Simeone, distinti per famiglie:
 di Nemuel la famiglia dei Nemueliti, di Jamìn la famiglia dei
 Jaminiti, di Jachin la famiglia dei Jachiniti. (13) Di Zèrahh la
 famiglia dei Zarhhiti, di Sciaùl la famiglia dei Sciauliti. (14)
 Sono queste le famiglie dei Simeoniti, (e i loro registrati fu-
 rono) ventidue mila e dugento. (15) I figli di Gad, distinti
 per famiglie: di Ssefòn la famiglia dei Ssefoniti, di Hhagghi
 la famiglia dei Hhagghiti, di Sciuni la famiglia dei Sciuniti.
 (16) D' Ozni la famiglia degli Ozniti, di Eri la famiglia degli Eriti.
 (17) D'Aròd la famiglia degli Aroditi, d'Areli la famiglia degli

הָאֲרוּדֵי לְאֶרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת הָאֲרָאֵלִי: (יח) אֵלֶּה
 מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גַד לַפְּקָדִיָּהֶם אַרְבָּעִים אֵלֶּף
 וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: ס (יט) בְּנֵי יְהוּדָה עַר
 וְאוֹנָן וַיָּמָת עַר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: (כ) וַיְהִיו
 בְּנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפַּחָתָם לְשִׁלָּה מִשְׁפַּחַת
 הַשִּׁלְנִי לְפָרֶץ מִשְׁפַּחַת הַפְּרָצִי לְזֶרַח
 מִשְׁפַּחַת הַזְּרָחִי: (כא) וַיְהִיו בְּנֵי־פָרֶץ לְחֶצְרֹן
 מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרָנִי לְחַמּוּל מִשְׁפַּחַת הַחֲמוּלִי:
 (כב) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה לַפְּקָדִיָּהֶם שְׁשָׁה
 וּשְׁבַעִים אֵלֶּף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: ס (כג) בְּנֵי
 יִשְׁשַׁכָּר לְמִשְׁפַּחָתָם תּוֹלַע מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי

NUMERI XXII

Areliti. (18) Sono queste le famiglie dei figli di Gad, distinte in altrettante numerazioni (formanti insieme) quarantamila cinquecento. (19) I figli di Giuda: Er ed Onàn; ma questi Er ed Onàn morirono (senza prole) nel paese di Canaan. (20) Indi i figli di Giuda, distinti per famiglie, furono: di Scelà la famiglia dei Scelaniti, di Pèress la famiglia dei Parssiti, di Zèrahh la famiglia dei Zarhhiti. (21) E i figli di Pèress furono: di Hhes-sròn la famiglia dei Hessroniti, di Hhamùl la famiglia dei Hhamuliti. (22) Sono queste le famiglie di Giuda, distinte in altrettante numerazioni, (formanti insieme) settantasei mila cinquecento. (23) I figli d'Issachàr, distinti per famiglie: Tolà (da cui) la famiglia dei Tolaiti, (e così) di Puvvà la famiglia

לַפֹּזָה מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי: (כד) לִישׁוֹב מִשְׁפַּחַת
 הַיִּשְׁבִּי לַשִּׁמְרֹן מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמֶרְנִי: (כה) אֵלֶּה
 מִשְׁפַּחַת יִשְׁשַׁכָּר לַפְּקַדִּיָּהם אַרְבָּעָה וְשָׁשִׁים
 אָלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: (כו) בְּנֵי זְבוּלֹן לַמִּשְׁפָּחָתָם
 לְסֹרֵד מִשְׁפַּחַת הַסִּרְדִּי לְאֵלֹן מִשְׁפַּחַת
 הָאֵלֶנִּי לִיחִלְאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחֲלָאֵלִי: (כז) אֵלֶּה
 מִשְׁפַּחַת הַזְּבוּלֹנִי לַפְּקַדִּיָּהם שְׁשִׁים אָלֶף
 וְחֲמִשׁ מֵאוֹת: ס (כח) בְּנֵי יוֹסֵף לַמִּשְׁפָּחָתָם
 מְנַשֶּׁה וְאַפְרַיִם: (כט) בְּנֵי מְנַשֶּׁה לַמְּכִיר מִשְׁפַּחַת
 הַמְּכִירִי וּמְכִיר הוּלִיד אֶת־גִּלְעָד לְגִלְעָד
 מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי: (ל) אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אֵיעָזֶר

NUMERI XXVI

dei Puniti. (24) Di Jasciùv la famiglia dei Jasciuviti, di Scim-
 ròn la famiglia dei Scimroniti. (25) Sono queste le famiglie
 d'Issachàr, distinte in altrettante numerazioni, (formanti in-
 sieme) sessantaquattro mila, trecento. (26) I figli di Zevulùn,
 distinti per famiglie: di Sèred la famiglia dei Sarditi, di Elòn
 la famiglia degli Eloniti, di Jahhleèl la famiglia dei Jahhleeliti.
 (27) Sono queste le famiglie dei Zevuloniti, distinte in altret-
 tante numerazioni, (formanti insieme) sessantamila cinquecento.
 (28) I figli di Giuseppe, distinti per famiglie: Manasse ed E-
 fraim. (29) I figli di Manasse: di Machir la famiglia dei Ma-
 chiriti, Machir poi generò Ghileàd [che formò una famiglia a
 sè]. Di Ghileàd la famiglia dei Ghileaditi. (30) Sono questi i

מִשְׁפַּחַת הָאִיעֲזִרִי לְחֵלֶק מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי:
 (לא) וְאִשְׂרֵי־אֵל מִשְׁפַּחַת הָאֲשֵׁרֵאֵלִי וְשֵׁם
 מִשְׁפַּחַת הַשִּׁכְמִי: (לב) וְשִׁמְיָדָע מִשְׁפַּחַת
 הַשִּׁמְיָדָעִי וְחֹפֶר מִשְׁפַּחַת הַחֶפְרִי: (לג) וְצִלְפַּחַד
 בֶּן־חֹפֶר לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם
 בָּנוֹת צִלְפַּחַד מַחֲלָה וְנַעֲמָה חַגִּלָּה מִלְכָּה
 וְתִרְצָה: (לד) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה וּפְקֻדֵיהֶם
 שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים אָלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: ׀
 (לה) אֵלֶּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפַּחָתָם לְשׁוֹתָלַח
 מִשְׁפַּחַת הַשְׁתַּלְחִי לְבָכָר מִשְׁפַּחַת הַבְּכָרִי
 לְתַחַן מִשְׁפַּחַת הַתַּחֲנִי: (לו) וְאֵלֶּה בְנֵי שׁוֹתָלַח

NUMERI XXVI

figli di Ghileàd: Ièzer, (da cui) la famiglia degl' Iezriti, (e così) di Hhèlek la famiglia dei Hhelkiti. (31) E Asrièl, (da cui) la famiglia degli Asrieliti, e Scèchem, (da cui) la famiglia dei Scichmiti. (32) E Scemidà, (da cui) la famiglia dei Scemidaiti, e Hhèfer, (da cui) la famiglia dei Hhefriti. (33) E Sselofhhàd figlio di Hhèfer non ebbe figli, ma sole figliuole; e le figlie di Sselofhhàd ebbero nome: Mahhlà, e Noà, e Hhoglà, e Milcà, e Tirssà. (34) Sono queste le famiglie di Manasse, e i loro registrati (furono) cinquantadue mila settecento. (35) Sono questi i figli d'Efraim, distinti per famiglie: di Sciuthèlahh la famiglia dei Sciuthalhbiti, di Bècher la famiglia dei Bachriti, di Tàbhan la famiglia dei Tahhaniti. (36) E questi sono i figli

לְעֶרֶן מִשְׁפַּחַת הָעֵרָנִי: (לז) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְפִקְדֵיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף
 וַחֲמִשׁ מֵאוֹת אֵלֶּה בְּנֵי־יוֹסֵף לְמִשְׁפַּחְתָּם: ס
 (לח) בְּנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבָלַע מִשְׁפַּחַת
 הַבְּלָעִי לְאִשְׁבֵּל מִשְׁפַּחַת הָאִשְׁבֵּלִי לְאַחִירָם
 מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי: (לט) לְשׁוּפָם מִשְׁפַּחַת
 הַשׁוּפָמִי לְחוּפָם מִשְׁפַּחַת הַחוּפָמִי: (מ) וַיְהִי
 בְּנֵי־בָלַע אֶרֶד וְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת הָאֶרְדִּי לְנַעֲמָן
 מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמָנִי: (מא) אֵלֶּה בְּנֵי־בִנְיָמִן
 לְמִשְׁפַּחְתָּם וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וָאַרְבַּעִים אָלֶף
 וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: ס (מב) אֵלֶּה בְּנֵי־דָן לְמִשְׁפַּחְתָּם

NUMERI XXVI

di Sciuthèlahh: di Eran la famiglia degli Eraniti. (37) Sono queste le famiglie dei figli d'Efraim, distinte in altrettante numerazioni, (formanti insieme) trentadue mila cinquecento. Sono questi i figli di Giuseppe, distinti per famiglie. (38) I figli di Benjamin, distinti per famiglie: di Bela la famiglia dei Baleiti, d'Ashbèl la famiglia degli Ashbeliti, d'Ahhiràm la famiglia degli Ahhiramiti. (39) Di Scefufàm la famiglia dei Sciufamiti, di Hhufàm la famiglia dei Hhufamiti. (40) I figli di Bela furono Arde e Naamàn: (di Arde) la famiglia degli Arditi, di Naamàn la famiglia dei Naamiti. (41) Sono questi i figli di Benjamin, distinti per famiglie, e i loro registrati (furono) quarantacinque mila seicento. (42) Sono questi i figli di Dan,

לְשׁוֹחֵם מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּחָמִי אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת דָּן
 לְמִשְׁפַּחְתָּם: (מג) כָּל־מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּחָמִי
 לִפְקָדֵיהֶם אַרְבַּעַ וּשְׁשִׁים אָלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת:
 ס (מד) בְּנֵי אֲשֵׁר לְמִשְׁפַּחְתָּם לִימָנָה מִשְׁפַּחַת
 הַיִּמָּנָה לְיִשְׁשִׁי מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁשִׁי לְבִרְיָעָה
 מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי: (מה) לְבָנֵי בְרִיעָה לְחֶבֶר
 מִשְׁפַּחַת הַחֶבֶרִי לְמִלְכִּיאֵל מִשְׁפַּחַת הַמִּלְכִּיאֵל:
 וְשֵׁם בֵּת־אֲשֵׁר שָׂרָח: (מו) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 בְּנֵי־אֲשֵׁר לִפְקָדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אָלֶף
 וְאַרְבַּע מֵאוֹת: ס (מח) בְּנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפַּחְתָּם

NUMERI XXVI

distinti per famiglie: di Sciuhhàm la famiglia dei Sciuhhamiti. Sono queste [cioè questa sola è tutte] le famiglie di Dan, suddivise in altre (minori) famiglie. (43) Tutte le famiglie dei Sciuhhamiti, tutti (cioè) i loro registrati (furono) sessanta-quattro mila quattrocento. (44) I figli d'Ascèr, distinti per famiglie: di Imnà la famiglia degl'Imniti, di Ishvi la famiglia degl'Ishviti, di Berià la famiglia dei Beriiti. (45) Dei figli di Berià: di Hhèver la famiglia dei Hhevriti, di Malkièl la famiglia dei Malkieliti. (46) E la figlia d'Ascèr ebbe nome Sèrah. (47) Sono queste le famiglie d'Ascèr, distinte in altrettante numerazioni (formanti insieme) cinquantatré mila quattrocento. (48) I figli di Naftali, distinti per famiglie: di Jahhsèèl

ולמעלה כאשר לזה ה' בפעם אחרת נזארתם ממזרים. (מו) ושם בית אשר שרח:
 כתב רמ"ן לפי כוסף אנקלוס שהיה לפניו כי שרח היתה נקראת בת אשר, והיתה

לַיַּחֲזִיאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחֲזִיאֵל לְגֻנִי מִשְׁפַּחַת
 הַגֻּנִי: (מט) לַיִצָּר מִשְׁפַּחַת הַיִצָּר לְשֵׁלֻם
 מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלְמִי: (נ) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת נַפְתָּלִי
 לְמִשְׁפַּחְתָּם וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אָלֶף
 וָאַרְבַּע מֵאוֹת: (נא) אֵלֶּה פְקוּדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 שֵׁשׁ־מֵאוֹת אָלֶף וָאַלֶּף שֶׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
 פ שְׁלִישִׁי (נב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 (נג) לֹאֵלֶּה תַחֲלֹק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפָּר
 שְׁמֹת: (נד) לְרֹב תְּרַבָּה נַחֲלָתוֹ וּלְמַעַט תִּמְעָט

NUMERI XXVI

la famiglia dei Jahhsseeliti, di Guni la famiglia dei Guniti.
 (49) Di Jèsser la famiglia degl'Issriti, di Scillèm la famiglia
 dei Scillemiti. (50) Sono queste le famiglie di Naftali, suddivise
 in altre (minori) famiglie, e i loro registrati (furono)
 quarantacinque mila e quattrocento. (51) Ella è questa la
 somma dei figli d'Israel: seicentunmila settecento trenta.
 (52) Indi il Signore parlò a Mosè, con dire: (53) A questi
 (casati) verrà divisa la terra in retaggio, secondo il numero
 dei nomi [registrati in ciascun casato]. (54) Al molto numero
 assegnerai retaggio maggiore, ed al poco numeroso darai
 retaggio minore: a ciascheduno (dei casati) secondo il
 numero de' suoi registrati [degli individui che lo compongono]

צת אשתו מאיש אחר והיתה יורשת נחלה, לפיכך הזכירה. (נג) לאלה: בני אבות.

נחלתו איש לפי פקדיו יתן נחלתו: (נח) אך
 בגורל יחלק את-הארץ לשמות משות-
 אבתם ינחלו: (נח) על-פי הגורל תחלק נחלתו
 בין רב למעט: ס (נח) ואלה פקודי הלוי
 למשפחתם לגרשון משפחת הגרשני לקהת
 משפחת הקהתי למררי משפחת המררי:
 (נח) אלהי משפחת לוי משפחת הלבי משפחת
 הקברני משפחת המחלי משפחת המושי
 משפחת הקרחי וקהת הולד את-עמרם:

NUMERI XXVI

si assegnerà la sua possessione. (55) Però colla sorte si spartirà la terra: dietro il nome della tribù di suo padre riceverà ognuno la sua possessione [cioè la sorte fissava ad ogni tribù il sito ch'essa doveva occupare nella terra promessa (v. Giosuè Capi XV-XIX); veniva poi il retaggio d'ogni tribù diviso tra le varie famiglie, secondo il numero de' loro individui]. (56) Assegnato dalla sorte (ad ogni tribù) il suo retaggio, verrà questo diviso secondo il maggiore o minor numero degl'individui. (57) E quest'è la recensione dei Leviti, distinti per famiglie: di Gheresciòn la famiglia dei Gheresciuniti, di Kehàt la famiglia dei Kehathiti, di Merari la famiglia dei Merariti. (58) Sono queste le famiglie di Levi: la famiglia dei Livniti, la famiglia dei Hhevroniti, la famiglia dei Mahhliti, la famiglia dei Musciti, la famiglia dei Corhhiti. E

במספר שמות: למי מספר הנגרים שכל בית אב. (נח) אך בגורל: הגורל היה

(נמ) וַיֵּשֶׁם אִשָּׁת עַמְרָם יוֹכְבֵד בַּת־לֵוִי אֲשֶׁר
 יָלְדָה אֵתָּה לְלֵוִי בְּמִצְרַיִם וַתֵּלֶד לְעַמְרָם
 אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־מִשֶּׁה וְאֵת מֶרְיָם אַחֲתָם׃
 (ס) וַיּוֹלֶד לְאֶהֱרֹן אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת־
 אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר׃ (סא) וַיָּמָת נָדָב וְאֲבִיהוּא
 בְּהַקְרִיבָם אֲשֶׁזְרָה לִפְנֵי יְהוָה׃ (סב) וַיְהִי
 פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אָלֶף כָּל־זָכָר מִבֶּן־
 חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה כִּי לֹא הִתְּפַקְדּוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־נָתַן לָהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל׃ (סג) אֵלֶּה פְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן

NUMERI XXVI

Keliàt generò (anche) Amrà. (59) La moglie d'Amrà ebbe nome Jochèved (ed era) figlia di Levi, nata a Levi in Egitto. Essa procreò ad Amrà Aronne e Mosè, e Mirjàm loro sorella. (60) Ad Aronne nacquero Nadàv ed Avihù, Eleazzaro ed Ithamàr. (61) E Nadàv ed Avihù morirono, presentando innanzi al Signore un fuoco estraneo. (62) I loro registrati, tutt' i maschi (cioè), dall' età d' un mese in su, furono ventitrè mila; poichè non vennero numerati tra' figli d' Israel, non essendo stata loro assegnata possessione tra i figli d' Israel. (63) Quest' è la recensione fatta da Mosè ed Eleazzaro sacer-

קונע הלד שבו ינחל כל בית אב, אך השיעור היה לפי המספר (רמ"ב). (נמ) יוכבד
 בת לוי וכו': לא קא להזכיר שם אמה של יוכבד, כמו ואותו ילדה אחרי אנשלוס
 (מ"א ח' ו').

אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְבַת מוֹאָב
עַל יַרְדֵּן יִרְחוֹ: ^(סד) וּבְאֵלֶּה לֹא־הָיָה אִישׁ
מִפְּקוּדֵי מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר סִינַי: ^(סה) כִּי־אָמַר יְהוָה
לָהֶם מוֹת יָמָתוּ בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם
אִישׁ־בִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יִפְנֶה וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן: ס

כו

^(א) וַתִּקְרַבְנָה בָּנוֹת צֹלְפָחַד בֶּן־חֶפְרָה בֶּן־
גִּלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה
בֶּן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בָּנֵתָיו מַחֲלָה נָעֳמָה
וְחִגְלָה וּמִלְכָּה וְתִרְצָה: ^(ב) וַתַּעֲמֹדנָה לִפְנֵי
מֹשֶׁה וּלִפְנֵי אֱלֻעָזָר הַכֹּהֵן וּלִפְנֵי הַנָּשִׂאִים
וְכָל־הָעֵדָה פָּתַח אֱהֹל־מוֹעֵד לֵאמֹר: ^(ג) אֲבִינוֹ
מָת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא־הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה
הַנוֹעֲדִים עַל־יְהוָה בְּעֵדַת־קָרָח כִּי־בָחֲטֹאוּ
מָת וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ: ^(ד) לָמָּה יִגְרַע שֵׁם־

dote, i quali numerarono i figli d'Israel nelle pianure di Moàb, presso il Giordano di Gerico. (64) E tra questi non vi fu alcuno appartenente alla recensione fatta da Mosè ed Aronne sacerdote, i quali numerarono i figli d'Israel nel deserto di Sinai. (65) Perocchè il Signore ha pronunziato intorno ad essi, che morrebbero nel deserto; e non ne rimase alcuno, tranne Calèv figlio di Jefunnè, e Giosuè figlio di Nun.

XXVII

(1) Allora s'avanzarono le figlie di Sselofhhàd, figlio di Hhèfer, figlio di Ghileàd, figlio di Machir, figlio di Manasse, appartenente alle famiglie di Manasse figlio di Giuseppe [cioè Sselofhhàd non avendo avuto figli, non formava una famiglia a sè]; e questi sono i nomi delle sue figliuole: Mahhlà, Noà, Hhoglà, e Milcà, e Tirssà. (2) Si presentarono a Mosè, e ad Eleazzaro sacerdote, ed ai principi, ed a tutta l'assemblea, all'ingresso del padiglione di congregazione, con dire: (3) Nostro padre è morto nel deserto; egli però non fece parte della congrega di coloro che si sollevarono contro al Signore nella lega di Còrahh [nel qual caso avrebbe potuto rimanere ingojato dal terreno, insieme coi figli, e forse poteva la legge condannare anche il suo nome all'obblivione]; ma, per qualche suo peccato, è morto senz'aver figli. (4) Perchè ha da mancare il nome di nostro padre di mezzo agli altri della sua famiglia, per non aver avuto alcun figliuolo? Assegna a noi

(ג) בחטאו מת ובנים לא היו לו: כוונת הכנות היתה לומר שלא היו לו מעולם בנים, לא שהיו לו ומתו, ולפיכך הזכירו שלא היה בעדת קרית, שאם היה באותה עדה היה אפשר שמת ובניו יחדו, ואז היה אפשר למשה שיניבן אם אינבן ואינבן חטאו ומתו אין רעון ה' שיתקיים שמו, עכשו שלא מתו, אבל לא כולדו, למה יגרע? כי בחטאו מת: הוא מת בחטא שחטאו כל שאר היולאים מחמרים שכלם מתו

אֲבִינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֶּן תָּנָה
 לָנוּ אַחֲזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוּ: (ה) וַיִּקְרַב מֹשֶׁה
 אֶת־מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְהוָה: פ רַבִּיעִי (ו) וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ז) כֵּן בָּנֹת צִלְפַּחֲדָי
 דְּבָרְתָּ נָתַן תֵּתֵן לָהֶם אַחֲזֵת נַחֲלָה בְּתוֹךְ
 אֲחֵי אֲבִיהֶם וְהִעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן
 לָהֶן: (ח) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ
 כִּי־יָמוּת וּבֶן אֵין לוֹ וְהִעֲבַרְתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
 לְבָתּוֹ: (ט) וְאִם־אֵין לוֹ בֵּת וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
 לְאָחִיו: (י) וְאִם־אֵין לוֹ אֲחִים וּנְתַתֶּם אֶת־

NUMERI XXVII

una possessione, in mezzo ai fratelli di nostro padre. (5) E Mosè presentò la loro quistione al Signore. (6) Ed il Signore disse a Mosè, quanto segue: (7) Rettamente parlano le figlie di Sse-lofhhad. Tu devi assegnar loro una possessione ereditaria in mezzo ai fratelli del loro padre, farai cioè passare in esse il retaggio spettante al padre loro. (8) Ed ai figli d'Israel parlerai, con dire: Quand'uno muoja, e non abbia alcun figlio, trasporterete il suo retaggio nella sua figliuola. (9) E se non ha alcuna figlia, darete la sua eredità ai suoi fratelli. (10) E se

במדבר, כמו שגזר ה' (למעלה י"ד כ"ט) במדבר הזה יכלו וגו' (ע"ש). (ז) והעברת: מחלה אחר מה יעשה להן בפעל (כתן תתן להם וכו'), ואח"כ פירש העעם, כל' תתן להן מה שהיה ראוי לאביהן; הראשון הוא המסובב, והשני הוא הסבה, והו"ו למירוש.

(*) ו' רבתי.

נַחֲלָתוֹ לְאֶחָי אָבִיו: (יא) וְאִם־אֵין אֲחִים לְאָבִיו
וְנָתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְשָׂאָרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו
מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וַיִּרֶשׁ אֹתָהּ וְהָיְתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
לְחֶקֶת מִשְׁפָּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ
(יב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲלֶה אֶל־הָרֹ
הַעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (יג) וּרְאִיתָהּ אָתָּה וְנֹאסַפְתָּ אֶל־
עַמִּיךָ גַּם־אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר נֹאסַף אֶהְרֹן אַחִיךָ:
(יד) כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי בְּמִדְבַר־צֹן בְּמִרְיַבֹּת

NUMERI XXVII

non ha fratelli, trasporterete la sua eredità nei fratelli di suo padre. (11) E se non vi sono fratelli di suo padre, darete la sua eredità al suo carnal parente, il più vicino a lui tra quelli della sua famiglia, e quegli la possederà (per intero). [Trattandosi di proprietà fondiaria, sembra che la legge voglia, ch' in mancanza di stretti congiunti, l'eredità, piuttosto ch'esser divisa fra molti lontani parenti, passi in quello tra essi che le sia confinante]. Questa sarà pei figli d'Israel una norma giuridica, com' il Signore comandò a Mosè. (12) Indi il Signore disse a Mosè: Sali su codesto monte, detto degli Avàrim, e vedi la terra che ho assegnata ai figli d'Israel. (13) E poi che l'avrai veduta, ti raccoglierai ai tuoi popoli, anche tu, come si è raccolto Aronne tuo fratello. (14) Come avete

(יג) וּרְאִיתָהּ אֹתָהּ וְנֹאסַפְתָּ: רָאָה לְהִרְאוֹת לוֹ אֶת הָאָרֶץ, שִׂירָאָה שִׂיִּשְׂרָאֵל קְרוּבִים
אֵלָיו, וְשָׂאָר הוּא כָּל יְגִיעוֹ לְרִיק. (יד) בְּרַעֲיָי כָּפַל טַעוֹת, וּכְתַבּוּ עַל אִשָּׁר לֹא קִדְּשַׁתֶּם

הַעֲדָה לְהַקְדִּישָׁנִי בַּמַּיִם לְעִינֵיהֶם הֵם מִי־
 מְרִיבֵת קָדֵשׁ מִדְּבַר־צֹן: ס (מז) וַיְדַבֵּר
 מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר: (מז) יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי
 הָרוּחַת לְכָל־בָּשָׂר אִישׁ עַל־הָעֵדָה: (יז) אֲשֶׁר־
 יֵצֵא לַפְּנִיָּהִם וְאֲשֶׁר יָבֹא לַפְּנִיָּהִם וְאֲשֶׁר
 יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְהוָה
 כְּצֹאֵן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה: (יח) וַיֹּאמֶר יְהוָה

NUMERI XXVII

[l'uno egualmente che l'altro] nel deserto di Ssin, nel(l'occasione del) contrasto della congrega, disubbidito al mio comando di santificarmi nell'acqua [cioè di parlare al sasso, e farne uscir l'acqua colla sola parola], alla loro vista. — Sono quelle le acque (dette) di Merivà, di Cadèsh, nel deserto di Ssin. (15) E Mosè parlò al Signore, con dire: (16) Il Signore, Iddio degli spiriti di tutt'i mortali, costituisca sopra questa congrega un uomo, (17) Il quale li preceda nell'uscire (alla guerra), e li preceda nel rientrare; che sia cioè atto a condurli fuori, ed a ricondurli; onde la congrega del Signore non sia come pecore senza pastore. (18) Ed il Signore disse

והוא פסוק בסוף האזינו, וכל כי הדבור הוא על הפסוק הסמוך, ותחלת הדבור היתה להקדישני במים, ורש"י מירש על אשר לא קדשתם, והמעתיקים השמיטו מלות להקדישני במים, והם כמובנות בס' הזכרון. (מז) אלהי הרוחות: צוהן הלצנות והכוחות של כל אדם. (יז) אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם: יש במשמע אפילו אדם כל שהוא, אשר יותן כתר מלכות בראשו, והוא יונא ונא בראש הנגא בלי שיהיה כדאי להכניסו, לפיכך הוסיף ואשר יוליאם ואשר יביאם. וצוית אותנו: כמו וינחור ה' לכנוד על עמו (ש"א י"ג י"ד), כויתו שופטים על עמי (ש"ב י' י"א), אולי שרש השרש

אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון אִישׁ
 אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ עָלָיו: (יט)
 וְהֶעֱמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנֶי כָל־
 הָעֵדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם: (כ) וְנָתַתָּה
 מִהוֹדְךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל־עַדְתְּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל: (כא) וּלְפָנֶי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׁאֵל
 לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לִפְנֵי יְהוָה עַל־פִּיו יֵצְאוּ
 וְעַל־פִּיו יָבֹאוּ הוּא וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ

NUMERI XXVII

a Mosè: Prenditi Giosuè figlio di Nun, uomo animoso [coraggioso, energico]; e gli poserai la mano sul capo. (19) E lo presenterai ad Eleazaro sacerdote, ed a tutta l'assemblea, ed alla loro presenza lo nominerai (tuo successore). (20) E [nel posargli la mano sul capo] gl'impartirai della tua maestà, onde tutta la congrega dei figli d'Israel (gli) ubbidisca. (21) Egli poi starà davanti [cioè ai comandi] d'Eleazaro sacerdote, il quale consulterà per lui la decisione degli Urim, davanti al Signore. Dietro gli ordini di lui [d'Eleazaro] usciranno, e dietro gli ordini di lui rientreranno, egli [Giosuè],

הוא ילכו, הנה, ומה ליון קרוב למלכה. (ב) ונתתה מהודך עליו: עין יש"ר.
 (כא) ושאל לו: אין ספק שהכוונה שאלעזר ישאל צעזר יהושע, כמו היום הסלתי
 לשאל לו באלהים (שמואל א' כ"ב ט"ו). והמזכיר בכת"ש חזק חזק מתרגום אכקלום
 ויב"ע משמע שהכוונה על יהושע, והוא טעות, כי הם תרגמו ושאל ליה, והכוונה
 צעזר, וכן ב"א כ"ב ט"ו לשאל לו באלהים מתורגם למשאל ליה.

וְכָל־הָעֵדָה: (כב) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לִפְנֵי אֶלְעָזָר
 הַכֹּהֵן וּלְפָנָי כָּל־הָעֵדָה: (כג) וַיִּסְמַךְ אֶת־יָדָיו
 עָלָיו וַיִּצְוֵהוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: פ

כח

חֲמִישִׁי (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 (ב) צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־
 קַרְבָּנִי לַחֲמִי לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִיחָחִי תִשְׁמְרוּ
 לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ: (ג) וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה

NUMERI XXVII-XXVIII

e con lui tutt'i figli d'Israel, e tutta l'assemblea. (22) E Mosè fece com' il Signore gli comandò: prese Giosuè, e lo presentò ad Eleazzaro sacerdote, ed a tutta l'assemblea. (23) Gli posò le mani sul capo, e lo nominò (suo successore), com' il Signore ha ordinato per l'organo di Mosè.

XXVIII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Comanda ai figli d'Israel, e di' loro: Il mio sacrificio, il mio cibo, (l'alimento cioè) de' miei fuochi, odore propiziatório, siate esatti ad offrirmelo nel tempo prescritto. (3) E soggiungerai ad essi: Egli è questo il sacrificio da ardersi, che offrirete al Signore:

הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה כִּבְשִׁים בָּנִי-
 שָׁנָה תְּמִימִים שְׁנַיִם לַיּוֹם עַל־הָ תִּמְדִּד: (ח) אֶת-
 הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי
 תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים: (ט) וְעֲשִׂירִית הָאִיפָה
 סֹלֶת לַמִּנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כֶּתִית רִבִּיעֵת
 הֶהָיִן: (י) עַל־הָ תִּמְדִּד הָעֲשִׂיָּה בְּהַר סִינִי לְרִיחַ
 נִיחֹחַ אִשָּׁה לַיהוָה: (יא) וְנִסְכּוֹ רִבִּיעֵת הֶהָיִן
 לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נִסְכּוֹ שֶׁכֶר לַיהוָה:
 (יב) וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים
 בַּמִּנְחָת הַבֹּקֶר וְכִנְסֻכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשָּׁה רִיחַ
 נִיחֹחַ לַיהוָה: פ (יג) וּבֵיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-

NUMERI XXVIII

agnelli nati entro l'anno, immacolati, due ogni giorno, in olocausto quotidiano. (4) Un agnello farai [sacrificherai] la mattina, e l'altro agnello farai verso notte. (5) Con un decimo d'Efa di fior di farina, per offerta farinacea, intrisa con un quarto d'Hin d'olio vergine. (6) (Egli è questo l')olocausto quotidiano, che fu già fatto nel monte Sinai, in odore propiziatório, sacrificio da ardersi al Signore. (7) E la sua libazione (sarà) un quarto d'Hin; si verserà (cioè) in luogo sacro una libazione di pretto vino, al Signore. (8) E l'altro agnello farai verso notte, aggiungendovi l'offerta farinacea e la libazione, come a quello della mattina. È sacrificio da ardersi al Signore, odore propiziatório. (9) E nel giorno di Sabbath due

בְּבָשִׁים בְּנִי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת
 מִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: (י) עֲלֹת שִׁבְתָּ
 בְּשִׁבְתּוֹ עַל־עֲלֹת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: פ
 (יא) וּבְרֹאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה
 פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד בְּבָשִׁים
 בְּנִי־שָׁנָה שְׁבַעֲהָ תְּמִימִם: (יב) וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
 סֹלֶת מִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי

NUMERI XXVIII

agnelli nati entro l'anno, immacolati, e due decimi (d' Efà) di fior di farina intriso coll'olio, per offerta farinacea, colla relativa libazione. (10) Tale sarà l'olocausto d'ogni Sabato, oltre all'olocausto quotidiano, e la relativa libazione. (11) E nei vostri capi di mese offrirete in olocausto al Signore giovani tori due, ed un montone, agnelli nati entro l'anno sette, immacolati. (12) E tre decimi di fior di farina intriso coll'o-

(יא) וּבְרֹאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם: שִׁבְתָּ מוֹכִינִים לַמִּזְבֵּחַ, כִּי גֹס קֹדֶשׁ מִתֵּן תּוֹרָה הִוא מוֹכִינִים לַלֵּבָנָה, אֲזַל אֵין הַכּוֹנֵה שֶׁהִוא חֻגֵּגִים רֹאשֵׁי חֲדָשִׁים כְּדַעַת הַסְּמֻרָנוּ; וְאֵין רֹאשֵׁי מִזְבֵּחַ שֶׁכָּתוּב אֲזַר כְּמִתְרַת שֶׁסִּיּוֹס הַמִּזְבֵּחַ (שְׁמוּאֵל א' כ' י"ט) שֶׁרֹאשׁ חֲדָשׁ לֹא הִיָּה אֲזַלֵּס יוֹם מִזְבֵּחַ, כִּי פִירוּשׁ סִיּוֹס הַמִּזְבֵּחַ הִידוּעַ (ש"א י"ט י'), וְכֵן נִשְׁבָּעוּתִיכֶם (לְמַטָּה פֶּסוּק כ"ו) אֵין עֲכִיבוּ שֶׁהִוא חֻגֵּגִים חֹג שְׁבָעוֹת קֹדֶשׁ מִתֵּן תּוֹרָה, אֲזַל שֶׁהִוא מוֹכִינִים שְׁבַע שְׁבָעוֹת, שֶׁהִוא מִלְפִּיּוֹס הַיָּהּ יוֹם הַקִּלְיָר אִוִּי (כְּדַבְרֵי דַת"א) נִשְׁבָּעוֹת שֶׁכֶּנֶר נִיחִי אֲחִיכֶם לְמִכּוֹת. (יב) רֹשֵׁי נִחְמָרוּ כְּמִשְׁפֵּט כִּסִּי פֶר, הִוא כּוֹלֵל הַמִּנְחָה עִם הַנִּסְכִּים, כִּי כֵן נִלְשׁוֹן חֻמִּים הִיא נִקְרָאת מִכְתָּה כִּסִּים, וְנִפְרָשׁת׃ כִּסִּים שֶׁהִזְכִּיר כֹּאן רֹשֵׁי (וְהִיא לְמַעַל סִיּוֹן ע"ו) כְּתִבְּאָרוּ גַם הַמִּנְחָה וְגַם הַנִּסְכִּים.

(*) ה' פְּתוּחָה.

עֲשׂוּנִים סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְאֵיל
הָאֶחָד: (יג) וְעֶשְׂרֵן עֲשָׂרוֹן סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד עָלָה רֵיחַ נִיחָח אִשָּׁה
לַיהוָה: (יד) וְנִסְבִּיהֶם חֲצִי הֵהִין יִהְיֶה לְפָר
וּשְׁלִישִׁת הֵהִין לְאֵיל וּרְבִיעֶת הֵהִין לִכְבֹּשׁ יֵין
זֹאת עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:
(טו) וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֹטֵאת לַיהוָה עַל־
עֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכוּ: ס שְׁשִׁי (טז) וּבְחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עֶשֶׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ פֶּסַח
לַיהוָה: (יז) וּבַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ הַזֶּה

NUMERI XXVIII

lio, in offerta farinacea, per ciaschedun toro; e due decimi di fior di farina intriso coll'olio, in offerta farinacea, per ciaschedun montone. (13) Ed un decimo di fior di farina intriso coll'olio, in offerta farinacea, per ciaschedun agnello. (Egli è) un olocausto, odore propiziatorio, sacrificio da ardersi al Signore. (14) E quanto alle loro libazioni, vi sarà mezzo Hin di vino per ogni toro, e un terzo d' Hin per ogni montone, ed un quarto d' Hin per ogni agnello. Quest'è l'olocausto d'ogni capo di mese, per (tutti) i mesi dell'anno. (15) Ed un capro in sacrificio d'aspersione sarà fatto al Signore, oltre all'olocausto quotidiano, e la relativa libazione. (16) Nel mese primo, ai quattordici del mese (si farà il) sacrificio pasquale al Signore. (17) E al decimoquinto giorno del medesimo è

חַג שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת יֹאכֵל: (יח) בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן מִקְרֵא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבָדָה לֹא
תַעֲשׂוּ: (יט) וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים
בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד וְשִׁבְעָה כִבְשִׂים בְּנֵי
שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: (כ) וּמִנְחָתְסֵלֶת בָּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן שְׁלִישָׁה עֶשְׂרֹנִים לֶפָר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
לְאֵיל תַעֲשׂוּ: (כא) עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן תַעֲשֶׂה לְכִבֵּשׁ
הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׂים: (כב) וְשִׁעִיר חַטָּאת
אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: (כג) מִלֶּבֶד עַל־ת הַבָּקָר
אֲשֶׁר לְעֹלֹת הַתָּמִיד תַעֲשׂוּ אֶת־אַלֶּה: (כד)
כֹּאֶלֶה תַעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשָּׁה

NUMERI XXVIII

festa: per sette giorni si mangeranno pani azzimi. (18) Nel giorno primo è santa convocazione, alcun'opera servile non farete. (19) E presenterete in sacrificio da ardersi, olocausto, al Signore, giovani tori due, ed un montone, e sette agnelli nati entro l'anno: (tutti) da provvedersi immacolati. (20) Colla relativa offerta farinacea di fior di farina intriso coll'olio: farete (cioè) tre decimi per ogni toro, e due decimi pel montone. (21) E un decimo farai per ciascheduno dei sette agnelli. (22) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, per propiziare per voi. (23) Farete questi (sacrifici) oltre all'olocausto matutino, spettante all'olocausto quotidiano. (24) Altrettanto fa-

רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל-עוֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה
 וְנִסְכּוֹ: (כח) וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרֵא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה
 לָכֶם כָּל-מִלְאכָתָּ עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: ס
 (כו) וּבַיּוֹם הַבְּכוּרִים בְּהַקְלִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה
 לַיהוָה בְּשִׁבְעַתִּיכֶם מִקְרֵא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
 כָּל-מִלְאכָתָּ עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (כו) וְהִקְרַבְתֶּם
 עוֹלָה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר
 שְׁנַיִם אֵיל אֶחָד שְׁבַעַה כִּבְשִׁים בְּנֵי שְׁנָה:
 (כח) וּמִנְחָתָם סֶלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלִשָּׁה
 עֶשְׂרִנָּיִם לֶפֶר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרִנָּיִם לְאֵיל
 הָאֶחָד: (כט) עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד

NUMERI XXVIII

rete ogni giorno, per sette giorni, qual cibo, sacrificio (cioè) da ardersi al Signore, odore propiziatório; (e ciò tutto) si farà colla relativa libazione, oltre all'olocausto quotidiano. (25) E nel giorno settimo avrete [farete] santa convocazione, non farete alcun' opera servile. (26) E nel giorno delle primizie, quando (cioè) presenterete al Signore un'offerta (della derrata) nuova, al termine delle consuete settimane, avrete santa convocazione, non farete alcun' opera servile. (27) E presenterete in olocausto al Signore, in odore propiziatório, giovani tori due, un montone, sette agnelli nati entro l'anno. (28) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll'olio, tre decimi per ogni toro, due decimi pel montone. (29) E un

לִשְׁבַּעַת הַכֹּבָשִׁים: (ל) שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר
עֲלֵיכֶם: (לא) מִלֶּבֶד עַל־ת הַתִּמִּיד וּמִנְחָתוֹ
תַּעֲשׂוּ תִמְיָמָם יְהִי־לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם: פ

כט

(א) וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מִלְאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ
יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: (ב) וַעֲשִׂיתֶם עֲלֶיהָ
לִרְיָח נִיחָח לַיהוָה פֶּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵילָן
אַחַד כֹּבָשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַת תִּמְיָמָם: (ג)

NUMERI XXVIII-XXIX ·

decimo per ciascheduno dei sette agnelli. (30) Un capro (in sacrificio d'aspersione, per propiziare per voi. (31) Oltre all'olocausto quotidiano, e la relativa offerta farinacea, farete (questi sacrifici), da provvedersi immacolati, colle relative libazioni.

XXIX

(1) E nel mese settimo, al primo del mese, avrete santa convocazione, non farete alcun'opera servile; sarà per voi un giorno di suonata clamorosa. (2) E farete in olocausto al Signore, in odore propiziatore, un giovine toro, un montone,

וּמִנְחָתָם סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שֶׁלֹּשָׁה עֶשְׂרֹנִים
 לִפְרֹשֵׁי שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵילִ: (ח) וְעֶשְׂרֹן אֶחָד
 לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבֻּשִׁים: (ט) וּשְׁעִיר־
 עִזִּים אֶחָד חֲטָאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: (י) מִלֶּבֶד
 עֹלֹת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
 וְנִסְכֵיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה לַיהוָה:
 ס (יא) וּבַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא־
 קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל־
 מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: (יב) וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה

NUMERI XXIX

agnelli nati entro l'anno sette, immacolati. (3) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll'olio, tre decimi pel toro, due decimi pel montone. (4) E un decimo per ciascheduno dei sette agnelli. (5) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, per propiziare per voi. (6) Oltre all'olocausto del capo di mese, colla relativa offerta farinacea, ed all'olocausto quotidiano colla relativa offerta farinacea; come pure le loro libazioni, giusta la relativa legge (XXVIII. 14). (Tutto ciò farete) in odore propiziatório, sacrificio da ardersi al Signore. (7) E ai dieci del medesimo settimo mese avrete santa convocazione, ed affliggerete le vostre persone [col digiuno]. Alcun'opera non farete. (8) E presenterete in olocausto al Si-

(ג) צל מנחת שי כתב כי גם ומנחתם של ובקדש השביעי הוא בפשטא זקף.
 ובת"נך כ"י משנת ק"ז אשר ביד רמ"ג מנחת כל ומנחתם שפירשה במרכא.
 ואזוי כן כון, כמו וכסכו יין רביעית ההין. (ו) וענינתם: ע' ויקרא י"ו כ"ט.

לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ פֶּרַךְ בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד
 כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם;
 (ט) וּמִנְחָתָם סֵלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה
 עֶשְׂרֹנִים לַפֶּרַךְ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד;
 (י) עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת
 הַכִּבְשִׁים; (יא) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד
 חֲטָאת הַכֹּפְרִים וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
 וְנִסְכֵּיהֶם: ס שְׁבִיעִי (יב) וּבַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי יוֹם
 לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־

NUMERI XXIX

gnore, odore propiziatório, un giovine toro, un montone, agnelli nati entro l'anno sette, da provvedersi da voi, immacolati. (9) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll'olio, tre decimi pel toro, due decimi pel montone, (10) Un decimo per ciascheduno dei sette agnelli. (11) Un capro in sacrificio d'aspersione oltre al(l'altro) sacrificio d'aspersione [consistente in un toro ed un capro, Levit. XVI., da farsi] per propiziare [ibid. 11 e 15], ed all'olocausto cotidiano, colla relativa offerta farinacea; (il tutto) colle relative libazioni. (12) Ed ai quindici del mese settimo avrete santa convocazione, alcun' opera servile non farete, e celebrerete

(יא) פִּירוֹשׁ רַע"י עַל וְנִסְכֵּיהֶם נִכּוֹן, וְהוּא כַּגֹּד הַטַּעֲמִים, אֲךְ קָשָׁה כִּי בְיוֹם הָרִאשׁוֹן
 מִיָּמֵי הַזֶּה אֵין כְּתוּב וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם (פֶּסוּק י"ד) אֲלֹא וּמִנְחָתָם בְּלִדָּה; א"כ וְנִסְכָּה
 שֶׁנֶּפְסוּק ט"ז נִרְדָּק שֶׁיְהִי מוֹסֵב עַל הַחוּסְמִין, שֶׁלֹּא נִזְכַּר לֵהֵם נִסְכִּים; אֲזַל וְנִסְכָּה

מִלֶּאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגֹּתֶם חֵג לַיהוָה
 שִׁבְעַת יָמִים: (יג) וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶה אִשָּׁה רֵיחַ
 נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר
 אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עֶשֶׂר
 תְּמִימִם יִהְיוּ: (יד) וּמִנְחָתָם סֶלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
 שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד לְשְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר
 פָּרִים שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד לְשְׁנֵי הָאֵילִם:
 (טו) וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה
 עֶשֶׂר כִּבְשִׂים: (טז) וְשִׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת
 מִלֶּבֶד עֲלֹת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס
 (יז) וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנָיִם עֶשֶׂר

NUMERI XXIX

per sette giorni festa al Signore. (13) E presenterete in olocausto al Signore, sacrificio da ardersi, odore propiziatório, giovani tori tredici, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, che siano immacolati. (14) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll'olio, tre decimi per ciascuno dei tredici tori, due decimi per ciascuno dei due montoni, (15) E un decimo per ciascheduno dei quattordici agnelli. (16) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relativa offerta farinacea e libazione. (17) E nel giorno secondo giovani tori dodici, montoni due,

(*) כקוד על ו'.

אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנִי־שָׁנָה אֶרְבָּעָה עֶשֶׂר
תְּמִימִם: (יד) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לְאֵילִם
וְלִכְבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: (יט) וּשְׂעִיר־עִזִּים
אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
וְנִסְכֵּיהֶם: פ (כ) וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עֶשְׂתִּי־
עֶשֶׂר אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנִי־שָׁנָה אֶרְבָּעָה
עֶשֶׂר תְּמִימִם: (כא) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים
לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: (כב)
וּשְׂעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס (כג) וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי

NUMERI XXIX

agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (18) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (19) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazioni. (20) E nel giorno terzo, tori undici, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (21) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (22) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (23) E nel giorno quarto tori dieci, montoni due,

לשון בקבה אינו חוזר חלף לעולת החמיד. (יד) במספרם במשפט: לפי מספר הפרים האילים והכבשים, וכפי המשפט הקבוע, כל כך לכל פר ליל ולכל כבש.

פָּרִים עֲשֶׂה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
 אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (כד) מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
 לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט:
 (כה) וְשַׁעֲרֵי־עֲזִים אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד עַל־תֵּ
 הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס (כו) וּבַיּוֹם
 הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים
 בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (כז) וּמִנְחָתָם
 וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם
 כַּמִּשְׁפָּט: (כח) וְשַׁעֲרֵי חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עַל־תֵּ
 הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס (כט) וּבַיּוֹם
 הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנֶה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־

NUMERI XXIX

agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (24) Coll' offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (25) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (26) E nel giorno quinto tori nove, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (27) Coll' offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (28) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (29) E nel giorno sesto tori otto, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati.

שְׁנֵה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (ל) וּמִנְחָתָם
 וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לָאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם
 כַּמִּשְׁפָּט: (לא) וְשַׁעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבָד
 עֲלֵת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהָ: ס (לב) וּבִיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי פָרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׁים
 בְּנִי־שְׁנֵה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (לג) וּמִנְחָתָם
 וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לָאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם
 כַּמִּשְׁפָּט: (לד) וְשַׁעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבָד
 עֲלֵת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהָ: ס מִפְּטֹר
 (לה) בִּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־

NUMERI XXIX

(30) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (31) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazioni. (32) E nel giorno settimo tori sette, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (33) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la loro legge. (34) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (35) Nel giorno ottavo avrete congregazione [nel Tempio], alcun'opera servile non fa.

(לה) עצרת: כמו קדש נוס קראו עזרה (יואל ח' י"ד), קדשו עזרה לבעל (מלכים ב' י' כ'), עזרת בוגדים (ירמיה ט' ח'), ועיין ישעיה ח' י"ג.

מִלֶּאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (לז) וְהִקְרַבְתֶּם
עֲלֶיהָ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פֶּר אֶחָד אֵיל
אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:
(לח) מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפֶּר לְאֵיל וְלִכְבָּשִׁים
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: (לח) וְשָׁעִיר חַטָּאת אֶחָד
מִלְּבָד עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּיהָ: (למ) אֵלֶּה
תַּעֲשׂוּ לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבָד מִנְּדָרֵיכֶם
וּנְדָבְתֵיכֶם לְעֹלֹתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְכֵּיכֶם
וּלְשִׁלְמֵיכֶם:

NUMERI XXIX

rete. (36) E presenterete in olocausto al Signore, sacrificio da ardersi, odore propiziatorio, un toro, un montone, agnelli nati entro l'anno sette, immacolati. (37) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative al toro, al montone, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (38) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (39) Queste cose [questi sacrifici] farete al Signore nelle vostre solennità, oltre ai vostri voti, alle vostre offerte, ai vostri olocausti, ed alle vostre offerte farinacee, ed alle vostre libazioni, ed ai vostri sacrifici di contentezza.

ל

(א) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּכֹל
 אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: פ פ פ
 מִב (ב) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:
 (ג) אִישׁ כִּי-יָדָר נָדָר לַיהוָה אוֹ-הַשְׁבַּע שְׁבַעַה
 לְאַסֹּר אֶסֶר עַל-נַפְשׁוֹ לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כָּכֹל-
 הַיֵּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה: (ד) וְאִשָּׁה כִּי-תִדָּר נָדָר
 לַיהוָה וְאִסְרָה אֶסֶר בְּבֵית אָבִיהָ בְּנַעֲרִיהָ:
 (ה) וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת-נִדְוָהָ וְאִסְרָהּ אֲשֶׁר אִסְרָהּ
 עַל-נַפְשָׁהּ וְהַחֲרִישָׁהּ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָל-נִדְוֶיהָ
 וְכָל--אֶסֶר אֲשֶׁר--אִסְרָהּ עַל--נַפְשָׁהּ יָקוּם:
 (ו) וְאִם-הָיָא אָבִיהָ אֹתָהּ בְּיוֹם שְׁמֻעָהּ כָּל-
 נִדְוֶיהָ וְאִסְרֶיהָ אֲשֶׁר-אִסְרָהּ עַל-נַפְשָׁהּ לֹא
 יָקוּם וַיְהִי וַיִּסְלַח-לָהּ כִּי-הָיָא אָבִיהָ אֹתָהּ:
 (ז) וְאִם-הָיָא תַּהֲיָה לְאִישׁ וְנִדְוֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ

XXX

(1) E Mosè espose ai figli d'Israel tutto ciò ch'il Signore comandò a Mosè. (2) Indi Mosè parlò ai capi delle tribù dei figli d'Israel, con dire: Ecco quanto il Signore ha comandato. (3) Quand'uno faccia un voto al Signore, o un giuramento, obbligandosi a qualche privazione; non deve profanare [violare] la sua parola, ma eseguirà quant'è uscito della sua bocca. (4) Se poi una femmina faccia un voto al Signore, o si obblighi a qualche privazione, (e ciò mentr'è ancora) nella casa paterna, nell'età sua giovanile; (5) Ed il suo padre oda il suo voto, o l'obbligazione che si è assunta, ed il suo padre non le dica parola: resteranno validi tutt'i suoi voti, e qualunque obbligazione si sarà assunta, sarà valida. (6) Ma se suo padre vi si oppone nel giorno stesso, in cui ne viene in cognizione: tutt'i suoi voti, e gli obblighi che si sarà assunti, saranno nulli; ed il Signore le perdonerà, poichè suo padre vi si è opposto. (7) Se ella poi passa a marito, avendo sopra di sè i suoi voti, o gl'impegni da lei assunti colle proprie labbra;

(ב) וידבר משה אל ראשי המטות: הולך משה להודיע לראשי המטות שאין להם שלטון בדברים שצין איש לאשתו וצין איש לבתו בענין הכדרים, שאם תבוא אשה ותנעק לכניהם שאין בעלה מביאה לקיים כדירה, יאמרו לה הוא ראשי ולא אחתה, וזהו יש להצין שאם האיש עצמו שדבר יבוא לפני הכניאים הרשות בידם להתיר לו לפי ראות עיניהם, ומכאן להתיר כדרי מן התורה. כי אחתם בני הבית משועבדים לבעל הבית, ובעל הבית משועבד לכניאיו המטות. (ג) ידור נדר לה': להקריב איזה קרבן. או ישבע שבועה לאסור אסר על נפשו: הוא בעניני עיכוי כפס. ובכת"ה הכדר קבלת החיוב לעשות, והאסור שלא לעשות. השבע: מקור במקום זמן מוגבל. (ו) מבטא: יש בכחו המחיבות שאדם מחייב עצמו לעשות או שלא לעשות, כמו כי תשבע לבטח

מִבְּטָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אִסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ:
 (ח) וְשָׁמַע אִישָׁה בְּיוֹם שָׁמְעוֹ וְהַחֲרִישׁ לָהּ
 וְקָמוּ נִדְרֶיהָ וְאִסְרָה אֲשֶׁר-אִסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ
 יִקְמוּ: (ט) וְאִם בְּיוֹם שָׁמַע אִישָׁהּ יִנִּיא אוֹתָהּ
 וְהִפָּר אֶת-נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְּטָא
 שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אִסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ וַיהוָה יִסְלַח
 לָהּ: (י) וְנָדַר אֱלֹמֶנָה וְגִרוּשָׁה כָּל אֲשֶׁר-אִסְרָה
 עַל-נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ: (יא) וְאִם-בֵּית אִישָׁהּ
 נִדְרָה אוֹ-אִסְרָה אִסָּר עַל-נַפְשָׁהּ בְּשִׁבְעָהּ:
 (יב) וְשָׁמַע אִישָׁהּ וְהַחֲרִישׁ לָהּ לֹא הִנִּיא אוֹתָהּ

NUMERI XXX

(8) E suo marito ne venga in cognizione quando che sia, e non le faccia parola: saranno validi i suoi voti, e gli obblighi che si è assunti saranno vevoli. (9) Ma se nel giorno ch'il suo marito ne viene in cognizione, vi si oppone; egli rende nullo il voto ch'ell'ha sopra di sè, e l'impegno da lei colle sue labbra assunto; ed il Signore le perdonerà. (10) Quanto poi ai voti d'una vedova, o d'una donna ripudiata; qualsiasi obbligo ch'ella si assuma, sarà valido per essa. (11) E se una fa un voto, o assume un obbligo con giuramento, in casa di suo marito; (12) E suo marito ne venga in cognizione, e non le faccia parola, (cioè) non vi si opponga: saranno validi

נשפטים להרע או להטיב, וכן יבטל נשפחיו. (ח) ביום שמעו: עיין שמות ל"ב ל"ד.

וְקָמוּ כָּל-נְדָרֶיהָ וְכָל-אִסֵּר אֲשֶׁר-אָסְרָה עַל-
 נַפְשָׁהּ יָקוּם: (יג) וְאִסֵּה־פֶרֶץ יָפֵר אַתָּם, אִישָׁהּ
 בַּיּוֹם שִׁמְעוּ כָּל-מוֹצֵא שְׂפָתֶיהָ לְנְדָרֶיהָ
 וּלְאִסֵּר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אִישָׁהּ הַפֶּרֶץ וַיהוָה
 יִסְלַח-לָהּ: (יד) כָּל-נֶדֶר וְכָל-שְׁבַעַת אִסֵּר
 לַעֲנֹת נַפֶּשׁ אִישָׁהּ יִקִּימוּ וְאִישָׁהּ יִפְרְנוּ:
 (טו) וְאִסֵּה-חֲרֹשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אַל-
 יוֹם וַיהִקִּים אֶת-כָּל-נְדָרֶיהָ אוֹ אֶת-כָּל-אִסְרֶיהָ
 אֲשֶׁר עָלֶיהָ הִקִּים אַתָּם כִּי-הֶחֱרַשׁ לָהּ בַּיּוֹם

NUMERI XXX

tutt' i suoi voti, ed ogni obbligo che si sarà assunto sarà va-
 levole. (13) Ma se il suo marito gli annullerà nel giorno che
 ne verrà in cognizione; alcuna espressione delle sue labbra,
 (alcuno cioè) dei suoi voti, e degli assunti obblighi, non avrà
 validità: il suo marito gli ha annullati, ed il Signore le per-
 donerà. (14) Qualunque voto, e qualunque giuramento vinco-
 lante ad affliggere la persona [cioè a qualche privazione],
 spetterà al marito ratificarlo, e spetterà al marito annullarlo.
 (15) E se il marito le serberà il silenzio da un giorno all' al-
 tro [cioè pel corso di ventiquattr' ore]; egli ha ratificati tutt' i
 suoi voti, o tutti gli obblighi da lei assunti: gli ha ratificati,
 non avendole fatto parola nel dì che n' ebbe cognizione.

וְקָמוּ נְדָרֶיהָ: רָאוּי לְהִיּוֹת בְּזוֹקָה, וְכֵן הוּא בְּחֻמֹּשׁ יוֹסֵטִיכֵינָאן. (טו) מִיּוֹם אֶל יוֹם:
 רַש"י חֲמוּר מַעַת לַעֲת (סְפָרִי) וְרַש"י אִיזוּ כְּתֹכֵף קִמָּחַ שֶׁ; וּבְנִדְרִים (ע"ו ע"ג) ר'
 יֵסֵי זֶר יְהוּדָה וְר' חֲלָעוֹר בֶּר ר' שְׁמַעוֹן חֲמוּרִים מַעַת לַעֲת, וְאָמַר ר'נָל אֵין הִלְכָּה

שָׁמְעוּ: (מ) וְאִם־הִפֹּךְ יִפְּרֹךְ אֶתֶם אַחֲרַי שְׁמָעוּ
וְנָשָׂא אֶת־עֹנֶהָ: (נ) אֱלֹהֵי הַחֲקִים אֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין־אָב
לְבֵתוֹ בְּנִעְרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ: פ שְׁנֵי

לא

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) נָקֻם
נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים אַחֲרֵי־תֹאסֹף
אֶל־עַמִּיק: (ג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם לֵאמֹר
הִחַלְצוּ מֵאִתְּכֶם אֲנָשִׁים לְצָבָא וַיְהִי עַל־
מִדִּין לָתֵת נִקְמַת־יְהוָה בְּמִדִּין: (ד) אֵלֶּךָ לַמָּטָה
אֵלֶּךָ לַמָּטָה לְכָל מַטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלָחוּ
לְצָבָא: (ה) וַיִּמָּסְרוּ מֵאֵלֶּפֶי יִשְׂרָאֵל אֵלֶּךָ לַמָּטָה
שְׁנַיִם־עֶשְׂרֵי אֵלֶּךָ חֲלוּצֵי צָבָא: (ו) וַיִּשְׁלַח אֶתֶם
מֹשֶׁה אֵלֶּךָ לַמָּטָה לְצָבָא אֹתָם וְאֶת־פִּינָחָם
בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לְצָבָא וְכָל־יְהֹוָה־שׁוֹחֲצֵצֹרוֹת
הַתְּרוּעָה בִּידוֹ: (ז) וַיִּצָּבְאוּ עַל־מִדִּין כֹּאֲשֶׁר

(16) Se poi gli annullerà (un giorno o più) dopo d'averli intesti; egli porterà la pena della di lei contravvenzione [cioè la moglie rispetterà la volontà del marito, e riguarderà come nullo il fatto voto; il marito però avendolo annullato fuori del tempo accordatogli dalla legge, incorre in peccato]. (17) Sono questi gli statuti, ch' il Signore comandò a Mosè, (intorno ai rapporti) tra marito e moglie, come pure tra padre e figlia, sinch' è fanciulla, (e vive) nella casa paterna.

XXXI

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Vendica i figli d' Israel dai Midjaniti, indi ti raccoglierai alla tua gente. (3) E Mosè parlò al popolo, con dire: Arminsi tra voi alcuni per la pugna, per recarsi contro Midjàn, ad esercitare sui Midjaniti la vendetta del Signore. (4) Mille per tribù, da tutte le tribù d' Israel, manderete alla pugna. (5) Vennero quindi scelti tra le migliaja d' Israel mille per tribù, dodici mila uomini atti a portare le armi. (6) Mosè li mandò alla pugna mille per tribù, e con essi (mandò) alla guerra Pinehhàs figlio d' Eleazzaro sacerdote, il quale aveva con sè gli arredi sacri e le trombe clamorose. (7) Vennero a battaglia contro i Mi-

כחותיו הזוג, זהו מה שהביא לרש"י לפסוק כח"ק, וכן פסק גם הרמ"ם הלכות נדרים פרק י"ב, ומכל מקום לפי פשט המקרא נראה דברי אותו הזוג ורש"י. (טז) כי תחמיו היא ותיבנת לשמוע לו, כרא"ב. אחריו שמעו: אחר כ"ד שעות, ולא שקיים אותם (כדברי רש"י), אלא שהחריש, וכשא את עוכה.

(ב) מלת אחר ענינה ואח"כ, כמו בראשית י"ח ה', וב"ב י"ג, וב"ד כ"ה, הושע ג' ה', משלי כ"ד כ"ז. (ג) לתת נקמת ה': וכן ונתתי את נקמתי בדרוס (יחזקאל כ"ה י"ג) ובספך ונקמה נקמתו מחבו (ירמיה כ' י'), כראה עומק הוראת מלילת נתינת נקמה dar soddisfazione, וכשאחריה צ"ת ענינה בנזק פלוני, וכשאחריה למ"ד היא לתועלת פלוני: הכותן נקמות לי, והלוקח נקמה הוא המקבל soddisfazione. ונקם עיקרו נחם. (ה) וימסרו: אבקלוס, וכן כל' ערבי, ענין ברירה. (ו) וכלי הקדש: אין כראה שהוא הארון, כי היה הכתוב אומר שהלכו עמו הלויים נושאי הארון, גם לא

צוה יהוה את־מֹשֶׁה וַיְהִרְגוּ כָּל־זָכָר; (ח) וְאֶת־
מַלְכֵי מִדְיָן הָרְגוּ עַל־חֲלָלֵיהֶם אֶת־אֹוֵי וְאֶת־
רֶקֶם וְאֶת־צֹר וְאֶת־חֹור וְאֶת־רַבֵּעַ חֲמִשָּׁת
מַלְכֵי מִדְיָן וְאֵת כָּל־עַם בֶּן־בְּעֹור הָרְגוּ בַּחֶרֶב;
(ט) וַיָּשָׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־נָשֵׁי מִדְיָן וְאֶת־טַפָּם
וְאֵת כָּל־בְּהֶמְתָּם וְאֶת־כָּל־מִקְנֵהֶם וְאֶת־כָּל־
חֵילָם בָּזְזוּ; (י) וְאֵת כָּל־עֲרֵיהֶם בְּמוֹשְׁבֹתָם

NUMERI XXXI

djaniti, come il Signore comandò a Mosè, ed uccisero ogni maschio. (8) E tra gli altri da essi uccisi uccisero anche i re dei Midjaniti, Evi (cioè), e Rèkem, e Ssur e Hhur e Reva, cinque re di Midjàn; come pure Bileàm figlio di Beòr uccisero collo spada. (9) I figli d'Israel menarono prigioni le donne dei Midjaniti, e la loro figliuolanza; e predarono tutte le loro bestie, e tutte le loro gregge, e tutte le loro ricchezze. (10) E tutte le città da essi abitate, e tutte le loro castella

הַיָּזְזוּ כִּי לֹא הָיָה לָבָשׁ בְּגָדֵי כ"ג, וְאֶל־עֹזֵר אֲבִיו חֵי, גַּם לֹא כַדְבָּרִי קְלִירִיקוּס שְׁכָלִי
הַקֵּדָשׁ הָם הָם הַמְנוֹנוֹת, כִּי הַמְנוֹנוֹת אֵינָן קִדְשׁ, לְפִיכָךְ לֹא יֵדְעוּ מִה הָם, וְאֹלֵי
הָם הָאֲדוּרִים וְחֻמִּים (כְּתָרְנוֹס יְרוּשָׁלַיִם), וְלָנוֹךְ הַמִּלְחָמָה לִקַּח אֹחֹס אֶע"פִּי שֶׁלֹּא לְבַשׁ
בְּגָדִי כְּהוֹנֶה. (ח) וְאֵת בָּלְעָם הָרְגוּ: בַּמִּקְרָה, כִּי הָיָה שָׁם, וְהֵם הָרְגוּ כָּל זָכָר,
וּבִיהֻשֶׁעַ י"ג שֶׁהִרְגוּהוּ עַל חֲלָלֵיהֶם. מִשָּׁה לֹא הֵלֵךְ לֹא לַמִּלְחָמָה עִמָּלֵךְ וְלֹא לַמִּלְחָמָה מִדְיָן,
אֲזַל הָיָה בַּמִּלְחָמָה סִיחָן וְעוֹג, כִּי אֵלֶּה הָיוּ לְכַנּוֹשׁ אֲ"י שֶׁהִי עֵיקָר שְׂבוּעַת ה' וְשְׁלִיחוֹת
מִשָּׁה, וְאוֹתָן לֹא הָיוּ עֵיקָר אֲלֵא לְנִקְמָה. וַיִּחַף ז"ל אֹמֵר כִּי מִשָּׁה כִּשְׂאֵר אֲזַל רֹבֵס
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי גַם כֹּאן וְגַם בַּעֲמָלֵךְ לֹא הִלְכוּ כָּל הָעָם וְלֹא רֹבֵס לַמִּלְחָמָה, וְכִכּוֹן.
פִּיכָם לֹא הֵלֵךְ כִּשְׂרָאֵל אֲלֵא כְּהֵן, וְלְפִיכָךְ קִנֵּף מִשָּׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵל וְלֹא עֲלֵיו.

וְאֵת כָּל-טִירָתָם שָׂרְפוּ בָאֵשׁ: (יא) וַיִּקְחוּ אֶת-
כָּל-הַשָּׁלָל וְאֵת כָּל-הַמִּלְקוֹחַ בְּאֶרֶם
וּבְבִהֶמָּה: (יב) וַיָּבֹאוּ אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְאֶל-עֶרְתַּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשְּׂבִי וְאֶת-
הַמִּלְקוֹחַ וְאֶת-הַשָּׁלָל אֶל-הַמַּחֲנֶה אֶל-עֵרְבַת
מוֹאָב אֲשֶׁר עַל-יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: ס שְׁלִישִׁי (שני
במחובדין) (יג) וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְכָל-
נְשֵׂאֵי הָעֵדָה לִקְרֹאתָם אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:
(יד) וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל שָׂרֵי הָאֲלָפִים
וְיִשְׂרֵי הַמָּאוֹת הַבָּאִים מִצִּבְא הַמִּלְחָמָה:
(טו) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה הַחַיִּיתֶם כָּל-נַקְבָּה:

NUMERI XXXI

incendiarono. (11) Indi presero tutte le spoglie, e quanto avevano predato di persone e d'animali; (12) E recarono a Mosè e ad Eleazzaro sacerdote ed alla congrega dei figli d'Israel, i prigionieri, e la preda, e le spoglie, nel campo, nelle pianure di Moab, presso il Giordano di Gerico. (13) E Mosè, ed Eleazzaro sacerdote, e tutt' i principi della congrega, uscirono loro incontro, fuori del campo. (14) E Mosè andò in collera contro i comandanti dell' esercito, (contro cioè) i Capi di mille e i Capi di cento, reduci dalla spedizione di guerra. (15) E Mosè

(מז) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלָעָם
 לְמַסֵּר-מַעַל בִּיהוָה עַל-דְּבַר פָּעוּר וַתְּהִי
 הַמִּגֶּפֶה בַּעֲדַת יְהוָה: (נ) וַעֲתָה הֲרֹגוּ כָל-זָכָר
 בַּטָּף וְכָל-אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הֲרֹגוּ:
 (נח) וְכָל הַטָּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ מִשְׁכַּב
 זָכָר הַחֲיוּ לָכֵם: (ס) וְאַתֶּם חָנוּ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
 שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָרֹג נָפֶשׁ וְכָל נִגְעַ בְּחָלָל
 תַּתְּחַטְּאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם
 וּשְׂבִיכֵיכֶם: (סא) וְכָל-בֶּגֶד וְכָל-כְּלִי-עוֹר וְכָל-
 מַעֲשֵׂה עוֹזִים וְכָל-כְּלִי-עֵץ תַּתְּחַטְּאוּ: ס
 (סב) וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל-אַנְשֵׁי הַצִּבָּא
 הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-
 צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (סג) אַךְ אֶת-הַזָּהָב וְאֶת-
 הַכֶּסֶף אֶת-הַנְּחֹשֶׁת אֶת-הַבְּרֹזָל אֶת-הַבָּדִיל
 וְאֶת-הָעֹפֶרֶת: (סד) כָּל-דְּבַר אֲשֶׁר-יָבֹא בְּאֵשׁ
 תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ וְטָהַר אַךְ בְּמִי נָדָה יִתְחַטָּא
 וְכָל אֲשֶׁר לֹא-יָבֹא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַּמַּיִם:
 (סה) וּכְבַסְתֶּם בְּגֵדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטָהַרְתֶּם

disse loro: Avete lasciato in vita tutte le femmine? (16) Sono pur desse che hanno indotti i figli d'Israel, per consiglio di Bileàm, a commettere infedeltà contro il Signore nel fatto di Peòr, dietro di che fu la mortalità nella congrega del Signore. (17) Or dunque uccidete, tra gl'individui di tenera età, ogni maschio; come pure ogni femmina in istato di conoscere uomo, atta (cioè) al concubito, uccidete. (18) E tutti gl'individui di tenera età tra le femmine, che non conoscono il concubito, serbate in vita per voi. (19) E voi restate fuori del campo sette giorni, e fatevi aspergere [coll'acqua del Capo XIX] nel giorno terzo e nel giorno settimo, voi e i vostri prigionieri, chiunque (cioè) abbia ucciso qualche persona, e chiunque abbia toccato qualche ucciso. (20) Come pure vi farete aspergere ogni abito, ed ogni arnese di pelle, ed ogni lavoro fatto di pelo di capra, ed ogni arnese di legno. (21) Ed Eleazzaro sacerdote disse agli uomini dell'esercito, stati alla guerra: È questa la prescrizione (da servire) di legge, ch' il Signore comandò a Mosè. (22) Però l'oro, e l'argento, il rame, il ferro, lo stagno ed il piombo; (23) Ogni cosa (cioè) che può passare pel fuoco, la passerete pel fuoco, indi sarà pura; però dovrà (anche) venire aspersa coll'acqua di spruzzamento; e tutto ciò che non può passare pel fuoco, passerete per l'acqua. (24) E laverete i vostri panni nel giorno settimo, e diverrete

והלך הכהן כי היתה נקמת ה', וכנשר פינתם כי היה המתחיל במלואו. (טז) ברבר בלעם: בלעם בלכחו מעם בלק לשון אל ארצו עבר במדין ושם שמע כי ישראל הסלו לזנות אל בנות מואב ומתוך כך היו משתחוים לאלהיהן, ואז הבין כי זה לבדו הוא הדרך המוכשר להחליט את ישראל, וכתן עצה לבני מדין שיטלו שם את בנותם היותר קשובות, כדי לכתות את ישראל ולהסיתם לעבוד את אלהיהן, ועל ידי כן אלהי ישראל יעזבו אותם. מִסַּר בְּלִי סורי ausus est, opus aggressus est. (יז) יורעת איש: ראוייה להבעל, וכן כל תלוץ, כל הראוי לתלוץ מתכני למלחמה. (יח) אתם ושביכם: הכהן כהרמ"בן גם השבויים יתקטאו כדי שלא יטמאו אתכם בצגדיהם. ומה שכתב רש"י "לא שהגויים מקבלים טומאה ולריבין הזאה" אינם שני דברים, כי וזאת הגוי מקבל טומאה, אבל הוא דבר אחד. והכוונה: לא שהגויים כשקבלים טומאה יטמרכו להזאה. זה מני הרבה בל"הק. (כג) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש: לפי הפשט אין הכוונה כלל על גיעולי גויים, ואין הכוונה הזאת

וְאַחֲרֵי כֵן תָּבֹאוּ אֶל־הַמַּחֲנֶה: ס רביעי (כח) וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כו) שָׂא אֶת רֹאשׁ
 מַלְקוֹחַ הַשְּׂבִי בָאָדָם וּבְבַהֲמָה אֹתָהּ וְאֶלְעֹזֶר
 הַכֹּהֵן וְרֹאשֵׁי אָבוֹת הָעֵדָה: (כו) וְחָצִיתָ אֶת־
 הַמַּלְקוֹחַ בֵּין תַּפְשֵׁי הַמַּלְחָמָה הַיִּצְאִים לַצָּבָא
 וּבֵין כָּל־הָעֵדָה: (כח) וְהִרְמַתָּ מִכֶּם לַיהוָה
 מֵאֶת אַנְשֵׁי הַמַּלְחָמָה הַיִּצְאִים לַצָּבָא אֶחָד
 נָפֶשׁ מִחֲמֵשׁ הַמָּאוֹת מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבָּקָר
 וּמִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן: (כט) מִמַּחֲצִיתָם תִּקְחוּ

NUMERI XXXI

puri, e poscia entrerete nel campo. (25) Ed il Signore disse a Mosè, quanto segue: (26) Fa l'enumerazione del bottino e dei prigionieri, delle persone (cioè) e degli animali; (la farai, dico) tu, insieme con Eleazzaro sacerdote, ed i capi dei casati della congrega. (27) Indi dividerai il bottino (in due parti uguali) tra quelli che hanno sostenuta la battaglia, che sono (cioè) usciti alla spedizione, e tutta la congrega. (28) Leverai poi un tributo al Signore, (pigliando) dai guerrieri usciti alla spedizione un individuo ogni cinquecento, tanto delle persone, come dei buoi, degli asini e del bestiame minuto. (29) Dalla

מִדְּבַר אֵלָּא בַּטּוֹמָה, שֶׁהֵי וְעַד כְּתִיב, וְאֵם לַעֲבֹד גּוֹיִם מִה זֶרֶק לְהַזְכִּיר
 הַזֶּה וְהַכֶּסֶף, שֶׁאֵין תַּשְׁמִיעַם עַל יְדֵי הָאֹר, כִּי אֲנֵדָה וְנִמְיָד הֵי לֵהם, לֹא קִדְרוֹת
 כֶּסֶף חֶבֶד, וְעוֹד מִי כֹה אֵין עֲבִיטוֹ אֵלָּא מִי אֶחָד הַפֶּה, וְכֹמוֹ שֶׁהֵבִין גַּם רַ"י; לִכְךָ
 כִּרְאָה שֶׁהִתָּה הוֹרָאת שֶׁהֵי לְהוֹסִיף הַרְחָקָה וְחִיעוּב לְכָל מִדִּין, תִּלָּךְ מִה שֶׁמֵּטָאוּ עַל

וּנְתַתָּהּ לְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת יְהוָה: (א)
 וּמִמַּחֲצֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אֶחָז מִן־
 הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם מִן־הַבָּקָר מִן־הַחֲמֹרִים
 וּמִן־הַצֹּאן מִכָּל־הַבְּהֵמָה וּנְתַתָּה אֹתָם לְלוֹוִים
 שְׁמִרֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה: (א) וַיַּעַשׂ מִשָּׁה
 וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מִשָּׁה:
 (ב) וַיְהִי הַמִּלְקוֹחַ יֵתֶר הַכֹּז אֲשֶׁר בָּזְזוּ עִם
 הַצֹּבָא צֹאן שְׁש־מֵאוֹת אֵלֶף וְשִׁבְעִים אֵלֶף
 וַחֲמִשָּׁת אֲלָפִים: (ב) וּבָקָר שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אֵלֶף:
 (ג) וַחֲמֹרִים אֶחָד וְשִׁשִּׁים אֵלֶף: (ג) וּנְפֹשׁ

NUMERI XXXI

metà spettante a quelli prenderete (uno per cinquecento), e darai ad Eleazzaro sacerdote, qual tributo al Signore. (30) E dalla metà spettante ai figli d'Israel prenderai un individuo, tratto ogni cinquanta, sì delle persone, quanto dei buoi, degli asini, e del bestiame minuto, (in somma) di tutti gli animali; e li darai ai Leviti, aventi cura del tabernacolo del Signore. (31) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote eseguirono quanto il Signore comandò a Mosè. (32) Ora il bottino, rimasto dopo quello che la gente della spedizione avea predato, consistè in capi di bestiame minuto seicento settantacinque mila. (33) E animali bovini settantadue mila. (34) E asini sessantun mila.

ידי שהתקרבו אל נכות מדין. (א) אחוז: כלכל, והטעם בגורל או במקרה וכלל
 ברירה (כת"ע), ואולי הוא כמו כסיד בארמי שהוא תרגום של מכס. (ב) עיין רש"י.

אָדָם מִן־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכָּב זָכָר
כָּל־נֶפֶשׁ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף: (לז) וַתְּהִי
הַמַּחֲצָה חֶלֶק הַיִּצְאָיִם בַּצֵּבָא מִסֶּפֶר הַצֹּאֵן
שְׁלֹש־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְשִׁבְעֵת
אַלְפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: (לח) וַיְהִי הַמִּכְס לַיהוָה
מִן־הַצֹּאֵן שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשׁ וּשְׁבַע־עִים: (לח) וַהֲבִקֹר
שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמִכְסָם לַיהוָה שְׁנַיִם
וּשְׁבַע־עִים: (מ) וַחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמִשׁ
מֵאוֹת וּמִכְסָם לַיהוָה אֶחָד וּשְׁשִׁים: (מ) וְנֶפֶשׁ
אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף וּמִכְסָם לַיהוָה שְׁנַיִם
וּשְׁלֹשִׁים נֶפֶשׁ: (מא) וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־מִכְס תְּרוּמַת

NUMERI XXXI

(35) E persone, femmine (cioè) ignare del concubito, tutte insieme trentaduemila anime. (36) Ora la metà, la porzione (cioè) degli usciti alla spedizione, diede il numero di trecentotrentasette mila e cinquecento capi di bestiame minuto. (37) Ed il tributo al Signore, dal bestiame minuto, fu di seicentosettantacinque capi. (38) E d'animali bovini trentasei mila, ed il tributo al Signore ne fu di settantadue. (39) E d'asini trentamila e cinquecento, ed il tributo al Signore ne fu di sessantuno. (40) E di persone sedicimila, delle quali il tributo al Signore fu di trentadue anime. (41) E Mosè diede il tributo levato pel Signore,

יְהוָה לְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
 מֹשֶׁה׃ חֲמִשִּׁי (מב) וּמִמַּחְצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 חָצָה מֹשֶׁה מִן־הָאֲנָשִׁים הַצְבָּאִים׃ (מו) וְהָיִ
 מַחְצֵת הָעֵדָה מִן־הַצֹּאֵן שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף
 וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף שִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת׃
 (מד) וּבָקָר שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף׃ (מה) וַחֲמֹרִים
 שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת׃ (מו) וְנֶפֶשׁ אָדָם
 שִׁשָּׁה עֶשֶׂר אֶלֶף׃ (מז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמַּחְצֵת בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל אֶת־הָאָחֳזִי אֶחָד מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־
 הָאָדָם וּמִן־הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן אֹתָם לְלוֹוִים שְׁמֹרֵי
 מִשְׁכַּן מִשְׁכַּן יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־

NUMERI XXXI

ad Eleazzaro sacerdote, come il Signore comandò a Mosè. (42) E dalla metà spettante ai figli d'Israel, la quale Mosè aveva presa dagli uomini combattenti; (43) La qual metà spettante alla congrega consisteva in bestiame minuto trecento trentasette mila e cinquecento capi, (44) E animali bovini trentasei mila, (45) E asini trentamila e cinquecento, (46) E persone sedici mila; (47) Di tale metà (dico) spettante ai figli d'Israel, Mosè prese uno, tratto ogni cinquanta, sì delle persone, che degli animali, e li diede ai Leviti, aventi cura del tabernacolo del Signore, come il Signore comandò a Mosè.

מִשֶּׁה׃ (מח) וַיִּקְרְבוּ אֶל־מִשֶּׁה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר
 לְאֶלְפֵי הַצָּבָא שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי הַמֵּאוֹת׃
 (מט) וַיֹּאמְרוּ אֶל־מִשֶּׁה עֲבַדֶּיךָ נִשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ
 אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בִּידֵנוּ וְלֹא־נִפְקַד מִמֶּנּוּ
 אִישׁ׃ (נ) וַנִּקְרָב אֶת־קֶרְבֵּן יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר
 מֵצָא כְּלִי־זָהָב אֶצְעָדָה וְצִמִּיד טַבַּעַת עָגִיל
 וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ (נא) וַיִּקַּח
 מִשֶּׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵתָם כָּל
 כְּלֵי מַעֲשֶׂה׃ (נב) וַיְהִי כָּל־זָהָב הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר
 הָלִימוּ לַיהוָה שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף שִׁבְע־מֵאוֹת
 וַחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל מֵאֵת שְׂרֵי הָאֲלָפִים וּמֵאֵת שְׂרֵי
 הַמֵּאוֹת׃ (נג) אֲנָשֵׁי הַצָּבָא בָּזְזוּ אִישׁ לוֹ׃ (נד) וַיִּקַּח
 מִשֶּׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת שְׂרֵי
 הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וַיָּבֹאוּ אֹתוֹ אֶל־אַהֲל־מוֹעֵד
 וַכְּרוּן לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי יְהוָה׃ פ שְׁשִׁי

(שלישי במחוברין)

(48) Indi presentaronsi a Mosè i comandanti delle migliaia di quella spedizione, sì i Capi di mille, quanto i Capi di cento. (49) E dissero a Mosè: I tuoi servi fecero il novero delle truppe che ci furono affidate, e non ci manca alcun individuo. (50) Presentiamo quindi un'offerta al Signore, ciascheduno quegli arredi d'oro che ha trovati, braccialetti, manigli, anella, orecchini, e Cumàz, per propiziare per le nostre persone davanti al Signore. (51) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote ricevertero da essi l'oro, (consistente in) arredi d'ogni sorta. (52) E tutto l'oro, da essi recato in tributo al Signore, fu Sicli sedicimila settecento cinquanta, (cui Mosè ed Eleazzaro ricevertero) dai Capi di mille e dai Capi di cento. (53) (Poichè) gli uomini della spedizione predarono ciascun per sè [e l'offerta fu fatta dai soli Capi]. (54) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote, ricevuto l'oro dai Capi di mille e di cento, lo recarono nel padiglione di congregazione, per ricordo innanzi al Signore a favore dei figli d'Israel.

(פסוק) פקודי הקהל בראותם תשועה כפלאה כזו שלא נפקד מהם איש התעוררו לתת תודה לה' וכופר לעתיד שלא ישלוט בהן עין הרע, ולא משום כי תשא את ראש, כי המזוה ההיא איננה אלא כשימכו העם כלו ואם היה מפני המזוה היה להם להשיא נקע לגלגלת דוקא, העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, והם לא עשו כן. והנה ר' מאיר חתנו של רש"י ואבי רש"ם ראה כי יש קצת דמיון בין עבני זה לעבני כי תשא, וראה כי אין הדמיון שלם, ע"כ אמר כי לפני הקשכון בדרו לתת כך, ולפיכך כתנו יותר מן המזוה. ולדעתי אין כאן מזוה כלל, והם לא בדרו, אבל אמר שראו שלא נפקד מהם איש התכדנו וכתנו. (מז) ולא נפקד ממנו איש: השרים משתפים עמם עם אנשי הנבא בואמרם ממנו, וכן באמרם לכפר על כפשותינו. בלי והב וכו': ע' שמות ל"ה כ"א. (נב) זה שכתבו פקודי הקהל לא היה ממה שמלאו על השני בלבד אלא גם ממה שבזו בנתיים וממה שמלאו על הקללים, וכל זה היה מה שהגיע לתקום של שרי האלפים והמאות ולא מחלק אנשי הנבא, זה טעם מאת שרי האלפים, ומאת שרי המאות (שמהם ואלעזר קבלו והבז מאת השרים) ובסוף לו אנשי הנבא בזו איש לו, כלומר ולא כתבו מאומה.

לב

(א) וּמִקְנֵה יֵרֵב הָיָה לְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְבְנֵי-
 גָד עֲצוֹם מְאֹד וַיֵּרְאוּ אֶת-אֶרֶץ יַעֲזֹר וְאֶת-
 אֶרֶץ גַּלְעָד וְהִנֵּה הַמָּקוֹם מְקוֹם מִקְנֵה:
 (ב) וַיָּבֹאוּ בְנֵי-גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ אֶל-מֹשֶׁה
 וְאֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל-נְשֵׁי־הָעֵדָה לֵאמֹר:
 (ג) עֲטָרוֹת וְדִיבָן וַיַּעֲזֹר וְנִמְרָה וְחֶשְׁבֹּן וְאַעֲלָה
 וּשְׁבֶם וְנָבו וּבָעֵן: (ד) הָאֶרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה
 לִפְנֵי עַדְתִּי יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ מִקְנֵה הִוא וְלַעֲבָדֶיךָ

NUMERI XXXII

XXXII

(1) Ora i figli di Ruben e i figli di Gad avevano gran copia di bestiame, e veduto ch'il paese di Jaazèr ed il paese di Galaad erano luoghi da bestiame [cioè di buoni pascoli]; (2) I figli di Gad e i figli di Ruben andarono e dissero quanto segue a Mosè, e ad Eleazzaro sacerdote ed ai principi della congrega: (3) Ataròt e Divòn e Jaazèr e Nimrà e Hheshbòn ed Elalè e Sevàm e Nevò e Beòn; (4) Questo paese ch'il Signore diede vinto alla congrega d'Israel, è un paese da (nutrir) be-

מִקְנֶה: ס (ה) וַיֹּאמְרוּ אִם־מִצְאָנוּ חַן בְּעֵינֶיךָ
 יִתֵּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְעַבְדֶּיךָ לְאַחֲזָהּ אֶל־
 תַּעֲבָרְנוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן: (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְבָנֵי־
 גָּד וּלְבָנֵי רְאוּבֵן הָאֲחִיכֶם יָבֹאוּ לְמַלְחָמָה
 וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פֹה: (ז) וְלָמָּה תִנּוּאוּן אֶת־לֵב
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעַבֹּל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן
 לָהֶם יְהוָה: (ח) כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם בְּשַׁלְחִי
 אֹתָם מִקְדָּשׁ בְּרִנֵּעַ לִרְאוֹת אֶת־הָאָרֶץ:
 וַיַּעֲלוּ עַד־נַחַל אֲשִׁכּוֹל וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ
 וַיָּבִיאוּ אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבִלְתִּי־בֹא אֶל־

NUMERI XXXII

stiamo, e i tuoi servi hanno bestiame. (5) Indi soggiunsero: Se abbiamo incontrato grazia appo te, venga accordato questo paese in possessione ai tuoi servi; non volere che passiamo il Giordano. (6) E Mosè disse ai figli di Gad ed ai figli di Ruben: Dunque i vostri fratelli andranno alla guerra, e voi starete qui? (7) E perchè volete distornare l'animo dei figli d'Israel dal passare alla terra, ch'il Signore ba loro assegnata? (8) Altrettanto han fatto i vostri padri, allorch'io li mandai da Cadèsh-Barnèa per vedere il paese. (9) Andarono sino alla valle d'Eshcòl, e videro il paese; indi stornarono l'animo dei figli d'Israel, onde non andassero alla terra ch'il Signore

(*) מִכֵּאוֹן קָרִי.

הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה: ^(י) וַיַּחֲרֹאֲף
יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשְׁכַּע לֵאמֹר: ^(יא) אִם־
יֵרְאוּ הָאֲנָשִׁים הָעֲלִים מִמִּצְרַיִם מִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וּמַעְלָה אֶת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
לֹא־בָרָהֶם לִיצְחָק וּלְיַעֲקֹב כִּי לֹא־מָלְאוּ
אֲחֵרָי: ^(יב) בְּלִתִּי כָלֶב בֶּן־יִפְנֶה הַקִּנּוֹי וַיְהוֹשֻׁעַ
בֶּן־נֹון כִּי מָלְאוּ אֲחֵרֵי יְהוָה: ^(יג) וַיַּחֲרֹאֲף
יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנָּעַם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה
עַד־תֵּם כָּל־הַדֹּר הָעֹשֶׂה הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה:
^(יד) וַהֲנֵה קִמַּתֶּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תְּרַבּוּרַת
אֲנָשִׁים חַטָּאִים לִסְפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף־

NUMERI XXXII

avea loro assegnata. (10) Allora il Signore, adiratosi, giurò, con dire: (11) Quegli uomini che sono usciti dell' Egitto, avendo vent'anni o più, non debbono vedere la terra che ho giurata ad Abramo, Isacco e Giacobbe; posciachè non mi furono pienamente fedeli; (12) Eccettuati soltanto Calèv figlio di Jefunnè kenizzita e Giosuè figlio di Nun, poichè furono pienamente fedeli al Signore. (13) Il Signore, acceso di sdegno contro Israel, li fece andar vagando pel deserto quarant'anni, sino a che ebbe fine tutta quella generazione che fece ciò che spiace agli occhi del Signore. (14) Ed ora sorgete voi a rimpiangere i vostri padri, qual riproduzione d' uomini peccatori, ad accrescere nuovamente l' acceso sdegno del Signore verso

יְהוָה אֶל-יִשְׂרָאֵל: (מז) כִּי תִשׁוּבֶן מֵאַחֲרָיו
וַיִּסַּף עוֹד לְהַנִּיחוֹ בַּמִּדְבָּר וַשְׁחַתֵּם לְכָל-הָעָם
הַזֶּה: ס (מז) וַיִּגְשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גְדֻרָת
צֹאן נִבְנָה לְמִקְנֵנוּ פֶּה וְעָרִים לְטַפָּנוּ: (מח)
וַאֲנַחְנוּ נַחֲלֵץ חֲשִׁים לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד
אֲשֶׁר אִם-הִבִּיאֲנָם אֶל-מְקוֹמָם וַיֵּשֶׁב טַפָּנוּ
בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: (מח) לֹא
נָשׁוּב אֶל-בְּתִינוּ עַד הַתְּנַחֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אִישׁ נַחֲלָתוֹ: (מט) כִּי לֹא נִנְחַל אִתָּם מֵעַבְר

NUMERI XXXII

Israel. (15) Perocchè voi ritraendovi dal seguirlo [cioè dall'obbedirgli], egli seguirà a lasciarlo ancora nel deserto, e voi così cagionerete un guasto a tutto questo popolo. (16) Ed eglino accostaronsi a lui e dissero: Fabbricheremo qui per le nostre mandre dei recinti da bestiami, e città per la nostra figliuolanza. (17) Indi prontamente ci armeremo (per marciare) innanzi ai figli d'Israel, sino a tanto che gli avremo condotti al loro luogo; e la nostra figliuolanza resterà nelle città fortificate, per timore degli abitanti del paese. (18) Non torneremo alle nostre famiglie, sino a che i figli d'Israel (non) abbiano preso possesso ciascheduno del suo retaggio. (19) Imperocchè non vogliamo possedere con essi al di là del Gior-

(מז) גְדֻרָת צֹאן: הזכירו חמלה הנאן והמקנה, כי עיקר שאלתם היה בשגל
המקנה (תלמידי יהודה לנאטו), ודברי רש"י לקוחים מן במדבר רבא, ועיין שם דברי

לִירֵדָן וְהִלָּאָה כִּי בָאָה נַחֲלָתָנוּ אֵלֵינוּ מֵעֵבֶר
 הִירֵדָן מִזְרָחָה: פ שביעי (רביעי במחבורין) (כ) וַיֹּאמֶר
 אֲלֵיהֶם מִיִּשָׁה אִם־תַּעֲשׂוּן אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה
 אִם־תַּחֲלֹצוּ לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה: (כא) וְעֵבֶר
 לָכֶם כָּל־חֲלוּץ אֶת־הִירֵדָן לִפְנֵי יְהוָה עַד
 הָוְרִישׁוֹ אֶת־אִיכּוֹ מִפְּנֵיו: (כב) וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ
 לִפְנֵי יְהוָה וְאַחֵר תֵּשְׁבוּ וְהֵייתֶם נָקִים מִיְּהוָה
 וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהֵייתָ הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְאַחֲזָהָ
 לִפְנֵי יְהוָה: (כג) וְאִם־לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן הִנֵּה
 חֲטַאתֶם לַיהוָה וְדַעוּ חֲטַאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא

NUMERI XXXII

dano, avendo già avuto il nostro retaggio alla riva orientale
 del Giordano. (20) E Mosè disse loro: Se eseguirete questa
 cosa, se v'armerete (e marcerete) davanti al Signore alla
 guerra; (21) Se cioè chiunque tra voi è atto a portare le armi
 passerà il Giordano davanti al Signore, sino a che Egli [il
 Signore] avrà scacciato dal suo cospetto i suoi nemici; (22) Ed
 il paese verrà sottomesso davanti al Signore, e (soltanto) dopo
 ciò ritornerete (qui); se (in somma) vi renderete scarichi
 (d'ogni obbligo) verso il Signore e verso Israel: allora questa
 terra diverrà vostra proprietà davanti al Signore [cioè col suo
 consentimento]. (23) Ma se non farete così, ecco, voi pecche-
 rete verso il Signore; ed abbiate in considerazione (il castigo

אֶתְכֶם: (כד) בְּנוֹ-לֶכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם וְגִדְרֹת
 לְצִנְאֲכֶם וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ: (כה) וַיֹּאמֶר
 בְּנֵי-גֵר וּבְנֵי רְאוּכָן אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבֹרֶיךָ
 יַעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר אָדָנִי מִצֹּה: (כו) טַפְּנוּ נַשִּׁינוּ
 מִקְנֵנוּ וְכָל-בְּהֶמְתָּנוּ יִהְיוּ-שֵׁם בְּעָרֵי הַגִּלְעָד:
 (כז) וְעֲבֹרֶיךָ יַעֲבְרוּ כָל-חֲלוּץ צָבָא לִפְנֵי יְהוָה
 לַמִּלְחָמָה כַּאֲשֶׁר אָדָנִי דִּבֶּר: (כח) וַיֵּצֵאוּ לָהֶם
 מֹשֶׁה אֶת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוּן
 וְאֶת-רָאשֵׁי אֲבוֹת הַמִּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
 (כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֱלֹהִים אִם-יַעֲבְרוּ בְנֵי-גֵר

NUMERI XXXII

del) vostro peccato, il quale saprà cogliervi. (24) Fabbricate adunque città per la vostra figliuolanza, e recinti pel vostro bestiame; indi eseguite quanto colla vostra bocca avete promesso. (25) E i figli di Gad e i figli di Ruben dissero a Mosè: I tuoi servi faranno, come il mio Signore comanda. (26) La nostra figliuolanza, le nostre donne, le nostre mandre, e tutt' il nostro bestiame, resteranno ove sono, nelle città di Galaad. (27) E i tuoi servi, chiunque (cioè) è atto a portare le armi, e far parte dell' esercito, passeranno davanti al Signore, alla guerra, come dice il mio Signore. (28) E Mosè diede intorno ad essi gli ordini ad Eleazzaro sacerdote, ed a Giosuè figlio di Nun, ed ai Capi dei casati delle tribù dei figli d' Israel. (29) Disse (cioè) loro Mosè: Se i figli di Gad e i figli di Ru-

וּבְנֵי־רְאוּבֵן יֵאָמְרוּ אֶת־הִירְדֵּן כָּל־חֲלוּץ
 לַמִּלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם
 וְנָתַתֶּם לָהֶם אֶת־אֶרֶץ הַגִּלְעָד לְאֶחָזָה:
 (א) וְאִם־לֹא יַעֲבִירוּ חֲלוּצִים אֹתְכֶם וְנֹאחֲזוּ
 בְּתֹכְכֶם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: (לא) וַיַּעֲזוּ בְנֵי־גָד וּבְנֵי
 רְאוּבֵן לֵאמֹר אַתָּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵל־
 עַבְדֶּיךָ כֵּן נַעֲשֶׂה: (לב) נַחֲנוּ נַעֲבֹד חֲלוּצִים
 לִפְנֵי יְהוָה אֶרֶץ כְּנָעַן וְאַתָּנוּ אֶחָזָה נַחֲלֹתֵנוּ
 מִעֵבֶר לִירְדֵּן: (לג) וַיִּתֵּן לָהֶם יְמִשָּׁה לְבְנֵי־גָד

NUMERI XXXII

ben, chiunque è atto a portare le armi, passeranno con voi il Giordano, (e andranno) alla guerra davanti al Signore, ed il paese verrà a voi sottomesso: darete loro in proprietà la terra di Galaad. (30) E se non passeranno armati con voi, dovranno stabilirsi tra voi nella terra di Canaan. (31) E i figli di Gad e i figli di Ruben, risposero, con dire: Eseguiremo esattamente quanto il Signore ha parlato rapporto ai tuoi servi. (32) Noi passeremo armati davanti al Signore nella terra di Canaan, e a noi resterà la nostra proprietà ereditaria di qua del Giordano. (33) E Mosè assegnò ai medesimi, ai figli (cioè) di Gad,

מוסר נעימים וטובים. (ל) ונאחזו בתוכם: תקחו מהם כל הארץ הזאת ותגרשו
 משם נשיהם ועמם ותתנו להם אחזה הראויה להם בארץ כנען שיכבשו אותה להם
 כאשר יעצרו שם (רמ"ב), ואולי אין טורף שיכבשוהם הם, כי כל ישראל כנענו להוריש את
 הכנעני, ואף אם לא יבאו בני ראובן וגד אחסיהם להם לכבוש את הארץ ולתת
 להם חלקם. (לג) ויתן להם משח: עד כאן לא נזכרו בני משח, ונראה כי אשר

וּלְבָנֵי רְאוּבֵן וְלַחֲצִי יִשְׁבָּט יִמְנָשֶׁה בֶּן־יִוסֵּף
 אֶת־מַמְלַכֶּת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְאֶת־מַמְלַכֶּת
 עֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הָאָרֶץ לְעֲרִיָּה בְּגִבְלֹת עָרֵי
 הָאָרֶץ סָבִיב: (לד) וַיִּבְנוּ בְנֵי־גָד אֶת־דִּיבֶן וְאֶת־
 עֲטָרֹת וְאֶת עֲרֻרָה: (לה) וְאֶת־עֲטָרֹת שׁוּפָן וְאֶת־
 יַעֲזָר וַיִּגְבְּהָה: (לו) וְאֶת־בֵּית נִמְרָה וְאֶת־בֵּית
 הָרֶן עָרֵי מִבְצָר וְגִדְרֹת צֶאֱן: (לז) וּבְנֵי רְאוּבֵן
 בָּנוּ אֶת־חֶשְׁבֹּן וְאֶת־אֶלְעֵלָא וְאֶת קִרְיַת־יִם:
 (לח) וְאֶת־נֶבֹ וְאֶת־בָּעַל מְעֹן מוֹסֶבֶת שֵׁם

NUMERI XXXII

ed ai figli di Ruben, ed alla metà della tribù di Manasse, figlio di Giuseppe, il regno di Sihhòn re degli Emorei, ed il regno d'Og re di Basciàn; il paese diviso nelle sue città [cioè assegnò a ciascheduna di esse tribù alcune determinate città] coi confini (fra tribù e tribù); le città del paese (coi confini fissati) tutt'attorno [v. Giosuè XIII]. (34) Indi i figli di Gad restaurarono Divòn, e Ataròt, ed Aroèr; (35) E Atrot Sciofan e Jaazèr, e Jogbehà; (36) E Bet-Nimrà, e Bet-Haràn; (formandone) città forti, e recinti da bestiame. (37) E i figli di Ruben restaurarono Hheshbòn, ed Elalè, e Kirjathàim; (38) E Nevò e Baal Meòn. — i cui nomi erano stati cangiati [dagli

הסככים משה עם בני ראובן וגד לתת את שאלתם, הלכו בני מכיר ולכדו הגלעד ואז הסככים משה גם עם חצי מטה מנשה שיתיישבו בעבר הירדן, ומלות ולחצי שבת מנשה בן יוסף הכתובות כאן נכתבו על שם סוף המאורע, ואין מוקדם ומאוחר בתורה.

וְאֶת־שִׁבְמָה וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁמֹת אֶת־שְׁמוֹת
הָעָרִים אֲשֶׁר בָּנוּ: (למ) וַיִּלְכוּ בְנֵי מַכִּיר בֶּן־
מְנַשֶּׁה גִלְעָדָה וַיִּלְכְּדָהּ וַיּוֹרֶשׁ אֶת־הָאֶמְרִי
אֲשֶׁר־בָּהּ: מַפְסֵר (מ) וַיֵּתֶן מֹשֶׁה אֶת־הַגִּלְעָד
לְמַכִּיר בֶּן־מְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁב בָּהּ: (מא) וַיֵּאִיר בֶּן־
מְנַשֶּׁה הַלֵּךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־חֹתֵיהֶם וַיִּקְרָא אֶתְהֶן
חֹת יֵאִיר: (מב) וַנִּבַּח הַלֵּךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־קִנְתָּ
וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ וַיִּקְרָא לָהּ נִבַּח בְּשֵׁמוֹ: פ פ פ

NUMERI XXXII

Emorei, che aveanle prese ai Moabit] — e Sivmà; e posero (gli antichi) nomi alle città che ristaurarono. (39) E i figli di Machir figlio di Manasse andarono in Galaad, e se n'impossessarono, scacciando gli Emorei ivi esistenti. (40) E Mosè diede Galaad a Machir figlio di Manasse, e questi vi si stabilì. (41) E (la progenie di) Jair figlio di Manasse andò, e s'impadronì dei loro villaggi, e li denominò Villaggi di Jair. (42) E Nòvabh andò, e s'impossessò di Kenàt e delle città ad essa subordinate, e le pose il proprio nome Nòvabh.

(*) ה' רמב.

לג

מג (א) אֱלֹהֵי מִסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאָתָם בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן;
 (ב) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם
 עַל־פִּי יְהוָה וְאֵלֶּה מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם;
 (ג) וַיֵּסְעוּ מִרְעַמְסֵס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֹמֶשׁ
 עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח

NUMERI XXXIII

XXXIII

(1) E questi sono i viaggi dei figli d'Israel, usciti dalla terra d'Egitto, divisi a schiere, condotti da Mosè ed Aronne.
 (2) Mosè, per ordine del Signore, registrò i luoghi delle loro partenze, viaggio per viaggio; e questi sono i loro viaggi luogo per luogo. (3) Partirono da Ramessès nel mese primo, nel decimo quinto giorno di esso primo mese; alla dimane del sacrificio pasquale i figli d'Israel uscirono colla mano

(ב) ויכתוב משה את מוצאיהם: אין הכוונה מקומות שיצאו משם, אלא מקומות שהגיעו שמה, מקומות המכייה, זה מפני שלא היתה ניהאם אל ארץ כושנת וערי חומה, אלא למקומות שנמדבר, והנה מלאכו וילאו אל מדבר שור (שמות ט"ו כ"ב), ולא אמר ויבאו, כי הניהא למקום פתוח יצאה תקרא, לפיכך נכתב גם כאן מולאיהם

יֵצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיַד דָּמָה לְעֵינַי כָּל־מִצְרַיִם;
 (ד) וּמִצְרַיִם מִקְבָּלִים אֹתָם אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה
 בָּהֶם כָּל־בְּכוֹר וּבְאֵלֵהֶם עָשָׂה יְהוָה
 יִשְׁפָּטִים: (ה) וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמֶסֶם וַיַּחֲנוּ
 בְּסִכָּת: (ו) וַיִּסְעוּ מִסִּכָּת וַיַּחֲנוּ בְּאֵתָם אֲשֶׁר
 בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר: (ז) וַיִּסְעוּ מֵאֵתָם וַיֵּשְׁבּוּ עַל־פִּי
 הַחִירֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בַּעַל צֶפּוֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי
 מִגְדֹּל: (ח) וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירֹת וַיַּעֲבְרוּ בְּתוֹךְ
 הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
 בַּמִּדְבָּר אֹתָם וַיַּחֲנוּ בְּמָרָה: (ט) וַיִּסְעוּ מִמָּרָה
 וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וּבְאֵילָם שְׁתֵּים עָשָׂרָה עֵינֹת

NUMERI XXXIII

alta, alla vista di tutti gli Egizi. (4) Nel mentre che gli Egizi seppellivano quelli tra essi, ch' il Signore avea percossi, (cioè) tutt' i primogeniti; ed anche dei loro dèi avea il Signore fatto eccidio. (5) Partiti i figli d' Israel da Ramessès, s' accamparono in Succòt. (6) Indi partirono da Succòt, e s' accamparono in Ethàm, situato nell' estremità del deserto. (7) Partiti da Ethàm, tornarono presso Pi-hahhiròt, situato dirimpetto a Baal Sefòn, e s' accamparono davanti Migdòl. (8) Indi partiti da Penè hahhiròt, passarono per mezzo il mare, verso il deserto, e fecero un viaggio di tre giorni nel deserto di Ethàm, e s' accamparono in Marà. (9) Partiti da Marà si recarono in Elim. In Elim vi sono dodici fonti d' acqua e settanta palme,

מִים וְשִׁבְעִים תַּמָּרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם: (י) וַיֵּסְעוּ
 מֵאֵילָם וַיַּחֲנוּ עַל־יַם־סוּף: שְׁנֵי (יא) וַיֵּסְעוּ מִים־
 סוּף וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־סִין: (יב) וַיֵּסְעוּ מִמִּדְבַּר־סִין
 וַיַּחֲנוּ בְּדִפְקָה: (יג) וַיֵּסְעוּ מִדִּפְקָה וַיַּחֲנוּ בְּאֵלוֹשׁ:
 (יד) וַיֵּסְעוּ מֵאֵלוֹשׁ וַיַּחֲנוּ בְּרַפִּידִם וְלֹא־הָיָה
 שָׁם מִים לָעָם לִשְׁתּוֹת: (טו) וַיֵּסְעוּ מִרַפִּידִם
 וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינִי: (טז) וַיֵּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינִי
 וַיַּחֲנוּ בְּקִבְרֹת הַתְּאוּהָ: (יז) וַיֵּסְעוּ מִקִּבְרֹת
 הַתְּאוּהָ וַיַּחֲנוּ בַּחֲצֵרֹת: (יח) וַיֵּסְעוּ מִחֲצֵרֹת
 וַיַּחֲנוּ בְּרֹתְמָה: (יט) וַיֵּסְעוּ מִרֹתְמָה וַיַּחֲנוּ בְּרִמֹן
 פָּרִץ: (כ) וַיֵּסְעוּ מִרִּמֹן פָּרִץ וַיַּחֲנוּ בְּלִבְנָה:

NUMERI XXXIII

e vi s'accamparono. (10) Partiti da Elim, s'accamparono presso il mar rosso. (11) Partiti dal mar rosso, s'accamparono nel deserto di Sin. (12) Partiti dal deserto di Sin, s'accamparono in Dofcà. (13) Partiti da Dofcà, s'accamparono in Alùsh. (14) Partiti da Alùsh, s'accamparono in Refidim, ed ivi il popolo non aveva acqua da bere [v. Esodo XVII]. (15) Partiti da Refidim, s'accamparono nel deserto di Sinai. (16) Partiti dal deserto di Sinai, s'accamparono in Kivròt hattaavà. (17) Partiti da Kivròt-hattaavà, s'accamparono in Hhasseròt. (18) Partiti da Hhasseròt, s'accamparono in Rithmà. (19) Partiti da Rithmà, s'accamparono in Rimòn Pèress. (20) Partiti da Rim-

(כא) וַיִּסְעוּ מִלְכָּנָה וַיַּחֲנוּ בְרֶסְהָ: (כב) וַיִּסְעוּ
 מִרֶסְהָ וַיַּחֲנוּ בְקֵה־לָתָה: (כג) וַיִּסְעוּ מִקֵּה־לָתָה
 וַיַּחֲנוּ בְהַר־שִׁפֹּר: (כד) וַיִּסְעוּ מִהַר־שִׁפֹּר וַיַּחֲנוּ
 בְּחֶרְדָּה: (כה) וַיִּסְעוּ מִחֶרְדָּה וַיַּחֲנוּ בְּמִקְהֶל־תָּ: (כו)
 וַיִּסְעוּ מִמִּקְהֶל־תָּ וַיַּחֲנוּ בְּתַחַת: (כז) וַיִּסְעוּ
 מִתַּחַת וַיַּחֲנוּ בְּתֶרַח: (כח) וַיִּסְעוּ מִתֶּרַח וַיַּחֲנוּ
 בְּמַתְקָה: (כט) וַיִּסְעוּ מִמַּתְקָה וַיַּחֲנוּ בְּחִשְׁמֹנָה: (ל)
 וַיִּסְעוּ מִחִשְׁמֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּמִסְרוֹת: (לא) וַיִּסְעוּ
 מִמִּסְרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּבִנֵי יַעֲקֹן: (לב) וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי
 יַעֲקֹן וַיַּחֲנוּ בְּחֹר הַגִּדְגָּד: (לג) וַיִּסְעוּ מִחֹר הַגִּדְגָּד

NUMERI XXXIII

mòn-Pèress, s'accamparono in Livnà. (21) Partiti da Livnà, s'accamparono in Rissà. (22) Partiti da Rissà, s'accamparono in Kehelàtha. (23) Partiti da Kehelàtha, s'accamparono nel monte Scèfer. (24) Partiti dal monte Scèfer, s'accamparono in Hharadà. (25) Partiti da Hharadà, s'accamparono in Makhelòt. (26) Partiti da Makhelòt, s'accamparono in Tàhhat. (27) Partiti da Tàhhat, s'accamparono in Tèrahh. (28) Partiti da Tèrahh, s'accamparono in Mithcà. (29) Partiti da Mithcà, s'accamparono in Hhasmonà. (30) Partiti da Hhasmonà, s'accamparono in Mosseròt. (31) Partiti da Mosseròt, s'accamparono in Benè Jaacàn. (32) Partiti da Benè Jaacàn, s'accamparono in Hhor hagghidgàd. (33) Partiti da Hhor hagghidgàd,

וַיַּחֲנוּ בַּיַּמִּינִתָּהּ: (לד) וַיִּסְעוּ מִיַּמִּינִתָּהּ וַיַּחֲנוּ
בְּעֵבְרָנָה: (לה) וַיִּסְעוּ מִעֵבְרָנָה וַיַּחֲנוּ בְּעֵצִין
גִּבֹּר: (לו) וַיִּסְעוּ מִעֵצִין גִּבֹּר וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־צֹן
הוּא קִדְשׁ: (לז) וַיִּסְעוּ מִקִּדְשׁ וַיַּחֲנוּ בְּהַר הָהָר
בְּקֶצֶה אֶרֶץ אֲדוּם: (לח) וַיַּעַל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן
אֶל־הַר הָהָר עַל־פִּי יְהוָה וַיָּמָת שָׁם בְּשָׁנַת
הָאַרְבָּעִים לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּאַחֵר לַחֹדֶשׁ: (לט) וְאַהֲרֹן בֶּן־
שָׁלֹשׁ וָעֶשְׂרִים וּמֵאת שָׁנָה בָּמָתוֹ בְּהַר הָהָר:
ס (מ) וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֵן עֲדָר מֶלֶךְ עֲדָר וְהוּא־יֹשֵׁב
בְּנֶגֶב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בָּבֶא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (מא) וַיִּסְעוּ

NUMERI XXXIII

s'accamparono in Jotvâtha. (34) Partiti da Jotvâtha, s'accamparono in Avronà. (35) Partiti da Avronà, s'accamparono in Essjòn-Ghèver. (36) Partiti da Essjòn-Ghèver, s'accamparono nel deserto di Ssin, ossia Cadèsh. (37) Partiti da Cadèsh, s'accamparono nel monte Hor, all'estremità dell'Idumea. (38) Ed Aronne sacerdote, per comando del Signore, salì sul monte Hor, e vi morì; (locchè avvenne) nell'anno quarantesimo dall'uscita dei figli d'Israel dalla terra d'Egitto, nel mese quinto, al primo del mese. (39) Ed Aronne aveva cento ventitrè anni, quando morì nel monte Hor. (40) Ed il Cananeo, re d'Aràd, abitante la parte australe della Cananea, intese ch' i figli d'Israel s'avanzavano [vedi Capo XXI]. (41) Indi partirono

מֵהַר הָהָר וַיַּחֲנוּ בְצִלְמֹנָה: (מב) וַיֵּסְעוּ מִצִּלְמֹנָה
 וַיַּחֲנוּ בְּפֻנּוֹן: (מג) וַיֵּסְעוּ מִפֻּנּוֹן וַיַּחֲנוּ בְּאַבְתָּ:
 (מד) וַיֵּסְעוּ מֵאַבְתָּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֵבְרִים בְּגִבּוֹל
 מוֹאָב: (מה) וַיֵּסְעוּ מֵעֵיִם וַיַּחֲנוּ בְּרִיבְזָן גָּד:
 (מו) וַיֵּסְעוּ מִרִּיבְזָן גָּד וַיַּחֲנוּ בְּעֵלְמָן דְּבַלְתִּימָה:
 (מז) וַיֵּסְעוּ מֵעֵלְמָן דְּבַלְתִּימָה וַיַּחֲנוּ בְּהַרֵי
 הָעֵבְרִים לִפְנֵי נָבוֹ: (מח) וַיֵּסְעוּ מֵהַרֵי הָעֵבְרִים
 וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: (מט) וַיַּחֲנוּ
 עַל-הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיְּשֻׁמָּת עַד אֲבֵל הַשָּׁטִיִּם
 בְּעֶרְבַת מוֹאָב: ס שלישי (חמישי במחוברין) (נ) וַיַּדְבֵּר
 יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל-יַרְדֵּן יְרֵחוֹ

NUMERI XXXIII

dal monte Hor, e s'accamparono in Ssalmonà. (42) E partiti
 da Ssalmonà, s'accamparono in Punòn. (43) Partiti da Punòn,
 s'accamparono in Ovòt. (44) Partiti da Ovòt, s'accamparono
 in Ijjè-haavarim, al confine di Moàb. (45) Partiti da Ijjim, s'ac-
 camparono in Divòn-Gad. (46) Partiti da Divòn-Gad, s'accam-
 parono in Almòn Divlathàima. (47) Partiti da Almòn-Divlathà-
 ima, s'accamparono nei monti d'Avarim, dirimpetto a Nevò.
 (48) Partiti dai monti d'Avarim, s'accamparono nelle pianure
 di Moàb, presso il Giordano di Gerico. (49) S'accamparono
 cioè presso al Giordano, da Bet-Hajscimòt sino Avèl-Hashshit-
 tim, nelle pianure di Moàb. (50) Ed il Signore parlò a Mosè
 nelle pianure di Moàb, presso al Giordano di Gerico, con dire:

לֵאמֹר: (נא) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
 אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־אֶרֶץ
 כְּנָעַן: (נב) וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
 מִפְּנֵיכֶם וְאִבַּדְתֶּם אֶת כָּל־מִשְׁכֵּיתָם וְאֶת
 כָּל־צִלְמֵי מַסַּכְתֶּם תֹּאבְדוּ וְאֶת כָּל־בְּמוֹתֶם
 תִּשְׁמִידוּ: (נג) וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ וַיִּשְׁבְּתֶם־
 בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ
 אֹתָהּ: (נד) וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּגֹרֶל
 לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם לְרֹב תִּרְבּוּ אֶת־נַחֲלָתוֹ וְלִמְעַט
 תִּמְעִיט אֶת־נַחֲלָתוֹ אֶל אִשְׁר־יֵצֵא לוֹ שָׁמָּה
 הַגֹּרֶל לוֹ יִהְיֶה לְמִטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם תִּתְנַחֲלוּ:

NUMERI XXXIII

(51) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Quando avrete passato il Giordano, e sarete entrati nella terra di Canaan; (52) Scaccerete dal vostro cospetto tutti gli abitanti del paese, e guasterete tutte le loro pietre effigiate; come pure tutte le loro immagini di getto guasterete, e tutte le loro consacrate alture distruggerete. (53) Scaccerete (gli abitanti di) quella terra, e l'abiterete; poichè a voi ho assegnato quel paese, perchè abbiate a possederlo. (54) Vi spartirete la terra, a sorte tra le vostre famiglie; al (casato) molto numeroso assegnerete retaggio maggiore, ed al poco numeroso darete retaggio minore; ciascheduno possederà là [in quella plaga, o provincia], dove gli sarà venuta la sorte: ognuno avrà il suo retaggio presso quelli della sua tribù paterna.

(נח) וְאִם-לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם
וְהָיָה אֲשֶׁר תוֹתִירוּ מֵהֶם לְשָׂכִים בְּעֵינֵיכֶם
וְלִצְנִינִם בְּצַדִּיקֵיכֶם וְצַרְרוּ אֹתְכֶם עַל-הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ: (נח) וְהָיָה כִּאֲשֶׁר דִּמֵּיתִי
לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֶעֱשֶׂה לָכֶם: פ

לד

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) צֹו
אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי--אַתֶּם

NUMERI XXXIII-XXXIV

(55) E se non discaccerete dal vostro cospetto gli abitanti del paese; allora quelli che ne lascerete rimanere saranno per voi chiodi negli occhi, ed aculei nei fianchi; e v'angustieranno nel paese che abiterete. (56) E ciò ch'io pensava di fare ad essi, farò a voi.

XXXIV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Comanda ai figli d'Israel, e di' loro: Quando entrerete nella terra di Canaan, quest'è il paese che v'apparterrà in retaggio, (questa

על מקומות הניאה והחכייה. (נח) לשכרים: עיין רש"י, וכן במדבר סורי מתורגם
כאן סְכָלָא, וכן היירונימוס clavi. צנינים: מזה בל"ח כטון מפני שהוא חד ומריף
(ילחק בארדו).

בָּאִים אֶל-הָאָרֶץ כְּנָעַן וְאֵת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפְּלֹ
 לָכֶם בְּנַחֲלָה אֶרֶץ כְּנָעַן לִגְבֻלְתֶּיהָ: (ג) וְהָיָה
 לָכֶם פְּאֵת-נֹגֵב מִמִּדְבַּר-צֹן. עַל-יְדֵי אֲדוּם
 וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל נֹגֵב מִקְצֵה יַם-הַמֶּלַח קִדְמָה:
 (ד) וְנִסְבּ לָכֶם הַגְּבוּל מִנֹּגֵב לַמַּעֲלָה עַקְרֵבִים
 וְעֵבֶר צָנָה וְהָיָה תוֹצְאָתוֹ מִנֹּגֵב לַקֶּדֶשׁ בְּרִנְעַ
 וְיֵצֵא חֲצֵר-אֲדָר וְעֵבֶר עֲצֻמָּנָה: (ה) וְנִסְבּ הַגְּבוּל
 מֵעֲצֻמֹּן נַחֲלָה מִצָּרִים וְהָיוּ תוֹצְאָתוֹ הַיַּמָּה:
 (ו) וְגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וְגְבוּל

NUMERI XXXIV

cioè è) la terra di Canaan, coi suoi confini. (3) Avrete il lato meridionale dal deserto di Ssin, presso all'Idumea; ed il vostro confine meridionale sarà [comincerà] dall'estremità orientale del lago salso [Asfaltide]. (4) Il vostro confine volterà al mezzodi della salita d'Acrabbim, e passerà a Ssin; indi andrà a riuscire al mezzodi di Cadèsh-Barnèa, poi riuscirà in Hhassàr Addàr, e passerà in Assmòn. (5) Indi il confine volterà da Assmòn verso il torrente dell'Egitto, e andrà a riuscire al mare [mediterraneo]. (6) Quanto poi al confine occidentale, avrete il mare grande [mediterraneo] per confine.

(ד) צנָה: הוא מדבר צין. עיין יהושע ט"ז. (ה) נחלה מצרים: איכנו כילום.

(*) וכו' קרי.

זֶה־יְהִי־לָכֶם גְּבוּל יָם: (ז) וְזֶה־יְהִי־לָכֶם
 גְּבוּל צָפוֹן מִן־הַיָּם הַגָּדֹל תִּתְּאוּ לָכֶם הַר
 הָהָר: (ח) מִהַר הָהָר תִּתְּאוּ לְבֵא חַמַּת וְהָיוּ
 תּוֹצְאוֹת הַגָּבֹל צָרְדָּה: (ט) וַיֵּצֵא הַגָּבֹל וּפְרָנָה
 וְהָיוּ תּוֹצְאוֹתָיו חֲצֵר עֵינָן זֶה־יְהִי־לָכֶם גְּבוּל
 צָפוֹן: (י) וְהִתְּאוּתֶם לָכֶם לַגְּבוּל קְדָמָה מִחֲצֵר
 עֵינָן שְׂפָמָה: (יא) וַיֵּרֶד הַגָּבֹל מִשְׁפַּם הַרְבֵּלָה
 מִקְדָּם לְעֵין וַיֵּרֶד הַגָּבֹל וּמַחֶה עַל־כֶּתֶף יָם־
 כְּנָעַן קְדָמָה: (יב) וַיֵּרֶד הַגְּבוּל הַיְרֵדָנָה וְהָיוּ
 תּוֹצְאוֹתָיו יָם הַמֶּלֶח זֹאת תְּהִיָּה לָכֶם הָאָרֶץ

NUMERI XXXIV

Questo sarà per voi il confine occidentale. (7) E questo sarà per voi il confine a settentrione: dal mare grande tirerete una linea al monte Hor. (8) Dal monte Hor tirerete una linea verso Hhamàt, ed il confine andrà a riuscire a Ssedàd. (9) Indi il confine riuscirà a Zifròn, e andrà a terminare a Hhassàr-Enàn. Questo sarà per voi il confine settentrionale. (10) Tirerete poi una linea pel confine orientale da Hhassàr-Enàn a Scefàm. (11) Il confine scenderà da Scefàm a Rivlà, all'oriente dell'Ain [Fonte]; e scendendo (ancora) il confine, toccherà il lato orientale del lago di Kinnèret [Genesaret]. (12) Indi il confine scenderà al Giordano, e andrà a terminare al lago

(ז) תתאו: לשון תה, ואין זה הור הסר שמת בו אחרון, ועיין כת"ש. (יז) כל נשיא

לַגְּבֻלַּתֶּיהָ סָבִיב: (יג) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לֵאמֹר זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּתְּנַחֲלוּ אֹתָהּ בְּגֻזְלָהּ
 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לְתַשְׁעַת הַמִּטּוֹת וַחֲצֵי
 הַמִּטָּה: (יד) כִּי לִקְחוֹ מִטָּה בְּנֵי הָרָאוּבֵנִי
 לְבֵית אֲבֹתָם וּמִטָּה בְּנֵי־הַגָּדִי לְבֵית אֲבֹתָם
 וַחֲצֵי מִטָּה מִנִּשְׁהָ לִקְחוֹ נַחֲלָתָם: (טו) שְׁנֵי
 הַמִּטּוֹת וַחֲצֵי הַמִּטָּה לִקְחוֹ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר
 לַיַּרְדֵּן יִרְחוּ קִדְמָה מִזִּרְחָה: פ רביעי (שש במחובר)
 (טז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יז) אֵלֶּה
 שְׁמֹת הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ

NUMERI XXXIV

salso [Asfaltide]. Questa sarà per voi la terra, coi suoi confini tutt'attorno. (13) E Mosè comandò ai figli d'Israel, con dire: Quest'è la terra che vi spartirete a sorte, la quale il Signore ha comandato di dare alle nove tribù e mezza. (14) Poichè la tribù dei Rubeniti, quanti sono i suoi casati [cioè tutta intera], e la tribù dei Gaditi, quanti sono i suoi casati, e metà della tribù di Manasse, hanno ricevuto il loro retaggio. (15) Queste due tribù e mezza hanno ricevuto il loro retaggio alla riva orientale del Giordano di Gerico. (16) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (17) Sono questi i nomi degli uomini, che prenderanno possesso del paese, per conto vostro, [cioè che regoleranno l'estrazione, indi suddivideranno la terra tra le famiglie d'ogni tribù]: Eleazzaro sacerdote, e Giosuè figlio

אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן: (ד) וְנָשִׂיא אֶחָד
 נָשִׂיא אֶחָד מִמִּטָּה תִקְחוּ לַנָּחַל אֶת־הָאָרֶץ:
 (ה) וְאֵלֶּה שֵׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לַמִּטָּה יְהוּדָה כָּלָב
 בֶּן־יִפְנָה: (ו) וּלְמִטָּה בְנֵי שִׁמְעוֹן שִׁמּוּאֵל בֶּן־
 עֲמִיהוּד: (ז) וּלְמִטָּה בְנֵימֵן אֱלִיָּדָר בֶּן־כְּסִלּוֹן:
 (ח) וּלְמִטָּה בְנֵי־דָן נָשִׂיא בָקִי בֶן־יִגְלִי: (ט) לְבְנֵי
 יוֹסֵף לַמִּטָּה בְנֵי־מְנַשֶּׁה נָשִׂיא חֲנִיָּאל בֶּן־
 אִפְדִּי: (י) וּלְמִטָּה בְנֵי־אֶפְרַיִם נָשִׂיא קִמּוּאֵל
 בֶּן־שַׁפְטָן: (יא) וּלְמִטָּה בְנֵי־זְבוּלֹן נָשִׂיא
 אֱלִיצָפָן בֶּן־פְּרֻנָּה: (יב) וּלְמִטָּה בְנֵי־יִשְׁשָׁכָר
 נָשִׂיא פִלְטִיָּאל בֶּן־עֵזֶן: (יג) וּלְמִטָּה בְנֵי־אֲשֵׁר
 נָשִׂיא אַחִיהוּד בֶּן־שְׁלֵמִי: (יד) וּלְמִטָּה בְנֵי־
 נַפְתָּלִי נָשִׂיא פְּרָהֶאֱל בֶּן־עֲמִיהוּד: (טו) אֵלֶּה
 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַנָּחַל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ
 כְּנָעַן: פ חמישי

di Nun. (18) Prenderete eziandio un principe per ciascuna tribù, per prender possesso della terra. (19) E questi sono i nomi di essi uomini: per la tribù di Giuda, Calèb figlio di Jefunnè. (20) E per la tribù dei figli di Simeone, Samuel figlio d'Ammihùd. (21) Per la tribù di Binjamin, Elidàd figlio di Kislòn. (22) E per la tribù dei figli di Dan, principe, Bukki figlio di Joghli. (23) Pei figli di Giuseppe: per la tribù dei figli di Manasse, principe, Hhannièl figlio di Efòd, (24) E per la tribù dei figli d'Efraim, principe, Kemuèl figlio di Sciftàn. (25) E per la tribù dei figli di Zevulùn, principe, Elissafàn figlio di Parnàch. (26) E per la tribù dei figli d'Issachàr, principe, Paltièl figlio d'Azzàn. (27) E per la tribù dei figli d'Ascèr, principe, Ahhihùd figlio di Sceloml. (28) E per la tribù dei figli di Naftali, principe, Pedahèl figlio d'Ammihùd. (29) Sono questi quelli ch'il Signore ha incaricati di mettere i figli d'Israel in possesso della terra di Canaan [cioè di fargliene il riparto].

יעלה הגורל בשביל שבטו, וכמו שכתב רש"י: כל נשיא אפטרופוס לשבטו. (י"ט) הנשיאים שבפרשת במדבר וכשואו כבר מתו, ואלו נבחרו תחתם; רק השלשה הראשונים לא היו נשיאים, כי כל שבט היה נבחר נשיאו והק"נה ר"ה למת כבוד לכולם אע"פ שלא היה נשיא, גם נבחר בשמואל בן עמייהו ובאלידד בן כסלון אע"פ שלא היו נשיאים; ואולי שנים אלה היו ידועים ואהובים לכולם, ואולי כלם לא היה מקבל הפקודה הזאת אם לא היה יודע ומכיר את חביריו שיהיו גם הם אנשים נדיקים, כדי שלא ינטרף להיות במריבה עמם כמו שאירע לו עם המרגלים. ואולי מפני שהיו שלשת האנשים האלה מכירים ואהובים זה את זה כמשך שבט יהודה נתן מארצו לשבט שמעון (יהושע י"ט ט') (ד' אדר חר"כ). (כ"ט) לַנִּזְלָל: כאן הוא הפֶּעֶל, והוא לַתֵּלֵק בין אנשי השבט התלק אשר ינא בנזל.

לה

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב
עַל־יַרְדֵּן יִרְחוֹ לֵאמֹר: (ב) צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְנָתַנוּ לַלְוִיִּם מִנְחָלֹת אֲחוֹתָם עָרִים לְשִׁבְתָּ
וּמִגֵּרָשׁ לָעָרִים סְבִיבֹתֵיהֶם תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם: (ג)
וְהָיוּ הָעָרִים לָהֶם לְשִׁבְתָּ וּמִגֵּרֵיהֶם יִהְיוּ
לְבִהְמָתָם וּלְרֹכֶשָׁם וּלְכָל חֵיתָם: (ד) וּמִגֵּרֵשֵׁי
הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה
אֵלֶּף אַמָּה סְבִיב: (ה) וּמִדָּתָם מִחוּץ לָעִיר אֶת־

(ד' ה') מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב ומדוחם מחוץ לעיר את פאת
קרמה אלפים באמה וגו': בתרגום יוני המיוחס לשנעיים זקנים כתוב אלפים אמה
בפסוק ד' כמו בפסוק ה', וקלת ריקי מוח כפתו אחריו, וחשבו וכתבו כי טעות כפלה
בספרינו; אבל כל שאר המתרגמים הקדמונים תרגמו בפסוק ד' אלף אמה, וגם בתורת
השמונים כתוב אלף אמה. והנה כבר הסכימו גדולי החוקרים כי כשימצא בספר קדמון
חלוק בסמאות, וזהה הכספא האחת נכונה בלשון ומתעצת על הדעת, והאחרת זרה
ובלתי מובנת, אין למהר ולשפוט שהזרה היא מוטעית והאחרת היא האמתית, אבל פעמים
רבות הדבר הוא נהפך, כי קרוב הדבר שהסופרים שהעתיקו הספר כשמצאו לשון זר ובלתי
מוכן תקנוהו, אבל רחוק הוא שאם מתמלה היה הלאשון ככון ומוכן ישימו במקומו דברים
זרים ובלתי מובנים, חס לנן הקכס דע ראססי בהקדמתו לספרו על חלופי הכסמאות:
*Quaelibet lingua et actas suas habet anomalias et anallogias; nec omnes, nec
semper grammaticae scripserunt sacri auctores. Unde non temere rejicienda*

XXXV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè nelle pianure di Moàb, presso il Giordano di Gerico, con dire: Comanda ai figli d'Israel, che del retaggio di loro possessione diano ai Leviti delle città da abitare; come pure tutt'attorno alle città diano ai Leviti un pomerio [cioè uno spazio non fabbricato, nè coltivato]. (3) Le città serviranno ad essi per abitarvi; e i loro pomerj serviranno pel loro bestiame, per la loro roba, e per tutt'i bisogni della loro vita. (4) I pomerj delle città che darete ai Leviti, saranno, dalle mura della città in fuori, mille braccia tutt'attorno. (5) E [nelle città non murate] misure-

lectio anomala. Imo anomala lectio plerumque verior. Facillimum namque est anomalis analoga a scribis substitui, analogis anomala difficillimum. (Var. lect. Canones critici 38. 39). ונכמה מקומות הראיתי גם אני בספרי אהבה גר כי הכפאות היותר זרות הן הן לפי כוונת המתרגם, ואותן שנראות יותר ישרות ויותר מסכימות עם לשון הפסוק, אינן אלא תקינים שנקשו למקן הסופרים האחרונים, שלא הבינו דעת המתרגם ולא הלכו בנתיבותיו. והנה שאל לאותן שכתבו (Paris, 1835) שנסתת השנעים היא הנכונה, היכן מלאו מעתיק כל כך קסר לב שיכתבו 1000 במקום 2000, ומיד בפסוק שאחריו יראה בזה ענין צעמו כחוב ארבע פעמים 2000, ולא יבין שטעה למעלה בכתבו 1000? ואף אם היה בישראל סופר אחד שנשתנה בזה וכתב אלף במקום אלפים, היתכן שכל שאר המעתיקים הלכו אחריו בעינים אטומות, ולא זרקו בשאר ספרים קדמונים, ולא תקנו המעוות? ואם כוללה הטעות בימי השופטים או בימי המלכים, המדעני; אבל כוללה לדעתם בימי בית שני, שהרי בנוסח השנעים נאמרה לפי דעתם הכפאה הישרה. והנה בבית שני ידוע בלא ספק שהיה ס' התורה מפורסם באומה, והיו קוראים בו בשבת באזני כל העם, והיו הפרושים והזרזקים מדקדקים ומפסלים בהנחת דברי התורה, ואף יתכן שיתפשט בכל ישראל שנו גדול כזה בכל הספרים, עם היות שעדיין (לפי דעתם של אלו) היו בעולם קצת ספרים בלתי מזושגים, כגון הספר אשר מוזכר העתיקו השנעים? ואף לא יפקחו האנשים האלה את עיניהם ויראו כי כסחת השנעים אינה אלא תקון שנקטו

פֶּאת־קֶרֶמָה אֲלֵפִים בָּאֶמָה וְאֶת־פֶּאת־נֹגֶב
 אֲלֵפִים בָּאֶמָה וְאֶת־פֶּאת־יָם אֲלֵפִים בָּאֶמָה
 וְאֶת פֶּאת צֶפֶן אֲלֵפִים בָּאֶמָה וְהָעִיר בְּתוֹךְ
 זֶה יִהְיֶה לַהֵם מִגְרֵשֵׁי הָעָרִים: ^(ח) וְאֶת הָעָרִים
 אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם אֵת שֵׁשׁ־עָרֵי הַמִּקְלָט
 אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָנֶם שָׁמָּה הָרֹצֵחַ וְעַלֵּיהֶם תִּתְּנוּ
 אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר: ^(ט) כָּל־הָעָרִים אֲשֶׁר

האלכסנדרים מדעתם, כיוונה להסיר הסתירה הכראית בשני המקראות? נעזוב אפוא מנייה חסם, ונצית לבנו לסתירת המקראות, והנה כבר הראיתי בזה"ע תקפ"ט עמוד קי"ד כי בטח אין שני הכתובים האלה סותרים זה את זה, כי באחד כתוב מקיר העיר וחומה, ובאחד כתוב מחוץ לעיר, והנה המוגרש היה נמשך אלף אמה מחוץ לחומה, אבל מחוץ לעיר כלומר מחוץ לבתים, היה אלפים אמה, כי כמו שהיו מניחין מקום פנוי בלי שדות וכרמים מחוץ לחומה, כן היו מניחין מקום פנוי בלי בתים לפנים מן החומה; והמכה, הזה מלאכוהו אלל הרומיים בתחלת הויחם, כי Romulus בנכחו עיר רומי הניח מקום פנוי (Pomerium) קלתו מן הבתים אל החומה אשר לא יבנה בו, וקלתו מקיר העיר וחומה, אשר לא יעבד בו ולא יורע. ופירושי זה קרוב לפירוש רש"י, ודבריו הם דברי ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי לפי גרסת הברייתא המובאת בערוכין כ"ו ב'. רק בזאת אין פירושי בדברי ר' אליעזר הגלילי ורש"י, כי לדעתם אלף המיטונים הם לשדות וכרמים, ולדעתי אף המיטונים הם מוגרש ואסורים בזריעה וכטעיה, וכמו שהכתוב מסיים זה יהיה להם מוגרשי הערים. ויש לחמוה על רש"י שפסוק ב' פירש מוגרש: ריח מקום חלק חוץ לעיר סביב להיות לנו לעיר, ואין ראשין לבנות שם בית ולא לנטוע כרם ולא לזרוע זריעה; ואח"כ בפסוק ד' כתב והמיטונים לשדות וכרמים. ומסור התמיהה כשנשים אל לבנו כי דבריו בפסוק ב' הם דברי ענמו, ודבריו בפסוק ד' הם דברי ר' אליעזר הגלילי; ולשון הכתוב ומוגרשים יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חיותם, משמע שאין המוגרש לשדות וכרמים. ואין לטעון ממה שכתוב (ויקרא כ"ה ל"ד) וזהה מוגרש עריהם לא יומכר, כי אמנם שדה איכנו תמיד נעבד, אבל כל אדמה פנויה נקראת שדה, כמו שאומרים חית השדה.

rete fuori della città al lato orientale duemila braccia, al lato meridionale duemila braccia, al lato occidentale duemila braccia, ed al lato settentrionale duemila braccia, colla città in mezzo [cioè misurando dalla città propriamente detta, ossia da dove cominciano le case, il pomerio doveva esser maggiore, perchè le città murate avevano anche uno spazio vuoto tra le case e le mura]. Tale sarà per essi (lo spazio de) i pomerj delle città. (6) Le città che darete ai Leviti (saranno) le sei città d'asilo, che assegnerete per rifugio dell'omicida (involontario); ed oltre a quella darete quarantadue città. (7) Le

גם בניתוקאל מ"ח י"ז כתב רש"י: והיה מגרש לעיר, כל מגרשי עיר שנקראו מקום פנוי לא בתים ולא שדה. והרמב"ם (ואחריו ידידי הסכס י"ז כ"י) כתב (הלכות שמיטה ויוכל פרק י"ג) שהמגרש הוא שלשת אלפים אמה לכל רוח מקיר העיר וחוצה אלף הראשונים מגרש, ואלפים שמודין חוץ למגרש לשדות וכרמים, וזה לקח מדברי ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי לפי מה שהם שנייים במשנה (סוטה כ"ז ב'); אך האמת הוא שרבו הקדוש במשנתו קינר דברי ר' אליעזר וסמך על המצניס שניכוחו כמו שהבינה רש"י, ובברייתא (ערוכין כ"ז ב') הדברים מפורשים יותר, ח"ל: תניא אמר ר' אליעזר בר' יוסי תחום ערי ליום אלפים אמה, לא מהן אלף אמה מגרש, והשאר שדות וכרמים. הרי מפורש כי לא שלשת אלפים, אלא אלפים אמה היה המגרש לדעת ר' יוסי הגלילי. ולענין משמעות הכתוב הכה אם היו ג' אלפים אמה מגרש מקיר העיר וחוצה, מה דאח הכתוב לתקן ביניהם, ולהזכיר תחלה אלף אמה, ואח"כ אלפים? ומה שהרמב"ם מחלק בין אלו לאלו, אלו למגרש, ואלו לשדות וכרמים, זה יתכן בלשון חכמים, אבל בלשון המקרא אין הענין כן, אלא כל מה שהוא מגרש אסור בזריעה ונטיעה, כמו שפירש רש"י ז"ל כאן ובניתוקאל מ"ח. והרמב"ם ז"ל הלך בדרך אחרת, ולדעתו האלפים אמה הזכירים בפסוק ה' הם מדת ללעות המרובע הכולל המגרש והעיר, והאלף אמה סביב עינים חמש מאות אמה מכלן וחמש מאות אמה מכלאן, והעיר נריך שתהיה אלף אמה על אלף אמה, כזה:

ט	א	ב	י
ס			ז
	עיר		
ו			ח
י"א	ג	ד	י"ב

הרי כאן מרובע גדול מורכב משה עשר מרובעים קטנים, וכל אחד מהמרובעים הקטנים מדתו חמש מאות אמה על חמש מאות אמה, כמלא המרובע הגדול אלפים על אלפים, וארבעת המרובעים התיכונים הם העיר, והיא אלף אמה על אלף אמה, המרובעים ה' ב' הם המגרש מכל אחד, וכן ג' ד' הוא המגרש מכל אחד, וכן ה' ו', וכן ז' ח', כל אחד מאלה המגרשים הארבעה

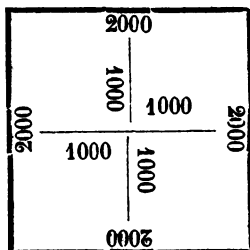
תָּתַנּוּ לָלוֹיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר אֶתְהֶן
 וְאֶת־מִגְרִישֵׁיהֶן: (ח) וְהָעָרִים אֲשֶׁר תָּתַנּוּ
 מֵאַחֲזֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הָרֶב תִּרְבּוּ וּמֵאֵת
 הַמֶּעֶט תִּמְעָטוּ אִישׁ כְּפִי נַחֲלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחָלוּ
 יִתֵּן מֵעָרָיו לָלוֹיִם: פ שְׁשִׁי (שְׁבִיעִי בַמְּחוֹבֵר)

מדתם חמש מאות אמה על אלק אמה, והנה כל אחד מהם מדתו כחצי מדת העיר, וארבעתם יחד מדתם כפלים במדת העיר, ובסוק ומדותם מחוץ לעיר צא להוסיף הקרנות, והם המרובעים ט' י', י"א י"ב, כי באמרו אלק אמה סביב הכוונה חמש מאות אמה לכל רוח כנגד העיר, ולא הזויות, וכשאמר ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה, צא ללמד שיהיה המגרש מרובע אזה מכל זדדיו, ומדתו אלפים באמה, נמצא מוסיף ארבעה המרובעים אשר בזויות. נמצא לפי זה כי העיר היא החלק הרביעי מהכל, כי העיר ד' מרובעים, והכל הוא י"ו. זאת נראית כוונת הרב ז"ל, והארכתני צוה מפני שהמנזר הביא דבריו בקצור, ועשה אותם בלתי מובנים. ומה שאמר שהפסוק השני הוסיף להם מגרש שלא כנגד העיר כשיעור הראשון שכנגד העיר, וכן בסוף הדבור כתב: וכונן הוא שיהיו אלק אמה אשר נתן להם סביב כנגד העיר למגרש שלא יזרע, והאלף אשר הוסיף בכתוב השני בארבע הפאות, לשדות וכרמים, כוונתו על אורך הקיץ המיונים, לא על המקום הנכלל בהם, כי בתחלה היה המגרש בצורת שתי וערב ומדת כל הקיים המיונים היה אלק, והפסוק השני מוסיף עוד אלק, ועושה כל הקיים אלפים באמה. — ואמנם הפירוש הזה אין הדעת סובלתו, כי איך יתכן שתהיה כל עיר אלק אמה על אמה, לא פחות ולא יותר? ואם היתה כוונת התורה לדבר מדע ור כזה, איך לא הזכירה דבר מזה, ולא אמרה שינקשו בכל ערי הכנענים מ"ט עיר שתהיה מדת אלק אמה על אלק אמה, ואותן יתנו ללוים? והנה שאל היחבן כי משבון עיר הממלכה למימין לא היתה אלא אלק על אלק? והנה היא היתה מערי הלויים (יהושע כ"א ל"ז). וכן עשתרות עיר עוג היתה ללוים (ביהושע כ"א כ"ז כתוב בעשתרה, ובד"ה א' י' כ"ו כתוב עשתרות), ומי יאמר כי עיר ממלכת עוג לא היה ארכה רק ק"א פעמים באורך ערשו של עוג? גם פירושו על אלק אמה סביב הוא דחוק ורמז ממשמעות המלות, ולא היה לו לומר אלא חמש מאות אמה סביב. ועוד באמרו סביב כבר נכללו גם הקרנות. גם בפסוק השני מלות מחוץ לעיר יתרות כאשר העיר ר'

città che darete ai Leviti saranno in tutto quarantotto, tutte coi loro pomerj. (8) Di queste città che darete dai possedimenti dei figli d'Israel, ne prenderete di più dal più numeroso [cioè dalla tribù più numerosa], e ne prenderete di meno dal meno numeroso; ciascheduno [vale a dire ogni tribù], se-

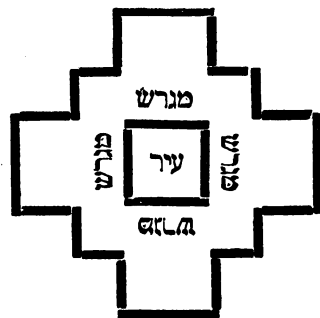
אלה מורתי. וקלעריקום הלך גם הוא בשעת הרמז"ן בפירוש אלפים אחת, שהם מדת כלעות המרובע הכולל המגרש והעיר, אך לא אחר שיהיה העיר אלף על אלף, אבל

פירש מקיר העיר וחומה, ממרכז העיר, כזה:

אבל שיהיה מלת קיר כאמרת על המרכז, הוא דבר שאין לו על מה שיסמוך. המלה הזאת כמלאת במקרא יותר משנעים פעמים, והוראתה תמיד כותל וחומה, לא מרכז; ואם נתייר לעצמנו להחליף קיר במרכז, נעשה הלשון עיר פרושה אין חומה. ומלבד כל זה, אם תהיה העיר גדולה, לא ישר לה מגרש אלא מעט, או לא כלום, או לא יספיקו האלפים אחת למדת העיר בלא

שום מגרש. וקלעריקום הוכרח לומר שלא נתנו ללויים ערים גדולות. והנה כבר ראינו שנתנו ללויים את חשבון ואת עשתרות, ועוד מלאכו שנתנו להם את גבעון (יהושע כ"א י"ז) אשר היתה עיר גדולה (שם י"ב). וראו' ראה כי לא יתכן לפרש קיר על המרכז, ופירש מקיר העיר וחומה, כמשמעו, מקיר החומה, ואע"פ כן פירש כקלעריקום שאלפים בואם היא מדת כלעות המרובע הכולל המגרש והעיר, ואלף אחת הם מן העיר עד סוף המגרש, ומן העיר העלים עינו, כאילו היא נקודה שאין לה מדה. ותמיהה גדולה היא בעיני, ויותר אתמהה על אחד מכתבי ישראל שהלך אחריו, וכתב שבה ותהלה לפירושו. ובעל הרכסים לבקעה סקל לפניו מוסלה חדשה, ואמר כי הספוק הראשון כותן ללויים אלף אחת סביב לעיר מכל עבריה, והספוק השני אומר שיתחילו עוד שנית למדוד מן העיר וחומה אלפים אחת, אבל לא סביב

סביב, רק כח העיר, ולא בארבע קרנותיה, כזה: וכמה הוא רחוק שיהיה המגרש עולה ויורד על הדרך הזה! מלבד כי אין בכתוב רמז שיהיה החלק השני מן המגרש דוקא כח לעיר, ואמר שהחלק הראשון הוא סביב סביב, מסתמא גם השני יהיה סביב סביב. ואחרי החפז והמקירה בכל הדעות אשר מלאתי לכתבי ישראל ולכתמי האומות בענין מדת המגרש, הכני מוכרח לאשר ולקיים פירושי אשר כתבתי בזה"ע תקפ"ט.

(ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (י) דַּבֵּר אֶל-
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֲבָרִים
 אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶרְצָה כְּנָעַן: (יא) וְהִקְרִיתֶם לָכֶם
 עָרִים עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם וְגַם שָׂמָּה
 רֹצֵחַ מִכָּה-נֶפֶשׁ בְּשִׁנְגָּה: (יב) וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים
 לְמִקְלָט מִגֹּאֲל וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד-עֲמֻדוֹ
 לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: (יג) וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ
 שֵׁשׁ-עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם: (יד) אֵת יְשֻׁלָּשׁ
 הָעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים
 תִּתְּנוּ בָּאָרֶץ כְּנָעַן עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה: (טו) לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וּלְגֵר וּלְתוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ-
 הָעָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לָנוֹס שָׂמָּה כָּל-מִכָּה-

(יא) כר"י ולא כר"ב. (יב) למקלט מגואל: תחלה קראו גואל למי שהוא גואל
 אחת קרובו אשר מוכר אותה מפני דלותו, ואחר כן קראו גואל הדם למי שנוקם
 נקמת קרובו הנהרג, ואח"כ קראו לו ג"כ גואל סתם. והנה בדורות הראשונים, נערכו
 יהיו העמים מסודרים תחת מלך ושירים, ושופטים ושוערים, היתה כל משפחה נוקמת
 נקמתה ממשפחה אחרת, והקרוב יותר אל הנהרג היה חייב לנקום מיתמו; והתורה
 העמידה שופטים ושוערים, ונטלה הנקמה מיד היחידים, ומסרה אותה לכל העדה.
 והנה כשהיתה הרמיזה בזדון, יתכן להשקיט את הגואל, כי יאמרו לו: הכח להם לשופטים,
 הם יחקרו הדבר, ואם בן מות הוא ימיתוהו; אבל כשהיתה ההריגה בשגגה, לא היה
 אפשר להשקיט את הגואל, ולהכריחו לראות מי שהרג את אביו או את אחיו כשאר
 בלא עונש, כי היה נראה לו ולכל יודעיו ומכיריו כאילו אינו אוהב את אביו ואת

condo la parte che riceverà in retaggio, darà delle sue città ai Leviti. (9) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (10) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Quando avrete passato il Giordano, e sarete entrati nella terra di Canaan; (11) Vi destinerete in opportuna situazione, alcune città, le quali saranno per voi città d'asilo, ove fuggirà l'omicida, che avesse ucciso una persona per inavvertenza. (12) Tali città vi serviranno d'asilo, contro il Go'el [ricuperatore, v. Levit. XXV. 25, 48, 49 — i consanguinei consideravansi tenuti non solo ad assistersi, ma anche a vendicarsi reciprocamente; locchè poteva dar luogo ad abusi, cui questa legge tende ad ovviare —]; in guisa che l'omicida non abbia a morire innanzi che siasi presentato all'assemblea per essere giudicato. (13) Tali città che vi destinerete per città d'asilo, saranno sei. (14) Tre città assegnerete di qua dal Giordano, e tre città destinerete nella terra di Canaan: saranno città d'asilo. (15) Pei figli d'Israel, e pel forestiero e l'avventiccio (dimoranti) tra essi, queste sei città serviranno d'asilo, ove abbia a fuggire chiunque per inav-

אחיו, מאחר שאינו נוקם את נקמתו. והדעת הזאת לא היה אפשר לעקור אותה בבת אחת, וראתה החכמה האלהית שאם יהיה גואל הדם כעבד מיתה בנקמו את קרובו הכהן בשגגה, עדיין לא ימנעו כל הגואלים ולא רובם מעצות נקמת קרוביהם, ועל ידי זה ירבו הכהנים ללא תועלת, וגם (כאשר העירכי תלמידי ר' אליעזר אליה איגל מלבו) יגדל העבר והכזב במשפחה אחת, כי אחר שקרה לה המקרה הרע שנהרג אחד מאנשיה בשגגה, עוד יהיה אחד מהם כעבד מיתה על שנקם נקמת אחיו; גם איננו רחוק שגשגה שיהיה הגואל יולד ליהרג, יתקומם העם על השופטים, וירבו קלקלות באומה, לפיכך מה עשתה התורה? הניחה זכות לגואל לנקום מיתת קרובו, אבל קבעה מקום מקלט לנפש שמה הרוצח, ולא יוכל הגואל לנזף שם ולהרגו. והנה ידוע כי אצל הגוים הקדמונים היו ההיכלות והמזבחות מקום מקלט לעוברי עבירה, והתורה בטלה המנהג הזה, ואמרה מעם מוצאי תקנתו למות (ואולי זה טעם ה' מי יגור בזהלך, וכן מי יעלה בהר ה'), ורק השאירה מקלט לעושה בשגגה, והנה לא היה אפשר שיהיה המקלט בבית המקדש, כי אחד היה בכל אדמת ישראל, ויקשה לרובם לנזף מכל ערי ישראל עד המקום אשר יבחר ה', לכך נבחרו שש ערים מפורדות כה וכה, נאזקן שתייהנה מוזמנות לכל רוצח (כטעם והקרייתם לכם ערים, כפירוש רש"י ולא כראב"ע), ונבחרו מתוך ערי הלויים, כי השבט כלו היה קדש, וראוי שתייהנה

נֶפֶשׁ בִּשְׁנֵי־נַגְהָ: (מז) וְאִם־בְּכָלִי בְּרִזָּל יִהְיֶהוּ וַיָּמָת
 רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוֹמָת הָרֹצֵחַ: (יז) וְאִם בְּאֶבֶן יָד
 אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ הִכְּהוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא מוֹת
 יוֹמָת הָרֹצֵחַ: (יח) אֹו בְּכָלִי עֵץ־יָד אֲשֶׁר־יָמוּת
 בּוֹ הִכְּהוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוֹמָת הָרֹצֵחַ:
 (יט) גֹּאֲלֵ הַדָּם הוּא יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ בְּפָנָעוֹר
 בּוֹ הוּא יִמָּתְנוּ: (כ) וְאִם־בִּשְׁנֵי־נֶאֱחָ יִהְיֶדְפְּנוּ אוֹר־
 הַשִּׁלִּיךְ עָלָיו בְּצַדִּיָּה וַיָּמָת: (כא) אֹו בְּאִיבָה
 הִכְּהוּ בְּיָדוֹ וַיָּמָת מוֹת־יוֹמָת הַמִּכָּה רֹצֵחַ
 הוּא גֹאֲלֵ הַדָּם יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ בְּפָנָעוֹר־בוֹ:
 (כב) וְאִם־בְּפֶתַע בְּלֹא־אִיבָה הִדְּפוּ אוֹר־הַשִּׁלִּיךְ
 עָלָיו כָּל־כָּלִי בְּלֹא צַדִּיָּה: (כג) אֹו בְּכָל־
 אֶבֶן אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ בְּלֹא רְאוּת וַיִּפֹּל
 עָלָיו וַיָּמָת וְהוּא לֹא־אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מִבְּקֶשׁ
 רָעָתוֹ: (כד) וַיִּשְׁפְּטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמִּכָּה וּבֵין
 גֹּאֲלֵ הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה: (כה) וְהִצִּילוּ

עריהם למקלט. (יז) ואם באבן יד: הוסיף מלת יד באבן ובעץ, כי נריק שיהיה הכלי מוטלטל ביד אחת, שאם היתה אבן גדולה המוכחת על גבי קרקע, וכן כלי עץ

vertenza avesse ucciso un individuo. (16) Ora, s'egli l'ha percosso con qualche arnese di ferro, e colui (ne) morì; un omicida egli è: facciasi morire l'omicida. (17) Se lo percosse con una pietra maneggevole con una mano, tale però che ne potesse morire, e quegli (ne) morì; un omicida egli è; facciasi morire l'omicida. (18) Come pure se lo percosse con un arnese di legno maneggiabile con una mano, tale però che ne potesse morire, e colui (ne) morì; un omicida egli è: facciasi morire l'omicida. (19) Il Goèl [prossimo congiunto] dell'ucciso, egli stesso farà morire l'omicida: col ferirlo egli stesso lo farà morire. (20) E se con odio l'ha urtato, o gli gittò addosso qualche oggetto, avvertitamente, e colui (ne) morì; (21) Oppure lo percosse ostilmente colla mano, e quegli (ne) morì: facciasi morire il percotitore, egli è un omicida: il Goèl dell'ucciso farà morire l'omicida, col ferirlo. (22) Se però l'ha urtato per un caso impreveduto, non ostilmente; o gli gettò addosso qualche arnese inavvertitamente; (23) O maneggiando, senza vederlo, una qualche pietra, della quale potesse morire, gliela lasciò cadere addosso; senza che gli fosse nemico, nè uomo che cercasse il suo male: (24) L'assemblea deciderà tra il percotitore ed il Goèl dell'ucciso, secondo queste leggi. (25) E l'assemblea salverà l'omicida (involontario) dalle mani

גדול, אין כאן הכאה, אלא הדפה או הפלה, ואז לריכים השופטים לבחון, אם היה בשנאה וְקִיָּה או במקרה, אבל בכלי ברזל לא הוסיף יד, כי רוב כלי הברזל עשויים לטלטלם ביד. (יט) בפגעו בו הוא ימיתנו: כ"ל שאין זה ענין פגעה ומזיזה כפירוט רש"י וכתרגום רמב"ן, אלא הריגת אדם שאין צידו להתקומם ולהליל עצמו כקראת פגיעה, כמו קום אתה-ופגע בכו (שופטים ד' כ"א), לפגוע בכהני ה' (שמואל כ"ב י"ז), גש פגע ב' א' ט"ו), לך פגע ב' מלכים א' ב' כ"ט), אשר פגע בשני אנשים לדיקים (שם שם ל"ב); בפסוק האחרון הזה היתה ההריגה במרמה ואזכר ועמשא לא היו נשמרים מיוחד, וביתר המקראות הנזכרים הנה ההרגים היו אסורים בזקים, או לא היו צידם כלי זין, וגם אימת המלך היתה עליהם, ויודעים היו כי לשוא יבקאו להליל עצמם, אף כאן כ"ל כי השופטים היו מוסרים את הרוצח בזדון, ביד גואל הדם, אסור בזקם, וזה טעם כתבו אותו ביד גואל הדם ומת (דברים י"ט ב'). (כ) בצדירה: מל' ואשר לא נדה, והטעם נכוונה. או בשנאה יהרפנו: בזהרף אחר בשנאה, ובמכה אחר באיבה, ע' בה"ע תק"פז עמוד 149. (בר) ער

הַעֲדָה אֶת־הַרְצָח מִיֵּד גֹּאֵל הַדָּם וְהַשִּׁיבוּ
 אֹתוֹ הַעֲדָה אֶל־עֵיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר־נָס
 שָׁמָּה וַיֵּשֶׁב בָּהּ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר־
 מִשָּׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: (כו) וְאִם־יֵצֵא יֵצֵא
 הַרְצָח אֶת־גְּבוּל עֵיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יָנוֹס
 שָׁמָּה: (כז) וּמֵצֵא אֹתוֹ גֹּאֵל הַדָּם מֵחוּץ לַגְּבוּל
 עֵיר מִקְלָטוֹ וְרָצַח גֹּאֵל הַדָּם אֶת־הַרְצָח אֵין
 לוֹ דָּם: (כח) כִּי בְעֵיר מִקְלָטוֹ יֵשֶׁב עַד־מוֹת
 הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב
 הַרְצָח אֶל־אֶרֶץ אַחֲזָתוֹ: (כט) וְהָיוּ אֱלֹהֵי לָכֶם
 לַחֲקֹת מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:
 (ל) כָּל־מִכָּה־נֶּפֶשׁ לְפִי עֲדִים יִרְצַח אֶת־הַרְצָח
 וְעַד אֶחָד לֹא־יַעֲנֶה בְּנֶפֶשׁ לְמוֹת: (לא) וְלֹא־
 תִּקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רָצָח אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לְמוֹת
 בִּיְמוֹת יוֹמָת: (לב) וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לָנוֹס אֶל־

מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל: הַכֹּהֵן כְּדַבְּרֵי רַע"ס, מִפְּנֵי שֶׁאֵין כָּל הַשּׁוֹגְגִים שׂוֹים כֵּתָן לָהֶם עוֹשֶׂה
 בְּלִמְיָ שׁוֹה, שִׁיגָבֵל לְפִי רָטוֹן הָאֵל, וְהִיא חֹפֶשׁ לְמוֹר קְרוֹב לְמֹה שֶׁכָּתַב בְּעַל מִנְחָה בְּלוּלָה
 כְּדֵי שִׁיחֶה הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֶחָד לָעַם, וְתִרְצֶה הַשְׁמִיחָה בְּאֻמָּה בְּקוּמוֹ, כִּי יֵשׁוּבוּ הַגּוֹלִים
 לְאַרְצָם, אֲךָ קָשָׁה כִּי הַכְּתוּב אָמַר עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְלֹא עַד עוֹמוֹד כֵּהֵן אֶחָד, וְאוּלַּי

del Goël dell'ucciso, e l'assemblea lo farà ritornare alla città dell'asilo, dov'era fuggito; ed egli vi resterà sino alla morte del sommo sacerdote, unto coll'olio sacro. (26) Se però l'omicida uscirà fuori del confine della città d'asilo, dov'era fuggito; (27) Ed il Goël dell'ucciso lo trovi fuori del confine della sua città d'asilo, ed il Goël dell'ucciso uccida l'uccisore; questi non ha sangue [v. Esodo XXII. 1, 2]. (28) Perocchè egli deve rimanersi nella sua città d'asilo, sino alla morte del sommo sacerdote; e (soltanto) dopo la morte del sommo sacerdote, l'omicida tornerà nella terra di sua possessione. (29) Queste (leggi) saranno per voi una norma giuridica, per tutte l'età avvenire, in tutto il vostro territorio. (30) In qualunque caso che uno uccida una persona, ci vorrà la deposizione di testimonj, perchè si faccia morire l'omicida; ed un (solo) testimonio non potrà deporre contro un individuo, perch'ei muoja. (31) E non accetterete riscatto per la vita d'un omicida, che sia reo di morte; ma dev'essere fatto morire. (32) Nè accetterete riscatto per uno

יעבור זמן בין זזה לזה, וקרוב להאמין, שלא היו שזהין בלא כה"ג. וחולי י"ל כי הכהן מכפר על השגגות על ידי הקרבנות שהוא מקריב, והכהן הגדול מכפר עוד יותר, כי לכך נזה לשרת ביום הכפורים, ומיחת הכ"הג היא כפרה שאין למעלה ממנה, והיא תכפר על הרגיהם בשגגה, שהיא קשה מכל שאר השגגות. (כו) אין לו דם: אין הגואל מייב על הריגתו, גברא קטילא קטל (רש"י). (ל) כל מכה נפש לפי עדים ירצה את הרוצח: הרי זה Nominativus absolutus, כמו הגור תמים פעלו, וכמהו רבים, וכן עם מלת כל מנאכו כל איש זכר זכר וזא כער הכהן (שמואל א' ב' י"ג) כל אשר יזכיר אותה אליו יסעד (ישעיה י"ט י"ז), וכן כאן שיעורו: יהיה מי שיהיה שיכה כפש (כלומר אם יקרה שאחד, יהיה מי שיהיה, יכה כפש), אז לפי עדים ירצה (הגואל) את הרוצח, ויפה תרגם רמב"מ. ובלשון רש"י כפלה טעות בספרים, והסופרים חלקו פירושו לשנים; ואינו אלא דבור אחד כל מכה כפש וגו', הנא להרגו על שהכה את הכפש (רש"י). וזה שנו. ולענין מלת ירצה יפה העיר בעל הרכסים לנקמה שהיא כנגד מה שנאמר למעלה גואל הדם הוא ימית את הרוצח, ורצה גואל הדם את הרוצח, אבל ביד בית דין לא יצדק לשון רגיה. (לא) ולא תקחו כפר לנפש רצח: יפה אמרו בש"ס אבל לוקמין כפר לענין אצירים עין תחת עין. (לב) ולא תקחו כפר לגוס אל עיר מלקטו: הכון כפירוש רש"י לגוס, לוי שכבר כס. כפי העי"ן רובם פעלים עומדים, על כן לא יבוא

che sia fuggito in una città d'asilo, perchè torni ad abitare nel (suo) paese prima della morte del sacerdote. (33) E non fate ch'il paese divenga colpevole, poichè il sangue, quello rende colpevole il paese [cioè l'omicidio impunito chiama la celeste vendetta su tutta la nazione]; nè la terra può purgarsi del sangue ch'in essa venne versato, se non se col sangue di colui che lo versò. (34) E non fate che divenga impuro il paese, dove abitate, nel quale io ho sede; perocchè io, il Signore, ho sede in mezzo ai figli d'Israel.

האמת (כדברי המזכיר), אבל ארץ חֲכָף עֲבִינוּ הַשָּׂחָה וקלקול, ותאר חֲכָף עֲבִינוּ בלשון מקרא איש נשחח ורע מעללים, ועם לא תחכימו את הארץ כי העצרות הגדולות גורמות קלקול באדמת בני החוטא ומציאות על בני הגוי כלו רעות ולדות, ובפרט הרעב, כמו שאמר ישעיה (כ"ד ה') והארץ תכבה תחת יושביה כי עברו תורות חלפו חק, וירמיה (ג' ז' ג') ותחכימי ארץ בזכותך וברעתך וימנעו רביצים ומלקוש לא היה, וקודם לכן אמר הן ישלח איש את אשמו והלכה מאתו והיתה לאיש אתר האשבו אליה עוד הלא חנוף תחנף הארץ ההיא, כלומר אם יהיו בני אדם מחליפות נשתיים זה לזה, אז מתקלקל הארץ ההיא ויבוא עליה רעב. והנה שפיכות דמים היא עברה שאין למעלה ממנה, על כן גם היא תקלקל את הארץ, וכן אמר המשורר (ק"ו ל"ח) וישפכו דם כקי וכו' ותחנף הארץ בדמים. — ורק דורות האחרונים נשתנה שמוש ארץ חֲכָף ואמרו יחכיף בתלקות (דכאל י"א ל"ב), וכן בלשון חכמים חכופה ענינה חלקת לשון, כידוע, אך אין זו הוראת השרש בלשון המקרא. וגוי' אמר כי חֲכָף כגור משרש טכף, וקרוצים לזה דברי ר"ג פרחון שכתב: כי לא לפניו חֲכָף יבא, והארץ חכפה, לשון טומאה, ואח"כ כתב: ילאה חכופה, לעשות חוכף, לשון טכף. ומכאן בן סרוק פירש יחכיף, יחייב. והחכם Gussetius נקט כי חֲכָף בלשון מקרא אחד הוא עם חֲכָף שבלשון חכמים, קטן כי השרש מורכב משתי מלות חֲכָף, וכן משנתי אני בילדותי, ובאחד משירי שכתבתי זה שלשים שנה אחרתי:

וּבְנֵי תַצְרֵק יוֹבְנֵי חָם וַיִּשָּׂר

לֹא יִשְׁיִגוּן לְעַד כְּבוֹד וַעֲשֹׂר.

כִּי יֵאָן בְּשִׁפְתָם חֵן; כִּי מֵה תִּחְנֶף?

אֵינֶנּוּ בַּק חֵן פֶּתִי. וַאֲדֹי יִמָּצֵא

רָצוֹן וְחֵן, אִם תִּחְנֶף יִשְׁנֹא?

לו

(א) וַיִּקְרְבוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי־
 גִלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי יוֹסֵף
 וַיִּדְבְּרוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֵי הַנְּשָׂאִים רָאשֵׁי
 אָבוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ב) וַיֹּאמְרוּ אֶת־אֲדֹנֵי
 צֹנָה יְהוָה לָתֵת אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּגֹרֶל
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲדֹנֵי צֹנָה בִּיהוָה לָתֵת אֶת־
 נַחֲלַת צִלְפַּחַד אַחִינוּ לְבָנָתָיו: (ג) וְהָיוּ לְאַחֶד
 מִבְּנֵי שְׁבֹטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים וְנִגְרַעָה

NUMERI XXXVI

XXXVI

(1) Indi si presentarono i capi dei casati della famiglia dei figli di Ghileàd figlio di Machir figlio di Manasse, (una) delle famiglie dei figli di Giuseppe; e parlarono davanti a Mosè, e davanti ai principi, capi dei casati dei figli d'Israel.

(2) E dissero: Il Signore ti ha, mio signore, comandato di distribuire ai figli d'Israel la terra in retaggio a sorte; e tu pure, mio signore, avesti dal Signore il comando di assegnare il retaggio spettante a Sselofhhad nostro consanguineo, alle figlie di lui. (3) Ora, quando esse divengano mogli d'alcuni

נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת אֲבֹתֵינוּ וְנוֹסֵף עַל נַחֲלַת
הַמָּטָה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִגֵּרָל נַחֲלָתָנוּ
יִגְרָע: (ח) וְאִם־יִהְיֶה הַיָּבֵל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְנוֹסֶפֶה נַחֲלָתָן עַל נַחֲלַת הַמָּטָה אֲשֶׁר
תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִנַּחֲלַת מָטָה אֲבֹתֵינוּ יִגְרָע
נַחֲלָתָן: (ח) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי
יְהוָה לֵאמֹר בֶּן מָטָה בְּגִיּוֹסָף דְּבָרִים: (י) זֶה
הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַבָּנוֹת צִלְפַּחַד לֵאמֹר
לְטוֹב בְּעֵינֵיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים אַךְ לְמִשְׁפַּחַת
מָטָה אֲבִיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים: (י) וּלֹא־תִסָּב
נַחֲלָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמָּטָה אֶל־מָטָה כִּי אִישׁ

NUMERI XXXVI

dei figli delle (altre) tribù dei figli d'Israel, il loro retaggio verrà detratto dal retaggio dei nostri padri, e si aggiungerà al retaggio di quella tribù, nella quale si mariteranno, ed il retaggio che ci sarà toccato in sorte, resterà menomato. (4) E quando pure i figli d'Israel avranno il Giubileo, il loro retaggio resterà aggiunto a quello della tribù in cui si mariteranno, ed il retaggio della nostra tribù paterna verrà a perdere il retaggio delle medesime. (5) E Mosè comandò ai figli d'Israel, per ordine del Signore, con dire: Rettamente parlano quelli della tribù dei figli di Giuseppe. (6) È questa la cosa ch' il Signore ha comandato intorno alle figlie di Sse-lofhhàd: Si maritino a chi loro aggrada, ma si maritino in

בְּנַחֲלַת מִטָּה אָבְתָיו יִדְבְּקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל:
 (ח) וְכָל־בֵּת יִרְשֶׁת נַחֲלָה מִמִּטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְאַחֵר מִמִּשְׁפַּחַת מִטָּה אָבִיהָ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה
 לְמַעַן יִירָשׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלַת אָבְתָיו:
 (ט) וְלֹא־תִסָּב נַחֲלָה מִמִּטָּה לְמִטָּה אַחֵר כִּי־
 אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מִטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 מִפְּטוּר (י) כַּאֲשֶׁר צֻוּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֶּן עֶשְׂרֹן
 בָּנוֹת צִלְפָּחָד: (יא) וְתִהְיֶינָה מַחֲלָה תְרֻצָּה
 וְחֻגְלָה וּמִלְכָּה וְנַעֲמָה בָנוֹת צִלְפָּחָד לְבְנֵי
 דֹדֵיהֶן לְנָשִׁים: (יב) מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי־מֹשֶׁה בֶּן־
 יוֹסֵף הֵיוּ לְנָשִׁים וְתִהְיֶי נַחֲלָתָן עַל־מִטָּה
 מִשְׁפַּחַת אֲבִיהֶן: (יג) אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים
 אֲשֶׁר צֻוּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ:

ח ז ק:

qualche famiglia della tribù di loro padre. (7) Ed alcun retaggio (fondiario) non deve, presso i figli d'Israel, passare da una ad altra tribù; ma i figli d'Israel resteranno attaccati ciascheduno al retaggio della propria tribù paterna. (8) Ed ogni figlia, di qualunque delle tribù dei figli d'Israel, la quale sia erede di retaggio (fondiario), si mariterà ad uno che appartenga ad alcuna delle famiglie della tribù di suo padre; in guisa che i figli d'Israel posseggano ciascheduno il retaggio de' suoi padri. (9) Ed alcun retaggio (fondiario) non deve passare da una ad altra tribù, ma le tribù dei figli d'Israel devono conservare ciascheduna il proprio retaggio. (10) Come il Signore comandò a Mosè, così fecero le figlie di Sselofhhàd. (11) E Mahhlà, Tirssà, Hhoglà, Milcà e Noà, figlie di Sselofhhàd, si maritarono ai figli dei loro zii. (12) (Quindi) maritatesi nelle famiglie dei figli di Manasse figlio di Giuseppe, il loro retaggio rimase presso la tribù, cui apparteneva la famiglia del padre loro. (13) Sono questi i precetti e le leggi ch'il Signore comandò ai figli d'Israel, per l'organo di Mosè, nelle pianure di Moàb, presso al Giordano di Gerico.

(יב) ממשפחותיהם לגושים: לאנשים ממשפחות. ותרתי וגו': כוספה עליה
זה טעם חלת על, שאל"כ הי"ל נחמה, אם היה ענינו שנשארה באתו נחמה. הן
אחת כי לא כוסף דבר על חלת הנחמה, אבל כוספה בחלתן על משפחה משנה
משפחתן.

In alcuni esemplari incorsero i seguenti errori:

Pag.	Lin.	Errata	Corrige.	Pag.	Lin.	Errata	Corrige
48	ult.	נִמְמָאָה	נִמְמָאָה	138	6	הַאֲנָשִׁים	הַאֲנָשִׁים
79	5	וְעֹשִׂים	וְעֹשִׂים	230	7	וַיֹּאמֶר	וַיֹּאמֶר
98	9	וְאֵלֶיךָ חֹדֶשׁ	וְאֵלֶיךָ חֹדֶשׁ	248	5	מִבְּמָא	מִבְּמָא
114	7	טֹב	טֹב	254	ult.	וַתִּתְּרָם	וַתִּתְּרָם
132	7	פֶּרֶשׁ	פֶּרֶשׁ	263	2	הָאָרֶץ	הָאָרֶץ

IL PENTATEUCO

VOLGARIZZATO E COMMENTATO

DA

SAMUEL DAVIDE LUZZATTO

CON

INTRODUZIONE CRITICA ED ERMENEUTICA

OPERA POSTUMA

Vol. IV. — NUMERI

PADOVA

Premiata Tipografia edit. F. Sacchetto

1875

